

ریاست جمهوری

سازمان برنامه و بودجه

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان

گزارش اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان زنجان سال ۱۳۹۵

معاونت برنامه‌ریزی و بودجه

زرتان ۱۳۹۶

عنوان: گزارش اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی سال ۱۳۹۵ استان زنجان

مجری: فرشاد محمدی

ناظران: احمد خداوردی و فاطمه صفی

ناشر: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان

تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۹۶ تیراژ: ۱۰۰ فروست: ۷۴۶

آدرس: زنجان، بلوار دارالقرآن، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان

تلفن: ۳۳۱۴۲۴۲۴-۰۲۴ دورنگار: ۳۳۱۴۲۳۸۳-۰۲۴ کد پستی: ۴۵۱۳۸۶۹۹۹۸

پست الکترونیک: info-zn@mporg.ir جایگاه اینترنتی: zanjan-mporg.ir

تمام حقوق این اثر متعلق به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان می‌باشد.

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان از پدیدآورندگان کتاب « گزارش اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی سال ۱۳۹۵ استان زنجان » صمیمانه سپاسگزاری می‌کند.

نام و نام خانوادگی	نوع همکاری
فرشاد محمدی	مجری
احمد خداوردی - فاطمه صفی	ناظران
مریم شفیق پور	هماهنگی چاپ و نشر
حسین ندرلو (صحافی اوستا)	صحافی
مصطفی یاسمی	صفحه آرایی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۹	پیشگفتار.....
۲۱	بخش اول: وضعیت کلان.....
۲۳	فصل اول: تحلیل ساختار جمعیت، بازار.....
۲۳	کار و سیاست‌های توسعه انسانی.....
۲۵	۱-۱- ساختار جمعیت.....
۲۵	۱-۱-۱- جمعیت.....
۲۵	الف) ترکیب سنی و جنسی جمعیت استان.....
۲۵	جمعیت و نرخ رشد.....
۲۶	ضریب جوانی.....
۲۷	نسبت جنسی.....
۲۸	تراکم نسبی جمعیت.....
۲۹	ضریب تکفل خالص.....
۲۹	۱-۱-۲- بررسی جمعیت شهری و روستایی استان.....
۲۹	ضریب شهرنشینی و تحولات نرخ رشد شهری و روستایی.....
۳۱	۱-۲- بازار کار.....
۳۲	۱-۲-۱- تقاضای نیروی کار.....
۳۲	جمعیت فعال.....
۳۲	نرخ مشارکت اقتصادی.....
۳۳	نرخ مشارکت اقتصادی مناطق شهری.....
۳۳	نرخ مشارکت اقتصادی مناطق روستایی.....
۳۴	نرخ اشتغال.....
۳۴	نرخ بیکاری.....
۴۵	۳- شاخص توسعه انسانی استان.....
۵۵	فصل دوم: تحلیل ساختار رشد اقتصادی و ثبات اقتصادی.....
۵۶	۱- رشد اقتصادی.....
۸۳	بخش دوم: وضعیت امور زیربنایی، تولیدی، اجتماعی و قضایی.....
۸۵	فصل اول: امور زیربنایی.....
۸۷	انرژی.....
۸۷	۱- بررسی شاخص‌های کلیدی و اصلی بخش انرژی.....

عنوان

صفحه

الف) عرضه و انتقال برق	۸۷
ب) تقاضای انرژی	۸۸
ج) مصرف نهایی انرژی	۹۵
د) مصرف انرژی‌های پاک به کل انرژی مصرفی در استان	۹۸
ه) شدت انرژی	۹۹
و) کارایی انرژی در استان	۱۰۰
ز) ضریب انرژی در استان	۱۰۰
ح) مصرف سرانه انرژی	۱۰۱
حمل و نقل	۱۰۱
الف) بررسی مشخصات فنی	۱۰۲
ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.	
عمران شهری	
تراکم جمعیت استان و مناطق شهری استان	۱۱۲
۱- بررسی شاخص‌های کلیدی و اصلی بخش	۱۱۸
۱- بررسی شاخص‌های کلیدی و اصلی بخش	۱۳۴
مسکن	۱۴۵
فصل دوم: امور اجتماعی	۱۶۳
آموزش و پرورش عمومی	۱۶۵
فصل سوم: امور تولیدی	۲۰۱
فصل چهارم: امور قضایی	۲۵۳

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱- روند تغییرات جمعیت استان زنجان در دوره ۹۵-۱۳۳۵.....	۲۵
جدول ۲- ضریب جوانی جمعیت استان در دوره ۹۵-۱۳۸۵.....	۲۷
جدول ۳- شاخص‌های جمعیتی استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۲۸
جدول ۴- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۰.....	۳۴
جدول ۵- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۱.....	۳۵
جدول ۶- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۲.....	۳۵
جدول ۷- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۳.....	۳۶
جدول ۸- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۴.....	۳۶
جدول ۹- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۵.....	۳۷
جدول ۱۰- شاغلین بخش‌های مختلف اقتصادی استان در سالهای ۱۳۹۴-۱۳۹۰.....	۳۸
جدول ۱۱- محصول ناخالص داخلی بدون نفت استان زنجان و کشور در سالهای ۹۴-۱۳۹۰.....	۳۸
جدول ۱۳- مقایسه اجزاء شاخص توسعه انسانی جدید و قدیم.....	۴۱
جدول ۱۴- نرخ باسوادی جمعیت استان برحسب جنسیت در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۴۴
جدول ۱۵- شاخص توسعه انسانی استان زنجان در دوره ۹۰-۱۳۸۱.....	۴۶
جدول ۱۶- شرکت‌های دانش‌بنیان ایجاد شده در سطح استان زنجان در دوره ۹۵-۱۳۹۳.....	۵۳
جدول ۱۷- میزان تولید ناخالص داخلی استان به قیمت‌های جاری در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۵۸
جدول ۱۸- میزان تولید ناخالص داخلی استان به قیمت‌های ثابت در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۵۸
جدول ۱۹- ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی استان به قیمت جاری در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۵۹
جدول ۲۰- میزان افزایش (رشد) سالانه ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی استان به قیمت جاری در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۵۹
جدول ۲۱- سهم ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی استان به قیمت جاری در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۶۰
جدول ۲۲- مقایسه سرانه محصول ناخالص داخلی بدون نفت استان و کشور به قیمت جاری در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۶۱
جدول ۲۳- نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۶۲
جدول ۲۴- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۰.....	۶۴
جدول ۲۵- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۱.....	۶۴
جدول ۲۶- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۲.....	۶۴
جدول ۲۷- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۳.....	۶۵

عنوان

صفحه

جدول ۲۸- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۴.....	۶۵
جدول ۲۹- شاخص‌های دولت محلی استان در سال‌های ۹۴-۱۳۹۰.....	۶۶
جدول ۳۰- ضریب برداشت از درآمدهای استانی سال‌های ۹۵-۱۳۹۰.....	۶۷
جدول ۳۱- عملکرد درآمدهای استانی استان زنجان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۰.....	۶۸
جدول ۳۲- عملکرد نسبت درآمد مالیاتی به اعتبارات هزینه‌ای استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۰.....	۶۹
جدول ۳۳- شاخص خودکفایی مالی استان ۹۵-۱۳۹۰.....	۷۰
جدول ۳۴- شاخص‌های درآمدی و اعتبارات استانی استان در سال‌های ۹۴-۱۳۹۰.....	۷۲
جدول ۳۵- شاخص عمومی قیمت‌ها و نرخ تورم استان زنجان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۷۳
جدول ۳۶- شاخص‌های نهادهای مالی بورس منطقه ای زنجان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۷۴
جدول ۳۷- شاخص نهادهای مالی استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴.....	۷۶
جدول ۳۸- سهم شاخص نهادهای مالی استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴.....	۷۶
جدول ۳۹- تسهیلات اعطایی بانک‌های استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴.....	۷۷
جدول ۴۱- مانده بدهی بخش غیر دولتی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بر حسب نوع تسهیلات در پایان سال‌های ۹۵-۱۳۹۴.....	۷۹
جدول ۴۲- مانده بدهی بخش غیردولتی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی بابت تسهیلات اعطایی براساس عقود اسلامی در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴.....	۸۰
جدول ۴۳- سهم مانده بدهی بخش غیردولتی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی بابت تسهیلات اعطایی براساس عقود اسلامی در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴.....	۸۰
جدول ۴۴- مزیت نسبی بخش بانکی استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴.....	۸۲
جدول ۴۵- مصرف برق بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۸۸
جدول ۴۶- سهم مصرف برق بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۸۹
جدول ۴۷- نرخ رشد سالانه مصرف برق بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۸۹
جدول ۴۸- میزان مصرف فرآورده‌های نفتی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۰
جدول ۴۹- سهم مصرف فرآورده‌های نفتی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۱
جدول ۵۰- مقدار مصرف فرآورده‌های نفتی استان برحسب میلیون بشکه معادل نفت خام در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۲
جدول ۵۱- میزان مصرف فرآورده‌های نفتی کشور در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۳
جدول ۵۲- سهم مصرف فرآورده‌های نفتی کشور در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۳
جدول ۵۴- مصرف گاز طبیعی بخش‌های مختلف اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۴

عنوان

صفحه

جدول ۵۵- سهم مصرف گاز طبیعی بخش های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۴
جدول ۵۶- سهم مصرف گاز طبیعی استان از کشور در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۵
جدول ۵۷- مصرف نهایی انرژی استان بر حسب حامل های انرژی و بخش در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۷
جدول ۵۸- سهم مصرف نهایی انرژی بر حسب حامل های انرژی در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۸
جدول ۵۹- شاخص های کلان بخش انرژی در استان زنجان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۹
جدول ۶۰- مصرف سرانه انرژی در استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۱۰۱
جدول ۶۱- طول و تراکم نسبی انواع راه های استان و شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۰۶
جدول ۶۲- سهم شهرستانی انواع راه های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۰۷
جدول ۶۳- مسافران جابجا شده استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۱۰۸
جدول ۶۴- بارحمل شده استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۱۰۹
جدول ۶۵- جمعیت و خانوار نقاط شهری استان زنجان در سالهای ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵.....	۱۱۱
جدول ۶۶- توزیع جمعیت شهری شهرستان های استان در سالهای ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵.....	۱۱۲
جدول ۶۷- تراکم جمعیت شهری استان زنجان در سالهای ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵.....	۱۱۴
جدول ۶۸- تغییرات جمعیت شهری استان در دوره ۹۵-۱۳۳۵.....	۱۱۶
جدول ۶۹- سهم جمعیت شهری شهرستان های استان در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵.....	۱۱۷
جدول ۷۰- شاخص های آب و فاضلاب شهری استان زنجان در سال ۱۳۹۵.....	۱۱۹
جدول ۷۱- وضعیت شبکه فاضلاب شهری شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۲۰
جدول ۷۲- سرانه فضای سبز مناطق شهری استان زنجان در سال ۱۳۹۵.....	۱۲۱
جدول ۷۳- هزینه و درآمد شهرداری های استان در سال ۱۳۹۰.....	۱۲۶
جدول ۷۴- هزینه و درآمد شهرداری های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۲۷
جدول ۷۵- تعداد سکونتگاه شهری و روستایی شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۲۸
جدول ۷۶- توزیع جمعیت روستایی استان به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵.....	۱۳۰
جدول ۷۷- مقایسه روند تحولات خانوار و بعد خانوار جمعیت استان و نقاط روستایی استان در طول سالهای ۱۳۵۵-۹۵.....	۱۳۲
جدول ۷۸- تغییرات جمعیت نقاط روستایی استان در دوره ۹۵-۱۳۳۵.....	۱۳۳
جدول ۷۹- تعداد روستاهای برخوردار از شبکه فاضلاب استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۳۵
جدول ۸۰- آبدی های برخوردار از آب شرب سالم لوله کشی شده استان به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵.....	۱۳۵
جدول ۸۱- روستاهای بهره مند از آب لوله کشی به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵.....	۱۳۶

عنوان

صفحه

جدول ۸۲- آبادی‌های دارای سکنه بهره‌مند از برق به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵.....	۱۳۷
جدول ۸۳- آبادی‌های برخوردار از گاز طبیعی شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۳۹
جدول ۸۴- وضعیت راه‌های روستایی شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۴۱
جدول ۸۵- توزیع شهرستانی مطالعات طرح هادی روستاهای استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۴۳
جدول ۸۶- توزیع شهرستانی اجرای طرح هادی روستاهای استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۴۴
جدول ۸۸- پروانه‌های ساختمانی صادر شده نقاط شهری استان بر حسب کاربری در دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۰.....	۱۴۸
جدول ۸۹- پروانه‌های ساختمانی صادر شده نقاط شهری استان بر حسب نوع مصالح در دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۰.....	۱۴۹
جدول ۹۰- مقایسه واحدهای مسکونی شهری و روستایی استان بر حسب نوع مصالح در دوره ۹۵-۱۳۸۵.....	۱۵۲
جدول ۹۱- دفاتر پستی فعال دولتی و غیر دولتی شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۵۵
جدول ۹۲- تعداد و انواع مرسولات پستی استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۵۶
جدول ۹۳- تعداد و انواع مرسولات پستی استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۵۷
جدول ۹۴- خطوط اینترنت پرسرعت مشغول به کار و تعداد مشترکین دیتای سال ۱۳۹۵.....	۱۵۹
جدول ۹۵- تعداد تلفن های ثابت مناطق شهری و روستایی استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۶۰
جدول ۹۶- خطوط واگذار شده و مشغول به کار تلفن همراه به تفکیک نوع خط و اپراتور در سال ۱۳۹۵.....	۱۶۱
جدول ۹۷- شاخص آموزش و پرورش استان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵.....	۱۶۷
جدول ۹۸- مربیان و مراکز ثابت آموزش فنی و حرفه‌ای استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۶۸
جدول ۹۹- آموزش دیدگان مراکز ثابت آموزش فنی و حرفه‌ای استان بر حسب گروه های عمده آموزشی و به تفکیک جنس و شهرستان در سال ۱۳۹۵.....	۱۶۹
جدول ۱۰۰- آموزشگران دانشگاهی تمامی وقت موسسات آموزش عالی بر حسب جنس.....	۱۷۳
جدول ۱۰۱- دانشجویان و کارکنان آموزشی، دفتری و اداری دانشگاه فرهنگیان.....	۱۷۴
جدول ۱۰۲- ثبت نام شدگان جدید دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی بر حسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس.....	۱۷۵
جدول ۱۰۳- دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی بر حسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس.....	۱۷۶
جدول ۱۰۴- دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی بر حسب دانشگاه و وابستگی به دستگاه اجرایی بر حسب جنس.....	۱۷۷

عنوان

صفحه

جدول ۱۰۵- دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی برحسب شهرستانوع وابستگی	۱۷۸
جدول ۱۰۶- دانشجویان دانش آموخته دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی برحسب رشته تحصیلی	۱۷۹
جدول ۱۰۷- بیمه شدگان اصلی و تبعی تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت استان زنجان درسال ۱۳۹۵	۱۸۳
جدول ۱۰۸- سهم شهرستانی بیمه شدگان اصلی و تبعی تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت استان زنجان درسال ۱۳۹۵	۱۸۴
جدول ۱۰۹- بیمه شدگان تامین اجتماعی به تفکیک شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵	۱۸۶
جدول ۱۱۰- سهم بیمه شدگان تامین اجتماعی به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵	۱۸۶
جدول ۱۱۱- شاخص های بهداشت و درمان استان در سال ۹۵-۱۳۹۴	۱۸۷
جدول ۱۱۲- شاخص های بهداشت و درمان استان در سال های ۱۳۹۵-۱۳۹۴	۱۸۸
جدول ۱۱۳- شاخص های بهداشت و درمان استان در سال های ۱۳۹۵-۱۳۹۴	۱۸۸
جدول ۱۱۴- میزان تولید برنامه های رادیو وتلوویزیون نجان بر حسب موضوع درسال ۱۳۹۵	۱۹۳
جدول ۱۱۵- سینما وتماشای گران فیلم های سینمایی استان درسال ۱۳۹۵	۱۹۴
جدول ۱۱۶- وضعیت چاپ نشریات روزنامه، هفته نامه وفصلنامه در استان ۱۳۹۵	۱۹۵
جدول ۱۱۷- کتابخانه، کتاب، اعضا و مراجعان به کتابخانه هادر استان ۱۳۹۵	۱۹۵
جدول ۱۱۸- وضعیت کلی منابع آب استان زنجان و مقایسه با کل کشور در سال ۱۳۹۵	۲۰۵
جدول ۱۱۹- مشخصات منابع آب های زیرزمینی استان در سالهای آبی ۹۵-۱۳۹۳	۲۰۷
جدول ۱۲۰- منابع، مصارف و استحصال آب های سطحی و زیرزمینی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰	۲۱۱
جدول ۱۲۱- بهره بردار های کشاورزی بر حسب فعالیت و شهرستان در سال ۱۳۹۳	۲۱۴
جدول ۱۲۲- تعداد بهره برداری و مساحت زمین اراضی زراعی استان در سال ۱۳۹۳	۲۱۵
جدول ۱۲۳- تعداد بهره برداری و مساحت زمین بهره برداری های با زمین بر حسب نوع کشت و شهرستان: آبان ۱۳۹۳	۲۱۷
جدول ۱۲۴- سطح زیر کشت محصولات سالانه و دائمی	۲۱۸
جدول ۱۲۵- سطح زیر کشت و تولید محصولات سالانه (به استثنای نباتات صنعتی) برحسب شهرستان در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴	۲۲۰
جدول ۱۲۶- سطح زیر کشت و مقدار تولید برخی از نباتات صنعتی استان	۲۲۳

عنوان

صفحه

جدول ۱۲۷- مساحت و فعالیت گلخانه استان به تفکیک شهرستان در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴.....	۲۲۴
جدول ۱۲۸- مساحت جنگل‌ها، مراتع و پدیده های بیابانی استان در سال ۱۳۹۵.....	۲۲۵
جدول ۱۲۹- مساحت جنگل کاری بر حسب نوع مالکیت در سال ۱۳۹۵.....	۲۲۵
جدول ۱۳۰- فعالیت مرتعداری و اصلاح مراتع استان در سال ۱۳۹۵.....	۲۲۶
جدول ۱۳۱- فعالیت مرتعداری و اصلاح مراتع استان در سال ۱۳۹۵.....	۲۲۶
جدول ۱۳۲- مقدار مصرف انواع دام ذبح شده در کشتارگاه‌های رسمی استان در سال ۱۳۹۵.....	۲۲۷
جدول ۱۳۳- میزان تولید انواع گونه ماهیان در سال ۱۳۹۵.....	۲۲۷
جدول ۱۳۴- شاخص کلان بخش کشاورزی سال ۱۳۹۴-۱۳۹۰.....	۲۲۸
جدول ۱۳۵- مزیت نسبی بخش کشاورزی استان برحسب گروه‌های اصلی در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰.....	۲۲۹
جدول ۱۳۶- میزان نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش کشاورزی استان برحسب گروه‌های اصلی در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰.....	۲۲۹
جدول ۱۳۷- مشخصات عمومی معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت.....	۲۳۲
جدول ۱۳۸- مقدار ارزش تولید مواد معدنی معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت در سال های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴.....	۲۳۳
جدول ۱۳۹- ارزش افزوده و ارزش پرداختی‌ها و دریافتی‌های معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت در سال ۱۳۹۴.....	۲۳۴
جدول ۱۴۰- ارزش سرمایه‌گذاری معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت و نوع اموال سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۴.....	۲۳۵
جدول ۱۴۱- تعداد کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع فعالیت، نحوه مالکیت و طبقات کارکن در سال ۱۳۹۴.....	۲۳۷
جدول ۱۴۲- شاغلان کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر استان زنجان در سال ۱۳۹۴.....	۲۳۸
جدول ۱۴۳- تعداد شاغلان کارگاه‌های صنعتی دارای ۵۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب شهرستان و طبقات کارکن در سال ۱۳۹۴.....	۲۳۹
جدول ۱۴۴- سرمایه‌گذاری (تغییرات اموال سرمایه‌ای) کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع اموال سرمایه‌ای و طبقات کارکن.....	۲۴۰
جدول ۱۴۵- ارزش افزوده فعالیت صنعتی کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع فعالیت و طبقات کارکن.....	۲۴۱
جدول ۱۴۶- شاخص مصرف واسطه به ستانده بخش صنعت و معدن در دوره ۱۳۹۴-۱۳۹۰.....	۲۴۵
جدول ۱۴۷- نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش صنعت و معدن در دوره ۱۳۹۴-۱۳۹۰.....	۲۴۶

عنوان

صفحه

جدول ۱۴۸- ارزش واردات انواع کالا از گمرک استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۲۴۸
جدول ۱۴۹- سهم ارزش واردات انواع کالا از گمرک استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۲۴۹
جدول ۱۵۰- ارزش صادرات انواع کالا از گمرک استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۲۵۰
جدول ۱۵۱- سهم ارزش صادرات انواع کالا از گمرک استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۲۵۱
نمودار ۳۶- ارزش صادرات انواع کالا از گمرک استان در سال ۱۳۹۵.....	۲۵۱
جدول ۱۵۲- درون تعداد شعبه های فعال مراجع قضایی استان زنجان در سال ۱۳۹۵.....	۲۵۵
جدول ۱۵۳- تصادفات (۱) درون شهری وسایل نقلیه منجر به فوت، جرح و خسارت ۹۵-۱۳۹۰.....	۲۵۶
جدول ۱۵۴- تصادفات درون شهری وسایل نقلیه منجر به فوت، جرح و خسارت به تفکیک شهرستان	
در سال ۱۳۹۵.....	۲۵۷
جدول ۱۵۵- تصادفات برون شهری وسایل نقلیه منجر به فوت، جرح و خسارت به تفکیک شهرستان	
در سال ۱۳۹۵.....	۲۵۹
جدول ۱۵۶- مقایسه روند تصادفات درون و برون شهری استان در سال های ۹۵-۱۳۹۰.....	۲۵۹

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

نمودار ۱- هرم سنی جمعیت استان زنجان در سال ۱۳۹۵.....	۲۶
نمودار ۲- تحولات جمعیت شهری و روستایی استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۳۰
نمودار ۳- نرخ باسواد جمعیت استان برحسب جنسیت در دوره ۹۵-۱۳۹۰.....	۴۵
نمودار ۴- شاخص توسعه انسانی استانهای کشور در سال ۱۳۹۰.....	۴۷
نمودار ۵- ضریب برداشت درآمد استانی سالهای ۹۵-۱۳۹۰.....	۶۸
نمودار ۶- نسبت درآمد مالیاتی به کل درآمد استان در سالهای ۹۵-۱۳۹۰.....	۶۹
نمودار ۷- نسبت درآمد مالیاتی استان به اعتبارات هزینه‌ای استان در سالهای ۹۵-۱۳۹۰.....	۷۰
نمودار ۸- شاخص خودکفایی مالی استان در طول سالهای ۹۵-۱۳۹۰.....	۷۱
نمودار ۹- سهم سپرده‌های بانکی بانک‌های استان در سالهای ۹۵-۱۳۹۴.....	۷۶
نمودار ۱۰- سهم تسهیلات اعطایی بانک‌های استان در سالهای ۹۵-۱۳۹۴.....	۷۸
نمودار ۱۱- سهم مانده بدهی بخش غیردولتی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بابت تسهیلات اعطایی براساس عقود اسلامی در سالهای ۹۵-۱۳۹۴.....	۸۱
نمودار ۱۲- مصرف برق بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۸۹
نمودار ۱۳- میزان مصرف فرآورده‌های نفتی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۱
نمودار ۱۴- میزان مصرف گاز طبیعی بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۵
نمودار ۱۵- روند مصرف نهایی انرژی در استان زنجان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۶
نمودار ۱۶- ترکیب مصرف نهایی انرژی استان بر حسب نهاده‌های اصلی در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۹۷
نمودار ۱۷- شدت مصرف انرژی در استان زنجان در دوره ۹۴-۱۳۹۰.....	۱۰۰
نمودار ۱۸- روند افزایش جمعیت شهری استان در دوره ۹۵-۱۳۳۵.....	۱۱۶
نمودار ۱۹- سهم جمعیت شهری شهرستان‌های استان در دو سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵.....	۱۱۷
نمودار ۲۰- مقایسه هزینه‌ها و درآمد شهرداری‌های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۲۵
نمودار ۲۱- مقایسه وضعیت آبادی‌های شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۲۹
نمودار ۲۲- سهم جمعیت روستایی شهرستان‌ها از جمعیت استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۳۱
نمودار ۲۳- روند تغییرات سهم جمعیت روستایی استان از کل جمعیت در دوره ۹۵-۱۳۳۵.....	۱۳۲
نمودار ۲۴- رشد سالانه جمعیت روستایی استان در دوره ۹۵-۱۳۳۵.....	۱۳۴
نمودار ۲۵- آبادی‌های بهره‌مند از آب شرب سالم لوله‌کشی شده استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۳۶
نمودار ۲۶- وضعیت آبادی‌های برق‌دار آبادی‌های دارای سکنه استان سال ۱۳۹۵.....	۱۳۸
نمودار ۲۷- آبادی‌های بهره‌مند از گاز طبیعی به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵.....	۱۳۹

عنوان

صفحه

نمودار ۲۸- توزیع شهرستانی راه های روستایی استان به تفکیک آسفالته و شوسه در سال ۱۳۹۵.....	۱۴۲
نمودار ۲۹- توزیع شهرستانی مطالعات طرح هادی روستایی استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۴۴
نمودار ۳۰- توزیع شهرستانی اجرای طرح هادی روستایی استان در سال ۱۳۹۵.....	۱۴۵
نمودار ۳۱- دانشجویان آموزش عالی استان به تفکیک نوع وابستگی و دوره تحصیلی	۱۸۰
نمودار ۳۲-مقدار تخلیه سالانه آب استان از منابع آب های زیرزمینی در سال آبی ۹۵-۱۳۹۴.....	۲۰۸
نمودار ۳۳- تعداد و مقدار تخلیه آب زیرزمینی شهرستان ها از طریق چاه عمیق	۲۰۸
نمودار ۳۴- تعداد و مقدار تخلیه آب های زیرزمینی شهرستان ها از طریق چاه نیمه عمیق در سال آبی ۹۵-۱۳۹۴.....	۲۰۹
نمودار ۳۵- سهم ارزش واردات انواع کالا از گمرک استان طی دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۰.....	۲۴۹
نمودار ۳۶- ارزش صادرات انواع کالا از گمرک استان در سال ۱۳۹۵.....	۲۵۱

پیشگفتار

به منظور ترسیم و تصویر فضای توسعه استان در چارچوب برنامه کلان کشور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی هر ساله اقدام به تهیه و تدوین گزارش اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان می‌نماید. این گزارش حاوی آخرین وضعیت و عملکرد بخش‌های مختلف توسعه در برهه زمانی عموماً کوتاه مدت می‌باشد. آمار و اطلاعات ارائه شده در مورد متغیرها و شاخص‌های ذیربط اهداف توسعه‌ای، مبتنی و سازگار با چارچوب تحلیل شرایط موجود و ترسیم وضعیت مطلوب است؛ به گونه‌ای که نیازهای ضروری و اساسی برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران هر یک از حوزه‌ها را مرتفع نموده و بعنوان یکی از ابزارهای مناسب تصمیم‌سازی در پیمودن مسیر رشد و توسعه پایدار قلمداد می‌شود. گزارش حاضر در دو بخش؛ کلان و تحلیل امور چهارگانه زیربنایی، تولیدی، اجتماعی و قضایی تنظیم گردیده است.

لازم میدانم از مساعدت مدیران محترم و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی استان، بانکها و شرکتهای دولتی، نیمه دولتی و سایر عزیزانی که به نحوی در تهیه و انتشار این کتاب کمال همکاری را با این مجموعه مبذول داشته اند قدردانی نمایم. همچنین شایسته است از همکاران حوزه معاونت هماهنگی برنامه و بودجه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان که در نگارش این کتاب از هیچ تلاشی دریغ نورزیده اند؛ کمال تشکر را داشته باشم. امیداست صاحب‌نظران، فرهیختگان و کارشناسان محترم حوزه‌های مختلف توسعه، با انعکاس نظرات، انتقادات و پیشنهادات سازنده خود، موجبات اعتلا و ارتقاء گزارش‌های آتی سازمان را فراهم سازند.

شیراز، مرداد ماه

رئیس سازمان

بخش اول
وضعیت کلان

فصل اول

تحلیل ساختار جمعیت، بازار

کار و سیاست‌های توسعه

انسانی

۱-۱- ساختار جمعیت

۱-۱-۱- جمعیت

الف) ترکیب سنی و جنسی جمعیت استان

• جمعیت و نرخ رشد

بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، جمعیت استان زنجان بیش از ۱۰۵۷ هزار نفر است. از این تعداد ۵۳۵ هزار نفر مرد و ۵۲۳ هزار نفر زن می باشد. در سال ۱۳۹۵، جمعیت مناطق شهری استان ۷۱۱ هزار نفر و جمعیت مناطق روستایی آن ۳۴۶ هزار نفر می باشد. طی دهه ۹۵-۱۳۸۵، متوسط نرخ رشد سالانه جمعیت استان، معادل ۰/۹۲ درصد و در نیم دهه ۱۳۹۵-۱۳۹۰ معادل ۰/۸۱ درصد بوده است.

جدول ۱- روند تغییرات جمعیت استان زنجان در دوره ۹۵-۱۳۳۵

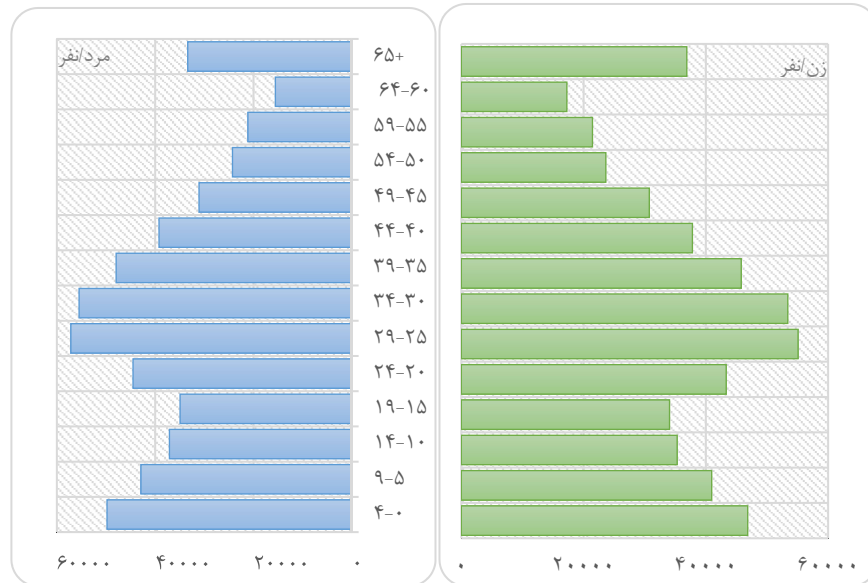
واحد: نفر / درصد

سال	جمعیت	شهری	روستایی	متوسط رشد سالانه
۱۳۳۵	۳۸۶۲۰۱	۴۷۱۵۹	۳۳۹۰۴۲	**
۱۳۴۵	۴۶۷۲۶۲	۱۱۱۹۰۷	۳۵۵۳۵۵	۱/۹۲
۱۳۵۵	۵۸۴۵۷۰	۱۷۲۵۳۹	۴۱۲۰۳۱	۲/۲۷
۱۳۶۵	۷۸۵۴۹۷	۳۴۴۴۶۳	۴۴۱۰۳۴	۳
۱۳۷۵	۹۰۱۷۲۴	۴۶۲۰۸۰	۴۳۹۶۴۴	۱/۳۹
۱۳۸۵	۹۶۴۶۰۱	۵۶۶۹۹۱	۳۹۷۶۱۰	۰/۶۸
۱۳۹۰	۱۰۱۵۷۳۴	۶۳۴۸۰۹	۳۸۰۹۲۵	۱/۰۴
۱۳۹۵	۱۰۵۷۴۶۱	۷۱۱۱۷۷	۳۴۶۲۸۴	۰/۹۲

مأخذ: سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال‌های مربوطه

در سال ۱۳۹۵، سهم جمعیت استان زنجان از کشور ۱/۳۲ درصد بوده که به نسبت سهم جمعیت سال ۱۳۸۵ در حدود ۰/۰۵ درصد کاسته شده است. در مقایسه با سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، جمعیت استان زنجان در سال ۱۳۹۰ برابر با ۱۰۱۵ هزار نفر بوده که ۶۳۴ هزار

نفر در مناطق شهری و ۳۸۰ هزار نفر در مناطق روستایی استان ساکن بوده است. همچنین از این تعداد جمعیت ۵۰۹ هزار نفر مرد و ۵۰۶ هزار نفر زن بوده است.

نمودار ۱- هرم سنی جمعیت استان زنجان در سال ۱۳۹۵

متوسط نرخ رشد سالانه جمعیت استان در نیم دهه (۹۰-۱۳۸۵)، معادل ۱/۰۴ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۰، سهم جمعیت استان زنجان از جمعیت کشور معادل ۱/۳۵ درصد بوده که به نسبت سهم جمعیت سال ۱۳۸۵ در حدود ۰/۲ درصد کاسته شده است.

• ضریب جوانی

طبق شاخص ضریب جوانی یا همان ورتهایم^۱ اگر سهم جمعیت زیر ۱۵ سال هر جامعه به مرز ۲۰ درصد برسد نمایانگر جامعه‌ای پیر خواهد بود. بر همین اساس طبق نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ استان زنجان، شاخص ضریب جوانی جمعیت بترتیب معادل ۲۵، ۲۳ و ۲۴ درصد بوده است.

^۱ - مرکز آمار ایران. شاخص ورتهایم $\sum_0^w P \geq 40\% \sum_0^w P$

ضریب جوانی جمعیت مناطق شهری و روستایی استان طبق نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ترتیب برای مناطق شهری معادل ۲۳، ۲۲ و ۲۳ درصد و مناطق روستایی ۲۸، ۲۴ و ۲۵ درصد بوده است.

طی ۱۰ سال اخیر شاخص ضریب جوانی استان و مناطق شهری و روستایی آن دچار فراز و نشیب شده، به طوری که در دوره ۹۰-۱۳۸۵ روند کاهشی داشته اما از دوره ۹۵-۱۳۹۰ روند نسبتاً افزایشی داشته است. اما بطور کلی این شاخص از سال های گذشته روند نزولی گرفته و در حال نزدیک شدن به مرز ۲۰ درصد است که به منزله افزایش پیری جمعیت، کاهش باروری جمعیت، کاهش جمعیت فعال و یا افزایش بار تکفل می باشد.

جدول ۲- ضریب جوانی جمعیت استان در دوره ۹۵-۱۳۸۵

واحد: درصد

شرح	کل	نقاط شهری	نقاط روستایی
۱۳۸۵	۲۵	۲۳	۲۸
۱۳۹۰	۲۳	۲۲	۲۴
۱۳۹۵	۲۴	۲۳	۲۵

مأخذ: سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال های مربوطه

• نسبت جنسی

نسبت جنسی معیار بسیار مهم و پرکاربرد در شناخت و تحلیل جمعیت است و از تقسیم جمعیت مردان به جمعیت زنان به دست می آید و با ضرب آن در ۱۰۰ بیانگر تعداد مردان در مقابل هر ۱۰۰ زن است. عدد ۱۰۰ بیانگر توازن بین دو جنس است و فزونی آن از ۱۰۰ نشان دهنده بیشتر بودن تعداد مردان نسبت به زنان است و یا برعکس آن می تواند باشد. نسبت جنسی بین ۹۵ تا ۱۰۲ در کل جمعیت یک نسبت معمول به حساب می آید. نسبت های بیش از دامنه ۹۰ تا ۱۰۵ به عنوان نسبت های فوق العاده و مفرط شناخته می شوند. نسبت جنسی می تواند به واسطه مهاجرت یا مرگ و میر شدید یک جنس تحت تأثیر قرار گیرد و از محدوده معمول

فراتر رود. براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، کل جمعیت استان زنجان ۱۰۵۷۴۶۱ نفر بوده است که از این تعداد ۵۳۴۸۴۹ نفر مرد (۵۰/۶ درصد) و ۵۲۲۶۱۲ نفر زن (۴۹/۴ درصد) بوده است. بنابراین نسبت جنسی جمعیت استان در این سال معادل ۱۰۲/۳ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۰، از جمعیت ۱۰۱۵۷۳۴ نفری استان، ۵۰۹۱۹۲ نفر مرد (۵۰/۱۳ درصد) و ۵۰۶۵۴۲ نفر زن (۴۹/۸۷ درصد) بوده است. بنابراین نسبت جنسی جمعیت استان در این سال معادل ۱۰۰/۵ درصد بوده است. همچنین در سال ۱۳۸۵ جمعیت مردان استان ۴۸۱۶۹۹ نفر (۴۹/۹۳ درصد) و جمعیت زنان هم ۴۸۲۹۰۲ نفر (۵۰/۰۷ درصد) بوده است. بنابراین نسبت جنسی جمعیت استان در سال ۱۳۸۵ معادل ۹۹/۸ درصد بوده است. در مقایسه نسبت جنسی سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ شاهد افزایش جمعیت مردان نسبت به جمعیت زنان استان بوده ایم.

• تراکم نسبی جمعیت

نحوه اشتغال بخش‌های مختلف سرزمین به نوعی نشانگر هویت خاص اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن و ارائه‌دهنده چشم اندازه‌های متفاوت موجود در آن است.

جدول ۳- شاخص‌های جمعیتی استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰

واحد: نفر / درصد / کیلومتر مربع

شرح	جمعیت	جمعیت شهری	جمعیت روستایی	ضریب شهرنشینی	نسبت جنسی	تراکم جمعیت	ضریب تکفل خالص
۱۳۹۰	۱۰۱۵۷۳۴	۶۴۳۳۲۴	۳۷۲۴۱۰	۶۳/۳	۱۰۰/۵	۴۶	۲/۳
۱۳۹۱	۱۰۲۶۸۳۱	۶۵۶۸۳۵	۳۶۹۹۹۵	۶۴	۱۰۰/۷	۴۶	۲/۴
۱۳۹۲	۱۰۳۸۲۸۱	۶۷۰۶۵۳	۳۶۷۶۲۸	۶۴/۶	۱۰۰/۸	۴۷	۲/۴
۱۳۹۳	۱۰۵۰۰۹۱	۶۸۴۷۸۵	۳۶۵۳۰۷	۶۵/۲	۱۰۰/۵	۴۷	۲/۶
۱۳۹۴	۱۰۶۲۲۷۰	۶۹۹۲۳۸	۳۶۳۰۳۲	۶۵/۸	۱۰۰/۴	۴۸	۲/۵
۱۳۹۵	۱۰۵۷۴۶۱	۷۱۱۱۷۷	۳۴۶۲۸۳	۶۷/۳	۱۰۲/۳	۴۷/۷	۲/۶

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان، سال ۱۳۹۵

تراکم جمعیت از جمله شاخص‌هایی است که در این زمینه قابل طرح و بررسی است، این شاخص جمعیتی که از رابطه میان تعداد جمعیت و مساحت محدوده تحت اشغال آن حاصل می‌شود، ویژگی‌های جمعیتی در بُعد توزیع فضایی را به خوبی به نمایش می‌گذارد. تراکم نسبی جمعیت استان در سال ۱۳۹۵، معادل $47/7$ نفر در هر کیلومتر مربع بوده است.

• ضریب تکفل خالص

ضریب تکفل خالص عبارت است از نسبت کل جمعیت جامعه به جمعیت شاغل منهای یک است و شاخص این ضریب نشان می‌دهد که یک نفر شاغل در این جامعه چند نفر به غیر از خودش را سرپرستی و یا جوابگوی نیازهای چند نفر می‌باشد.

مطابق نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، شاخص ضریب تکفل خالص استان معادل $2/6$ نفر بوده است. در طول سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵، شاخص ضریب تکفل خالص استان با روند افزایشی همراه بوده؛ به طوری که از $2/3$ نفر در سال ۱۳۹۰ به $2/6$ نفر در سال ۱۳۹۵ رسیده است. افزایش ضریب شاخص تکفل نشان دهنده افزایش سهم شاخص بیکاری و سرپرستی برای افراد بیکار جامعه بوده است که این ضریب برای استان در حال افزایش است.

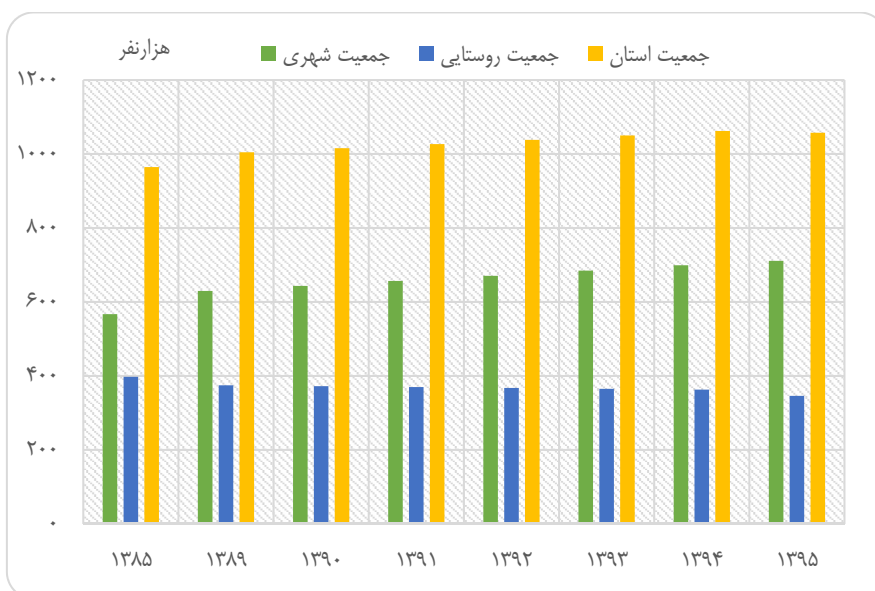
۱-۱-۲- بررسی جمعیت شهری و روستایی استان

• ضریب شهرنشینی و تحولات نرخ رشد شهری و روستایی

در سال ۱۳۹۵، استان زنجان متشکل از ۲۱ کانون شهری، ۹۲۶ آبادی دارای سکنه و ۲۵۹ آبادی خالی از سکنه بوده است. شهر زنجان بزرگترین شهر بالای یکصد هزار نفر جمعیت بوده و مرکز استان زنجان است. در سال ۱۳۹۰، از کل جمعیت 1015734 نفری استان زنجان 643324 نفر ساکن مناطق شهری بوده و 372410 نفر (معادل ۳۷ درصد) ساکن مناطق روستایی بوده است. بنابراین در همین سال، شاخص ضریب شهرنشینی استان معادل ۶۳ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۵ از جمعیت 1057461 نفری استان 711177 نفر (معادل ۶۷/۳ درصد) ساکن شهرها و 346284 نفر (معادل ۳۲/۷ درصد) ساکن روستاهای استان بوده اند.

در همین سال ضریب شهرنشینی استان معادل $۶۷/۳$ در صدمه است. طی دوره ۵ ساله $۱۳۹۵-۱۳۹۰$ ضریب شهرنشینی استان $۴/۳$ درصد افزایش داشته و البته به همان میزان از ضریب روستا نشینی استان کاسته شده است. متوسط نرخ رشد سالانه جمعیت استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی در دوره ۵ ساله ($۱۳۹۰-۹۵$) نشان می‌دهد که نرخ رشد جمعیت شهری استان با شتاب $۲/۰۱$ درصد بوده است در حالی که در دوره مذکور متوسط نرخ رشد سالانه جمعیت مناطق روستایی استان بارشد $۱/۴۳-$ درصد مواجه شده است.

نمودار ۲- تحولات جمعیت شهری و روستایی استان در دوره $۱۳۹۰-۹۵$

۲-۱- بازار کار

بازار کار یکی از بازارهای مهم اقتصاد ملی است که نیروی انسانی با مؤلفه‌های عرضه و تقاضا، بازوهای نیرومند این بازار را تشکیل می‌دهد. با توجه به اهمیت بازار کار، بروز هرگونه عدم تعادل در این بازار، تبعات سیاسی و اجتماعی عده‌ای بر پیکره جوامع بر جای خواهد گذاشت. از آنجا که موضوع اشتغال و بیکاری از چالش‌ها و دغدغه‌های اساسی در اغلب دولت‌هاست؛ بنابراین کاهش میزان بیکاری و افزایش میزان اشتغال، توجه و تعمق همه متصدیان امر را می‌طلبد.

مرکز آمار ایران در نظام آمارگیری خود م شاغل را این‌گونه تعریف کرده است که همه افراد ده ساله و بیشتر که حداقل یک ساعت در هفته کار کرده است، شاغل محسوب می‌شود. بنابراین فعالیت‌هایی که چه از طریق مشاغل تخصصی و رسمی یا کارهای غیررسمی مانند کاسبی و... که به درآمدود ستمزدمنجر شود به عنوان کاروا شتغال محسوب می‌شود؛ به طوری که با این دیدگاه در طبقه‌بندی‌های اشتغال از نظر اقتصادی، اصطلاح "شغل کاذب" وجود ندارد.

اما از نظر جامعه‌شناسی که بیشتر به هنجارها و ناهنجارها و بررسی زمینه‌ها و علل پدیده‌های اجتماعی می‌پردازد، مفهوم کار، اشتغال و بیکاری، معانی دیگری به خود می‌گیرد؛ با این دید، کار و اشتغال به معنی فعالیت‌هایی است که از ثبات و پایداری بیشتری برخوردارند، بنابراین بر فعالیت‌هایی که مطابق با هنجارهای اجتماعی نیست مثل قاچاق و... یا آنچه مورد رضایت فرد نیست و کفایت اقتصادی او را نمی‌کند، چون از ثبات و دوام برخوردار نیست، نمی‌توان شغل و یا کار نامید و از آنها به عنوان "شغل کاذب" یاد می‌کنند. بررسی نرخ مشارکت جمعیت استان زنجان در طول سال‌های ۹۵-۱۳۹۰ نشان می‌دهد که این شاخص از نوسانات مختلفی همچون کاهش و یا افزایش مواجه شده است، به طوریکه نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت استان در سال ۱۳۹۰ معادل ۴۱/۶ درصد بوده است اما این شاخص در سال ۱۳۹۵ به ۴۰/۸ درصد کاهش یافته است. بطوریکه مقدار کاهش نرخ مشارکت اقتصادی سال ۱۳۹۵ استان نسبت به سال ۱۳۹۰ معادل ۰/۸ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۰ نرخ مشارکت اقتصادی کشور ۳۶/۹ درصد بوده است که این رقم در مقایسه با نرخ مشارکت اقتصادی استان زنجان، معادل ۴/۷ درصد کمتر بوده است. همچنان در سال ۱۳۹۰، نرخ مشارکت اقتصادی مناطق شهری استان در مقایسه با نرخ مشارکت اقتصادی مناطق شهری کشور معادل ۱/۱ درصد بالاتر بوده و همچنین نرخ مشارکت اقتصادی مناطق روستایی استان هم در همین سال معادل ۱۰ درصد بالاتر از شاخص مشابه کشوری بوده است. مقایسه شاخص نرخ مشارکت اقتصادی بین دو دوره سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۵ ساله استان و کشور نشان می‌دهد که میزان مشارکت اقتصادی استان در سال ۱۳۹۵ به نسبت سال ۱۳۹۰ معادل ۰/۸ درصد کاهش داشته است، در حالیکه در سطح کشور از روند افزایشی برخوردار شده و به میزان ۲/۵ درصد به نرخ مشارکت اقتصادی کشور افزوده شده است.

با اینکه در این دوره (۹۵-۱۳۹۰) معادل ۱/۱ به مقدار نرخ مشارکت اقتصادی نقاط شهری استان افزوده شده است، اما شاخص نرخ مشارکت اقتصادی جامعه روستایی استان زنجان با کاهش ۳/۶ درصد مواجه بوده است. در مقایسه با استان نرخ مشارکت اقتصادی هر دو جامعه شهری و روستایی کشور به ترتیب با افزایش ۳/۱ درصد و ۱/۲ درصد همراه بوده است.

۱-۲-۱- تقاضای نیروی کار

• جمعیت فعال

جمعیت فعال، مجموع شاغلان و بیکاران ۱۰ ساله و بیشتر را شامل می‌شود. جمعیت فعال استان در سال ۱۳۹۰ برابر با ۳۴۴۳۶۸ نفر بود که در سال ۱۳۹۵ به ۲۱۷۸۷۳ نفر کاهش یافته است؛ به بیان دیگر در طول این ۵ سال، متوسط نرخ کاهش سالانه افراد جمعیت فعال استان معادل ۸/۷۵- درصد بوده است.

• نرخ مشارکت اقتصادی

نرخ مشارکت اقتصادی با توجه به نقش کلیدی که در عرضه نیروی کار و تعیین نرخ بیکاری دارد از جمله متغیرهای اثرگذار در بازار کار به شمار می‌رود. بر اساس تعریف، نرخ مشارکت اقتصادی عبارت

است از نسبت جمعیت فعال (شاغل و بیکار) به جمعیت در سن کار ۱۰ سال به بالا (یا ۱۵ سال به بالا مطابق تعریف سازمان جهانی کار).

در سال ۱۳۹۰ نرخ کلی مشارکت اقتصادی استان ۴۱/۶ در صد بود که در سال ۱۳۹۵ با ۰/۸ درصد کاهش به ۴۰/۸ درصد رسید. کاهش نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت مردان و زنان استان هم در دوره (۹۵-۱۳۹۰) به ترتیب معادل ۰/۳ درصد و ۲/۴ بوده است.

• نرخ مشارکت اقتصادی مناطق شهری

در سال ۱۳۹۰ میزان مشارکت اقتصادی مناطق شهری استان ۳۶/۹ در صد بوده است که در سال ۱۳۹۵ به رقم ۳۸ درصد افزایش یافته است. همچنین در سال ۱۳۹۰ نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت مردان و زنان شهری استان به ترتیب معادل ۶۱/۶ درصد و ۱۱/۷ بوده است. در مقایسه با سال ۱۳۹۰، سال ۱۳۹۵ نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت مردان و زنان شهری استان به ترتیب معادل ۶۳/۱ در صد و ۱۲/۷ در صد بوده است. میزان افزایش شاخص مشارکت اقتصادی جمعیت مردان و زنان شهری استان در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۰ به ترتیب معادل ۱/۵ و ۱ درصد بوده است.

• نرخ مشارکت اقتصادی مناطق روستایی

در سال ۱۳۹۰ میزان مشارکت اقتصادی مناطق روستایی استان ۴۹/۸ در صد بوده است که در سال ۱۳۹۵ به رقم ۴۶/۲ درصد کاهش یافته است. همچنین در سال ۱۳۹۰ نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت مردان و زنان روستایی استان به ترتیب معادل ۷۳/۴ درصد و ۲۸/۳ بوده است. در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال ۱۳۹۰، نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت مردان و زنان روستایی استان به ترتیب معادل ۷۳/۳ درصد و ۲۱ درصد بوده است. نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت مردان و زنان روستایی استان برخلاف نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت مردان و زنان مناطق شهری استان روند کاهشی داشته و به ترتیب معادل ۰/۱ و ۷/۳ در صد از میزان مشارکت اقتصادی کم شده است.

• نرخ اشتغال

نرخ اشتغال سالهای ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ استان به ترتیب ۹۱/۶ درصد و ۹۰/۳ درصد بوده است. در این دوره نرخ اشتغال مردان از ۹۲/۵ در صد به ۹۰/۷ در صد و نرخ اشتغال زنان از ۸۸/۶ درصد به ۸۷/۷ درصد رسیده است.

▪ عرضه نیروی کار

• نرخ بیکاری

این نماگر یکی از نماگرهای مهم در تعیین میزان عرضه نیروی کار در مناطق است. در سال ۱۳۹۰ نرخ بیکاری استان معادل ۸/۴ در صد بود که در سال ۱۳۹۵ به ۹/۷ در صد افزایش یافته است. رشد سالانه نرخ بیکاری استان در طول ۵ سال گذشته معادل ۲/۹ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۰ نرخ بیکاری جمعیت مردان استان ۷/۵ در صد و در سال ۱۳۹۵، ۹/۳ در صد بوده است. شاخص نرخ بیکاری جمعیت زنان استان از ۱۱/۴ در صد در سال ۱۳۹۰ به ۱۱/۳ در صد در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است. طی ۵ سال گذشته رشد سالانه نرخ بیکاری مردان و زنان روستایی به ترتیب معادل ۴/۴ درصد و ۰/۲- درصد بوده است.

جدول ۴- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۰

واحد: درصد

شرح	نرخ مشارکت اقتصادی	نرخ اشتغال	نرخ بیکاری
کل استان	کل	۹۱/۶	۸/۴
	مرد	۹۲/۵	۷/۵
	زن	۸۸/۶	۱۱/۴
مناطق شهری	کل	۸۸	۱۲
	مرد	۹۰/۳	۹/۷
مناطق روستایی	زن	۷۵/۳	۲۴/۷
	کل	۹۶/۳	۳/۷
مناطق روستایی	مرد	۹۵/۷	۴/۳
	زن	۹۷/۶	۲/۴

مأخذ: نتایج فصلی و سالانه نیروی کار سالهای ۹۵-۱۳۹۰

جدول ۵- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۱

واحد: درصد

نرخ اشتغال	نرخ مشارکت اقتصادی	شرح	نرخ بیکاری
۸۸/۸	۴۲/۱	کل	۱۱/۲
۹۰/۵	۶۴/۹	مرد	۹/۵
۸۲/۸	۱۹/۳	زن	۱۷/۲
۸۴/۲	۳۹/۲	کل	۱۵/۸
۸۷/۹	۶۲/۴	مرد	۱۲/۱
۶۷/۹	۱۴/۸	زن	۳۲/۱
۹۵/۵	۴۷/۳	کل	۴/۵
۹۵	۶۹/۶	مرد	۵
۹۶/۵	۲۶/۶	زن	۳/۵

مأخذ: پیشین

جدول ۶- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۲

واحد: درصد

نرخ اشتغال	نرخ مشارکت اقتصادی	شرح	نرخ بیکاری
۹۰/۱	۳۹	کل	۹/۹
۹۱/۳	۶۴/۵	مرد	۸/۷
۸۴/۶	۱۴/۲	زن	۱۵/۴
۸۶/۷	۳۷/۵	کل	۱۳/۳
۸۹/۳	۶۲/۶	مرد	۱۰/۷
۷۳/۹	۱۲/۷	زن	۲۶/۱
۹۵/۴	۴۱/۵	کل	۴/۶
۹۴/۶	۶۸	مرد	۵/۴
۹۸/۱	۱۶/۸	زن	۱/۹

مأخذ: پیشین

جدول ۷- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۳

واحد: درصد

نرخ بیکاری	نرخ اشتغال	نرخ مشارکت اقتصادی	شرح	
۹/۸	۹۰/۲	۳۸/۱	کل	کل استان
۹/۲	۹۰/۸	۶۴/۵	مرد	
۱۳	۸۷	۱۲/۴	زن	
۱۱/۵	۸۸/۵	۳۶/۵	کل	مناطق شهری
۹/۹	۹۰/۱	۶۱/۴	مرد	
۱۹/۸	۸۰/۲	۱۱/۸	زن	
۷	۹۳	۴۱	کل	مناطق روستایی
۸	۹۲	۷۰/۴	مرد	
۲/۱	۹۷/۹	۱۳/۴	زن	

مأخذ: پیشین

جدول ۸- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۴

واحد: درصد

نرخ بیکاری	نرخ اشتغال	نرخ مشارکت اقتصادی	شرح	
۹/۶	۹۰/۴	۳۹/۹	کل	کل استان
۸/۹	۹۱/۱	۶۴/۷	مرد	
۱۲/۷	۸۷/۳	۱۵/۳	زن	
۱۲/۲	۸۷/۸	۳۷/۱	کل	مناطق شهری
۱۰/۲	۸۹/۸	۶۱/۲	مرد	
۲۲/۳	۷۷/۷	۱۲/۳	زن	
۵/۶	۹۴/۴	۴۵/۵	کل	مناطق روستایی
۶/۷	۹۳/۳	۷۲	مرد	
۲/۲	۹۷/۸	۲۱/۱	زن	

مأخذ: پیشین

جدول ۹- شاخص نیروی کار استان به تفکیک نقاط شهری و روستایی سال ۱۳۹۵

واحد: درصد

شرح	نرخ مشارکت اقتصادی	نرخ اشتغال	نرخ بیکاری
کل استان	کل	۹۰/۳	۹/۷
	مرد	۹۰/۷	۹/۳
	زن	۸۸/۷	۱۱/۳
مناطق شهری	کل	۸۸/۵	۱۱/۵
	مرد	۹۰	۱۰
	زن	۸۱/۱	۱۸/۹
مناطق روستایی	کل	۹۳/۲	۶/۸
	مرد	۹۱/۹	۸/۱
	زن	۹۷/۲	۲/۸

مأخذ: پیشین

• بهره‌وری نیروی کار

بهره‌وری مفهومی است که ترکیبی از کارایی و اثربخشی را نشان می‌دهد. بهره‌وری یک ویژگی رفتاری است که بر بهینه‌سازی ارتباط و تعامل عوامل درونی و بیرونی تکیه دارد. حیاتی بودن دستیابی به بهره‌وری از آن‌جا ناشی می‌شود که به ساده‌ترین بیان، با افزایش بهره‌وری، بدون افزودن بر مقدار عوامل در تولید یا در فعالیت‌ها، حاصل و دستاورد تولید یا فعالیت افزوده می‌شود. به این ترتیب، با اصلاح چیدمان عوامل تولید، به دلیل بهبود فنی یا انجام اصلاحات در زنجیره تجهیز یا افزایش مهارت و بازدهی عوامل تولید، می‌توان به مقدار بیشتری حاصل یا دستاورد رسید. در همین راستا، بسیاری از اقتصاددانان، بهره‌وری را کلیدر شدت‌رشدت اقتصاد محسوب می‌کنند. (سند مفهومی برنامه جامع بهره‌وری کشور، سازمان ملی بهره‌وری ایران، ۱۳۹۳).

بهره‌وری نیروی کار از نسبت تولید ناخالص داخلی به تعداد نیروی کار شاغل حاصل می‌شود. این شاخص نشان می‌دهد که به ازای یک نفر نیروی شاغل در استان، چقدر تولید صورت می‌گیرد. شاخص بهره‌وری کار استان زنجان در طول سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ مطابق با اطلاعات جداول شماره ۱۰ تا ۱۴ این گزارش ارائه و بیان شده است. داده‌ها و اطلاعات

این جداول ضمن ارائه میزان تولید ناخالص داخلی وارزش افزوده بخش های مختلف اقتصادی دوره ۹۴-۱۳۹۰، به تفکیک اطلاعات مربوط به نرخ بهره‌وری نیروی کار و تعداد شاغلان استان را نشان می دهد.

جدول ۱۰- شاغلین بخش های مختلف اقتصادی استان در سالهای ۱۳۹۴-۱۳۹۰

نفر

بخش	۱۳۹۰		۱۳۹۱		۱۳۹۲	
	کشور	استان	کشور	استان	کشور	استان
کشاورزی	۳۸۱۴۸۶۵	۱۰۴۴۰۷	۴۰۰۱۸۷۶	۹۵۹۸۸	۳۹۰۶۳۵۱	۹۴۳۲۳
صنعت	۶۸۵۰۳۴۸	۱۰۴۰۹۴	۶۸۸۹۸۲۷	۱۰۳۰۱۹	۷۳۲۱۷۳۹	۹۷۰۰۹
خدمات	۹۸۴۴۸۱۲	۱۰۵۰۳۴	۹۷۳۶۵۲۲	۱۰۶۶۸۸	۱۰۱۱۸۰۸۹	۱۰۷۱۵۸
جمع	۲۰۵۱۰۰۲۵	۳۱۳۵۳۵	۲۰۶۲۸۲۲۵	۳۰۵۶۹۵	۲۱۳۴۶۱۷۹	۲۹۸۴۹۰

ادامه جدول ۱۰- شاغلین بخش های مختلف اقتصادی استان در سالهای ۱۳۹۴-۱۳۹۰

نفر

بخش	۱۳۹۳		۱۳۹۴	
	کشور	استان	کشور	استان
کشاورزی	۳۸۱۳۴۷۰	۸۸۱۵۸	۳۹۶۱۲۹۷	۹۶۴۶۳
صنعت	۷۲۰۰۸۵۴	۹۱۳۳۸	۷۱۴۷۰۱۱	۹۶۴۲۹
خدمات	۱۰۲۸۹۹۷۸	۱۰۹۵۴۷	۱۰۸۶۰۳۹۲	۱۱۰۷۳۷
جمع	۲۱۳۰۴۳۰۲	۲۸۹۰۴۳	۲۱۹۶۸۷۰۰	۳۰۳۶۲۹

مأخذ: مرکز آمار ایران

جدول ۱۱- محصول ناخالص داخلی بدون نفت استان زنجان وکشور درسالهای ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیاردریال

بخش	۱۳۹۰		۱۳۹۱		۱۳۹۲	
	کشور	استان	کشور	استان	کشور	استان
کشاورزی	۳۸۱۹۸۳	۷۴۹۵	۵۷۹۵۹۴	۱۲۲۳۴	۹۰۸۰۷۸	۱۸۴۹۱
صنعت	۲۵۶۹۳۶۱	۱۰۸۷۹	۳۸۹۳۰۳۸	۲۲۰۷۶	۵۱۷۲۷۴۰	۳۲۲۶۵
خدمات	۳۷۰۹۷۱۵	۳۳۳۲۰	۴۵۹۹۹۷۰	۳۸۳۲۷	۶۱۲۶۰۶۰	۵۰۶۹۰
جمع	۶۶۶۱۰۵۸	۵۱۶۹۵	۹۰۷۲۶۰۲	۷۲۶۳۷	۱۲۲۰۶۸۷۸	۱۰۱۴۴۶

ادامه جدول ۱۱- محصول ناخالص داخلی بدون نفت استان زنجان وکشور

درسالهای ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیارد ریال

۱۳۹۴		۱۳۹۳		بخش
استان	کشور	استان	کشور	
۲۵۴۵۱	۱۱۷۸۶۴۰	۲۲۳۴۱	۱۰۸۶۹۴۶	کشاورزی
۴۳۰۵۴	۳۶۲۱۷۶۳	۳۷۴۰۲	۴۷۱۲۶۸۵	صنعت
۶۹۳۶۶	۷۴۶۵۶۱۸	۶۰۲۳۶	۷۰۸۲۳۰۹	خدمات
۱۳۷۸۷۰	۱۲۲۶۶۰۲۱	۱۱۹۹۷۹	۱۲۸۸۱۹۴۰	جمع

مأخذ: حساب های ملی ایران

جدول ۱۲- شاخص بهره‌وری نیروی کار استان و کشور در سالهای ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال / نفر

۱۳۹۲		۱۳۹۱		۱۳۹۰		بخش
استان	کشور	استان	کشور	استان	کشور	
۱۹۶	۲۳۲/۵	۱۲۷/۴	۱۴۴/۸	۷۱/۸	۱۰۰/۱	کشاورزی
۳۳۲/۶	۷۰۶/۵	۲۱۴/۳	۵۶۵	۱۰۴/۵	۳۷۵/۱	صنعت
۴۷۳	۶۰۵/۵	۳۵۹/۲	۴۷۲/۴	۳۱۷/۲	۳۷۶/۸	خدمات
۳۳۹/۹	۵۷۱/۹	۲۳۷/۶	۴۳۹/۸	۱۶۴/۹	۳۲۴/۸	جمع

ادامه جدول ۱۲- شاخص بهره‌وری نیروی کار استان و کشور در سالهای ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال / نفر

۱۳۹۴		۱۳۹۳		بخش
استان	کشور	استان	کشور	
۲۶۳/۸	۲۹۷/۵	۲۵۳/۴	۲۸۵	کشاورزی
۴۴۶/۵	۵۰۶/۸	۴۰۹/۵	۶۵۴/۵	صنعت
۶۲۶/۴	۶۸۷/۴	۵۴۹/۹	۶۸۸/۳	خدمات
۴۵۴/۱	۵۵۸/۳	۴۱۵/۱	۶۰۴/۷	جمع

مأخذ: محاسبه گزارش

هـ) توسعه انسانی

شاخص توسعه انسانی (Human Development Index) یا همان HDI، شاخصی ترکیبی است که معیار محاسبه این شاخص میانگین سه نماگر ذیل است:

۱- امید به زندگی (Life Expectancy)

۲- پیشرفت آموزشی (Educational Attainments)

۳- درآمد سرانه تبدیل شده بر اساس برابری قدرت خرید (PPP) است.

این شاخص از سال ۱۹۹۱ میلادی توسط برنامه توسعه سازمان ملل متحد با شعار "مردم ثروت واقعی کشورها می‌باشند" به مرحله اجرا گذاشته شد و از آن پس هر ساله فهرستی از کشورهای جهان را به ترتیب بالاترین تا پایین‌ترین رتبه‌ها در مقایسه با نمودارها و کشورهای دیگر منتشر می‌کند. بر اساس این شاخص کشورهایی که در رده‌های بالای شاخص توسعه انسانی قرار دارند جزء کشورهای توسعه یافته و کشورهای پائین شاخص، کشورهای در حال توسعه و یا کمتر توسعه یافته ارزیابی می‌گردند. مقدار این شاخص همواره بین صفر و یک (۰-۱) قرار دارد و کشورهای با شاخص توسعه انسانی $0/9$ و بالاتر بعنوان کشورهای با توسعه انسانی خیلی بالا، کشورهای با ضریب $0/8 - 0/9$ در ردیف کشورهای با توسعه انسانی بالا، کشورهای با ضریب $0/8 - 0/5$ در ردیف کشورهای با توسعه انسانی متوسط، و کشورهای با ضریب کمتر از $0/5$ در ردیف کشورهای با توسعه انسانی پایین ارزیابی می‌گردند.

در رده بندی جدید برنامه توسعه ملل متحد که در سال ۲۰۱۱ انجام گردیده، ۴۲ کشور اول جزء کشورهای با توسعه انسانی خیلی بالا، ۴۳ کشور دوم کشورهای توسعه انسانی بالا؛ و ۴۲ کشور بعدی کشورهای با توسعه انسانی متوسط، و ۴۲ کشور با کمترین مقدار شاخص کشورهای با توسعه انسانی پایین رده بندی گردیده اند. محاسبه این شاخص تا سال ۲۰۱۰ براساس شاخصهای امید به زندگی در بدو تولد، آموزش (نرخ باسوادی و نرخ ثبت نام در مدرسه)، و سرانه

^۲ - توسط اقتصاددان پاکستانی به نام محبوب الحق و با همکاری یکی از برندگان نوبل اقتصاد آمارتیا سن

تولید ناخالص داخلی (GDP per capita) صورت می پذیرفت. از سال ۲۰۱۱ تغییراتی در شاخص های آموزش و درآمد اعمال گردید؛ بنحوی که شاخص آموزش بر اساس دوزیر شاخص "متوسط سالهای تحصیل" و "سال های تحصیل مورد انتظار" محاسبه می گردد و در محاسبه شاخص درآمد به جای شاخص GDP سرانه از شاخص GNI سرانه استفاده می گردد.

جدول ۱۳- مقایسه اجزاء شاخص توسعه انسانی جدید و قدیم

شاخص	قدیم	جدید
سلامت	امید به زندگی در بدو تولد	امید به زندگی در بدو تولد
آموزش	نرخ با سواد	متوسط طول دوره آموزش (۲۵ سال به بالا)
درآمد	GDP سرانه	GNI سرانه

بر اساس گزارش فهرست رتبه شاخص توسعه انسانی کشورهای دنیا که از طرف سازمان ملل شاخص ایران از لحاظ شاخص توسعه انسانی در سال ۲۰۱۵ میلادی در رتبه ۶۹ از بین ۱۸۸ کشور جهان، بالاتر از کشورهای برزیل، مکزیک، سریلانکا، ترکیه و نروژ، و پس از کشورهای بوسنی و هرزگوین، قزاقستان، آذربایجان و عربستان سعودی قرار گرفته است. همچنین در رتبه بندی منطقه ای رتبه هشتم خاورمیانه به ترتیب پس از کشورهای فلسطین اشغالی، امارات متحده

^۳ شاخص GNI ارزش دلاری سرانه یک کشور در سال است که از حاصل تقسیم درآمد سالانه کل به جمعیت آن کشور به دست می آید و بیانگر درآمد متوسط سالانه هر شهروند است. دانستن شاخص GNI قدم نخست در شناخت وضعیت اقتصادی، نیازهای یک جامعه و وضعیت معیشت عمده مردم یک کشور است. این شاخص ارتباط تنگاتنگی با سایر مشخصه های اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی دارد. برای مثال، در کشورهایی که شاخص GPI بالاتر است، طول عمر مردم، درصد باسوادی، درصد دسترسی به آب آشامیدنی تمیز و سالم بالاتر و مرگ و میر نوزادان نیز کمتر است.

عربی، قبرس، قطر، بحرین، کویت و عربستان قرار داشته‌است. همچنین ایران با ۱۱ رتبه پیشرفت نسبت به سال ۲۰۰۵ یکی از ۷ کشور دنیا با بیشترین پیشرفت در شاخص توسعه انسانی است، تا جایی که ایران از گروه کشورهای دارای توسعه انسانی متوسط به گروه دارای توسعه انسانی بالا منتقل شده‌است. گزارش توسعه انسانی ۲۰۱۶ که بر پایه آمار و اطلاعات مربوط به سال ۲۰۱۵ تهیه شده است نشان می‌دهد کیفیت توسعه انسانی در ایران طی این سال نسبت به سال قبل تغییری نداشته است میزان شاخص توسعه انسانی ایران در این سال همانند سال قبل ۰,۷۷۴ برآورد شده است.

شاخص توسعه انسانی ارقامی از صفر تا یک را دربر می‌گیرد که هرچه این رقم برای یک کشور بیشتر باشد دلالت بر توسعه یافتگی بیشتر آن کشور در حوزه انسانی دارد. با این حال ایران در رتبه‌بندی جهانی از نظر توسعه انسانی یک پله نزول داشته است و در حالی که ایران در سال ۲۰۱۴ در جایگاه ۶۸ جهان از نظر توسعه انسانی قرار گرفته بود در سال ۲۰۱۵ به رتبه ۶۹ نزول کرده است. کوبا جای ایران در رتبه ۶۸ را گرفته است. سازمان ملل ایران را میان کشورهای دارای توسعه انسانی بالا به حساب آورده است. در گزارش این سازمان کشورهای جهان از نظر میزان توسعه انسانی به چهار گروه تقسیم بندی شده‌اند که عبارتند از کشورهای دارای توسعه انسانی بسیار بالا، کشورهای دارای توسعه انسانی بالا، کشورهای دارای توسعه انسانی متوسط و کشورهای دارای توسعه انسانی پایین.

در گزارش جدید سازمان ملل ۵۱ کشور در گروه نخست قرار گرفته‌اند یعنی دارای توسعه انسانی بسیار بالا هستند و ۵۴ کشور در گروه دوم، ۴۲ کشور در گروه سوم و ۴۱ کشور نیز در گروه چهارم قرار گرفته‌اند. بر اساس این گزارش، توسعه انسانی ایران از ۱۱۹ کشور جهان بیشتر است. برخی از این کشورها عبارتند از: ترکیه بارتبه ۷۱، آلبانی بارتبه ۷۵، لبنان بارتبه ۷۶، اردن بارتبه ۸۶، چین بارتبه ۹۰، تونس بارتبه ۹۷، اندونزی بارتبه ۱۱۳، عراق بارتبه ۱۲۱ و مراکش بارتبه ۱۲۳. برخی کشورها که رتبه بیشتری از ایران دارند عبارتند از: آلمان بارتبه ۴، آمریکا بارتبه ۱۰،

سوئد با رتبه ۱۴، انگلیس با رتبه ۱۶، ژاپن با رتبه ۱۷، فرانسه با رتبه ۲۱، روسیه با رتبه ۴۹، عمان با رتبه ۵۲ و صربستان با رتبه ۶۶.

گزارش توسعه انسانی سازمان ملل، کشور نروژ را به عنوان توسعه یافته‌ترین کشور جهان در حوزه انسانی معرفی کرده است. نمره این کشور در شاخص توسعه انسانی ۰٫۹۴۹ اعلام شده است. استرالیا و سوئیس به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم از این نظر قرار گرفته‌اند. همچنین جمهوری آفریقای مرکزی با کسب نمره ۰٫۳۵۲، در شاخص توسعه انسانی رتبه آخر رده‌بندی جهانی را به خود اختصاص داده است. متوسط نمره جهان در شاخص توسعه انسانی ۰٫۷۱۷ اعلام شده است.

• جایگاه منطقه‌ای ایران در شاخص توسعه انسانی

در سطح خاورمیانه رتبه ایران از نظر توسعه انسانی ۷ اعلام شده است. قطر با کسب نمره ۰٫۸۵۶، در شاخص توسعه انسانی رتبه نخست منطقه را به خود اختصاص داده است. عربستان در رتبه دوم منطقه و امارات در رتبه سوم قرار گرفته‌اند. کشورهای بحرین، کویت و عمان نیز پیش از ایران به ترتیب در رتبه‌های چهارم تا ششم قرار گرفته‌اند. با نگاهی معین به شاخص توسعه انسانی می‌توان دریافت که افزایش هر یک از ابعاد شاخص توسعه انسانی و افزایش سطح درآمد ملی امکان‌پذیر است. به عبارت دیگر اگر تولید ناخالص ملی کشور افزایش یابد سطح بهداشت جامعه افزایش یافته و متعاقباً امید به زندگی افزایش خواهد یافت و نیز با افزایش تولید ناخالص ملی آموزش توسعه یافته و نهایتاً شاخص آموزشی افزایش خواهد یافت. این شاخص از میانگین ساده سه شاخص امید به زندگی در بدو تولد، شاخص درآمد و نرخ باسوادی تشکیل شده است. سهم هر کدام در شاخص کیفیت فیزیکی زندگی یکسان است.

▪ تشکیل سرمایه انسانی

۱- نرخ باسوادی

شاخص نرخ باسوادی نشان می‌دهد که از کل جمعیت ۶ ساله و بیشتر استان چند درصد با سواد می‌باشند. بنابراین در سال ۱۳۹۰، نرخ باسوادی جمعیت ۶ ساله و بیشتر استان ۸۲/۴ درصد بوده است. اما در سال ۱۳۹۵ نرخ باسوادی جمعیت ۶ ساله و بیشتر استان ۲/۴ درصد افزایش به

۸۴/۸ درصد رسیده است. در سال ۱۳۹۰ نرخ باسوادی جمعیت مردان استان ۸۷ درصد بوده است که در سال ۱۳۹۵ به رقم ۸۹/۳ درصد افزایش یافته است. میزان افزایش نرخ باسوادی جمعیت مردان استان در دوره ۵ ساله (۹۰-۱۳۹۵) معادل ۲/۳ بوده است. همچنین در سال ۱۳۹۰ میزان باسوادی جمعیت زنان استان معادل ۷۷/۷ درصد بوده است که با افزایش ۲/۶ درصد به ۸۰/۳ درصد در سال ۱۳۹۵ ارتقاء یافته است.

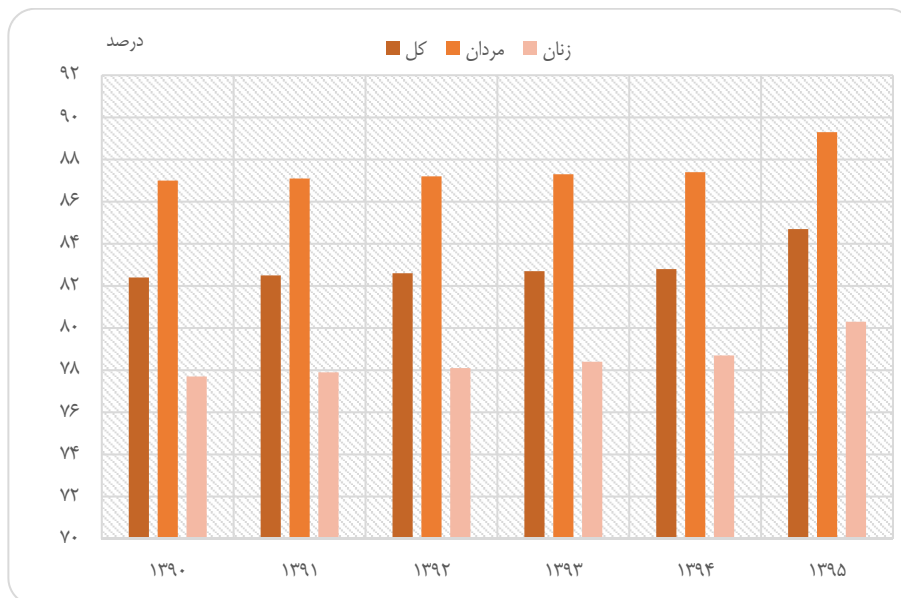
۲- نسبت شاغلان لیسانس و بالاتر به کل شاغلان

براساس نتایج اطلاعات سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ از کل شاغلان استان ۱۸/۷ درصد از تحصیلات دانشگاهی لیسانس و بالاتر و ۸۶ درصد آنها هم شاغلان باسواد بوده‌اند. این نسبت‌ها در سال ۹۴-۱۳۹۰ بشرح جدول ۱۴ گزارش ارائه شده است.

جدول ۱۴- نرخ باسوادی جمعیت استان برحسب جنسیت در دوره ۹۵-۱۳۹۰

نرخ باسوادی شاغلان	نرخ باسوادی (درصد)			نسبت شاغلین با مدرک لیسانس و بالاتر به کل شاغلان	شرح
	زنان	مردان	کل		
۸۵/۴۶	۷۷/۷	۸۷	۸۲/۴	۱۸	۱۳۹۰
۸۵/۶	۷۷/۹	۸۷/۱	۸۲/۵	۱۸/۱	۱۳۹۱
۸۵/۷	۷۸/۱	۸۷/۲	۸۲/۶	۱۸/۲	۱۳۹۲
۸۵/۸	۷۸/۴	۸۷/۳	۸۲/۷	۱۸/۳	۱۳۹۳
۸۵/۹	۷۸/۷	۸۷/۴	۸۲/۸	۱۸/۴	۱۳۹۴
۸۶	۸۰/۳	۸۹/۳	۸۴/۷	۱۸/۷	۱۳۹۵

مأخذ: نتایج نیروی کار مرکز آمار ایران و محاسبه گزارش.

نمودار ۳- نرخ باسوادی جمعیت استان برحسب جنسیت در دوره ۹۵-۱۳۹۰

۳- شاخص توسعه انسانی استان

طبق محاسبات انجام شده در امور آمایش و توسعه منطقه ای سازمان برنامه و بودجه، در سال ۱۳۹۰ شاخص توسعه انسانی در ایران ۰/۷۴۲ بوده است. براساس محاسبات صورت گرفته، بالاترین شاخص توسعه انسانی در سال ۱۳۹۰ به استان‌های تهران، یزد و البرز (۰/۸۲۱، ۰/۷۷۷ و ۰/۷۷۲) و توسعه نیافته‌ترین استان‌ها نیز از نظر شاخص مذکور به استان‌های سیستان و بلوچستان، کردستان و خراسان شمالی (۰/۵۹۸، ۰/۶۴۴ و ۰/۶۷۲) تعلق می‌گیرد. همچنین HDI در استان‌های تهران، یزد، البرز، سمنان، بوشهر، اصفهان و مازندران بالاتر از متوسط کشوری بوده است. همانطور که در نمودار ۴، مشاهده می‌شود با مقایسه شاخص توسعه انسانی استان‌های کشور، استان تهران بالاترین و همچنین استان سیستان و بلوچستان هم در کمترین حد از نظر شاخص توسعه می‌باشد.

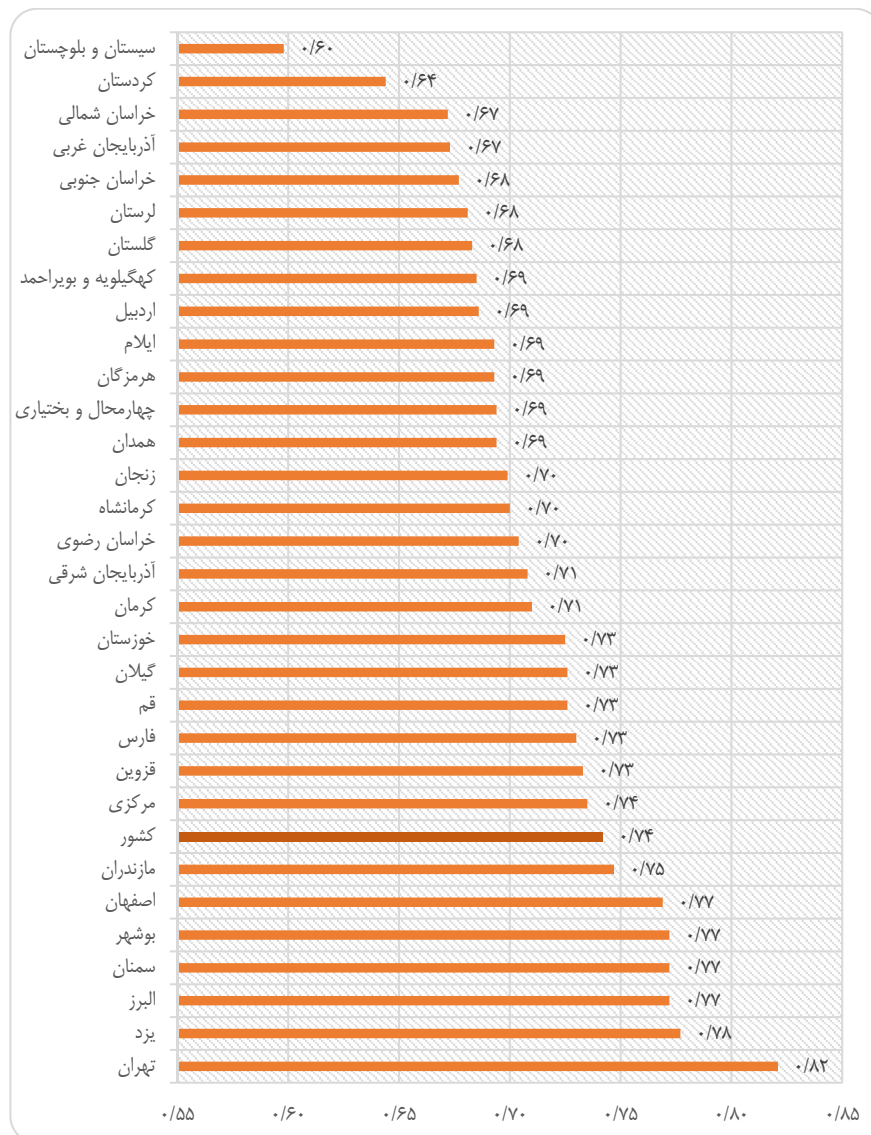
جدول ۱۵- شاخص توسعه انسانی استان زنجان در دوره ۹۰-۱۳۸۱

سال	شاخص درآمدی	شاخص آموزش	شاخص امید به زندگی	شاخص توسعه انسانی
۱۳۸۱	۰/۵۸۸	۰/۷۴۷	۰/۶۹۵	۰/۶۷۷
۱۳۸۳	۰/۵۹۰	۰/۸۲۰	۰/۷۰۳	۰/۷۰۴
۱۳۸۵	۰/۷۱۳	۰/۷۹۱	۰/۷۲۰	۰/۷۴۱
۱۳۸۷	۰/۷۱۸	۰/۷۵۹	۰/۷۷۱	۰/۷۴۹
۱۳۹۰	-	-	-	۰/۶۹۹

مأخذ: امور برنامه ریزی، آمایش سرزمین و محیط زیست- سازمان برنامه و بودجه

اطلاعات جدول ۱۵، شاخص توسعه انسانی استان را به تفکیک شاخص‌های درآمدی، آموزشی و امید به زندگی در سال‌های مختلف نشان می‌دهد. طبق این جدول شاخص توسعه انسانی در طی سال‌های ۸۵-۱۳۷۵، به طور متوسط ۲/۲۸ درصد رشد کرده و از ۰/۶۴۹ به ۰/۷۴۱ رسیده است. بالاترین میانگین نرخ رشد شاخص‌ها مربوط به شاخص درآمدی بوده است؛ لذا می‌توان گفت که رشد شاخص توسعه انسانی در استان عمدتاً متأثر از رشد شاخص درآمدی بوده است.

شاخص توسعه انسانی استان در سال ۱۳۸۷ به رقم ۰/۷۴۹ رسید که دارای شکاف ۰/۰۴۶ از سطح متوسط کشوری بوده است. همچنین شاخص توسعه انسانی استان در سال ۱۳۹۰ به رقم ۰/۶۹۹ افت کرده است که نشان می‌دهد طی سه سال شاخص توسعه انسانی استان به میزان ۰/۲۲۰ کاهش و یا تنزل رتبه یافته است. مقایسه اجزاء شاخص نیز گویای پایین بودن هر سه جزء از متوسط سطح ملی است. شاخص آموزش و سپس شاخص امید به زندگی بیشترین شکاف را نشان می‌دهد.

نمودار ۴- شاخص توسعه انسانی استانی کشور در سال ۱۳۹۰

▪ علوم دانش بنیان

شرکت‌های دانش بنیان به واسطه تغییرات گسترده در اقتصاد جهانی ظهور کرده‌اند که طی دهه‌های اخیر باعث شده است خدمات، اولویت بالاتری پیدا کنند. ظهور شرکت‌های دانش بنیان به عنوان نشانه‌ای از انقلاب صنعتی سوم که مرز میان صاحبان منابع تولیدی و کارگران است، نامیده می‌شود. به عنوان مثال در سال ۱۹۷۰ در حدود ۸۰ درصد سود شرکت‌های بی.بی.ام از بخش‌های تجهیزات، ۱۵ درصد از بخش نرم‌افزار و ۵ درصد از بخش «خدمات» بوده، اما در سال‌های ۱۹۹۰ سود بخش خدمات به ۳۰ درصد و در سال ۲۰۰۷، به ۴۵ درصد از خدمات و ۲۰ درصد از نرم‌افزار رسید. این مثال نشان دهنده نسبت معکوس بین دارایی‌های ملموس و غیرمستقیم شرکت‌ها است. این تکامل، تغییر در دسترسی به این منابع را از کارکنان بدون دانش یا وابسته به کارکنان غیر وابسته (دانش بنیان) موجب شده و همچنین قدرت تصمیم‌گیری از بالا به پایین را از صاحبان و مدیران ارشد به مدیران میانی و متخصصان تغییر داده است. این تحولات با ظهور و اهمیت فزاینده شرکت‌های مذکور همراه است. همچنین امروزه مقوله اقتصاد دانش بنیان (Knowledge-based economy) روش تولیدی است که در آن از دانش برای ایجاد ارزش افزوده محسوس یا غیر محسوس استفاده می‌شود.

فناوری و به خصوص فناوری‌های دانش بنیان کمی، برای تبدیل بخشی از دانش آدمی به ماشین آلات محسوب می‌شوند. این دانش می‌تواند توسط سیستم‌های پشتیبانی تصمیم‌گیری در زمینه‌های مختلف اقتصادی برای ایجاد ارزش افزوده استفاده شود. علوم اقتصادی متشکل از اقتصاد فیزیکی و اقتصاد دانایی است، آنچه که ما بیشتر به آن توجه می‌کنیم اقتصادهای فیزیکی است چون برای دولت یا موسسات قابل لمس است اما اقتصاد دانایی که ایده‌سازی و تجاری کردن آن ایده‌ها است نادیده گرفته شده است یا بهتر بگوییم که جدی گرفته نشده است در حالی که منبع اصلی درآمدها در کشورهای توسعه یافته از اقتصاد دانایی و فروش همین ایده‌ها به دیگر کشورها شکل گرفته‌اند جامعه امروز ما بیشتر از هر چیزی به اقتصاد دانش بنیان احتیاج دارد.

مطابق بند الف ماده ۴۸ و ماده ۵۱ قانون برنامه چهارم توسعه کشور به منظور استفاده هرچه بیشتر از ظرفیت‌ها و توانایی‌های موجود در دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و اعضای هیات علمی آنها و تحقق اهداف برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور مجوز تاسیس شرکت‌های دانش بنیان صادرگردید. در واقع هدف از تاسیس و توسعه این شرکت‌ها ایجاد حلقه واسطه بین ایده و تکنولوژی بود که در اصل ایده‌ها را در مسیر رسیدن به تکنولوژی هدایت کنند.

در سال‌های اولیه با تاسیس پارک‌های علم و فناوری، تبدیل ایده به محصول، به عنوان هدف اصلی این پارک‌ها مطرح شده بود. اما در حال حاضر تبدیل ایده به کسب و کار را اصلی‌ترین وظیفه پارک‌ها عنوان می‌کنند. زیرا در دنیای امروز، این محصولات نیستند که رقابت می‌کنند بلکه کسب و کارها هستند که با استفاده از ابزارهای متعددی نظیر محصولاتشان، در عرصه ارزش آفرینی به رقابت می‌پردازند. پارک‌های علم و فناوری زیرساخت‌های اقتصاد دانش بنیان در یک کشور هستند. پارک واحدی است که با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی در ارتباط است؛ زیرساخت‌ها و خدمات پشتیبانی به خصوص فضاهای اداری و آزمایشگاهی را برای شرکت‌های دانش بنیان فراهم می‌کند؛ بستر لازم را جهت انتقال و توسعه فناوری، جذب سرمایه‌گذاری و ورود به بازارهای داخلی و خارجی به وجود می‌آورد.

پارک‌های علم و فناوری در سراسر دنیا با هدف کلی توسعه فناوری و کسب و کارهای دانش محور تشکیل شده‌اند و با توجه به وضعیت محیطی و سیاست‌گذارانه‌های کلان در سطح داخلی و خارجی پارک، چشم‌اندازها و مأموریت‌های متفاوتی را دنبال می‌کنند. این پارک‌ها دارای مکانیسم‌های زیرساختی مهمی هستند که باعث انتقال یافته‌های تحقیقات دانشگاهی و تولید دانش مضاعف شده، در نهایت عامل تسریع رشد اقتصادی در سطح ملی و منطقه‌ای میشوند. این مهم به صورت گسترده‌ای در کشورهای مختلف دنیا به عنوان یک اصل به رسمیت شناخته شده است. در بسیاری از موارد، پارک‌های فناوری موجب ایجاد شغل، رشد درآمد و درگیر شدن در

صنایع دارای رشد میشوند. از طرفی، پارکهای فناوری و مراکز رشد برای تجزیه و تحلیل در سطح ملی یا محلی در زنجیره ارزش کارآفرینی، لینک‌های مهمی به شمار می‌آیند.

• توسعه شرکت‌های دانش بنیان استان

در سال ۱۳۹۳، براساس ابلاغ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مقام معظم رهبری و مشخصاً اقتصاد دانش بنیان، توسعه شرکت‌های مختلف دانش بنیان در استان زنجان بصورت خصوصی و تعاونی با رشد فزاینده روبرو شده است، بطوریکه تا سال ۱۳۹۵ تعداد این شرکت‌ها به ۲۷ مورد رسیده است. در حال حاضر سهم شرکت‌های ثبت شده دانش بنیان استان از مجموع شرکت‌های دانش بنیان کشور معادل یک درصد بوده و نیاز دارد تا این سهم به رقم بالاتر از آن افزایش یابد. براساس طبقه بندی از نوع حوزه فعالیت شرکت‌های دانش بنیان استان، از بین ۲۷ شرکت موجود ۶ شرکت در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم افزارهای رایانه ای، ۳ شرکت در حوزه محصولات پیشرفته سایر حوزه‌ها، ۴ شرکت در حوزه مواد پیشرفته (پلیمرها، سرامیک‌ها، فلزات، کامپوزیتها)، ۱ شرکت در حوزه انرژی‌های نو، ۴ شرکت در حوزه تجهیزات پیشرفته ساخت، تولید و آزمایشگاهی، ۲ شرکت در حوزه سخت افزارهای رایانه ای، برق قدرت، الکترونیک، کنترل، ۲ شرکت در حوزه تجهیزات و مواد پیشرفته نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی، ۲ شرکت در حوزه فناوری زیستی، ۲ شرکت در حوزه فناوری نانو و ۱ شرکت هم در حوزه اپتیک و فوتونیک (مواد، قطعات و سامانه‌ها) فعالیت دارند.

در حال حاضر اگر چه بخش بزرگی از شرکت‌های دانش بنیان استان به تجربه تجاری سازی فرآیند تبدیل دانش حاصل از پژوهش به محصولات، خدمات، فرآیند جدید و یا بهبود و معرفی آن‌ها به بازار به منظور تولید منافع اقتصادی نرسیده اند و به نوعی در مراحل اولیه ساماندهی و تنظیم سیاست‌ها و راهبردهای شرکت در جهت نیل به اهداف مورد نظر می‌باشند.

در همین راستا اقدامات مؤثری توسط اعضاء کارگروه دانش بنیان ذیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان با مسئولیت دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان به شرح زیر صورت گرفته است:

- تخصیص ۶ هکتار از پارک علم و فناوری دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه به شرکت‌های دانش‌بنیان
- استقرار کارگزار ارزیاب شرکت‌های دانش‌بنیان منطقه‌ای در پارک علم و فناوری دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان
- تقبل حمایت از ۳ شرکت از دانشگاه زنجان
- تقبل حمایت از ۲ شرکت از دانشگاه آزاد
- تقبل حمایت از ۱۴ شرکت از پارک علم و فناوری دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه
- حمایت از ۲۷ شرکت دانش‌بنیان در سطح استان
- حمایت از ۲۰ شرکت جدید متقاضی دانش‌بنیان تا پایان سال ۹۵
- راه‌اندازی مدیریت توسعه فناوری سلامت و صندوق فناوری سلامت و آغاز کار شورای فناوری سلامت
- سرمایه‌گذاری ۴ میلیارد تومان دانشگاه علوم پزشکی زنجان برای تکمیل آزمایشگاه جامع تحقیقات و آزمایشگاه جامع حیوانات
- تعهد دانشگاه زنجان مبنی بر تولید و عرضه ۴۰ محصول دانش‌بنیان (در حال حاضر تعداد ۳۱ محصول از این تعداد، به مرحله تولید اولیه رسیده‌اند).
- تشکیل شهرک فناوری آزاد (شفا) در زمین ۱۵ هکتاری سایت امام دانشگاه آزاد اسلامی و تخصیص ۵ میلیارد تومان برای فاز اول جهت تأسیس شرکت‌های دانش‌بنیان
- طرح منتخب کشوری دانشگاه آزاد اسلامی با عنوان "چسب پانسمان فوری" مطرح شده در نمایشگاه منطقه آزاد انزلی
- طرح بومی‌سازی شده "نانو پوشش‌های ضد خوردگی" دانشگاه آزاد اسلامی در حال رایزنی با منطقه عسلویه
- تأسیس مرکز رشد ۱۸ واحدی دانشگاه آزاد اسلامی ابهر
- طرح ایجاد مجتمع فناوری دانشگاه زنجان در مساحت حدود ۱۰,۲ هکتار

- طرح تولید سیانید سدیم صنعتی و آزمایشگاهی در مقیاس بزرگ و تناژ بالا توسط شرکت دانش‌بنیان هومان شیمی سپهر در دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان
- انتخاب دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان در زمره ۵ دانشگاه و واحد پژوهشی برتر کشور و تبدیل به تراز بین‌المللی
- راه‌اندازی اتاق‌های تمیز (تاسیس کلین روم) با امکان تولید صنعتی و نیمه صنعتی، پایلوت داروئی به مساحت ۳۵۰۰ متر مربع (دارای پیشرفت ۶۰ درصدی) از سوی دانشگاه علوم پزشکی
- ایجاد آزمایشگاه کشت جنینی در حیوانات مزرعه‌ای با هدف تولیدمثل بهینه دامی مشترک میان دانشگاه زنجان و دانشگاه علوم پزشکی استان زنجان
- برگزاری دوره آشنایی با مراحل، نحوه ثبت‌نام و ارزیابی دانش‌بنیان و حمایت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان در پارک علم و فناوری دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان
- برگزاری جشنواره اختراعات و ابتکارات رویش سبلان به همراه نمایشگاه بازار کار و فن بازار
- همچنین نتیجه اقدامات و عملکرد در حوزه های مشخص شده به شرح ذیل می باشد:
- حمایت و تصویب طرح " صنایع خلاق و صنایع فرهنگی " از طرف جهاد دانشگاهی استان در کارگروه اقتصاد دانش‌بنیان
- حمایت از اجرایی شدن طرح کلینیک صنعتی در سطح استان
- ادغام بیش از ۵ واحد تحقیق و توسعه صنایع استان
- راه‌اندازی بیش از ۲۰ واحد تحقیق و توسعه کارگاهی در سطح استان

جدول ۱۶- شرکت‌های دانش‌بنیان ایجاد شده در سطح استان زنجان در دوره ۹۵-۱۳۹۳

ردیف	نام شرکت	نوع مجوز شرکت	حوزه فعالیت شرکت
۱	تابش صنعت اشراق (تعاونی)	دانش بنیان نوپا	انرژی های نو
۲	آفاق اندیش زنجان	دانش بنیان نوپا	فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم افزارهای رایانه ای
۳	رویای عصر رایانه(سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم افزارهای رایانه ای
۴	واپایش توان سبز (مسئولیت محدود)	دانش بنیان نوپا	فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم افزارهای رایانه ای
۵	عصر تجارت مجازی افرند (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم افزارهای رایانه ای
۶	داده پردازی پرهام صنعت پویا (بامسئولیت محدود)	دانش بنیان نوپا	فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم افزارهای رایانه ای
۷	اوج نیرو پژوهان یانار (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم افزارهای رایانه ای
۸	زمین معدن طارم (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	محصولات پیشرفته سایر حوزه ها
۹	صافی سازان صفا (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	محصولات پیشرفته سایر حوزه ها
۱۰	تدبیر شیمی حیان (سهامی خاص)	تولید کننده کالا و خدمت دانش بنیان	محصولات پیشرفته سایر حوزه ها
۱۱	بهینه سازان فرآوری مواد (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	مواد پیشرفته (پلیمرها، سرامیک ها، فلزات، کامپوزیتها)
۱۲	کیمیا گستر سپهر زنگان (تعاونی)	دانش بنیان نوپا	مواد پیشرفته (پلیمرها، سرامیک ها، فلزات، کامپوزیتها)
۱۳	نانو فن آوری رادین(سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	مواد پیشرفته (پلیمرها، سرامیک ها، فلزات، کامپوزیت ها)
۱۴	کیمیا بسپار کاوش (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	مواد پیشرفته (پلیمرها، سرامیک ها، فلزات، کامپوزیت ها)

ماخذ: گزارش عملکرد برنامه‌های اقتصاد مقاومتی استان زنجان در سال ۱۳۹۵، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان

ادامه جدول ۱۶

ردیف	نام شرکت	نوع مجوز شرکت	حوزه فعالیت شرکت
۱۵	نانو ساختار آراین (تعاونی)	دانش بنیان نوپا	تجهیزات پیشرفته ساخت، تولید و آزمایشگاهی
۱۶	هخامنش موتور آریا(بامسئولیت محدود)	دانش بنیان نوپا	تجهیزات پیشرفته ساخت، تولید و آزمایشگاهی
۱۷	اطلس سازه آریا (سهامی خاص)	تولید کننده کالا و خدمت دانش بنیان	تجهیزات پیشرفته ساخت، تولید و آزمایشگاهی
۱۸	هومان شیمی سپهر (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	تجهیزات پیشرفته ساخت، تولید و آزمایشگاهی
۱۹	صنایع الکترونیک فرتاک کنترل (خاص)	دانش بنیان نوپا	سخت افزارهای رایانه ای، برق قدرت، الکترونیک، کنترل ومخابرات
۲۰	موسسه پژوهش زنجان صنعت پرداز(خاص)	تولید کننده کالا و خدمت دانش بنیان	سخت افزارهای رایانه ای، برق قدرت، الکترونیک، کنترل ومخابرات
۲۱	پاکان آتیه نانو دانش (بامسئولیت محدود)	دانش بنیان نوپا	تجهیزات و مواد پیشرفته نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی
۲۲	افزون روان سازان میهن (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	تجهیزات و مواد پیشرفته نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی
۲۳	کاوش گران راز دانش(سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	فناوری زیستی
۲۴	کشت آب پایدار زنجان (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	فناوری زیستی
۲۵	مجتمع داروئی تریتادارو هزاره سوم(سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	فناوری نانو
۲۶	نانو صنعت گستر ایرانیان (سهامی خاص)	دانش بنیان نوپا	فناوری نانو
۲۷	فتح نور میهن (بامسئولیت محدود)	دانش بنیان نوپا	اپتیک و فوتونیک

ماخذ: پیشین

فصل دوم
تحلیل ساختار رشد
اقتصادی و ثبات اقتصادی

۱- رشد اقتصادی

رشد اقتصادی، دلالت بر افزایش تولید یا درآمد سرانه ملی دارد. اگر تولید کالاها یا خدمات به هر وسیله ممکن در یک کشور افزایش پیدا کند، می‌توان گفت که در آن کشور، رشد اقتصادی اتفاق افتاده است. رشد اقتصادی به تعبیر ساده عبارت است از افزایش تولید یک کشور در یک سال خاص در مقایسه با مقدار آن در سال پایه.

در سطح کلان، افزایش تولید ناخالص ملی (GNP) یا تولید ناخالص داخلی در سال مورد بحث به نسبت مقدار آن در یک سال پایه، رشد اقتصادی محسوب می‌شود. علت این که برای محاسبه رشد اقتصادی، از قیمت‌های سال پایه استفاده می‌شود آن است که افزایش محاسبه شده در تولید ناخالص ملی، ناشی از افزایش میزان تولیدات باشد و تأثیر افزایش قیمت‌ها (تورم) حذف گردد.

روش‌های برای محاسبه تولید ناخالص ملی عبارتند از:

الف) محاسبه مجموع ارزش‌افزوده؛

ب) محاسبه با نگرش مصرف؛

ج) محاسبه با نگرش درآمد.

• تولید ناخالص داخلی استان بدون نفت

بر اساس نتایج مربوط به حساب‌های ملی و منطقه‌ای کشور در سال ۱۳۹۰، میزان تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان زنجان برابر با ۵۱۶۹۵ میلیارد ریال و سرانه تولید ناخالص داخلی آن معادل ۵۰/۹ میلیون ریال بوده است. در همین سال سهم تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان زنجان از کل کشور معادل ۰/۸ درصد بوده است. در مقایسه با سال ۱۳۹۰، میزان تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان زنجان در سال ۱۳۹۴ رقم ۱۳۷۸۷۰ میلیارد ریال و سرانه تولید ناخالص داخلی آن معادل ۱۳۰/۳ میلیون ریال بوده است. سهم تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان زنجان از کل کشور نیز معادل ۰/۱ درصد بوده است. متوسط رشد سالانه تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان زنجان در طول سال‌های ۹۰-۱۳۹۴ به قیمت جاری معادل ۲۷/۸ درصد و به قیمت ثابت معادل ۶ درصد بوده است.

جدول ۱۷ - میزان تولید ناخالص داخلی استان به قیمت‌های جاری در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیارد ریال - درصد

۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	شرح
۱۳۷۸۷۰	۱۱۹۹۷۹	۱۰۱۴۴۶	۷۲۶۳۷	۵۱۶۹۵	تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان
۲۷/۸					متوسط رشد سالانه

مأخذ: حساب‌های ملی ایران

جدول ۱۸ - میزان تولید ناخالص داخلی استان به قیمت‌های ثابت در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیارد ریال - درصد

۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	شرح
۱۳۷۸۷۰	۱۱۹۹۷۹	۱۰۱۴۴۶	۷۲۶۳۷	۵۱۶۹۵	تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان
۶					متوسط رشد سالانه

مأخذ: پیشین

• سهم ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی استان از تولید ناخالص داخلی بدون نفت

این شاخص سهم و جایگاه بخش‌های مختلف اقتصادی استان در تولید ناخالص داخلی استان را نشان می‌دهد که شامل بخش و زیر بخش‌های کشاورزی، صنعت و معدن، ساختمان و خدمات می‌باشد.

در سال ۱۳۹۰، سهم ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی استان از تولید ناخالص داخلی بدون نفت و به قیمت بازار بترتیب شامل: بخش خدمات ۵۱/۷ درصد، بخش صنعت و معدن ۲۱ درصد، کشاورزی، شکار و جنگلداری و ماهیگیری ۱۴/۵ درصد، بخش ساختمان ۱۰/۶ درصد و بخش آب، برق و گاز هم معادل ۲/۱ درصد از کل تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان بوده است.

جدول ۱۹- ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی استان به قیمت جاری در دوره
۱۳۹۰-۹۴

واحد: میلیارد ریال

شرح	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
کشاورزی، شکار و جنگلداری و ماهیگیری	۷۴۹۵	۱۲۲۳۴	۱۸۴۹۱	۲۲۳۴۱	۲۵۴۵۱
صنعت، معدن	۱۰۸۷۹	۲۲۰۷۶	۳۲۲۶۵	۳۷۴۰۲	۴۳۰۵۴
آب، برق و گاز	۱۱۰۴	۲۰۲۸	۲۶۴۳	۳۴۰۲	۴۸۰۸
ساختمان	۵۴۶۷	۵۳۷۷	۵۶۶۱	۶۹۴۵	۶۵۱۳
خدمات	۲۶۷۴۹	۳۰۹۲۲	۴۲۳۸۶	۴۹۸۸۹	۵۸۰۴۵
تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان زنجان	۵۱۶۹۵	۷۲۶۳۷	۱۰۱۴۴۶	۱۱۹۹۷۹	۱۳۷۸۷۰

مأخذ: حساب‌های ملی ایران

جدول ۲۰- میزان افزایش (رشد) سالانه ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی استان به
قیمت جاری در دوره ۱۳۹۰-۹۴

واحد: درصد

شرح	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
کشاورزی، شکار و جنگلداری و ماهیگیری	-۱۸/۴	۶۳/۲	۵۱/۲	۲/۸	۳۷/۶
صنعت، معدن	۲۵/۴	۱۰۲/۹	۴۶/۲	۱۵/۹	۳۳/۴
آب، برق و گاز	-۲۵/۱	۸۳/۸	۳۰/۳	۲۸/۷	۸۱/۹
ساختمان	۴۷/۲	-۱/۷	۵/۳	۲۲/۷	۱۵/۱
خدمات	۴۱/۶	۱۵/۶	۳۷/۱	۱۷/۷	۳۶/۹
تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان	۲۱/۶۴	۴۰/۵۱	۳۹/۶۶	۱۸/۲۷	۳۵/۹۰

مأخذ: پیشین

در مقایسه با سال ۱۳۹۰، سهم ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی استان از تولید ناخالص داخلی بدون نفت و به قیمت بازار سال ۱۳۹۴ بترتیب شامل: بخش خدمات ۴۲/۱ درصد، بخش صنعت و معدن ۳۱/۲ درصد، کشاورزی، شکار و جنگلداری و ماهیگیری ۱۸/۵ درصد، بخش ساختمان ۴/۷ درصد و بخش آب، برق و گاز معادل ۳/۵ درصد در صدا کل تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان بوده است. در سال مذکور، بیشترین میزان رشد سالانه نیز بترتیب مربوط به بخش

آب، برق و گاز با ۸۱/۹ درصد کشاورزی با ۳۷/۶ درصد، خدمات با ۳۷ درصد و صنعت و معدن با ۳۴/۴ درصد بوده است.

جدول ۲۱- سهم ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی استان به قیمت جاری در دوره ۱۳۹۰-۹۴

واحد: درصد

شرح	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
کشاورزی، شکار و جنگلداری و ماهیگیری	۱۴/۵	۱۶/۸	۱۸/۲	۱۸/۶	۱۸/۵
صنعت، معدن	۲۱	۳۰/۴	۳۱/۸	۳۱/۲	۳۲/۲
آب، برق و گاز	۲/۱	۲/۸	۲/۶	۲/۸	۳/۵
ساختمان	۱۰/۶	۷/۴	۵/۶	۵/۸	۴/۷
خدمات	۵۱/۷	۴۲/۶	۴۱/۸	۴۱/۶	۴۲/۱
تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

مأخذ: پیشین

• **مقایسه تولید سرانه ناخالص داخلی بدون نفت استان و کشور**

در سال ۱۳۹۰، مقدار محصول تولید ناخالص داخلی بدون نفت (به قیمت بازار) استان زنجان و کشور به ترتیب معادل ۵۱۶۹۵ و ۴۹۶۰۳۸۲ میلیارد ریال بوده است. بنابراین با احتساب جمعیت هریک، در این سال سرانه تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان و کشور به ترتیب معادل ۵۰/۹ و ۶۶ میلیون ریال بوده است. مقدار اختلاف سرانه محصول ناخالص داخلی بدون نفت استان با کشور معادل ۱۵/۱ میلیون ریال بوده است.

در مقایسه با سال ۱۳۹۰، مقدار محصول تولید ناخالص داخلی بدون نفت (به قیمت بازار) استان زنجان و کشور در سال ۱۳۹۴ به ترتیب معادل ۱۳۷۸۷۰ و ۱۰۹۲۲۹۷۷ میلیارد ریال بوده است. بنابراین سرانه تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان و کشور به ترتیب معادل ۱۳۰/۳ و ۱۳۸/۷ میلیون ریال بوده است. مقدار اختلاف سرانه محصول ناخالص داخلی بدون نفت استان با کشور در سال ۱۳۹۴ معادل ۸/۴ میلیون ریال بوده است. طی ۴ سال اخیر مقدار اختلاف سرانه محصول ناخالص داخلی بدون نفت بین استان زنجان و کشور به میزان ۶/۷ میلیون ریال کمتر

شده است. میزان افزایش سرانه تولید استان در مقایسه با سال ۱۳۹۳ حدود ۱۶ میلیون ریال بوده؛ در حالی که متوسط افزایش سرانه تولید کشور معادل ۱/۴ میلیون ریال بوده است.

جدول ۲۲- مقایسه سرانه محصول ناخالص داخلی بدون نفت استان و کشور به قیمت جاری در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال

سال	سرانه محصول ناخالص داخلی (بدون نفت) کشور	سرانه محصول ناخالص داخلی (بدون نفت) استان	تفاوت سرانه استان و کشور
۱۳۹۰	۶۶	۵۰/۹	۱۵/۱
۱۳۹۱	۹۴/۷	۷۰/۸	۲۳/۹
۱۳۹۲	۱۲۴/۳	۹۷/۸	۲۶/۵
۱۳۹۳	۱۳۷/۳	۱۱۴/۶	۲۲/۷
۱۳۹۴	۱۳۸/۷	۱۳۰/۳	۸/۴

مأخذ: حساب های ملی ایران

• نسبت مصرف واسطه / ستانده کل (کل اقتصاد و بخش های اقتصادی)

این شاخص که از رابطه مصرف واسطه به ستانده کل به دست می آید نشان می دهد که با توجه به برخی هزینه های انجام شده در قالب کالاهای واسطه ای، چه سهمی از ستانده فعالیت را ارزش کالاهای واسطه ای به خود اختصاص داده است؛ بنابراین فعالیت هایی که دارای نسبت مصارف واسطه به ستانده کمتر می باشند، می توانند ارزش افزوده بیشتری را بین عوامل تولید توزیع نمایند. این شاخص برای بخش های مختلف اقتصادی استان و گروه های زیر مجموعه آن می تواند محاسبه شود. همانگونه که در جدول مربوطه مشاهده می شود، در سالهای مورد بررسی (۹۴-۱۳۹۰) میزان شاخص نسبت مصرف واسطه به ستانده کل کاهش یافته و از ۴۶/۲ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۴۱/۳ درصد در سال ۱۳۹۴ رسیده است. در دوره مذکور، بخش خدمات در مقایسه با بخش های دیگر از ارزش افزوده بیشتری برخوردار بوده است.

جدول ۲۳- نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	شرح فعالیت
۴۳	۳۴/۴	۴۴/۵	۴۶/۲	۴۶/۳	کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری
۶۶/۶	۶۷/۸	۶۶/۵	۶۱/۹	۷۵/۹	صنعت و معدن (بدون نفت)
۲۸/۶	۲۲/۹	۲۴/۴	۲۸	۲۹/۸	تأمین آب، برق و گاز طبیعی
۵۹/۸	۶۰/۷	۶۵/۲	۶۲/۲	۶۰/۸	ساختمان
۲۷/۱	۲۷/۹	۲۸/۶	۲۸/۲	۲۷	خدمات
۴۱/۳	۴۳/۶	۴۵/۶	۴۳/۸	۴۶/۲	کل

مأخذ: حساب های ملی ایران

ادامه جدول ۲۳- نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش های اقتصادی در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	شرح فعالیت ها	ردیف
۳۶/۳	۳۶/۷	۳۸/۸	۴۰/۱	۴۰/۲	کشاورزی، شکار و جنگلداری	۱
۳۸/۱	۳۸/۲	۳۸/۲	۳۸/۲	۳۷/۸	ماهیگیری	۲
۵۲/۶	۲۸/۱	۲۸/۲	۲۴/۴	۴۱/۵	معدن	۳
۵۲/۵	۵۷/۲	۵۸/۳	۵۵/۴	۶۵/۵	صنعت	۴
۲۵/۹	۳۲/۸	۳۷/۷	۶۳/۳	۵۲/۲	تأمین آب، برق و گاز طبیعی	۵
۵۹/۷	۶۰/۶	۶۶	۶۲/۱	۶۰/۸	ساختمان	۶
۳۹/۶	۳۹/۵	۳۹/۹	۴۰/۴	۳۹	عمده فروشی، خرده فروشی	۷
۲۶/۷	۲۷/۴	۲۶/۸	۲۷/۵	۲۹/۳	حمل و نقل و انبارداری و پست	۸
۴۱/۷	۴۱/۵	۴۱/۷	۴۲/۱	۴۲/۶	فعالیت خدماتی مربوط به تامین جا و غذا	۹
۳۸/۳	۴۰/۶	۳۸	۳۸/۸	۳۶/۲	اطلاعات و ارتباطات	۱۰
۴۲/۷	۴۰/۶	۳۳/۹	۲۶/۸	۲۴/۶	فعالیت های مالی و بیمه	۱۱
۹/۵	۹/۱	۱۲/۲	۱۱/۹	۱۱/۴	املاک و مستغلات	۱۲
۴۰/۴	۳۹/۲	۴۱/۵	۴۱/۸	۳۷/۶	فعالیت های حرفه ای، علمی و فنی	۱۳
۴۹	۴۹	۵۰/۴	۵۱	۵۳	فعالیت های اداری و خدمات پشتیبانی	۱۴
۲۱/۳	۱۹/۶	۱۹	۱۷/۷	۲۳/۴	اداره امور عمومی، و خدمات شهری	۱۵
۱۲/۸	۱۴	۱۶	۱۳/۹	۱۳	آموزش	۱۶
۱۴/۷	۱۵/۴	۱۶/۱	۱۶/۶	۱۵/۵	سلامت انسان و مددکاری اجتماعی	۱۷
۳۶/۹	۳۶/۱	۳۶/۲	۳۷/۴	۳۵/۷	سایر خدمات عمومی، اجتماعی	۱۸
۴۱/۳	۴۳/۶	۴۵/۶	۴۳/۸	۴۶/۲	جمع	

مأخذ: پیشین

• کارایی و بهره‌وری اداری و مدیریتی استان

بهره‌وری عوامل مختلف تولید نظیر کار و سرمایه به معنی میزان ستانده حاصل از تولید درازای به‌کارگیری واحد معین از این نهاده‌هاست. برای محاسبه بهره‌وری نیروی کار در واقع می‌بایست کل ستانده تولید بر میزان دستمزد نیروی کار محاسبه شود، از آنجایی که میزان کل دستمزد نیروی کار در دسترس نیست؛ لذا برای محاسبه بهره‌وری نیروی کار، تعداد شاغلین کار را در نظر گرفته‌ایم. برای محاسبه بهره‌وری نهاده سرمایه، از آنجایی که اطلاعات کل سرمایه موجود یا میزان سرمایه‌گذاری استان به‌طور دقیق در دسترس نیست، لذا صرفاً در این قسمت به بهره‌وری نیروی کار بخش پرداخته شده است. شاخص بهره‌وری نیروی کار استان زنجان در سال ۱۳۹۰، معادل ۱۶۴/۹ میلیون ریال به قیمت جاری بوده است. این رقم در سال ۱۳۹۴ به ۴۵۴/۱ میلیون ریال رسیده است. تفاوت شاخص بهره‌وری نیروی کار استان زنجان در طول ۴ سال معادل با افزایش ۲۸۹ میلیون ریال بوده است. شاخص بهره‌وری نیروی کار بخش کشاورزی استان زنجان در سال ۱۳۹۰، به قیمت جاری معادل ۷۱/۸ میلیون ریال بوده است. این رقم در سال ۱۳۹۴ معادل ۲۶۳/۸ میلیون ریال می‌باشد. تفاوت شاخص بهره‌وری نیروی کار بخش کشاورزی استان زنجان در طول ۴ سال معادل با افزایش ۱۹۲ میلیون ریال بوده است.

در سال ۱۳۹۰ شاخص بهره‌وری نیروی کار بخش صنعت استان زنجان معادل ۱۰۴/۵ میلیون ریال به قیمت جاری بوده است. در سال ۱۳۹۴ شاخص فوق به رقم ۴۴۶/۵ میلیون ریال رسیده است. طی چهار سال افزایش شاخص بهره‌وری نیروی کار بخش صنعت استان به میزان ۳۴۲ میلیون ریال بوده است. شاخص بهره‌وری نیروی کار بخش خدمات استان زنجان در سال ۱۳۹۰، معادل ۳۱۷/۲ میلیون ریال به قیمت جاری بوده است. این رقم در سال ۱۳۹۴ معادل ۶۲۴/۴ میلیون ریال می‌باشد. طی چهار سال افزایش شاخص بهره‌وری نیروی کار بخش خدمات استان به میزان ۳۰۹ میلیون ریال بوده است. در طول دوره ۹۴-۱۳۹۰ بیشترین میزان افزایش شاخص بهره‌وری نیروی کار در میان بخش‌های مختلف اقتصادی استان زنجان مربوط به بخش صنعت استان بوده است.

جدول ۲۴- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال، نفر

شرح	ارزش افزوده به قیمت جاری	شاغلین	بهره‌وری نیروی کار
کشاورزی	۷۴۹۴۹۹۱	۱۰۴۴۰۷	۷۱/۸
صنعت	۱۰۸۷۹۳۸۰	۱۰۴۰۹۴	۱۰۴/۵
خدمات	۳۳۳۲۰۲۲۳	۱۰۵۰۳۴	۳۱۷/۲
محصول ناخالص داخلی بدون نفت(به قیمت بازار)	۵۱۶۹۴۵۹۴	۳۱۳۵۳۵	۱۶۴/۹

مأخذ: حساب‌های ملی ایران

جدول ۲۵- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۱

واحد: میلیون ریال، نفر

شرح	ارزش افزوده به قیمت جاری	شاغلین	بهره‌وری نیروی کار
کشاورزی	۱۲۲۳۳۵۰۳	۹۵۹۸۸	۱۲۷/۴
صنعت	۲۲۰۷۶۱۲۹	۱۰۳۰۱۹	۲۱۴/۳
خدمات	۳۸۳۲۷۲۹۲	۱۰۶۶۸۸	۳۵۹/۲
محصول ناخالص داخلی بدون نفت(به قیمت بازار)	۷۲۶۳۶۹۲۴	۳۰۵۶۹۵	۲۳۷/۶

مأخذ: حساب‌های ملی ایران

جدول ۲۶- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۲

واحد: میلیون ریال، نفر

شرح	ارزش افزوده به قیمت جاری	شاغلین	بهره‌وری نیروی کار
کشاورزی	۱۸۴۹۱۳۳۷	۹۴۳۲۳	۱۹۶
صنعت	۳۲۲۶۴۹۷۱	۹۷۰۰۹	۳۳۲/۶
خدمات	۵۰۶۹۰۱۲۵	۱۰۷۱۵۸	۴۷۳
محصول ناخالص داخلی بدون نفت(به قیمت بازار)	۱۰۱۴۴۶۴۳۳	۲۹۸۴۹۰	۳۳۹/۹

مأخذ: پیشین

جدول ۲۷- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۳

واحد: میلیون ریال، نفر

بهره‌وری نیروی کار	شاغلین	ارزش افزوده به قیمت جاری	شرح
۲۵۳/۴	۸۸۱۵۸	۲۲۳۴۱۴۸۷	کشاورزی
۴۰۹/۵	۹۱۳۳۸	۳۷۴۰۱۵۵۵	صنعت
۵۴۹/۹	۱۰۹۵۴۷	۶۰۲۳۵۹۶۶	خدمات
۴۱۵/۱	۲۸۹۰۴۳	۱۱۹۹۷۹۰۰۸	محصول ناخالص داخلی بدون نفت(به قیمت بازار)

مأخذ: پیشین

جدول ۲۸- بهره‌وری نیروی کار استان به تفکیک بخش در سال ۱۳۹۴

واحد: میلیون ریال، نفر

بهره‌وری نیروی کار	شاغلین	ارزش افزوده به قیمت جاری	شرح
۲۶۳/۸	۹۶۴۶۳	۲۵۴۵۰۶۴۲	کشاورزی
۴۴۶/۵	۹۶۴۲۹	۴۳۰۵۳۷۰۸	صنعت
۶۲۶/۴	۱۱۰۷۳۷	۶۹۳۶۵۹۱۶	خدمات
۴۵۴/۱	۳۰۳۶۲۹	۱۳۷۸۷۰۲۶۶	محصول ناخالص داخلی بدون نفت(به قیمت بازار)

مأخذ: پیشین

▪ اندازه دولت محلی

این شاخص اندازه دولت محلی را در استان نشان می‌دهد که چقدر دولت در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان نقش دارد. شاخص مذکور از تقسیم اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه استانی به کل تولید ناخالص داخلی استان، ضربدر صد به دست می‌آید. براساس بررسی‌های صورت گرفته، شاخص اندازه دولت محلی استان در سال ۱۳۹۰ معادل ۴/۰۷ درصد بوده که در سال ۱۳۹۴ به اندازه ۱/۶۴ درصد کاهش یافته است. بطوریکه میانگین کاهش سالانه شاخص اندازه دولت محلی در استان معادل ۲۰/۳- درصد بوده است.

جدول ۲۹- شاخص‌های دولت محلی استان در سال‌های ۹۴-۱۳۹۰

عنوان	واحد	۱۳۹۰	۱۳۹۱
محصول ناخالص داخلی بدون نفت- به قیمت بازار	میلیون ریال	۵۱۶۹۴۵۹۴	۷۲۶۳۶۹۲۴
جمع اعتبار استان	میلیون ریال	۲۱۰۵۰۵۹	۲۴۲۰۷۳۶
اعتبارات هزینه‌ای	میلیون ریال	۸۴۱۳۲۰	۸۶۰۶۳۵
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	میلیون ریال	۱۲۶۳۷۳۹	۱۵۶۰۱۰۱
اندازه دولت محلی در استان	درصد	۴/۰۷	۳/۳۳

ادامه جدول ۲۹- شاخص‌های دولت محلی استان در سال‌های ۹۴-۱۳۹۰

عنوان	واحد	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
محصول ناخالص داخلی بدون نفت	میلیون ریال	۱۰۱۴۴۶۴۳۳	۱۱۹۹۷۹۰۰۸	۱۳۷۸۷۰۲۶۶
جمع اعتبار استان	میلیون ریال	۲۵۵۴۱۴۹	۱۹۸۱۷۴۰۷	۲۲۶۱۳۸۵
اعتبارات هزینه‌ای	میلیون ریال	۱۰۶۳۴۶۸	۹۸۸۳۲۵	۱۳۵۳۷۳۵
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	میلیون ریال	۱۴۹۰۶۸۱	۹۹۹۰۸۲	۹۰۷۶۵۰
اندازه دولت محلی در استان	درصد	۲/۵۲	۱/۶۶	۱/۶۴

مأخذ: ۱- حساب‌های ملی ایران ۲- قانون بودجه

▪ نظام درآمد- هزینه استان

• ضریب برداشت

این ضریب که نسبت مصارف عمومی به درآمد است، میزان برخورداری هر استان از درآمدهای همان استان را نشان می‌دهد. به عبارتی چقدر از درآمدهای استان به خود استان برمی‌گردد. این ضریب برای استان‌های دارای مازاد درآمد، کمتر از ۱۰۰ و برای استان‌های دارای کسری درآمد، بیشتر از ۱۰۰ است. برای کمتر از ۱۰۰ نشان می‌دهد درآمدهای آن استان نه تنها مصارف استان را پوشش داده بلکه مازاد درآمد آن به خزانه دولت نیز واریز گردیده و صرف توسعه سایر استان‌ها می‌گردد و بیشتر از ۱۰۰ نشان از سطح محرومیت استان و اینکه درآمدهای استان مصارف استان را نه تنها پوشش نمی‌دهد بلکه به میزان بیشتر از ضریب ۱۰۰ می‌بایست از درآمد سایر استان‌ها جهت جبران کسری آن پرداخت گردد.

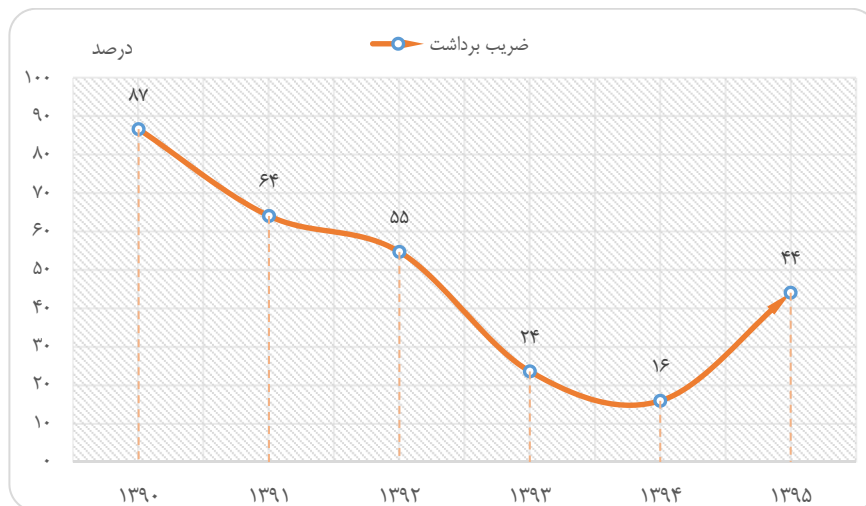
جدول ۳۰- ضریب برداشت از درآمدهای استانی سال‌های ۹۵-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال / درصد

شرح	درآمد مصوب	اعتبار مصوب تملک دارائی‌های سرمایه‌ای استان	ضریب برداشت
۱۳۹۰	۱۴۵۵۹۵۵	۱۲۶۳۷۳۹	۸۷
۱۳۹۱	۲۴۳۱۷۸۳	۱۵۶۰۱۰۱	۶۴
۱۳۹۲	۲۷۲۱۰۹۲	۱۴۹۰۶۸۱	۵۵
۱۳۹۳	۴۲۳۲۵۳۸	۹۹۹۰۸۲	۲۴
۱۳۹۴	۵۶۹۳۱۹۶	۹۰۷۶۵۰	۱۶
۱۳۹۵	۶۶۸۹۸۹۲	۲۹۵۲۹۴۰	۴۴

مأخذ: قانون بودجه سال‌های مختلف

طی پنج سال گذشته (۹۵-۱۳۹۰) ضریب برداشت درآمدهای استانی این استان به تناسب از ۸۷ در صد در سال ۱۳۹۰ به ۴۴ در صد در سال ۱۳۹۵ تنزل کرده است. این در حالی است که افزایش درآمدهای مالیاتی استان در این دوره چهارونیم برابر شده است.

نمودار ۵- ضریب برداشت درآمد استانی سال‌های ۹۵-۱۳۹۰

• شاخص نسبت درآمدهای مالیاتی به کل درآمدهای استانی

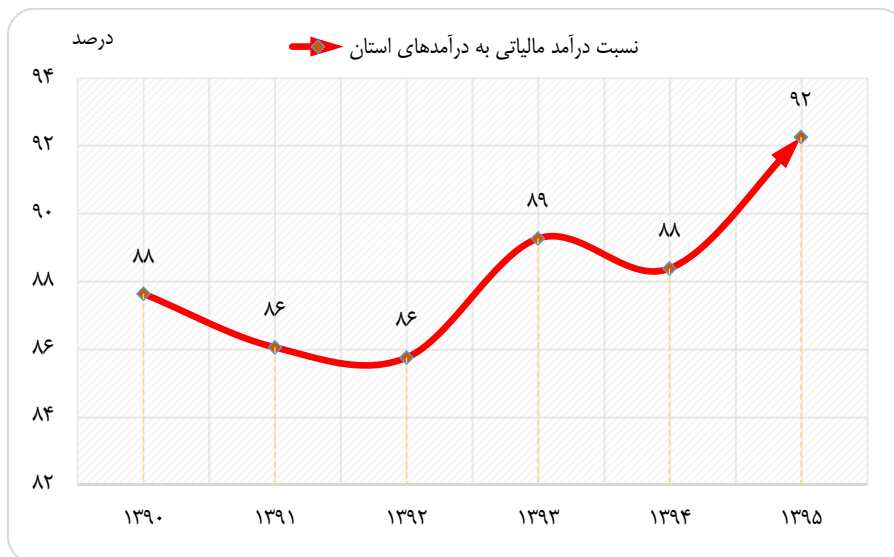
این شاخص از تقسیم درآمدهای مالیاتی به کل درآمدهای استان حاصل می‌شود. با توجه به اطلاعات جدول ۳۲، سهم مالیات در درآمدهای استانی از ۸۷/۶ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۹۲/۳ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است.

جدول ۳۱- عملکرد درآمدهای استانی استان زنجان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۰

واحد: میلیارد ریال / درصد

عنوان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵
درآمدها	۱۷۳۹	۲۴۲۴	۳۶۰۹	۴۹۸۷	۵۶۹۳	۶۸۳۷
درآمدهای مالیاتی	۱۵۲۴	۲۰۸۶	۳۰۹۵	۴۴۵۱	۵۰۳۲	۶۳۰۸
سهم درآمد مالیاتی	۸۷/۶	۸۶	۸۵/۷	۸۹/۳	۸۸/۴	۹۲/۳

مأخذ: اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

نمودار ۶- نسبت درآمد مالیاتی به کل درآمد استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۰

• شاخص نسبت درآمدهای مالیاتی به اعتبارات هزینه‌ای استان

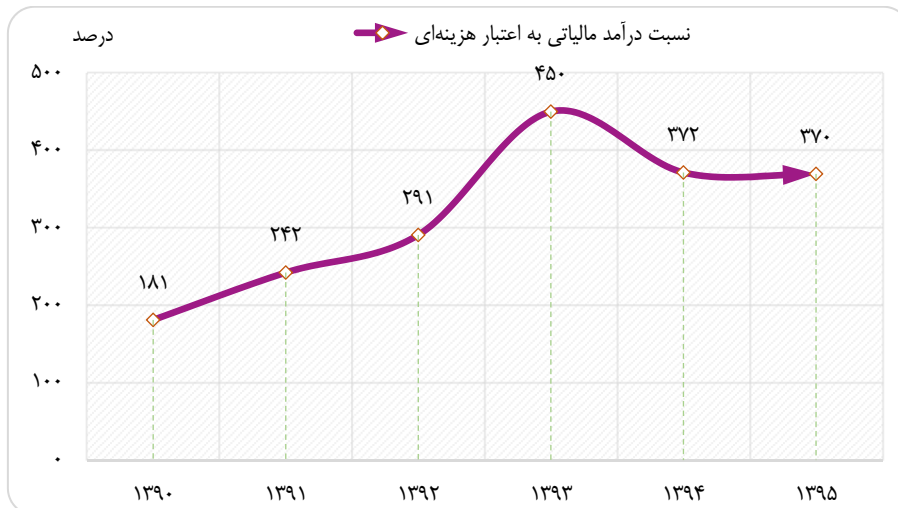
این شاخص که از تقسیم درآمدهای مالیاتی به عملکرد اعتبارات هزینه‌ای استان حاصل می‌شود، میزان کفایت درآمدهای مالیاتی در تأمین اعتبارات هزینه‌ای را نشان می‌دهد. جدول ذیل نتایج این رابطه را بیان می‌دارد که امکان تأمین اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های مشمول بودجه استانی از محل درآمدهای مالیاتی استان بطور کامل وجود دارد. لازم به توضیح است به دلیل تغییرات قانونی میزان اعتبارات هزینه‌ای دارای رشد یکسانی نیست.

جدول ۳۲- عملکرد نسبت درآمد مالیاتی به اعتبارات هزینه‌ای استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۰

واحد: میلیارد ریال / درصد

عنوان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵
درآمدهای مالیاتی	۱۵۲۴	۲۰۸۶	۳۰۹۵	۴۴۵۱	۵۰۳۲	۶۳۰۸
اعتبارات هزینه‌ای	۸۴۱	۸۶۱	۱۰۶۳	۹۸۸	۱۳۵۴	۱۷۰۵
نسبت	۱۸۱	۲۴۲	۲۹۱	۴۵۰	۳۷۲	۳۷۰

مأخذ: اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

نمودار ۷- نسبت درآمد مالیاتی استان به اعتبارات هزینه‌ای استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۰

• شاخص خودکفایی مالی

این شاخص از تقسیم درآمدهای استانی به هزینه‌های استانی (هزینه‌های و تملک دارائی‌های سرمایه‌ای) ضربدر صد به دست می‌آید.

جدول ۳۳- شاخص خودکفایی مالی استان ۹۵-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال + درصد

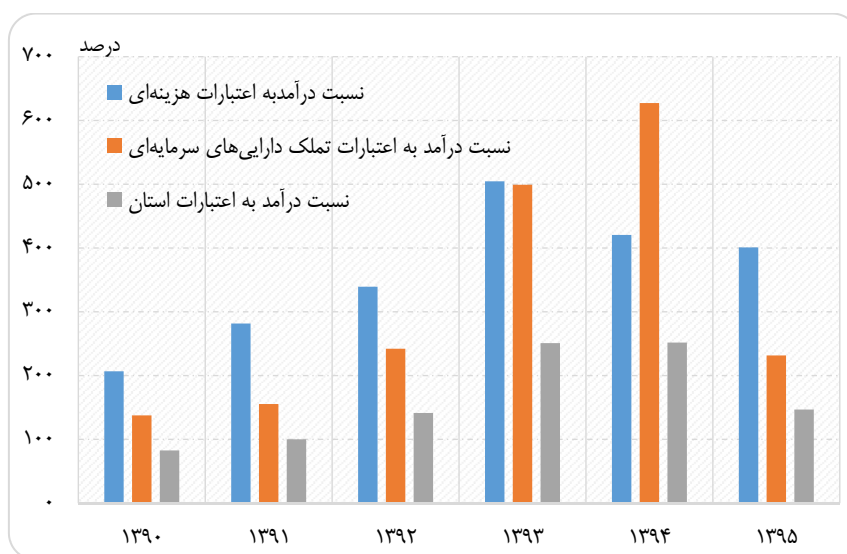
عنوان	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲
درآمدهای استان	۱۷۳۸۹۲۸	۲۴۲۳۷۵۸	۳۶۰۹۰۱۲
جمع اعتبار استان	۲۱۰۵۰۵۹	۲۴۲۰۷۳۶	۲۵۵۴۱۴۹
اعتبارات هزینه‌ای	۸۴۱۳۲۰	۸۶۰۶۳۵	۱۰۶۳۴۶۸
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۲۶۳۷۳۹	۱۵۶۰۱۰۱	۱۴۹۰۶۸۱
نسبت درآمد به اعتبارات هزینه‌ای	۲۰۷	۲۸۲	۳۳۹
نسبت درآمد به اعتبارات تملک دارایی‌های	۱۳۸	۱۵۵	۲۴۲
نسبت درآمد به کل اعتبارات استان	۸۳	۱۰۰	۱۴۱

مأخذ: ۱- اداره کل امورات اقتصادی و دارایی استان ۲- سازمان برنامه و بودجه

ادامه جدول ۳۳- شاخص خودکفایی مالی استان ۹۵-۱۳۹۰

عنوان	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵
درآمدهای استان	۴۹۸۶۵۴۷	۵۶۹۳۲۱۶	۶۸۳۶۹۵۹
جمع اعتبار استان	۱۹۸۷۴۰۷	۲۲۶۱۳۸۵	۴۶۵۸۲۸۳
اعتبارات هزینه‌ای	۹۸۸۳۲۵	۱۳۵۳۷۳۵	۱۷۰۵۴۴۳
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۹۹۹۰۸۲	۹۰۷۶۵۰	۲۹۵۲۹۴۰
نسبت درآمد به اعتبارات هزینه‌ای	۵۰۵	۴۲۱	۴۰۱
نسبت درآمد به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۴۹۹	۶۲۷	۲۳۲
نسبت درآمد به کل اعتبارات استان	۲۵۱	۲۵۲	۱۴۷

مأخذ: پیشین

نمودار ۸- شاخص خودکفایی مالی استان در طول سال‌های ۹۵-۱۳۹۰

- نسبت کل درآمدهای مالیاتی استان به تولید ناخالص داخلی

این شاخص نقش و جایگاه درآمدهای مالیاتی و کار آیی آن را در تولید ناخالص داخلی استان نشان می‌دهد که از تقسیم درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی استان ضربدرصد به دست

می‌آید. نسبت مالیات به تولید یکی از مهم‌ترین معیارها و شاخص تحلیل کار آیی نظام مالیاتی هر مجموعه اقتصادی است. جدول زیر تغییرات نسبت کل درآمدهای مالیاتی استان نسبت به تولید ناخالص منطقه‌ای استان را نشان می‌دهد. اولین نتیجه‌ای که از این شاخص می‌توان گرفت تغییرات بطئی در شاخص است. این شاخص روند صعودی پایداری در استان داشته است.

جدول ۳۴- شاخص‌های درآمدی و اعتبارات استانی استان در سال‌های ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال - درصد

عنوان	۱۳۹۰	۱۳۹۱
تولید ناخالص داخلی بدون نفت	۵۱۶۹۴۵۹۴	۷۲۶۳۶۹۲۴
درآمد مالیاتی	۱۵۲۳۸۸۹	۲۰۸۵۶۳۷
نسبت مالیاتی به تولید ناخالص داخلی	۴	۴/۳

ادامه جدول ۳۴- شاخص‌های درآمدی و اعتبارات استانی استان در سال‌های ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال - درصد

عنوان	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
تولید ناخالص داخلی بدون نفت	۱۰۱۴۴۶۴۳۳	۱۱۹۹۷۹۰۰۸	۱۳۷۸۷۰۲۶۶
درآمد مالیاتی	۳۰۹۴۶۹۱	۴۴۵۱۲۵۱	۵۰۳۱۶۱۶
نسبت مالیاتی به تولید ناخالص داخلی	۴/۴	۴/۲	۴/۶

مأخذ: ۱- حساب تولید استان در سال‌های مختلف ، ۲- قانون بودجه سال‌های مربوطه ۳- محاسبه گزارش.

■ تورم

تورم از نظر علم اقتصاد اشاره به افزایش سطح عمومی قیمت دارد و برابر با تغییر شاخص قیمت و افزایش سطح عمومی قیمت‌ها رانسان می‌دهد.

• نرخ تورم

برای تعیین نرخ تورم ابتدا باید شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی را به دست آورد و با توجه به سال پایه، نرخ تورم که نرخ رشد شاخص‌های قیمت کالاها و خدمات مصرفی می‌باشد

قابل محاسبه خواهد بود. لازم به ذکر است سال پایه برای شاخص‌های قیمت کالاها و خدمات مصرفی سال ۱۳۹۰ می باشد.

جدول ۳۵- شاخص عمومی قیمت‌ها و نرخ تورم استان زنجان در دوره ۹۵-۱۳۹۰

سال پایه ۱۳۹۰=۱۰۰	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵
شاخص قیمت مصرفی استان	۱۰۰	۱۳۱/۳	۱۶۸/۵	۱۹۳/۷	۲۱۱	۲۲۸/۲
تورم (درصد)	۲۴/۴	۳۱/۳	۲۸/۳	۱۴/۹	۸/۹	۶/۴

مأخذ: سالنامه آماری استان سال‌های مربوطه

▪ تحلیل نهادهای پولی و مالی

بخش مالی اقتصادی هر کشوری تأمین‌کننده منابع مالی و فعالیتهای حقیقی اقتصادی محسوب می شود که به دو بخش تقسیم می‌گردد: بازار پولی که عمدتاً توسط نظام بانکی یک کشور اداره می‌شود و بهترین کارکرد آن تأمین اعتبارات کوتاه‌مدت است. بازار سرمایه که کارکرد اصلی آن تأمین مالی بلند مدت موردنیاز در فعالیتهای تولیدی و خدماتی مولد بوده و بهترین نماد آن بازار بورس است.

• بورس

بورس بعنوان یک نهاد سازمان‌یافته، از جمله نهادهای عمده و اساسی در بازار سرمایه محسوب می‌شود و در کنار سایر مؤسسات و سازمان‌ها، وظایف چندگانه‌ای را بر عهده دارد. کارکردهای اساسی بورس مدیریت انتقال ریسک و توزیع آن، شفافیت اطلاعات، تعیین قیمت، ایجاد بازار رقابتی و جمع‌آوری سرمایه‌ها و پس‌اندازهای کوچک برای تأمین سرمایه موردنیاز فعالیتهای اقتصادی است. بازار بورس نقدینگی را کنترل کرده و با ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری مطلوب برای سرمایه‌گذاران با سرمایه‌های اندک زمینه توزیع عادلانه ثروت را مهیا می‌کند.

بازار بورس در سطح کلان موجب افزایش رشد تولید ناخالص داخلی، مهار تورم، کمک به رشد صنعتی شدن و هدایت سرمایه‌های سرگردان می‌شود. برای مدیریت بورس در استان‌ها بورس‌های منطقه‌ای ایجاد شده‌اند که عملکرد استانی آن در جدول ذیل آورده شده است.

جدول ۳۶- شاخص‌های نهادهای مالی بورس منطقه ای زنجان در دوره ۹۵-۱۳۹۰

شرح	تعداد سهام معامله شده (میلیون سهم)	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد شرکت فعال بورس منطقه	نسبت ارزش سهام معامله شده به تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان (درصد)
۱۳۹۰	۱۸۰۲	۵۵۳۶۹۶۷	۹	۱۰/۷۱
۱۳۹۱	۱۳۱۷	۵۲۴۸۱۶۰	۹	۷/۲۳
۱۳۹۲	۳۸۰۰	۱۵۲۵۹۷۷۴	۱۲	۱۵/۰۴
۱۳۹۳	۴۳۱۶	۹۱۱۳۹۴۹	۱۲	۷/۶
۱۳۹۴	۵۷۵۴	۱۰۹۱۵۰۷۸	۱۳	۸/۸۷
۱۳۹۵	۶۳۰۱	۱۲۲۲۷۸۲۴	۱۴	*

مأخذ: ۱- بورس منطقه‌ای زنجان. ۲- حساب‌های ملی ایران * آمار تولید نشده است.

سال ۱۳۹۰، تعداد سهام مورد معامله بورس منطقه ای زنجان، ۱۸۰۲ میلیون سهم بوده، که این میزان در سال ۱۳۹۵، به ۶۳۰۱ میلیون سهم افزایش یافته است. رشد سالانه سهام معامله شده دوره ۵ ساله (۹۵-۱۳۹۰) معادل ۲۸ درصد و افزایش نسبی آن هم به اندازه ۲۵۰ درصد بوده است. بنابراین در سال‌های مورد بررسی میزان خرید سهام ۳/۵ برابر شده است.

در سال ۱۳۹۰، ارزش سهام معامله شده بورس منطقه ای زنجان برابر ۵۵۳۶۹۶۷ میلیون ریال بوده که رشد سالانه در دوره (۹۵-۱۳۹۰) معادل ۱۷ درصد و افزایش نسبی آن هم به اندازه ۱۲۱ درصد بوده و به رقم ۱۲۲۲۷۸۲۴ میلیون ریال در سال ۱۳۹۵ رسیده است. در سال‌های مذکور تعداد سهام معامله شده بیشتر از ارزش سهام معامله شده، رشد کرده است. نسبت ارزش سهام معامله شده به تولید ناخالص داخلی استان از ۱۰/۷۱ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۸/۸۷ درصد در سال ۱۳۹۴ کاهش یافته است.

• بانک‌ها

همان‌طور که گفته شد، بانک‌ها عمده‌ترین نماد بازار پولی کشور محسوب می‌شوند، در میان خدمات متعددی که بانک‌ها دارند، جذب سپرده و منابع از یک‌سو و اعطای اعتبارات و تسهیلات در حوزه‌های مختلف از سوی دیگر جزو مهم‌ترین وظایف بانک‌ها به حساب می‌آیند. در واقع عملیات بانکی جزو مهم‌ترین ابزارهای سیاست پولی محسوب می‌شود. چگونگی اجرای سیاست‌های پولی و ارزی نیز به کارگیری «نرخ سود بانکی» برای کاهش نرخ تورم، کاهش نرخ بیکاری و گسترش عملیات اجتماعی است.

• مانده سپرده‌های بانکی

در سال ۱۳۹۴، مانده سپرده‌های بانکی نزد بانک‌های استان ۷۶۳۶۰ میلیارد ریال بوده که از این مقدار سپرده بانکی، ۵۰۳۶ میلیارد ریال قرض الحسنه جاری، ۳۶۵۶ میلیارد ریال قرض الحسنه پس‌انداز، ۴۲۳۰۷ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت، ۲۲۱۷۴ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری بلندمدت و ۱۷۹۳ میلیارد ریال از نوع سایر سپرده‌ها بوده است. ترکیب سپرده‌های بانکی استان در سال ۱۳۹۴ به ترتیب زیر بوده است:

سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت ۲۹/۶ درصد؛

" کوتاه‌مدت ۵۶/۴ درصد؛

" قرض الحسنه جاری ۶/۷ درصد؛

" قرض الحسنه پس‌انداز ۴/۹ درصد؛

" سایر ۲/۴ درصد.

در سال ۱۳۹۵ مجموع مانده سپرده‌های بانکی نزد بانک‌های استان به ۵۷۵۴۶ میلیارد ریال رسیده که از این مقدار سپرده بانکی، ۸/۴ درصد قرض الحسنه جاری، ۷/۳ درصد قرض الحسنه پس‌انداز، ۳۳/۲ درصد سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت، ۳۶/۳ درصد سرمایه‌گذاری بلندمدت و ۱۴/۸ درصد از نوع سایر سپرده‌ها بوده است.

همانگونه که در جدول مربوطه مشاهده می شود، در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال قبل، به غیر از مانده سپرده گذاری کوتاه مدت، سهم مانده سایر سپرده افزایش یافته است.

جدول ۳۷- شاخص نهادهای مالی استان در سال های ۹۵-۱۳۹۴

واحد: میلیارد ریال

سال	مانده سپرده های بانکی				
	قرض الحسنه جاری	قرض الحسنه پس انداز	سرمایه گذاری کوتاه مدت	سرمایه گذاری بلندمدت	سایر
۱۳۹۴	۵۰۳۶	۳۶۵۶	۴۲۳۰۷	۲۲۱۷۴	۱۷۹۳
۱۳۹۵	۴۸۱۶	۴۱۸۲	۱۹۰۹۲	۲۰۹۱۳	۸۵۴۴

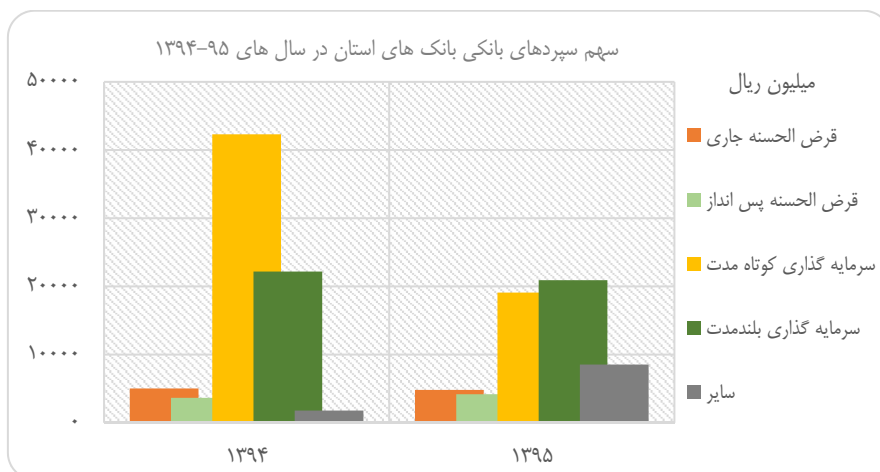
مأخذ: ۱- سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ استان، ۲- محاسبه گزارش

جدول ۳۸- سهم شاخص نهادهای مالی استان در سال های ۹۵-۱۳۹۴

واحد: درصد

سال	مانده سپرده های بانکی				
	قرض الحسنه جاری	قرض الحسنه پس انداز	سرمایه گذاری کوتاه مدت	سرمایه گذاری بلندمدت	سایر
۱۳۹۴	۶/۷	۴/۹	۵۶/۴	۲۹/۶	۲/۴
۱۳۹۵	۸/۴	۷/۳	۳۳/۲	۳۶/۳	۱۴/۸

مأخذ: ۱- سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ استان، ۲- محاسبه گزارش

نمودار ۹- سهم سپرده های بانکی بانک های استان در سال های ۹۵-۱۳۹۴

• تسهیلات اعطایی

نقش عملیات بانکی در نوسانات اقتصادی بسیار مهم بوده و در تشدید رونق و یا تعمیق کساد تأثیر غیرقابل انکاری دارد. در دوره رونق بر سرعت گردش پول اضافه می‌شود و در دوره رکود از سرعت آن کاسته می‌شود. در شرایط تورمی سیاست‌های انقباض پولی با کاهش تسهیلات بانکی و در دوره رکود سیاست انبساط پولی با افزایش تسهیلات مواجه بوده ولی در شرایط سخت تورم رکودی که تورم و بیکاری بالا وجود دارد استفاده از ترکیب سیاست‌های پولی و مالی و مدیریت تعامل منطقی بین نهادهای پولی و مالی و بخش‌های اقتصادی لازم می‌باشد.

تسهیلات اعطایی بانک‌های استان تا پایان سال ۱۳۹۴، ۲۵۱۷۵ میلیارد ریال بوده که سهم هر یک از بخش‌های مختلف اقتصادی استان از این تسهیلات شامل: کشاورزی ۲۱ درصد، صنعت و معدن ۳۱ درصد، ساختمان ۱۴ درصد و سهم بخش خدمات و بازرگانی و متفرقه هم ۳۵ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۵، تسهیلات اعطایی بانک‌های استان، ۲۷۱۲۹ میلیارد ریال بوده که سهم هر یک از بخش‌های مختلف اقتصادی استان از این تسهیلات شامل: کشاورزی ۲۱ درصد، صنعت و معدن ۳۱ درصد، ساختمان ۱۴ درصد و سهم بخش خدمات و بازرگانی و متفرقه هم ۳۵ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال قبل، میزان تسهیلات اعطایی بانکها حدود ۷/۸ درصد رشد یافته که بیشترین میزان رشد مربوط به بخش خدمات و بازرگانی و متفرقه خدمات و کمترین میزان با کاهش ۱۶/۳ درصد در بخش مسکن و ساختمان بوده است.

جدول ۳۹- تسهیلات اعطایی بانک‌های استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴

واحد: میلیارد ریال

سال	تسهیلات اعطایی بانکی			
	جمع	کشاورزی	مسکن و ساختمان	صنعت و معدن
۱۳۹۴	۲۵۱۷۵	۵۲۰۱	۳۴۲۹	۷۷۷۸
۱۳۹۵	۲۷۱۲۹	۵۷۰۲	۲۸۷۲	۷۱۲۷

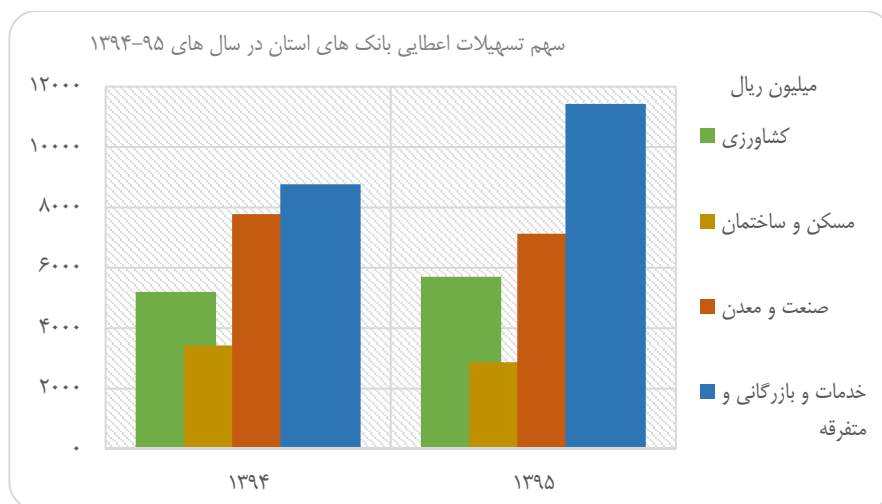
مأخذ: ۱- سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ استان، ۲- محاسبه گزارش

جدول ۴۰- سهم تسهیلات اعطایی بانک های استان در سال های ۹۵-۱۳۹۴

واحد: درصد

تسهیلات اعطایی بانکی					سال
خدمات و بازرگانی و متفرقه	صنعت و معدن	مسکن و ساختمان	کشاورزی	جمع	
۳۴/۸	۳۰/۹	۱۳/۶	۲۰/۷	۱۰۰	۱۳۹۴
۴۲/۱	۲۶/۳	۱۰/۶	۲۱	۱۰۰	۱۳۹۵

مأخذ: پیشین

نمودار ۱۰- سهم تسهیلات اعطایی بانک های استان در سال های ۹۵-۱۳۹۴

- مانده بدهی بخش غیردولتی به بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بر حسب

نوع تسهیلات

تا پایان سال ۱۳۹۴ در مجموع ۵۱۳۲۱ میلیارد ریال مانده بدهی بخش غیر دولتی به بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بر حسب انواع تسهیلات بوده است. در همین سال سهم تسهیلات مربوط به انواع وام ها و اعتبارات پرداختی از مانده بدهی بخش غیر دولتی به بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی ۱/۱ درصد بوده است.

در پایان سال ۱۳۹۵ در مجموع ۵۳۵۳۲ میلیارد ریال مانده بدهی بخش غیر دولتی به بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بر حسب انواع تسهیلات بوده که در مقایسه با سال قبل ۴/۳ درصد افزایش یافته است. در همین سال سهم تسهیلات مربوط به انواع وام ها و اعتبارات پرداختی از مانده بدهی بخش غیر دولتی به بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی ۰/۸ درصد بوده است.

جدول ۴۱- مانده بدهی بخش غیر دولتی به بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بر حسب نوع تسهیلات در پایان سال های ۹۵-۱۳۹۴

واحد: میلیارد ریال

شرح	جمع	تسهیلات اعطایی	سرمایه گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی	وام ها و اعتبارات پرداختی
۱۳۹۴	۵۱۳۲۱	۵۰۷۵۶	۰	۵۶۴
۱۳۹۵	۵۳۵۳۲	۵۳۱۰۵	۰	۴۲۷

مأخذ: ۱- سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ استان، ۲- محاسبه گزارش

• مانده بدهی بخش غیر دولتی به بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بابت

تسهیلات اعطایی بر اساس عقود اسلامی

تا پایان سال ۱۳۹۴ در مجموع ۵۲۰۳۸ میلیارد ریال مانده بدهی بخش غیر دولتی به بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بابت تسهیلات اعطایی بر اساس عقود اسلامی بوده است. در سال مذکور به ترتیب فروش اقساطی با ۵۳/۴ درصد، مشارکت مدنی با ۳۱/۴ درصد و تسهیلات قرض الحسنه با ۵/۸ درصد، بالاترین سهم تسهیلات از نوع عقود اسلامی را داشته است. تا پایان سال ۱۳۹۵ در مجموع ۵۱۹۵۸ میلیارد ریال مانده بدهی بخش غیر دولتی به بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بابت تسهیلات اعطایی بر اساس عقود اسلامی بوده است.

در سال ۱۳۹۵ سهم مانده بدهی از تسهیلات عقود اسلامی به ترتیب شامل فروش اقساطی ۵۰ درصد، مشارکت مدنی ۲۹/۵ درصد و تسهیلات قرض الحسنه با ۹/۳ درصد بوده است. در مقایسه با سال قبل سهم مانده بدهی از تسهیلات عقود اسلامی به مقدار ۰/۲- کاهش یافته است.

جدول ۴۲- مانده بدهی بخش غیردولتی به بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی بابت تسهیلات اعطایی براساس عقود اسلامی در سال های ۹۵-۱۳۹۴

واحد: میلیون ریال

شرح	فروش اقساطی	مضاربه	سلف	فرض الحسنه	جعاله	مشارکت مدنی	اجاره به شرط تملیک	مشارکت حقوقی	سرمایه گذاری مستقیم	خرید دین	سایر
۱۳۹۴	۲۷۷۲۳	۱۱۰۷	۳۰	۳۰۲۰	۲۲۱۴	۱۶۳۶۵	۱۹	۰	۰	۳۰	۱۴۸۰
۱۳۹۵	۲۵۹۷۹	۹۱۱	۳۷	۴۸۲۱	۲۳۹۲	۱۵۳۳۵	۳۲	۰	۰	۳۷	۲۴۳۵

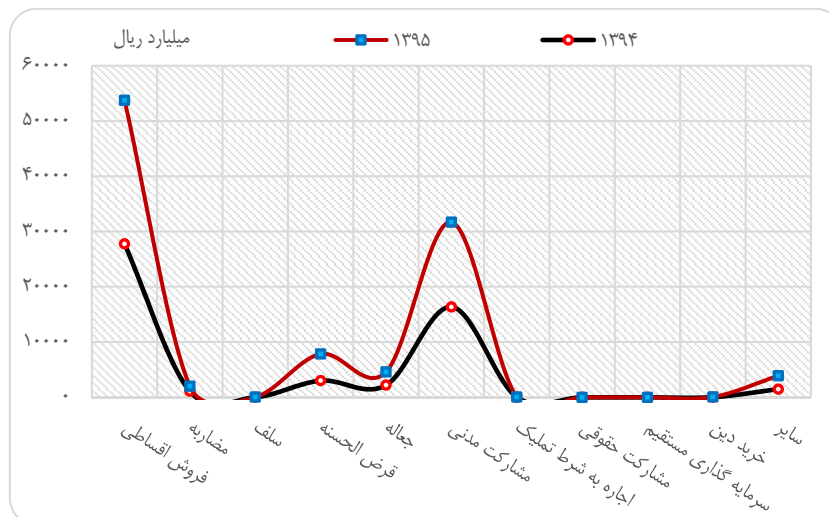
مأخذ: ۱- سالنامه آماری استان، ۲- محاسبه گزارش

جدول ۴۳- سهم مانده بدهی بخش غیردولتی به بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی بابت تسهیلات اعطایی براساس عقود اسلامی در سال های ۹۵-۱۳۹۴

واحد: درصد

شرح	فروش اقساطی	مضاربه	سلف	فرض الحسنه	جعاله	مشارکت مدنی	اجاره به شرط تملیک	مشارکت حقوقی	سرمایه گذاری	خرید دین	سایر
۱۳۹۴	۵۳/۴	۲/۱	۰/۱	۵/۸	۴/۳	۳۱/۴	۰	۰	۰	۰/۱	۲/۸
۱۳۹۵	۵۰	۱/۸	۰/۱	۹/۳	۴/۶	۲۹/۵	۰/۱	۰	۰	۰/۱	۴/۷

مأخذ: پیشین

نمودار ۱۱- سهم مانده بدهی بخش غیردولتی به بانک ها ومؤسسات اعتباری غیر بانکی بابت تسهیلات اعطایی براساس عقود اسلامی در سال های ۹۵-۱۳۹۴

• مزیت نسبی بانک های استان

به منظور تعیین مزیت نسبی بانکداری در استان از شاخص RCA (Comparative Regional Advantage) استفاده می شود. اگر شاخص به دست آمده برای بخش بانک ها بزرگتر از یک باشد نشان می دهد که صنعت بانکداری در استان دارای مزیت نسبی است. شاخص RCA یا شاخص مزیت نسبی منطقه ای به صورت زیر به دست می آید:

$$RCA = \frac{\text{ارزش افزوده بخش بانکی در استان}}{\text{تولید ناخالص داخلی استان بدون نفت}} \div \frac{\text{ارزش افزوده بخش بانکی در کشور}}{\text{تولید ناخالص داخلی کشور بدون نفت}}$$

جدول ۴۴- مزیت نسبی بخش بانکی استان در سال های ۹۵-۱۳۹۴

واحد:میلیارد ریال

ارزش افزوده بانکی	محصول ناخالص داخلی بدون نفت		ارزش افزوده بانکی		۱۳۹۰
	کشور	استان	کشور	استان	
۰/۶۲	۴۹۶۰۳۸۲	۵۱۶۹۵	۱۲۱۰۰۴	۷۷۷	۱۳۹۰
۰/۶۱	۷۲۰۰۱۱۱	۷۲۶۳۷	۱۳۰۹۰۱	۸۰۰	۱۳۹۱
۰/۴۹	۹۵۶۶۹۶۰	۱۰۱۴۴۶	۱۲۷۸۴۲	۶۶۲	۱۳۹۲
۰/۳۸	۱۰۶۹۲۶۱۹	۱۱۹۹۷۹	۱۲۸۹۸۶	۵۴۸	۱۳۹۳
۰/۳۰	۱۰۹۲۲۹۷۷	۱۳۷۸۷۰	۱۵۳۵۸۴	۵۷۲	۱۳۹۴

مأخذ:حساب های ملی ایران

همان طور که در جدول ۴۴ ملاحظه می گردد، مزیت نسبی (RCA) هیچ یک از سال های مورد

بررسی بیشتر از یک نیست، بنابراین بخش بانکی در استان فاقد مزیت نسبی است

بخش دوم

**وضعیت امور زیربنایی،
تولیدی، اجتماعی و قضایی**

فصل اول
امور زیربنایی

انرژی

انرژی یکی از نهاده های مهم همچون نیروی کار و سرمایه در فرآیند تولید می باشد. فناوری تلفیق نهاده ها می تواند سهم هر یک از نهاده ها از جمله انرژی را تعیین نماید؛ لذا میزان مشارکت هر نهاده در حد قیمت موجود قابل تغییر در محدوده معینی است، در مباحث اقتصادی دسترسی به انرژی و تأثیر آن در قیمت تمام شده مهم بوده و نیازمند توجه است که در این قسمت به ابعادی از این موضوع پرداخته می شود. برای یکسان نمودن واحدهای مختلف نهاده های انرژی ارزش حرارتی حاصل از مصرف یک واحد نهاده به ارزش حرارتی معادل نفت خام، اقدام می گردد تا حجم کل مصرف نهاده ها با واحد بشکه معادل نفت خام سنجیده شود.

۱- بررسی شاخص های کلیدی اصلی بخش انرژی

- عرضه و تقاضای انرژی و میزان رشد آن

الف) عرضه و انتقال برق

قدرت نامی نیروگاه های استان تا پایان سال ۱۳۹۴ معادل ۶۹۷,۳ مگاوات بوده است که ۶۴۸ مگاوات آن مربوط به نیروگاه گازی سلطانیه، ۴۹,۲ مگاوات آن مربوط به نیروگاه های تولید پراکنده (DG) و ۰,۲ مگاوات مربوط به نیروگاه خورشیدی می باشد. برق تولید شده استان در سال ۱۳۹۴ بالغ بر ۱۸۱۶ میلیون کیلووات ساعت بوده که ۱۶۷۳ میلیون کیلووات ساعت (۹۲ درصد) آن توسط نیروگاه سلطانیه، ۱۴۳ میلیون کیلووات ساعت آن توسط نیروگاه های تولید پراکنده (۸ درصد) تولید شده است. برق حاصل از سلول های خورشیدی در سال ۱۳۹۴ حدود ۱۶۹۳۶۳ کیلووات ساعت بوده است.

استان زنجان در سال ۱۳۹۴ دارای ۲۶۶۱ کیلومتر مدار خط انتقال، ۴۷ ایستگاه برق در سطوح ولتاژی ۶۳، ۲۳۰ و ۴۰۰ کیلوولت با ظرفیت ۴۸۵۹,۵ مگاوات آمپر می باشد. ۵۶۹ مگاوات حداکثر بار استان در سال ۱۳۹۴ بوده است. ضریب بار مصرفی استان در سال ۱۳۹۴ بالغ بر ۶۰,۹ درصد بوده است.

ب) تقاضای انرژی

• برق

بر اساس اطلاعات مربوط به ترازنامه انرژی سال‌های ۹۴-۱۳۹۰ وزارت نیرو، برق مصرفی استان از ۲۷۰۰/۸ مگاوات ساعت در سال ۱۳۹۰ به ۳۳۱۵ مگاوات ساعت در سال ۱۳۹۴ رسیده است، به عبارتی متوسط نرخ رشد سالانه برق مصرفی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰ معادل ۵/۲۵ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۴ بالاترین مصرف مربوط به بخش صنعت استان با سهم ۵۶/۴ درصد بوده است.

جدول ۴۵- مصرف برق بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: مگاوات ساعت

شرح	خانگی	عمومی	تجاری	صنعتی	کشاورزی	روشنایی	جمع	مصرف برق معادل میلیون بشکه نفت خام
۱۳۹۰	۴۱۳/۳	۱۲۱/۱	۷۸/۷	۱۵۸۵/۸	۴۵۱/۱	۴۷/۸	۲۷۰۰/۸	۱/۵۹
۱۳۹۱	۴۴۸/۳	۱۲۱/۴	۸۶/۴	۱۸۱۴/۱	۴۵۰/۲	۴۸	۲۹۶۸/۴	۱/۷۵
۱۳۹۲	۴۹۶/۷	۱۳۴/۸	۹۵/۶	۱۷۲۸/۵	۵۴۶/۲	۶۰	۳۰۶۱/۸	۱/۸۰
۱۳۹۳	۵۱۸/۲	۱۴۳/۸	۱۰۲/۵	۱۸۶۶/۳	۵۴۴/۲	۵۷	۳۲۳۲	۱/۹۰
۱۳۹۴	۵۴۹/۱	۱۵۸/۹	۱۱۳/۲	۱۸۷۱	۵۶۳/۹	۵۸/۵	۳۳۱۵	۱/۹۵

مأخذ: ترازنامه انرژی سال‌های مربوطه، وزارت نیرو

جدول ۴۶- سهم مصرف برق بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

شرح	خانگی	عمومی	تجاری	صنعتی	کشاورزی	روشنایی	جمع
۱۳۹۰	۱۵/۳۰	۴/۴۸	۲/۹۱	۵۸/۷۲	۱۶/۸۱	۱/۷۷	۱۰۰
۱۳۹۱	۱۵/۱۰	۴/۰۹	۲/۹۱	۶۱/۱۱	۱۵/۱۷	۱/۶۲	۱۰۰
۱۳۹۲	۱۶/۲۲	۴/۴۰	۳/۱۲	۵۶/۴۵	۱۷/۸۴	۱/۹۶	۱۰۰
۱۳۹۳	۱۶/۰۳	۴/۴۵	۳/۱۷	۵۷/۷۴	۱۶/۸۴	۱/۷۶	۱۰۰
۱۳۹۴	۱۶/۶	۴/۸	۳/۴	۵۶/۴	۱۷	۱/۸	۱۰۰

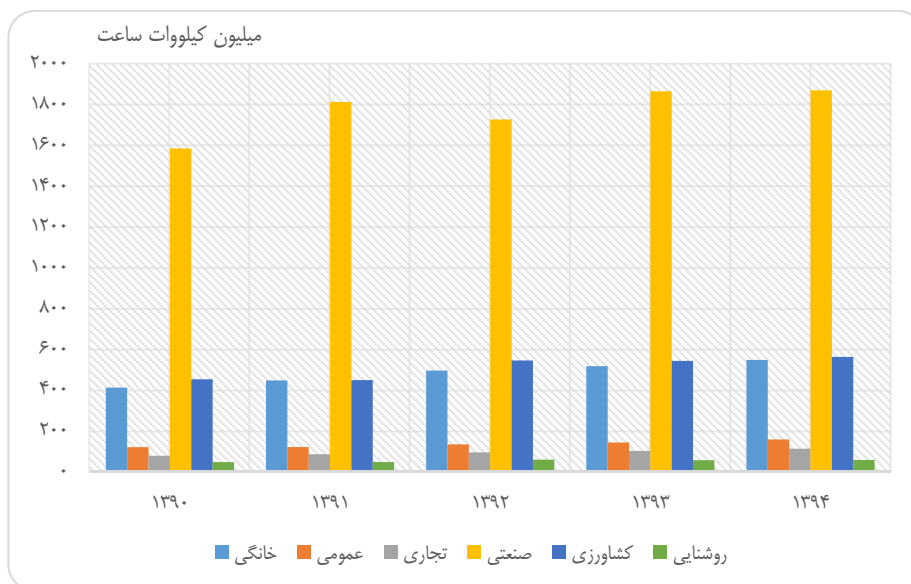
مأخذ: محاسبه گزارش

جدول ۴۷- نرخ رشد سالانه مصرف برق بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

شرح	خانگی	عمومی	تجاری	صنعتی	کشاورزی	روشنایی	جمع
متوسط رشد سالانه	۷/۳۶	۷/۰۳	۹/۵۱	۴/۲۲	۵/۵۶	۵/۱۸	۵/۲۵

مأخذ: محاسبه گزارش

نمودار ۱۲- مصرف برق بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

▪ فرآورده‌های نفتی

• مصرف فرآورده‌های نفتی استان

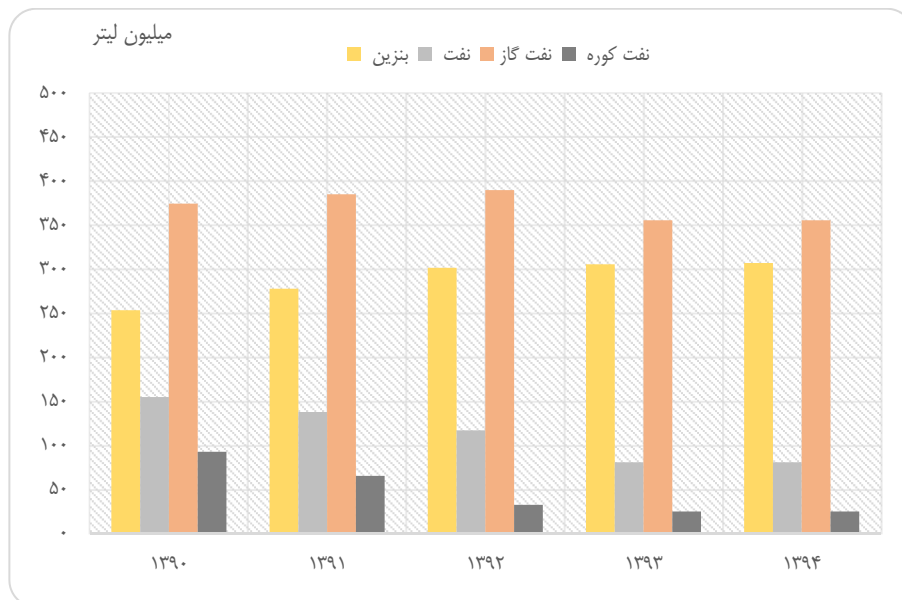
در سال ۱۳۹۰، مقدار مصرف فرآورده های عمده نفتی استان (بنزین، نفت سفید، نفت گاز و نفت کوره) بدون در نظر گرفتن مصرف نیروگاه ها، برابر ۸۷۷ میلیون لیتر بوده که این میزان در سال ۱۳۹۴ به ۷۶۹ میلیون لیتر کاهش یافته است. نحوه مصرف فرآورده های نفتی سال ۱۳۹۴ استان نشان می دهد که عمده مصرف این فرآورده ها مربوط به نفت گاز و بنزین به ترتیب معادل ۴۶/۳ درصد و ۴۰ درصد بوده است. میزان کاهش مصرف فرآورده های نفتی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰، با میانگین نرخ رشد سالانه ۳/۲۱- درصد بوده است.

جدول ۴۸- میزان مصرف فرآورده‌های نفتی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون لیتر

شرح	بنزین	نفت	نفت گاز	نفت کوره	کل
۱۳۹۰	۲۵۴	۱۵۵	۳۷۵	۹۳	۸۷۷
۱۳۹۱	۲۷۸	۱۳۸	۳۸۵	۶۶	۸۶۷
۱۳۹۲	۳۰۲	۱۱۷	۳۹۰	۳۳	۸۴۲
۱۳۹۳	۳۰۶	۹۵	۳۷۳	۴۰	۸۱۴
۱۳۹۴	۳۰۷	۸۱	۳۵۶	۲۵	۷۶۹

مأخذ: ۱- ترازنامه انرژی، سال‌های مربوطه، وزارت نیرو ۲- محاسبه گزارش

نمودار ۱۳- میزان مصرف فرآورده‌های نفتی استان در دوره ۱۳۹۰-۹۴

جدول ۴۹- سهم مصرف فرآورده‌های نفتی استان در دوره ۱۳۹۰-۹۴

واحد: درصد

شرح	بنزین	نفت	نفت گاز	نفت کوره	کل
۱۳۹۰	۲۸/۹	۱۷/۷	۴۲/۸	۱۰/۶	۱۰۰
۱۳۹۱	۳۲/۱	۱۵/۹	۴۴/۴	۷/۶	۱۰۰
۱۳۹۲	۳۵/۹	۱۳/۹	۴۶/۳	۳/۹	۱۰۰
۱۳۹۳	۳۹/۸	۱۰/۶	۴۶/۳	۳/۳	۱۰۰
۱۳۹۴	۴۰	۱۰/۵	۴۶/۳	۳/۳	۱۰۰

مأخذ: محاسبه گزارش

جدول ۵۰- مقدار مصرف فرآورده‌های نفتی استان برحسب میلیون بشکه معادل نفت خام در دوره ۹۴-۱۳۹۰

شرح	بنزین	نفت	نفت گاز	نفت کوره	کل فرآورده‌های نفتی
۱۳۹۰	۱/۴۰	۰/۹۱	۲/۳۱	۰/۶۶	۵/۲۸
۱۳۹۱	۱/۵۳	۰/۸۱	۲/۳۸	۰/۴۶	۵/۱۸
۱۳۹۲	۱/۶۶	۰/۶۹	۲/۴۱	۰/۲۳	۴/۹۹
۱۳۹۳	۱/۶۸	۰/۵۶	۲/۳۰	۰/۲۸	۴/۸۳
۱۳۹۴	۱/۶۹	۰/۴۸	۲/۲	۰/۱۸	۴/۵۴

مأخذ: محاسبه گزارش

• مصرف فرآورده‌های نفتی کشور

در سال ۱۳۹۰، درمقایسه استان با کشور مقدار مصرف فرآورده های عمده نفتی کشور (بنزین، نفت سفید، نفت گاز و نفت کوره) بدون در نظر گرفتن مصرف نیروگاه های کشور، برابر ۵۸۳۵۹ میلیون لیتر بوده است که این میزان مصرف در سال ۱۳۹۴ به ۶۰۴۳۰ میلیون لیتر افزایش یافته است.

مطابق آمار فوق مصرف فرآورده های عمده نفتی کشور در طول دوره ۹۴-۱۳۹۰، روند کاهشی داشته است. در سال ۱۳۹۴ نحوه مصرف فرآورده های نفتی کشور برخلاف سال های قبل می باشد؛ بطوریکه در سال های قبل، از میان فرآورده های نفتی عمده مصرف مربوط به نفت گاز بوده لیکن در سال ۱۳۹۴، این اولویت جابجا شده و سهم مصرف بنزین با مقدار ۴۲/۹ درصد در رتبه اول و سپس مصرف فرآورده نفت گاز با ۴۰/۷ درصد بوده است. این موضوع در استان برخلاف کشور بوده و همچنان سهم مصرف سالانه فرآورده نفت گاز بیشتر از سایر فرآورده نفتی بوده است.

در سال ۱۳۹۴، سهم مصرف فرآورده های نفتی استان از مجموع مصرف فرآورده های نفتی کشور معادل ۱/۱۹ درصد بوده است.

جدول ۵۱- میزان مصرف فرآورده‌های نفتی کشور در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون لیتر

شرح	بنزین	نفت	نفت گاز	نفت کوره	جمع کل
۱۳۹۰	۲۱۸۷۹	۵۱۵۸	۲۷۰۹۰	۴۲۳۲	۵۸۳۵۹
۱۳۹۱	۲۳۲۴۰	۴۹۶۸	۲۷۴۷۸	۴۰۹۲	۵۹۷۷۸
۱۳۹۲	۲۴۹۹۳	۴۶۵۷	۲۷۷۷۳	۳۶۱۰	۶۱۰۳۳
۱۳۹۳	۲۵۳۸۸	۵۲۲۳	۲۷۵۶۷	۶۹۰۴	۶۵۰۸۲
۱۳۹۴	۲۵۹۱۶	۳۴۵۰	۲۴۶۱۸	۶۴۴۶	۶۰۴۳۰

مأخذ: ترازنامه انرژی، سال‌های مربوطه، وزارت نیرو

جدول ۵۲- سهم مصرف فرآورده‌های نفتی کشور در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

شرح	بنزین	نفت	نفت گاز	نفت کوره	جمع کل
۱۳۹۰	۳۷/۵	۸/۸	۴۶/۴	۷/۳	۱۰۰
۱۳۹۱	۳۸/۹	۸/۳	۴۶	۶/۸	۱۰۰
۱۳۹۲	۴۰/۹	۷/۶	۴۵/۵	۵/۹	۱۰۰
۱۳۹۳	۳۹	۸	۴۲/۴	۱۰/۶	۱۰۰
۱۳۹۴	۴۲/۹	۵/۷	۴۰/۷	۱۰/۷	۱۰۰

مأخذ: محاسبه گزارش

جدول ۵۳- سهم مصرف فرآورده‌های نفتی استان زنجان از هریک از فرآورده‌های نفتی

کشور در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

شرح	بنزین	نفت	نفت گاز	نفت کوره	جمع کل
۱۳۹۰	۱/۱۶	۰/۷۱	۱/۷۱	۰/۴۲	۴/۰۱
۱۳۹۱	۱/۲	۰/۵۹	۱/۶۶	۰/۲۸	۳/۷۳
۱۳۹۲	۱/۲۱	۰/۴۷	۱/۵۶	۰/۱۳	۳/۳۷
۱۳۹۳	۱/۲۰	۰/۳۲	۱/۴	۰/۱۰	۳/۰۲
۱۳۹۴	۱/۱۹	۰/۳۱	۱/۳۷	۰/۱۰	۲/۹۷

مأخذ: محاسبه گزارش

• گاز طبیعی

در سال ۱۳۹۰، مقدار مصرف گاز طبیعی استان زنجان معادل ۱۱۲۱ میلیون مترمکعب بوده است. این مقدار مصرف بامیانگین رشد سالانه ۷/۱۶ درصد به میزان ۱۴۷۸ میلیون مترمکعب در سال ۱۳۹۴ رسیده است. در طول دوره ۹۴-۱۳۹۰، بیشترین افزایش مصرف گاز طبیعی مربوط به بخش‌های کشاورزی و صنعت استان بوده است. در سال ۱۳۹۰، سهم مصرف گاز طبیعی استان از کل مصرف گاز طبیعی کشور معادل ۱/۰۸ درصد بوده که این مقدار مصرف در سال ۱۳۹۴ به رقم ۱/۳۲ درصد افزایش یافته است.

جدول ۵۴- مصرف گاز طبیعی بخش‌های مختلف اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون متر مکعب

شرح	خانگی، تجاری و عمومی	صنعت	حمل و نقل	کشاورزی	مصرف کل	معادل میلیون بشکه نفت خام
۱۳۹۰	۷۲۸	۲۶۲	۱۱۹	۱۲	۱۱۲۱	۷/۹۱
۱۳۹۱	۶۹۰	۲۹۳	۱۲۸	۱۵	۱۱۲۶	۷/۹۵
۱۳۹۲	۷۶۳	۳۴۷	۱۲۳	۲۱	۱۲۵۴	۸/۸۵
۱۳۹۳	۷۸۵	۴۴۲	۱۳۴	۲۵	۱۳۸۶	۹/۷۹
۱۳۹۴	۸۲۶	۴۸۵	۱۳۷	۳۰	۱۴۷۸	۱۰/۴۳

مأخذ: ۱- ترازنامه انرژی، سال‌های مربوطه، وزارت نیرو ۲- محاسبه گزارش

جدول ۵۵- سهم مصرف گاز طبیعی بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

شرح	خانگی، تجاری و عمومی	صنعت	حمل و نقل	کشاورزی	مصرف کل
۱۳۹۰	۶۴/۹۴	۲۳/۳۷	۱۰/۶۲	۱/۰۷	۱۰۰
۱۳۹۱	۶۱/۲۸	۲۶/۰۲	۱۱/۳۷	۱/۳۳	۱۰۰
۱۳۹۲	۶۰/۸۵	۲۷/۶۷	۹/۸۱	۱/۶۷	۱۰۰
۱۳۹۳	۵۶/۶۴	۳۱/۸۹	۹/۶۷	۱/۸	۱۰۰
۱۳۹۴	۵۵/۸۹	۳۲/۸۱	۹/۲۷	۲/۰۳	۱۰۰

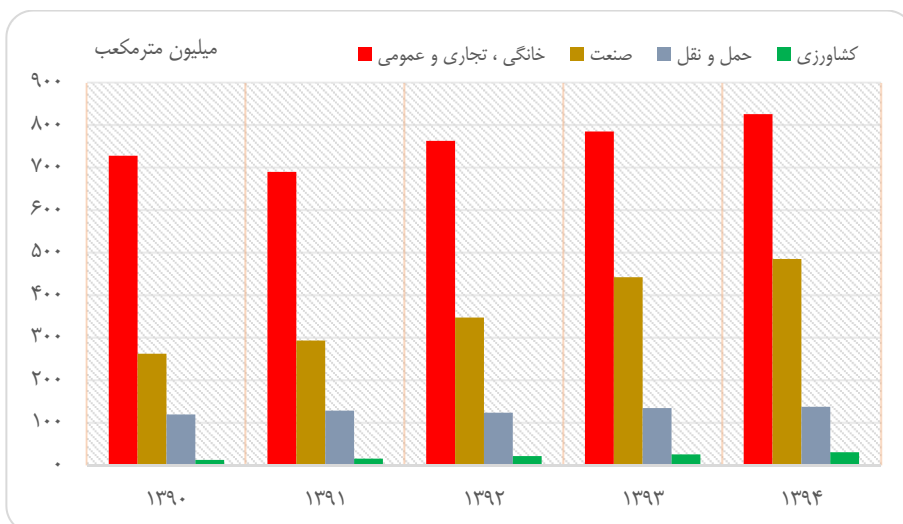
مأخذ: محاسبه گزارش

جدول ۵۶- سهم مصرف گاز طبیعی استان از کشور در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

شرح	خانگی، تجاری و عمومی	صنعت	حمل و نقل	کشاورزی	مصرف کل
۱۳۹۰	۱/۴۴	۱/۰۹	۱/۹۱	۱/۹۴	۱/۰۸
۱۳۹۱	۱/۵۰	۱/۱۴	۱/۸۵	۱/۹۵	۱/۱۲
۱۳۹۲	۱/۴۹	۱/۳۰	۱/۸۵	۲	۱/۱۹
۱۳۹۳	۱/۵۱	۱/۵۷	۱/۹	۱/۸۶	۱/۲۵
۱۳۹۴	۱/۵۴	۱/۸۳	۱/۸۵	۱/۸۳	۱/۳۲

مأخذ: ۱- ترازنامه انرژی، سال‌های مختلف، وزارت نیرو

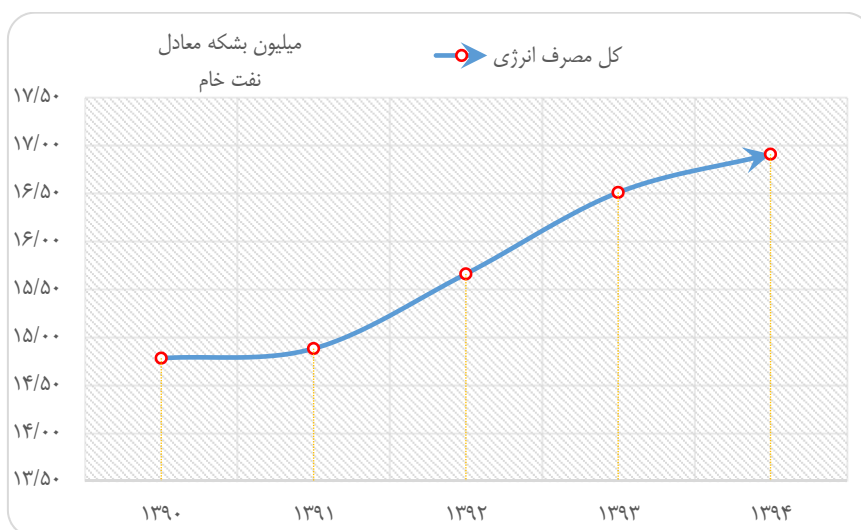
نمودار ۱۴ - میزان مصرف گاز طبیعی بخش‌های اقتصادی استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

ج) مصرف نهایی انرژی

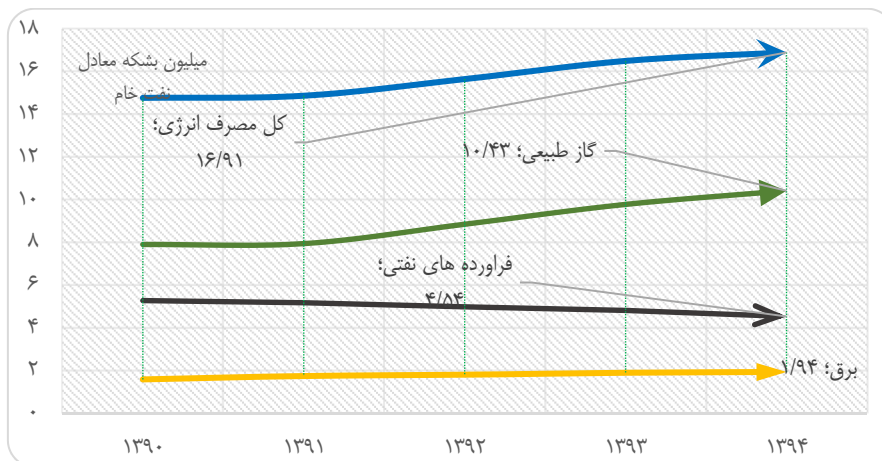
در سال ۱۳۹۰، مصرف نهایی انرژی استان معادل ۱۴/۷۸ میلیون بشکه معادل نفت خام بوده است. این مقدار مصرف تا سال ۱۳۹۴ با متوسط رشد سالانه ۳/۴۲ درصد به ۱۶/۹۱ میلیون بشکه معادل نفت خام افزایش یافته است. در طول دوره ۹۴-۱۳۹۰ میزان افزایش مصرف نهایی انرژی استان معادل ۱۴/۴ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۰، سهم مصرف فرآورده های نفتی استان از مصرف نهایی انرژی استان، برابر با ۵/۲۸ میلیون بشکه معادل نفت خام بوده است که در سال

۱۳۹۴ با متوسط نرخ رشد سالانه ۳/۷- درصد به میزان ۴/۵۴ میلیون بشکه معادل نفت خام کاهش یافته است. در طول دوره ۹۴-۱۳۹۰ مقدار کاهش مصرف مصرف فرآورده های نفتی استان معادل ۱۴ درصد بوده است.

سهم مصرف گاز طبیعی استان از مصرف نهایی انرژی آن در سال ۱۳۹۰، برابر با ۷/۹۱ میلیون بشکه معادل نفت خام بوده است که در سال ۱۳۹۴ با متوسط نرخ رشد سالانه ۷/۱۶ درصد به میزان ۱۰/۴۳ میلیون بشکه معادل نفت خام افزایش یافته است. در طول دوره ۹۴-۱۳۹۰ مقدار افزایش مصرف گاز طبیعی استان معادل ۳۱/۹ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۰، سهم مصرف انرژی برق استان از مصرف نهایی انرژی آن، برابر با ۱/۵۹ میلیون بشکه معادل نفت خام بوده است که در سال ۱۳۹۴ با متوسط نرخ رشد سالانه ۵/۱۰ درصد به میزان ۱/۹۴ میلیون بشکه معادل نفت خام افزایش یافته است. در طول دوره ۹۴-۱۳۹۰ میزان افزایش مصرف برق استان معادل ۲۲ درصد بوده است. طی دوره ۹۴-۱۳۹۰، بیشترین عامل تاثیر گذار در روند تغییرات مصرف نهایی انرژی استان مربوط به افزایش مصرف گاز طبیعی و برق بوده و البته همزمان با کاهش مصرف فرآورده های نفتی مواجه بوده است.

نمودار ۱۵- روند مصرف نهایی انرژی در استان زنجان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

نمودار ۱۶- ترکیب مصرف نهایی انرژی استان بر حسب نهاده‌های اصلی در دوره ۹۴-۱۳۹۰

جدول ۵۷- مصرف نهایی انرژی استان بر حسب حامل‌های انرژی و بخش در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون بشکه معادل نفت خام

شرح	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	متوسط نرخ رشد سالانه	
فراورده های نفتی	خانگی و تجاری	۰/۹۷	۰/۸۴	۰/۷۱	۰/۵۸	۰/۵۰	-۱۵/۲۷
	صنعت	۰/۸۷	۰/۷۳	۰/۴۹	۰/۵۵	۰/۴۱	-۱۷/۱۵
	حمل و نقل	۲/۹۴	۳/۱۴	۳/۳۶	۳/۳۲	۳/۲۷	۲/۷
	کشاورزی	۰/۵۰	۰/۴۷	۰/۴۳	۰/۳۷	۰/۳۶	-۷/۸۸
	کل	۵/۲۸	۵/۱۸	۴/۹۹	۴/۸۲	۴/۵۴	-۳/۷
گاز طبیعی	خانگی و تجاری	۵/۱۴	۴/۸۷	۵/۳۹	۵/۵۴	۵/۸۳	۳/۲
	کشاورزی	۰/۰۸	۰/۱۱	۰/۱۵	۰/۱۸	۰/۲۱	۲۷/۲۹
	صنعت	۱/۸۵	۲/۰۷	۲/۴۵	۳/۱۲	۳/۴۲	۱۶/۶
	حمل و نقل	۰/۸۴	۰/۹	۰/۸۷	۰/۹۵	۰/۹۷	۳/۶۶
بقیه	کل	۷/۹۱	۷/۹۵	۸/۸۶	۹/۷۹	۱۰/۴۳	۷/۱۶
	خانگی و تجاری	۰/۳۶	۰/۳۹	۰/۴۳	۰/۴۵	۰/۴۸	۷/۴۶
	صنعت	۰/۹۳	۱/۰۷	۱/۰۲	۱/۱	۱/۱۰	۴/۲۹
	کشاورزی	۰/۲۷	۰/۲۶	۰/۳۲	۰/۳۲	۰/۳۳	۵/۱۴
	سایر	۰/۰۳	۰/۰۳	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۳	۰
کل مصرف انرژی	۱۴/۷۸	۱۴/۸۸	۱۵/۶۶	۱۶/۵۱	۱۶/۹۱	۳/۴۲	

مأخذ: ۱- ترازنامه انرژی، سال‌های مختلف، وزارت نیرو ۲- محاسبه گزارش

جدول ۵۸- سهم مصرف نهایی انرژی بر حسب حامل‌های انرژی در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

شرح	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	
فراورده های نفتی	خانگی و تجاری	۱۸/۴	۱۶/۲	۱۴/۲	۱۲	۱۱
	صنعت	۱۶/۵	۱۴/۱	۹/۸	۱۱/۴	۹
	حمل و نقل	۵۵/۷	۶۰/۶	۶۷/۳	۶۸/۹	۷۲
	کشاورزی	۹/۵	۹/۱	۸/۶	۷/۷	۷/۹
	کل	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
سهم از کل مصرف انرژی	۳۵/۷۲	۳۴/۸۱	۳۱/۸۶	۲۹/۱۹	۲۶/۸۵	
گاز طبیعی	خانگی و تجاری	۶۵	۶۱/۳	۶۰/۸	۵۶/۶	۵۵/۹
	کشاورزی	۲۲/۲	۲۸/۲	۳۴/۹	۴۰	۴۳/۸
	صنعت	۲۳/۴	۲۶	۲۷/۷	۳۱/۹	۳۲/۸
	حمل و نقل	۱۰/۶	۱۱/۳	۹/۸	۹/۷	۹/۳
	کل	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
سهم از کل مصرف انرژی	۵۳/۵۲	۵۳/۴۳	۵۶/۵۸	۵۹/۳۰	۶۱/۶۸	
برق	خانگی و تجاری	۲۲/۶۴	۲۲/۲۹	۲۳/۷۶	۲۳/۶۸	۲۴/۷۴
	صنعت	۵۸/۴۹	۶۱/۱۴	۵۶/۳۵	۵۷/۸۹	۵۶/۷
	کشاورزی	۱۶/۹۸	۱۴/۸۶	۱۷/۶۸	۱۶/۸۴	۱۷/۰۱
	سایر	۱/۸۹	۱/۷۱	۲/۲۱	۱/۵۸	۱/۵۵
	کل	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
سهم از کل مصرف انرژی	۱۰/۷۶	۱۱/۷۶	۱۱/۵۶	۱۱/۵۱	۱۱/۴۷	
کل مصرف انرژی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰,۰۰۰	

مأخذ: ۱- ترازنامه انرژی، سال‌های مختلف، وزارت نیرو ۲- محاسبه گزارش

د) مصرف انرژی‌های پاک به کل انرژی مصرفی در استان

این شاخص نشان می‌دهد که گرایش عمومی استان در استفاده از سوخت‌های تمیز و پاک چقدر می‌باشد. این شاخص از نسبت مصرف انرژی‌های پاک (برق و گاز طبیعی) به کل انرژی مصرفی استان بر حسب بشکه نفت خام به دست می‌آید. در جدول مربوط به شاخص‌های کلان انرژی ملاحظه می‌شود که سهم انرژی‌های پاک در سید انرژی مصرفی استان روند افزایشی داشته و از ۶۴/۳ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۷۳/۲ درصد در سال ۱۳۹۴ رسیده است.

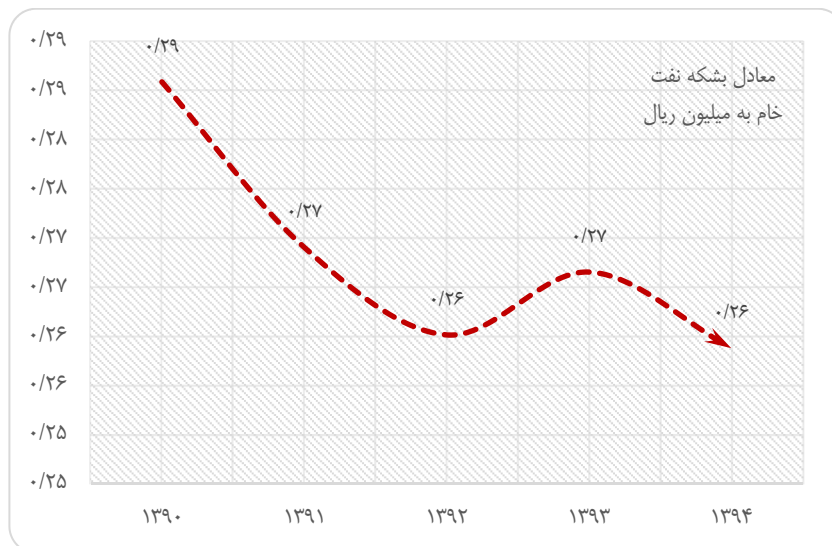
جدول ۵۹- شاخص‌های کلان بخش انرژی در استان زنجان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

سال	شدت انرژی (بشکه نفت خام به میلیون ریال)	ضریب انرژی	کارایی انرژی (میلیون ریال به بشکه نفت خام)	میزان مصرف انرژی‌های پاک به کل انرژی مصرفی استان (درصد)
۱۳۹۰	۰/۲۸۶	۰/۲۴	۳/۵۰	۶۴/۳
۱۳۹۱	۰/۲۶۹	۰/۱	۳/۷۲	۶۵/۲
۱۳۹۲	۰/۲۶۰	۰/۵۹	۳/۸۴	۶۸/۱
۱۳۹۳	۰/۲۶۷	۱/۸۷	۳/۷۵	۷۰/۸
۱۳۹۴	۰/۲۵۹	۰/۴۴	۳/۸۶	۷۳/۲

مأخذ: ۱- ترازنامه انرژی، سال‌های مختلف، وزارت نیرو ۲- محاسبه گزارش و GDP سال‌های ۹۴-۱۳۹۰

هـ) شدت انرژی

شدت انرژی، میزان مصرف نهایی انرژی برای حصول یک واحد تولید ناخالص داخلی را اندازه گیری می‌نماید که عمدتاً به واحد بشکه نفت خام به میلیون ریال بوده و هرچه این شاخص کوچک باشد وابستگی تولید ناخالص داخلی استان به انرژی کمتر خواهد بود. واحدهای متفاوتی برای اندازه گیری شدت انرژی وجود دارد. در این گزارش، میزان انرژی مصرفی (بشکه معادل نفت خام) به ازای میلیون ریال تولید ناخالص داخلی استان معیار محاسبات می‌باشد. در سال ۱۳۹۰، شدت انرژی استان بر مبنای عرضه مصرف نهایی انرژی و به نرخ ثابت به ترتیب سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ معادل ۰/۲۸۶، ۰/۲۶۹، ۰/۲۶۰، ۰/۲۶۷ و ۰/۲۵۹ بشکه معادل نفت خام به میلیون ریال بوده است.

نمودار ۱۷- شدت مصرف انرژی در استان زنجان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

و) کارایی انرژی در استان

کارایی انرژی کل استان از حاصل تقسیم تولید ناخالص داخلی استان به قیمت‌های جاری به میزان کل انرژی مصرفی بدست می‌آید. اطلاعات مندرج در جدول مربوط گویای آن است که در سال ۱۳۹۰ به ازای مصرف یک واحد انرژی که برابر با یک بشکه نفت خام است، معادل $3/50$ میلیون ریال ارزش افزوده ایجاد شده است. در سال ۱۳۹۴ شاخص کارایی انرژی استان معادل $3/86$ میلیون ریال ارزش افزوده بوده که نسبت به سال ۱۳۹۰ به میزان $0/36$ میلیون ریال افزایش ارزش افزوده داشته است.

ز) ضریب انرژی در استان

ضریب انرژی از حاصل تقسیم رشد مصرف انرژی به رشد تولید ناخالص داخلی (به قیمت واقعی) بدست می‌آید. این شاخص گویای آن است که در سال‌های ۹۴-۱۳۹۰ رشد مصرف انرژی در استان همواره پایین‌تر از رشد تولید ناخالص داخلی استان بوده است و ضریب انرژی پایین‌تر از

یک بوده است. اطلاعات کامل ضریب انرژی استان به ترتیب سال های ۹۴-۱۳۹۰ در جدول مربوطه قابل بررسی می باشد.

ح) مصرف سرانه انرژی

در سال ۱۳۹۰ مقدار مصرف سرانه انرژی استان ۱۴/۶ بشکه معادل نفت خام بوده است. این میزان در سال ۱۳۹۴ به مقدار ۱۵/۹ بشکه نفت خام رسیده است. در همین دوره ۹۴-۱۳۹۰ متوسط رشد سالانه مصرف سرانه انرژی استان زنجان معادل ۲/۲۹ درصد بوده است.

جدول ۶۰- مصرف سرانه انرژی در استان در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: بشکه معادل نفت خام

شرح	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
کل	۱۴/۶	۱۴/۵	۱۵/۱	۱۵/۷	۱۵/۹

مأخذ: ۱- ترازنامه انرژی، سال های مختلف، وزارت نیرو ۲- محاسبه گزارش

حمل و نقل

حمل و نقل به عنوان بخش محوری و زیربنایی توسعه و یکی از مهم ترین حلقه های اتصال بخش ها و فعالیت های اقتصادی است؛ طوری که در پرتو عنایت به این بخش، پیشبرد سریع اهداف توسعه ای میسر خواهد شد و اساساً وجود شبکه حمل و نقل قوی و گسترده می تواند موجب ارتقاء و اعتلای مناطق از ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و سیاسی گردد. بخش حمل و نقل شامل زیر بخش های حمل و نقل ریلی، جاده ای، هوایی و آبی می شود. در محدوده استان زنجان صرفاً به حمل و نقل ریلی و جاده ای و هوایی پرداخته می شود که با توجه به شرایط جغرافیایی این استان هیچگونه سیستم حمل و نقل آبی در آن وجود ندارد.

استان زنجان از ۵۷۷۲ کیلومتر انواع راه برخوردار است که شامل ۲۰۰ کیلومتر آزاد راه، ۱۱۹ کیلومتر بزرگراه، ۳۴۱ کیلومتر راه اصلی، ۹۰۱ کیلومتر راه فرعی و ۴۲۱۱ کیلومتر هم راه روستایی می باشد. همچنین این استان از ۲۲۶ کیلومتر انواع خطوط راه آهن برخوردار است که از این میزان ۱۹۳ کیلومتر خط اصلی و ۳۳ کیلومتر هم مربوط خط فرعی آن می باشد. استان زنجان بهره مند

از فرودگاه مجهز و جدیدالاحداث بوده و کلیه مجموعه‌های مورد نیاز یک فرودگاه مرز هوایی با تمامی تجهیزات مربوطه در آن مستقر است. طوری که این فرودگاه قابلیت پذیرش انواع هواپیماهای پهن‌پیکر (متناسب با CAT ایمنی زمینی فرودگاه)، متوسط و بدنه باریک و هواپیماهای سبک و یا انواع بالگردها را دارد. هم‌اکنون هواپیماهای متوسط و پهن‌پیکر از نوع ایرباس ۳۱۰، ۳۰۰، ۳۲۰ و BAE در مسیرهای داخلی و بین‌المللی مشغول عملیات پروازی هستند.

الف) بررسی مشخصات فنی

• جاده‌ها (راه زمینی)

- آزادراه

آزاد راه به راهی اطلاق می‌شود که معبر رفت و برگشت آن کاملاً جدا از هم فاقد تقاطع‌های مسطح بوده ورود و خروج آن در نقاط معین و محدودی صورت می‌گیرد آزادراه از چهار یا شش یا هشت خط تشکیل شده که به ترتیب در هر طرف از باند دو یا سه یا چهار خط به جزیره یا مانع وسط آزادراه منتهی می‌گردد. (حریم ۶۰ متر از اکس به هر طرف مجموعاً ۱۲۰ متر)

- راه اصلی چهار خطه (یا بزرگراه)

ساختمان و مشخصات فنی این راه همانند راه اصلی بوده و از تعریض یک‌راه اصلی به دست می‌آید. (حریم ۳۸ متر از اکس به هر طرف مجموعاً ۷۶ متر)

الف) راه‌های اصلی

شامل راه‌های اصلی درجه ۱ یا عریض و راه‌های اصلی درجه ۲ یا معمولی است (حریم ۲۲/۵ متر از اکس به هر طرف مجموعاً ۴۵ متر)

- راه اصلی عریض:

مشخصات آن همانند راه اصلی معمولی و فقط عرض شانه‌ها $2 \times 2/85$ تا 2×3 متر است.

- راه اصلی معمولی:

راهی است که ساختمان آن طبق نقشه و مشخصات مورد قبول راه اصلی انجام شده باشد عرض آسفالت ۷/۳ متر و عرض شانه‌ها (۲×۱/۸۵) تا (۲×۲) است.

ب) راه‌های فرعی

راه‌های فرعی به سه دسته تقسیم می‌گردند: (حریم ۱۷/۵ متر از اکس به هر طرف مجموعاً ۳۵ متر)

- فرعی عریض:

راهی است با مشخصات راه فرعی درجه یک با این تفاوت که عرض کلی آن ۹ متر است. (شامل ۷ متر آسفالت و ۲×۱ متر شانه)

- راه فرعی درجه ۱:

راه فرعی درجه ۱ عریض مشابه راه فرعی درجه ۱ معمولی با این تفاوت که عرض این راه ۹ متر بوده که ۷ متر آن آسفالت و ۲ متر شانه راه است.

راه فرعی درجه ۱ معمولی عرضی راه ۸ متر و معمولاً ۶/۵ متر آن قسمت آسفالت است و ۱/۵ متر شانه راه است.

- راه فرعی درجه ۲:

راهی است با عرض ۷ متر که چنانچه آسفالت باشد ۵/۵ متر آسفالت آن است و یک متر یا ۱/۵ متر شانه راه است.

- راه روستایی

راهی است با عرض ۴ تا ۶/۵ متر که به درجات ۱ و ۲ و ۳ تقسیم می‌شود که شامل انواع راه‌های روستای به شرح تقسیم می‌گردند. (حریم راه روستایی ۱۲/۵ متر از اکس به هر طرف مجموعاً ۲۵ متر)

الف: راه روستایی درجه یک:

تعداد وسایل نقلیه سنگین پیش‌بینی شده در این راه تا ۵ سال آینده به‌طور متوسط از ۸۰ دستگاه در روز کمتر و از ۳۰ دستگاه بیشتر باشد. عرض کلی راه ۶/۵ متر است.

ب: راه روستایی درجه ۲:

تعداد وسایل نقلیه سنگین پیش‌بینی شده در این راه تا ۵ سال آینده به‌طور متوسط از ۵۰ دستگاه در روز کمتر و از ۳۰ دستگاه بیشتر باشد عرض کلی راه ۵/۵ متر است.

ج: راه روستایی درجه ۳:

تعداد وسایل نقلیه سنگین پیش‌بینی شده در این راه تا ۵ سال آینده به‌طور متوسط از ۲۰ دستگاه کمتر باشد. عرض کلی راه ۴ متر است.

۴) راه دسترسی آسفالتی:

راهی است که مسیر آن با نوارهای خاکی و شنی قدیمی منطبق بوده و به‌تدریج با عملیات راهداری تبدیل به محورهایی با نقش اصلی و فرعی شده است ولی از لحاظ مشخصات هندسی و ساختمانی به‌هیچ‌عنوان به تعاریف راه اصلی عریض، معمولی، راه فرعی عریض و راه فرعی درجه ۱ منطبق نیست.

۵) راه دسترسی خاکی:

راهی است که حاصل ادامه و استمرار حمل‌راهداری (شن‌ریزی-گری در زنی) و به‌صورت عملیات پل‌سازی بر روی نوارهای خاکی مالرو قدیمی بوده و به‌هرحال ارتباط نقاط شهری یا روستایی را تأمین می‌کند و اصولاً با فلسفه رعایت مشخصات بیگانه است.

۶) راه‌های متروکه:

راه‌هایی که متروکه اعلام می‌شود بر اساس مصوبه هیئت‌وزیران درجه حریم آن به ۱۵ متر یا حریم درجه ۴ تقلیل می‌یابد.

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی و اصلی بخش حمل و نقل استان

• جاده‌های زمینی

در سال ۱۳۹۵ طول راه‌های استان ۵۷۷۳ کیلومتر (بجزراه خاکی) بوده است. از کل راه‌های استان ۴۷۱ کیلومتر معادل با ۸/۲ درصد در سطح شهرستان ابهر، ۴۶۲ کیلومتر معادل با ۸ درصد در سطح شهرستان ایجرود، ۱۲۰۲ کیلومتر معادل با ۲۰/۸ درصد در سطح شهرستان خداآبند

۱۹۴ کیلومتر معادل با ۳/۴ درصد در سطح شهرستان خرمدره، ۱۵۶۴ کیلومتر معادل با ۲۷/۱ درصد در سطح شهرستان زنجان، ۳۴۹ کیلومتر معادل با ۶ درصد در سطح شهرستان سلطانیه، ۵۷۲ کیلومتر معادل با ۹/۹ درصد در سطح شهرستان طارم و ۹۵۹ کیلومتر معادل با ۱۶/۶ درصد از کل راه های استان در سطح شهرستان ماهنشان است. در حال حاضر به جز شهرستان های ابهر، خرمدره، زنجان و سلطانیه که در مسیر تردد جاده ترانزیتی تهران- تبریز و اروپا واقع شده اند، سایر شهرستانهای استان فاقد اتوبان می باشد.

در سال ۱۳۹۵، میزان طول آزادراه و بزرگراه های استان به ترتیب با ۱۲۱ و ۵۴ کیلومتر مربوط به شهرستان زنجان بوده و کمترین آن در شهرستانهای خدابنده و طارم می باشد. در حال حاضر با توجه به بالا بودن شاخص ضریب ایمنی و امکانات جاده ای آزاد راه و بزرگراه ها، کمبود این نوع جاده ها در سطح استان قابل ملاحظه می باشد. با توجه به وسعت نسبتاً زیاد استان زنجان و مهمتر از آن به لحاظ موقعیت ویژه و خاص آن در سطوح ملی، منطقه ای و فرمانطقه ای وجود ۳۴۲ کیلومتر راه اصلی آن چندان قابل توجیه نبوده و لازم است نسبت به این نوع جاده ها توجه ویژه شود.

در سال ۱۳۹۵، با وجود ۲۲۱۶۴ کیلومتر مربع مساحت استان زنجان و ۵۷۷۳ کیلومتر جاده در سطح استان، شاخص تراکم نسبی جاده در هر ۱۰۰ کیلومتر مربع این استان معادل ۲۶ کیلومتر است. از میان شهرستان های هشتگانه استان بالاترین تراکم نسبی در سطح شهرستان خرمدره با ۴۷/۷ کیلومتر و شهرستان های ماهنشان و سلطانیه به ترتیب با ۳۴/۴ و ۳۲/۲ کیلومتر در مراتب بعدی آن قرار گرفته اند. در مازندران ۴۲۱۱ کیلومتر راه روستایی استان، ۲۸۲۰ کیلومتر (معادل ۶۷ درصد) آسفالت و مابقی راه شوسه بوده است. در همین سال شاخص تراکم نسبی راه های روستایی استان در هر ۱۰۰ کیلومتر مربع معادل ۱۹ کیلومتر می باشد. بالاترین تراکم نسبی راه های روستایی در سطح شهرستان خرمدره با ۳۴/۶ کیلومتر و شهرستان های ماهنشان و سلطانیه هر یک به ترتیب ۲۶/۸ و ۲۳/۵ کیلومتر در مراتب بعدی قرار گرفته اند. از میان شهرستان های هشتگانه استان بیشترین طول راه روستایی با ۱۵۶۴ کیلومتر در شهرستان زنجان و کمترین آن هم با ۱۴۱ کیلومتر در سطح شهرستان خرمدره می باشد.

• راه آهن

در سال ۱۳۹۵، طول خط آهن محدوده استان زنجان ۳۳۰ کیلومتر بود که از این میزان ۱۹۷ کیلومتر (معادل ۸۶ درصد) از نوع خطوط اصلی و ۳۳ کیلومتر (معادل ۱۴ درصد) مربوط به خطوط فرعی و یا مانوری (از نوع صنعتی و تجاری) بوده است. در طول ۵ سال گذشته (۹۵-۱۳۹۰) ۳ کیلومتر به سرجمع خطوط اصلی محدوده راه آهن استان زنجان اضافه شده است.

جدول ۶۱- طول و تراکم نسبی انواع راه های استان و شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵
واحد: کیلومتر مربع-کیلومتر

انواع راه ها								تراکم نسبی در هر ۱۰۰ کیلومتر مربع	جمع کل	شرح
راه روستایی			راه فرعی	راه اصلی	بزرگراه	آزاد راه	جمع			
شوسه	آسفالت	جمع								
۱۳۹	۲۶۸	۴۰۷	۹۰	۳۴۱	۱۱	۲۰	۱۵۵	۲۵,۴	۵۶۳۱	سال ۱۳۹۴
۱۳۹	۲۸۲	۴۲۱	۹۰	۳۴۱	۱۱	۲۰	۱۵۶	۲۶,۰	۵۷۷۲	سال ۱۳۹۵
۷۶	۲۶۰	۳۳۶	۶۱	۳۴	۱۸	۲۲	۱۳۵	۲۴,۶	۴۷۱	ابهر
۳۳	۳۵۹	۳۹۲		۵۷	۱۳	۰	۷۰	۲۵,۳	۴۶۲	ایجرود
۲۲۷	۷۰۴	۹۳۱	۲۴	۲۸	۳	۰	۲۷۱	۲۳,۳	۱۲۰۲	خدابنده
۲۲	۱۱۹	۱۴۱		۲۳	۹	۲۱	۵۳	۴۷,۷	۱۹۴	خرمدره
۴۴۰	۶۳۹	۱۰۷	۲۰	۱۰۹	۵۴	۱۲	۴۸۵	۲۳,۱	۱۵۶۴	زنجان
۹۱	۱۶۳	۲۵۴		۴۸	۱۱	۳۶	۹۵	۳۲,۲	۳۴۹	سلطانیه
۱۶۹	۱۶۲	۳۳۱	۱۹	۴۳	۲	۰	۲۴۱	۲۵,۶	۵۷۲	طارم
۳۳۳	۴۱۴	۷۴۷	۲۰	۰	۹	۰	۲۱۲	۳۴,۴	۹۵۹	ماهانشان

مأخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ استان

جدول ۶۲- سهم شهرستانی انواع راه های استان در سال ۱۳۹۵

واحد: کیلومتر- درصد

شرح	جمع کل راه های استان		نوع راه					راه روستایی		
	کل	سهم	کل	آزاد راه	بزرگراه	راه اصلی	راه فرعی	کل	آسفالته	شوسه
کل	۵۷۷۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
ابهر	۴۷۱	۸/۲	۸/۶	۱۱	۱۵/۱	۹/۹	۶/۸	۸/۲	۹/۲	۵/۵
ایجرود	۴۶۲	۸	۴/۵	۰	۱۰/۹	۱۶/۷	۰	۹/۳	۱۲/۷	۲/۴
خدابنده	۱۲۰۲	۲۰/۸	۱۷/۴	۰	۲/۵	۸/۱	۲۶/۷	۲۲/۱	۲۵	۱۶/۳
خرمدره	۱۹۴	۳/۴	۳/۴	۱۰/۵	۷/۶	۶/۷	۰	۳/۵	۴/۲	۱/۶
زنجان	۱۵۶۴	۲۷/۱	۳۱/۱	۶۰/۵	۴۵/۴	۳۲	۲۲/۳	۲۶	۲۲/۷	۳۱/۶
سلطانیه	۳۴۹	۶	۶/۱	۱۸	۹/۲	۱۴	۰	۶/۲	۵/۸	۶/۵
طارم	۵۷۲	۹/۹	۱۵/۴	۰	۱/۷	۱۲/۶	۲۱/۷	۸/۱	۵/۷	۱۲/۱
ماه‌نشان	۹۵۹	۱۶/۶	۱۳/۶	۰	۷/۶	۰	۲۲/۵	۱۶/۵	۱۴/۷	۲۳/۹

مأخذ: سالنامه آماری استان

• فرودگاه

فرودگاه زنجان در سال ۱۳۹۰ رسماً به‌عنوان یکی از فرودگاه‌های فعال ایران در شهر زنجان شروع به فعالیت نموده است و در همین خصوص با توجه به مصوبه اردیبهشت سال ۱۳۹۱ هیات دولت مبنی بر تبدیل فرودگاه زنجان به مرز هوایی، پروژه توسعه باند این فرودگاه از خرداد ماه سال ۱۳۹۲ آغاز شده و در همین راستا پروازهای خارجی به مقصد عربستان انجام شده است. این فرودگاه از نظر امکانات فرودگاهی و داشتن ظرفیت‌های بالقوه توان جابجایی ۱۰۰۰ نفر در روز را دارد. مطابق آمار ارائه شده از طرف فرودگاه بین‌المللی زنجان در سال ۱۳۹۰ تعداد پروازهای مسافری داخلی به این فرودگاه مجموعاً ۱۹۰ مورد (ورودی و خروجی) بوده که در سال ۱۳۹۵ به ۱۸۲ مورد کاهش یافته است.

• میزان سرویس دهی حمل و نقل

– حمل و نقل مسافر

در سال ۱۳۹۵، سیستم حمل و نقل مسافران داخل و خارج استان زنجان بصورت ریلی، زمینی و هوایی انجام شده است. در همین سال تعداد مسافران جابجا شده از طریق این سیستم ها مجموعاً ۲۵۸۶ هزار نفر بوده که مسافران جابجا شده از طریق حمل و نقل ریلی ۹۶۴ هزار نفر معادل با ۳۷/۳ درصد از کل مسافران جابجا شده، ۱۶۱۱ هزار نفر (برون استان و درون استانی) معادل با ۶۲/۳ درصد از طریق سیستم حمل و نقل زمینی استان و نهایتاً "حمل مسافر از طریق حمل و نقل هوایی استان ۱۲ هزار نفر (پرواز داخلی) معادل با ۰/۴ درصد از کل مسافران جابجا شده در این استان بوده است.

کاهش جابجایی مسافر در سال ۱۳۹۵ در مقایسه با سال ۱۳۹۴ برای هر یک از وسایل نقلیه مسافری قابل توجه است که البته بیشترین کاهش هم مربوط به سیستم حمل و نقل هوایی و حمل و نقل عمومی بوده است. بطوریکه تعداد مسافران هوایی فرودگاه زنجان در سال ۱۳۹۴ معادل با ۵۴ درصد بیشتر از تعداد مسافران هوایی فرودگاه زنجان برای سال ۱۳۹۵ بوده است.

جدول ۶۳- مسافران جابجا شده استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰

واحد: هزار نفر / درصد

شرح	مسافران جابجا شده					
	وسایل نقلیه عمومی	سهم	ریلی	سهم	هوایی	سهم
۱۳۹۰	۲۷۶۹	۶۹/۶	۱۱۹۱	۲۹/۹	۱۸	۰/۴۵
۱۳۹۱	۲۷۳۷	۶۸/۶	۱۲۱۸	۳۰/۵	۳۴	۰/۸۵
۱۳۹۲	۲۴۱۱	۷۰/۹	۹۵۷	۲۸/۱	۳۲	۰/۹۴
۱۳۹۳	۲۲۰۸	۶۶/۴	۱۰۸۱	۳۲/۵	۳۴	۱
۱۳۹۴	۱۸۸۷	۶۲/۵	۱۱۱۲	۳۶/۹	۱۸	۰/۶
۱۳۹۵	۱۶۱۱	۶۲/۳	۹۶۴	۳۷/۳	۱۲	۰/۴۶

مأخذ: سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ استان

کاهش مطلق این تعداد مسافر معادل ۶۳۵۶ نفر بوده است. همچنین در سال ۱۳۹۵ تعداد ۲۷۶ هزار نفر معادل با ۱۷ درصد از مجموع مسافران زمینی نسبت به مجموع مسافران جابجا شده زمینی سال ۱۳۹۴ این استان کاسته شده است.

– حمل و نقل کالا

در سال ۱۳۹۵، سیستم حمل و نقل کالا از استان زنجان در سطح داخلی و یا خارج از استان به صورت ریلی، زمینی و هوایی انجام شده است. مجموعاً در این سال ۶۹۳۰ هزار تن بار به صورت ورودی و خروجی جابجا شده است. در همین سال وزن بار جابجا شده از طریق حمل و نقل ریلی استان ۵۱۳ هزار تن معادل با ۷/۴ درصد، حمل و نقل زمینی استان ۶۳۲۶ هزار تن معادل معادل با ۹۱/۳ درصد و از طریق حمل و نقل هوایی هم ۹۱ هزار تن معادل با ۱/۳ درصد از کل بار جابجا شده در این استان بوده است. در سال ۱۳۹۵، حجم بار جابجا شده زمینی نسبت به سال ۱۳۹۴ افزایش ۲۴ درصدی داشته است. بطوریکه مقدار بار اضافه جابجا شده سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ در حدود ۱۲۱۰ هزار تن بوده است.

جدول ۶۴- بار حمل شده استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰

واحد: هزار تن / درصد

شرح	بار جابجا شده					
	وسایل نقلیه	سهم	ریلی	سهم	هوایی	جمع کل
۱۳۹۰	۵۱۵۴	۸۵	۸۰۰	۱۳	۱۲۶	۶۰۸۰
۱۳۹۱	۵۷۶۲	۸۷	۷۰۹	۱۱	۱۸۷	۶۶۵۸
۱۳۹۲	۴۹۱۷	۸۱	۷۸۷	۱۳	۳۳۳	۶۰۳۷
۱۳۹۳	۵۵۸۵	۸۸	۶۰۶	۱۰	۱۲۷	۶۳۱۸
۱۳۹۴	۵۰۲۴	۹۰	۴۴۲	۸	۹۲	۵۵۵۸
۱۳۹۵	۶۳۲۶	۹۱	۵۱۳	۷	۹۱	۶۹۳۰

مأخذ: پیشین

▪ عمران شهری

• جمعیت شهری شهرهای استان

بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۰ از جمعیت ۱۰۱۵۷۳۴ نفر استان زنجان ۶۴۳۳۲۴ نفر آن جمعیت شهرنشین بوده است. این تعداد جمعیت شهری در ۱۸ نقطه شهری استان ساکن بوده اند.

در سال ۱۳۹۵ مطابق نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن، جمعیت استان زنجان برابر با ۱۰۵۷۴۶۱ نفر بوده که از این تعداد ۷۱۱۱۷۷ نفر مربوط به جمعیت شهرنشین بوده است. در سال مزبور جمعیت شهری استان در ۲۱ نقطه شهری ساکن بوده اند. در طول دوره ۵ ساله سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۹۵-۱۳۹۰) متوسط نرخ رشد سالانه جمعیت شهری استان معادل ۲ درصد بوده است. در دوره ۵ ساله برخی از نقاط شهری استان با افزایش جمعیت و برخی هم با کاهش جمعیت روبرو بوده است؛ بطوریکه شهر آبر مرکز شهرستان طارم و شهر دندی دومین شهر شهرستان ماهنشان از نرخ رشد $\frac{3}{8}$ درصد برخوردار بوده اند. در همین دوره ۵ ساله سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۹۵-۱۳۹۰) چند شهر این استان از روند کاهش جمعیت مواجه شده است. بطوریکه از میان این شهرها، شهر جدید کر سف با نرخ رشد $\frac{6}{8}$ - درصد با بالاترین کاهش جمعیت روبرو بوده است. در طول دوره موردبررسی، از مجموع ۲۱ شهر استان زنجان، ۸ شهر آن با نرخ رشد منفی $\frac{6}{8}$ - الی $\frac{1}{1}$ - درصد مواجه گردیده است.

• ضریب شهرنشینی

در سال ۱۳۹۵، ضریب شهرنشینی استان زنجان معادل $\frac{67}{3}$ درصد بوده است. در همین سال از میان شهرستانهای هشتگانه استان به ترتیب ضریب شهرنشینی شهرستانهای ابهر، زنجان و خرمدره بالاتر از میانگین استان بوده و همچنین به ترتیب شهرستانهای ایجرود، طارم، ماهنشان، سلطانیه و خدابنده پایین تر از میانگین استان بوده است.

جدول ۶۵- جمعیت و خانوار نقاط شهری استان زنجان در سالهای ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

واحد: نفر- درصد

متوسط نرخ رشد سالانه ۹۵-۱۳۹۰	خانوار ۱۳۹۵	جمعیت		شهر	شهرستان	
		۱۳۹۵	۱۳۹۰			
۲	۲۱۷۷۱۳	۷۱۱۱۷۷	۶۴۳۳۲۴	جمع کل		
۲/۶	۳۰۹۳۲	۹۹۲۸۵	۸۷۳۹۶	ایهر	ایهر	
۱/۷	۴۰۴۸	۱۲۹۸۹	۱۱۹۳۹	صایین قلعه		
۱/۳	۴۳۰۹	۱۳۸۴۰	۱۳۰۰۳	هیدج		
-۱	۱۰۳۷	۳۸۲۳	۴۰۲۱	گرماب	خدابنده	
-۰/۵	۱۵۹۴	۵۶۶۴	۵۵۳۰	زرین رود		
۲/۹	۱۰۰۲۸	۳۴۹۲۱	۳۰۲۵۱	قیدار		
۲/۸	۱۹۶۱	۶۹۹۱	۶۱۰۴	سهرورد		
-۶/۸	۹۶۵	۳۰۸۳	۴۳۸۱	کرسف		
-۰/۱	۱۰۵۶	۳۶۴۴	۳۶۶۰	نوربهار		
۱/۱	۲۰۳۸	۷۰۳۷	۶۶۶۶	سجاس		
-۰/۸	۱۱۵	۴۵۵	۴۷۴	نیک پی		
۲/۲	۱۳۲۴۶۹	۴۳۰۸۷۱	۳۸۶۸۵۱	زنجان		زنجان
۲	۵۷۲	۲۱۴۹	۱۹۴۵	ارمغانخانه		
-۲/۶	۲۵۹	۹۵۶	۱۰۸۹	حلب	ایجرود	
-۰/۸	۷۰۱	۲۳۷۴	۲۴۷۱	زرین آباد		
۱/۱	۱۷۳۴۵	۵۵۳۶۸	۵۲۵۴۸	خرمدره	خرمدره	
-۰/۲	۵۳۲	۱۷۳۳	۱۷۵۳	چورزق	طارم	
۳/۸	۲۴۹۴	۸۰۹۱	۶۷۲۵	آب بر		
۳/۸	۱۳۱۳	۴۷۷۸	۳۹۶۲	دندی	ماه نشان	
-۰/۲	۱۶۲۶	۵۴۸۷	۵۴۳۹	ماه نشان		
۱/۴	۲۳۱۹	۷۶۳۸	۷۱۱۶	سلطانیه	سلطانیه	

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان و محاسبه گزارش

جدول ۶۶- توزیع جمعیت شهری شهرستان‌های استان در سالهای ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

واحد: نفر- درصد

شرح	۱۳۹۰		۱۳۹۵	
	جمعیت	ضریب شهرنشینی	جمعیت	ضریب شهرنشینی
استان	۱۰۱۵۷۳۴	۶۳/۳	۱۰۵۷۴۶۱	۶۷/۳
نقاط شهری استان	۶۴۳۳۲۴		۷۱۱۱۷۷	
شهرستان ایهر	۱۴۰۵۸۴	۷۹/۹	۱۵۱۵۲۸	۸۳/۲
نقاط شهری ایهر	۱۱۲۳۳۸		۱۲۶۱۱۴	
شهرستان ایجرود	۳۸۴۱۶	۹/۳	۳۶۶۴۱	۹/۱
نقاط شهری ایجرود	۳۵۶۰		۳۳۳۰	
شهرستان خدابنده	۱۶۹۵۵۳	۳۵/۷	۱۶۴۴۹۳	۳۹/۶
نقاط شهری خدابنده	۶۰۶۱۳		۶۵۱۶۳	
شهرستان خرمدره	۶۵۱۶۶	۸۰/۶	۶۷۹۵۱	۸۱/۵
نقاط شهری خرمدره	۵۲۵۴۸		۵۵۳۶۸	
شهرستان زنجان	۴۸۴۴۹۵	۸۰	۵۲۱۳۰۲	۸۳/۲
نقاط شهری زنجان	۳۸۹۲۷۰		۴۳۳۴۷۵	
شهرستان سلطانیه	۲۸۵۹۲	۲۴/۹	۲۹۴۸۰	۲۵/۹
نقاط شهری سلطانیه	۷۱۱۶		۷۶۳۸	
شهرستان طارم	۴۶۶۱۶	۱۸/۲	۴۶۶۴۱	۲۱/۱
نقاط شهری طارم	۸۴۷۸		۹۸۲۴	
شهرستان ماهنشان	۴۰۳۱۲	۲۳/۳	۳۹۴۲۵	۲۶
نقاط شهری ماهنشان	۹۴۰۱		۱۰۲۶۵	

مأخذ: پیشین

تراکم جمعیت استان و مناطق شهری استان

تراکم عبارت است از نسبت تعداد جمعیت به میزان معینی از زمین که معمولاً در شهرها به هکتار بیان می‌شود. یکی از اهداف اصلی برنامه ریزی شهری، رسیدن به وضعیتی است که انواع امکانات و فضاهای شهری به اندازه کافی و به نحوه مطلوب در دسترس شهروندان قرار گیرد و آنان با کمترین مشکل به انواع امکانات شهری دسترسی داشته باشند. حصول این امر، با ایجاد تعادل منطقی بین جمعیت و امکانات صورت می‌گیرد. در مقابل، تراکم بسیار پائین نیز مشکلاتی

از قبیل بالا رفتن هزینه خدمات رسانی در زمینه‌های شبکه معابر، تأسیسات زیربنایی (آب، برق، گاز و تلفن) و خدمات بهداشتی، درمانی، آموزشی و غیره می‌شود. بنابراین رسیدن به تراکم معقول، منطقی و نظارت بر آن در شهرها از اهمیت بالایی برخوردار است.

تراکم مسکونی را می‌توان به دو نوع خالص و ناخالص تقسیم نمود. گرچه بین برنامه‌ریزان شهری کشورهای مختلف بر سر تعریف تراکم مسکونی خالص و ناخالص، اتفاق نظر وجود ندارد، ولی تو صیف قابل قبول این است که منظور از تراکم مسکونی خالص، نسبت تعداد جمعیت به اراضی است که صرفاً به خاطر سکونت در نظر گرفته شده باشد و مقصود از تراکم مسکونی ناخالص، نسبت تعداد جمعیت به کل اراضی است که به مصرف واحدهای مسکونی و نیازمندی‌های وابسته به آن رسیده است.

در استان زنجان تراکم حسابی جمعیت در دهه‌های اخیر رو به افزایش است و علت آن است که مساحت استان ثابت است ولی جمعیت رو به فزونی است. میزان تراکم زیستی یا فیزیولوژیک جمعیت نیز همواره بالاتر از تراکم حسابی جمعیت خواهد بود، زیرا مساحت اراضی زیر کشت استان که مخرج کسر است، همواره کمتر از مساحت کل استان است.

در سال ۱۳۹۵ تراکم جمعیت شهری استان در هر هکتار برابر با $33/8$ نفر بوده است. در این سال تراکم جمعیت شهر زنجان با $56/9$ نفر در هر هکتار بالاتر از تراکم جمعیت شهری استان بوده و سایر شهرهای استان در سطوح پایین‌تر قرار داشته‌اند. تراکم ناخالص مسکونی در شهرهای استان از طیف وسیعی برخوردار است، به طوری که کم تراکم ترین شهر استان در میان شهرهای با جمعیت زیر پنج هزار نفر، نیک پی با ۴۵۵ نفر جمعیت با تراکم ناخالص ۲ نفر در هر هکتار و نندی با ۴۷۷۸ نفر جمعیت با تراکم ناخالص ۹ نفر در هر هکتار می‌باشند. در مقابل پرتراکم ترین شهرهای استان در میان شهرهای با جمعیت زیر پنج هزار نفر، شهر نوربهار با 3644 نفر با تراکم ناخالص ۱۹ نفر در هر هکتار و شهرهای چورزق، گرماب و کرسف با ۱۷ با تراکم ناخالص ۱۷ نفر در هر هکتار می‌باشند. همچنین تراکم ناخالص مسکونی در شهرهای بالای پنج هزار نفر شامل شهر هیدج با ۱۳۸۴۰ نفر جمعیت با تراکم ناخالص ۱۲ نفر در هر هکتار کم تراکم ترین شهر استان و یا شهر زرین

رود با ۵۶۶۴ نفر با تراکم ناخالص ۱۴ نفر در هکتاری باشند. پرتراکم ترین شهرستان در میان شهرهای با جمعیت بالای پنج هزار نفر، شهر زنجان به عنوان مرکز استان با ۴۳۰۸۷۱ نفر با تراکم ناخالص ۵۹ نفر در هکتاری باشد و البته شهرهای خرمدره با ۳۴ نفر در هکتار ویا شهرسهرورد با جمعیت ۶۹۹۱ نفر با تراکم ناخالص مسکونی ۳۳ نفر در هکتار جزو شهرهای پرتراکم استان می باشد.

جدول ۶۷- تراکم جمعیت شهری استان زنجان در سالهای ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

واحد: نفر / هکتار

۱۳۹۵		۱۳۹۰		مساحت (هکتار)	شرح	
تراکم	جمعیت	تراکم	جمعیت			
۳۵	۷۱۱۱۷۷	۳۲	۶۴۳۳۲۴	۲۰۲۷۱	استان	
۲۶	۹۹۲۸۵	۲۳	۸۷۳۹۶	۳۸۷۱	ابهر	ابهر
۱۴	۱۲۹۸۹	۱۳	۱۱۹۳۹	۹۱۴	صایین قلعه	
۱۲	۱۳۸۴۰	۱۲	۱۳۰۰۳	۱۱۱۷	هیدج	
۱۷	۳۸۲۳	۱۸	۴۰۲۱	۲۱۹	گرماب	
۱۴	۵۶۶۴	۱۳	۵۵۳۰	۴۱۳	زرین رود	خدابنده
۳۱	۳۴۹۲۱	۲۷	۳۰۲۵۱	۱۱۳۶	قیدار	
۳۳	۶۹۹۱	۲۸	۶۱۰۴	۲۱۵	سهرورد	
۱۷	۳۰۸۳	۲۵	۴۳۸۱	۱۷۸	کرسف	
۱۹	۳۶۴۴	۱۹	۳۶۶۰	۱۹۶	نوربهار	
۱۹	۷۰۳۷	۱۸	۶۶۶۶	۳۷۲	سجاس	
۲	۴۵۵	۲	۴۷۴	۲۰۱	نیک پی	زنجان
۵۹	۴۳۰۸۷۱	۵۳	۳۸۶۸۵۱	۷۲۴۴	زنجان	
۹	۲۱۴۹	۸	۱۹۴۵	۲۳۹	ارمغانخانه	
۸	۹۵۶	۹	۱۰۸۹	۱۲۷	حلب	ایجرود
۶	۲۳۷۴	۷	۲۴۷۱	۳۷۴	زرین آباد	
۳۴	۵۵۳۶۸	۳۲	۵۲۵۴۸	۱۶۴۵	خرمدره	خرمدره
۱۷	۱۷۳۳	۱۷	۱۷۵۳	۱۰۳	چورزق	
۱۸	۸۰۹۱	۱۵	۶۷۲۵	۴۴۳	آب بر	طارم
۹	۴۷۷۸	۷	۳۹۶۲	۵۵۸	دندی	
۱۷	۵۴۸۷	۱۶	۵۴۳۹	۳۳۱	ماه نشان	ماه نشان
۲۰	۷۶۳۸	۱۹	۷۱۱۶	۳۷۵	سلطانیه	

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

• بررسی سهم و روند تغییرات جمعیت شهری شهرستان های استان

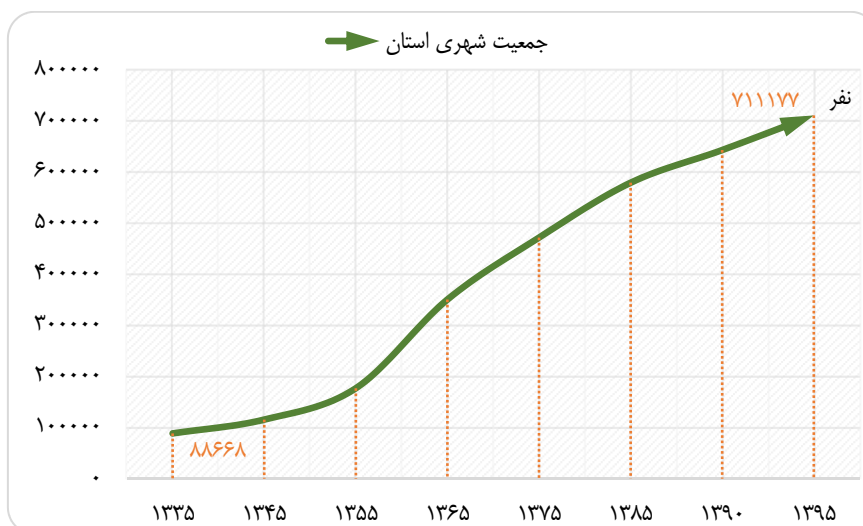
- نتایج شش دوره سر شماری عمومی نفوس و مسکن نشان می دهد که در طول این سال ها همواره جمعیت شهری استان افزایش داشته است. بطوریکه در سال ۱۳۷۵ موازنه جمعیت بین مناطق شهری استان و روستایی استان تغییر یافت و سهم جمعیت شهری استان از جمعیت روستایی آن پیشی گرفت و تا پایان دوره سر شماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ به میزان ۶۷/۳ درصد رسید.
- براساس نتایج سر شماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، شهرستان زنجان با داشتن ۶۱ درصد از کل جمعیت شهری این استان بیشترین جمعیت شهری را در خود جای داده است. شهرستان ابهر با فاصله زیاد با ۱۴/۳ درصد در مرتبه دوم قرار گرفته و شهرستان ایجرود با ۵/۵ درصد در مرتبه آخر قرار گرفته است. بالاترین میزان شهرنشینی در شهرستان های استان مربوط به شهرستان های زنجان و ابهر با ۸۳/۲ درصد و کمترین میزان شهرنشینی هم مربوط به شهرستان ایجرود با ۹/۱ درصد است.
- طی فاصله پنج ساله دو دوره سر شماری عمومی نفوس و مسکن (۹۵-۱۳۹۰) میزان شهرنشینی استان زنجان با افزایش ۴ درصدی از ۶۳/۳ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۶۷/۳ درصد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. شاخص شهرنشینی کشور در سال ۱۳۹۵، معادل ۷۴ درصد بوده است.

جدول ۶۸- تغییرات جمعیت شهری استان در دوره ۹۵-۱۳۳۵

واحد: نفر/ درصد

سال	جمعیت شهری استان	افزایش دوره		شاخص تغییرات ۱۳۳۵=۱۰۰	نرخ رشد سالانه جمعیت شهری استان	
		نسبی	مطلق		شهری استان	**
۱۳۳۵	۸۸۶۶۸	**	**	۱۰۰	**	**
۱۳۴۵	۱۱۵۶۷۷	۳۰/۴۶	۲۷۰۰۹	۱۳۰	۲/۶۹	۱۳۳۵-۱۳۴۵
۱۳۵۵	۱۷۷۰۷۱	۵۳/۰۷	۶۱۳۹۴	۲۰۰	۴/۳۵	۱۳۴۵-۱۳۵۵
۱۳۶۵	۳۵۰۷۶۶	۹۸/۰۹	۱۷۳۶۹۵	۳۹۶	۷/۰۷	۱۳۵۵-۱۳۶۵
۱۳۷۵	۴۷۱۹۶۲	۳۴/۵۵	۱۲۱۱۹۶	۵۳۲	۳/۰۱	۱۳۶۵-۱۳۷۵
۱۳۸۵	۵۷۹۳۸۴	۲۲/۷۶	۱۰۷۴۲۲	۶۵۳	۲/۰۷	۱۳۷۵-۱۳۸۵
۱۳۹۰	۶۴۳۳۲۴	۱۱/۰۴	۶۳۹۴۰	۷۲۶	۲/۱۲	۱۳۸۵-۱۳۹۰
۱۳۹۵	۷۱۱۱۷۷	۱۰/۵۵	۶۷۸۵۳	۸۰۲	۲/۰۳	۱۳۹۰-۱۳۹۵

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان

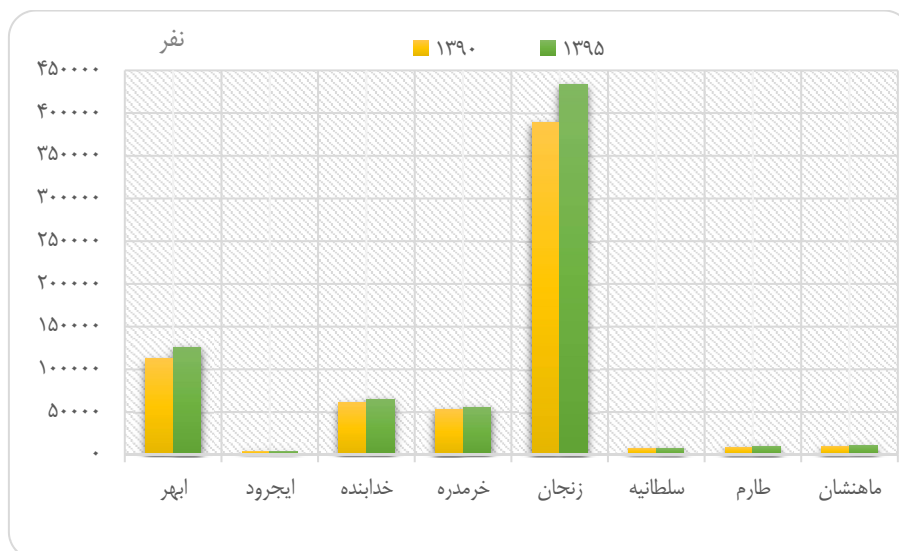
نمودار ۱۸- روند افزایش جمعیت شهری استان در دوره ۹۵-۱۳۳۵

جدول ۶۹- سهم جمعیت شهری شهرستان های استان در دو سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

واحد: نفر و درصد

شهرستان	۱۳۹۰		۱۳۹۵	
	سهم	جمعیت	سهم	جمعیت
استان	۱۰۰	۶۴۳۳۲۴	۱۰۰	۷۱۱۱۷۷
ابهر	۱۷/۵	۱۱۲۳۳۸	۱۷/۷	۱۲۶۱۱۴
ایجرود	۰/۶	۳۵۶۰	۰/۵	۳۳۳۰
خدابنده	۹/۴	۶۰۶۱۳	۹/۲	۶۵۱۶۳
خرمدره	۸/۲	۵۲۵۴۸	۷/۸	۵۵۳۶۸
زنجان	۶۰/۵	۳۸۹۲۷۰	۶۱	۴۳۳۴۷۵
سلطانیه	۱/۱	۷۱۱۶	۱/۱	۷۶۳۸
طارم	۱/۳	۸۴۷۸	۱/۴	۹۸۲۴
ماهانشان	۱/۵	۹۴۰۱	۱/۴	۱۰۲۶۵

مأخذ: ۱- سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ۲- محاسبه گزارش

نمودار ۱۹- سهم جمعیت شهری شهرستان های استان در دو سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی و اصلی بخش

- تأسیسات آب و فاضلاب شهری

پوشش کامل و جامع جمعیت شهری و بهره‌مندی آن‌ها از آب آشامیدنی سالم و همچنین ایجاد تأسیسات و شبکه جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب شهری از مهم‌ترین سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی بخش آب و فاضلاب شهری استان است. در سال ۱۳۹۵ از ۲۱ شهر استان فقط سه شهر زنجان، ابهر و ماهنشان از سیستم فاضلاب شهری برخوردار بوده است. البته به جز شهر زنجان، مجموعه فاضلاب شهرهای ابهر و ماهنشان هنوز بصورت کامل به مرحله بهره‌برداری نرسیده است.

- مصرف آب

در سال ۱۳۹۵ مقدار فروش آب شهری تحت پوشش شبکه آب و فاضلاب به میزان ۵۳۲۸۲ هزار مترمکعب بوده است. از این مقدار فروش آب شهری، بالاترین فروش و مصرف مربوط به مصرف بخش خانگی به میزان ۸۵/۵ درصد بوده و مابقی فروش هم مربوط به مصارف بخش‌های سایر آن (عمومی و دولتی، آموزش و اماکن مذهبی، آزاد و بنایی، صنعتی، تجاری و سایر) و فضای سبز بوده است. در همین سال از میان شهرستانهای استان بیشترین مصرف آب شهری با ۶۲/۲ درصد مربوط به نقاط شهری شهرستان زنجان (بخش خصوص شهر زنجان) و سپس با ۱۵/۹ در مناطق شهری شهرستان ابهر بوده است.

- طول شبکه جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب شهری استان

در سال ۱۳۹۵ طول شبکه جمع‌آوری فاضلاب شهری با قطر ۲۰۰ میلیمتر و بیشتر ۴۳۵/۴۸ کیلومتر بوده است. شهر زنجان با ۲۹۳/۵۱ کیلومتر از بیشترین طول شبکه فاضلاب برخوردار است.

جدول ۷۰- شاخص‌های آب و فاضلاب شهری استان زنجان در سال ۱۳۹۵

واحد: فقره - هزارمترمکعب

شرح	کل		خانگی	
	تعداد انشعاب	مقدار فروش	تعداد انشعاب	مقدار فروش
استان	۲۱۸۰۷۷	۵۳۲۸۲۱۴۳	۱۹۸۶۰۲	۴۵۵۵۴۷۹۰
ابهر	۴۵۰۶۲	۸۴۵۶۰۶۶	۴۲۴۱۰	۷۵۸۰۶۳۱
ایجرود	۱۴۴۵	۱۹۸۲۰۰	۱۱۶۸	۱۵۰۶۹۵
خدابنده	۲۰۰۶۱	۴۹۰۲۲۱۳	۱۸۳۲۴	۴۳۵۸۳۹۹
خرمدره	۲۰۲۹۰	۳۹۱۳۱۴۵	۱۹۱۶۳	۳۴۹۰۹۰۰
زنجان	۱۲۰۱۲۴	۳۳۱۱۷۷۳۹	۱۰۷۷۸۹	۲۷۸۶۶۷۹۰
سلطانیه	۳۰۱۲	۶۳۵۴۱۸	۲۶۹۰	۴۹۲۰۳۶
طارم	۴۰۵۰	۹۶۴۷۷۸	۳۵۲۱	۸۲۴۰۶۰
ماه‌نشان	۴۰۳۳	۱۰۹۴۵۸۴	۳۵۳۷	۷۹۱۲۷۹
شرح	فضای سبز		سایر*	
	تعداد انشعاب	مقدار فروش	تعداد انشعاب	مقدار فروش
استان	۴۷۱	۲۲۷۴۴۱۴	۱۹۰۰۴	۵۴۵۲۹۳۹
ابهر	۸۲	۳۲۸۰۴۴	۲۵۷۰	۵۴۷۳۹۱
ایجرود	۴	۷۱۸۶	۲۷۳	۴۰۳۱۹
خدابنده	۵۷	۱۰۱۲۱۷	۱۶۸۰	۴۴۲۵۹۷
خرمدره	۵۳	۲۱۵۶۰۰	۱۰۷۴	۲۰۶۶۴۵
زنجان	۲۲۶	۱۴۱۸۶۷۵	۱۲۱۰۹	۳۸۳۲۲۷۴
سلطانیه	۲۹	۷۴۹۴۰	۲۹۳	۶۸۴۴۲
طارم	۱	۸۵۲	۵۲۸	۱۳۹۸۶۶
ماه‌نشان	۱۹	۱۲۷۹۰۰	۴۷۷	۱۷۵۴۰۵

مأخذ: سالنامه آماری استان.

شامل: آموزش و اماکن مذهبی، آزادو بنایی، تجاری، صنعتی و عمومی و دولتی

– تعداد انشعاب و شهرهای دارای سیستم فاضلاب شهری استان

در سال ۱۳۹۵ از ۳۸۸۹۵ انشعاب مربوط به شبکه فاضلاب شهری استان زنجان، ۳۳۷۱۷ مورد انشعاب (۸۴ درصد) مربوط به شهر زنجان بوده و مابقی با ۵۹۷۸ انشعاب (۱۵/۴ درصد)، ابهر با ۵۹۷۸ انشعاب و ۱۸۲ مورد انشعاب هم برای شهر ماهنشان بوده است. در حال حاضر طرح فاضلاب برای ۶ شهردیگر استان در مرحله اجرایی باشد؛ که از این تعداد ۲ شهر با ظرفیت اسمی ۱۵۳۱۹ هزار مترمکعب دارای تصفیه‌خانه فاضلاب در دست اجرا و بهره برداری است.

جدول ۷۱- وضعیت شبکه فاضلاب شهری شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵

واحد: کیلومتر / فقره

شرح	طول شبکه جمع آوری با قطر ۲۰۰ میلیمتر و بیشتر	تعداد انشعاب
استان	۴۳۵/۴۸	۳۸۸۹۵
ابهر	۸۶/۶۸	۵۹۷۸
ایجرود	۱۶/۴۴	۱۸
خدابنده	۰	۰
خرمدره	۱۹/۴۷	۰
زنجان	۲۹۳/۵۱	۳۳۷۱۷
سلطانیه	۰	۰
طارم	۰	۰
ماهنشان	۱۹/۳۸	۱۸۲

مأخذ: سالنامه آماری استان در سال ۱۳۹۵.

– فضای سبز شهری

پارک‌ها و فضاهای سبز شهری شامل پارک‌های جنگلی، پارک‌های ناحیه‌ای و محله‌ای کوچک و بزرگ، از جمله فضاهایی هستند که علاوه بر ایجاد شادابی و نشاط جسمی و روحی و گذراندن اوقات فراغت شهروندان، بستر محیط‌زیست پاک و سالم را نیز مهیا می‌سازند.

جدول ۷۲- سرانه فضای سبز مناطق شهری استان زنجان در سال ۱۳۹۵

واحد: مترمربع

شرح	فضای سبز شهری	سرانه فضای سبز شهری	سهم فضای سبز شهری
استان	۷۶۲۹۷۷۸	۱۰/۶	۱۰۰
ابهر	ابهر	۴/۷	۶/۲
	صائین قلعه	۵	۰/۹
	هیدج	۸/۷	۱/۶
خدابنده	گرماب	۸/۶	۰/۴
	زرین رود	۳/۱	۰/۲
	قیدار	۴/۸	۲/۲
	سهرورد	۰/۹	۰/۱
	کرسف	۱/۹	۰/۱
	نوربهار	۳/۱	۰/۱
	سجاس	۶	۰/۵
	نیک پی	۷	۰/۰۴
	زنجان	۱۳/۹	۷۸/۷
	ارمغانخانه	۵/۱	۰/۱
ایجرود	حلب	۳۰	۰/۴
	زرین آباد	۷/۵	۰/۲
خرمدره	خرمدره	۵/۴	۳/۹
طارم	چورزق	۱۱/۸	۰/۳
	آب بر	۶/۶	۰/۷
ماه نشان	دندی	۱۰	۰/۶
	ماه نشان	۲۱	۱/۵
سلطانیه	سلطانیه	۱۱/۴	۱/۱

مأخذ: اداره کل امور شهری استانداری زنجان سال ۱۳۹۵.

در سال ۱۳۹۵، مجموع فضای سبز شهری شهرهای استان زنجان ۷۶۲۹۷۷۸ مترمربع بوده است. در سال ۱۳۹۵ مطابق آمار ارائه شده از اداره کل امور شهری استانداری زنجان، به طور متوسط سرانه فضای سبز شهرهای استان ۱۰/۷ مترمربع بوده است. شهر زنجان با ۶۰۰۶۰۰۰

مترمربع فضای سبز، سهمی معادل ۷۸/۷ درصد از مجموع فضای سبز شهرهای استان را دارد. در همین خصوص شهرهای ابهر، خرمدره و قیدار به ترتیب با ۶/۲، ۳/۹ و ۲/۲ در صد بعد از شهر زنجان از بالاترین سهم فضای سبز شهری برخوردار بوده اند. کمترین فضای سبز با سهم ناچیزی متعلق به شهرهای نیک پی، کرسف، حلب، نوربهار، و سهرورد بوده است.

در سال مذکور بالاترین سرانه فضای سبز شهری در میان شهرهای استان به ترتیب به شهرهای زنجان با ۱۳/۹ مترمربع، چورزق با ۱۱/۸ مترمربع و شهر سلطانیه با ۱۱/۴ مترمربع تعلق داشته است. همچنین پایین ترین سرانه فضای سبز شهری به ترتیب سهرورد با ۰/۹ مترمربع، کرسف با ۱/۹ مترمربع و نوربهار با ۱/۲ مترمربع بعنوان شهرهای تازه تا سیس استان مربوط بوده است.

• بودجه شهرداری‌ها

- درآمد و هزینه شهرداری‌ها

شهر، مکانی با تراکم بالای جمعیت و مرکزیت سیاسی، اداری و تاریخی است که در آن، فعالیت اصلی مردم، غیر کشاورزی است و دارای مختصات شهری بوده که از طریق دولتی محلی، اداره می شود. در تعریف شهر اتفاق نظری وجود ندارد و در تعاریف بیان شده بر مواردی نظیر تعداد جمعیت، نوع فعالیت های اقتصادی، حوزه اداری و موارد دیگری اشاره شده است لیکن در بعد جهانی برای شناخت شهر از روستا بیشتر بر تعداد جمعیت تاکید شده است. با توجه به کم و کاستی های مربوط به تعاریف شهر، تاکید بر نقش شهر (نوع کارکرد) بهتر ما را در شناخت شهر و تمایز قائل شدن بین آن و روستا هدایت می کند. بدین معنی که در شهر ها نقش هایی وجود دارد که روستاها فاقد آن هستند.

بنابراین در شناخت شهر به دو کارکرد بیشتر توجه می شود؛ یکی اینکه شهرها کارکرد غیر کشاورزی دارند و دوم اینکه اغلب شهرها به تولید کالا و بیش از آن به مبادله کالا می پردازند؛ یعنی اینکه فعالیت های غیر کشاورزی بر اقتصاد شهر غلبه دارد

بر اساس اطلاعات اخذ شده از اداره کل امور شهری استانداری زنجان طی ۵ سال گذشته (۹۵-۱۳۹۰) به مجموع شهرهای استان ۳ نقطه شهری اضافه شده و مجموعاً "در سال ۱۳۹۵ تعداد شهرهای استان به ۲۱ نقطه شهری رسیده است.

لیکن با توجه به تعاریف مفهومی و کارکردی شهرها که موجود است، برخی از شهرهای استان که در طی ۲۰ سال گذشته و یا اخیراً" به مجموع شهرهای استان اضافه شده است. بیشتر از مفهوم و کارکرد روستا شهری برخوردار می باشند. با توجه به اینکه روستا شهر مفهومی یا نوعی از زیستگاه یا استقرار است که به اندازه کافی کوچک است به منظور ایجاد یک جامعه به مفهوم واقعی کلمه. (یک گروهی از مردم که همدیگر را حمایت و پشتیبانی می کنند) و به اندازه کافی بزرگ است به منظور دسترسی معقول و منطقی به برخی امکانات. از یک طرف تا طرف دیگر روستا شهر مستلزم ۱۰ دقیقه پیاده روی است. یک جمعیت به قدر کافی بزرگ به منظور استفاده از تمام امکانات جمعی در فاصله قابل پیاده روی را فراهم می کند. یعنی توسعه در حد مطلوب باشد. روستا شهر در مرکز دارای یک توسعه فشرده است به همراه میدان های شهری و دسترسی های اصلی به نقاط مرکزی، و در نقاط دور از مرکز بافت دارای فشردگی کمتری است، و اطراف آن را پهنه های سبز فرا گرفته است. در نتیجه اندازه روستا شهر از نظر جمعیت، برابر با یک محله است و تعهد به اجتماع محلی دارد. ولی از نظر وسعت از یک محله وسیع تر است.

اما در حال حاضر به جهت برخی موضوعات مطرح شده در تعاریف فوق برای کارکردهای شهر شهرهای استان هنوز برخی از شهرهای استان به مرحله ای نرسیده اند که درآمدهایشان، هزینه هارا کفاف دهد و این موضوع به عنوان یکی از مهمترین چالش و مشکلات مدیریتی و توسعه شهری اینگونه شهرها محسوب می شود.

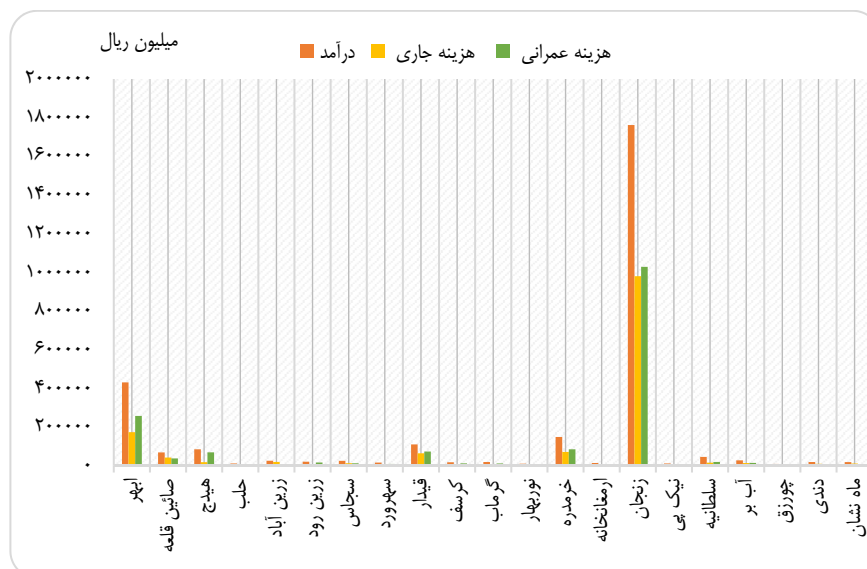
در سال ۱۳۹۰ شهر نیک پی به عنوان شهر جدید استان معرفی گردید و با احتساب درآمد جزئی این شهر مجموع درآمد شهرداری های استان به رقم ۱۲۲۶۴۰۰ میلیون ریال رسیده است. این مقدار درآمد شهرداری های استان معادل با ۲ میلیون ریال سرانه درآمد برای ساکنان نقاط شهری استان بوده است. بطوریکه از این مبلغ درآمد حاصل شده ۴۴/۵ درصد مربوط به هزینه

های جاری شهرداری ها بوده و مابقی مربوط به هزینه های عمرانی آنها بوده است. اما در مقایسه سال ۱۳۹۰ با سال ۱۳۹۵ آنچه که مورد توجه است اضافه شدن ۳ شهر دیگر به مجموع شهرهای استان بوده است و مجموع تعداد شهرهای این استان از ۱۹ شهر به ۲۱ نقطه شهری رسیده است. در سال ۱۳۹۵، هنوز این شهرها به واسطه ساختار روستایی و البته مهمتر از آنها به لحاظ عدم وجود زیربنای قوی روابط، ضوابط و سازمان خدمات شهری آن نتوانسته اند به درآمد زایی مناسب و مکفی برسند و بخش زیادی از این درآمد و هزینه ها از طریق کمک های دولت تامین می گردد. بنابراین در سال ۱۳۹۵ با احتساب درآمد جزئی شهرهای تازه تاسیس استان، رقم مربوط به درآمدهای شهرداری های آن برابر با ۲۹۰۱۱۹۹ میلیون ریال بوده است. به طور متوسط این مقدار درآمد شهرداری ها با جمعیت ۷۱۱۱۷۷ نفر جمعیت شهری معادل ۴/۱ میلیون ریال بوده است. در سال ۱۳۹۵، کل رقم مربوط به هزینه های امور جاری و عمرانی شهری شهرداری های استان در حدود ۳۱۸۳۰۰۰ میلیون ریال بوده است. از این مقدار هزینه صورت گرفته ۵۳/۲ درصد آن مربوط به هزینه های عمرانی و مابقی هم مربوط به هزینه های جاری شهرداری ها بوده است. میانگین درآمد شهرداری استان در سال ۱۳۹۵ معادل ۱۳۸۱۵۲ میلیون ریال بوده که ۸۵ درصد از این درآمد ها مربوط به چهار شهر زنجان، ابهر، قیدار، خرمدره بوده است. بطوریکه درآمد هریک از این شهرها خیلی بالاتر از رقم میانگین درآمد کل شهرداری های استان بوده است، به طوری که شهرداری زنجان با درآمد ۱۷۶۱۷۴۴ میلیون ریال، ۱۳ برابر میانگین درآمد شهرداری های استان بوده است. در سال ۱۳۹۵ درآمد شهرداری های شهرهای زنجان، ابهر و خرمدره بالاتر از میانگین درآمد شهرداری های استان بوده و مابقی ۱۸ شهر دیگر درآمد آنها پایین تر از میانگین درآمد شهرداری های استان بوده است.

- نسبت هزینه های عمرانی شهرداری ها به کل اعتبارات شهرداری

در سال ۱۳۹۵، مجموع هزینه های مربوط به امور شهری شهرداری های استان، حدود ۳۱۸۳۰۰۰ میلیون ریال بوده است. اگرچه رقم مربوط به هزینه های شهری شهرداری های استان به میزان ۲۸۱۸۰۱ میلیون ریال از مجموع درآمدهای شهرداری ها بالاتر است؛ اما در اصل رقم اضافه

این هزینه مربوط به هزینه های جاری از بابت سهم کمک های دولتی به شهرداری ها از درآمدهای مربوط به ماده ۲۳ قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم رانندگی و همچنین قانون مالیات بر ارزش افزوده می باشد. بخش زیادی از کمک های مربوطه قانون مالیات بر ارزش افزوده بدون انجام موافقتنامه های اجرایی و حسابرسی و... به عنوان هزینه های جاری مصرف می شود. در همین سال تراز هزینه شهرداری های استان به درآمدهای آن معادل ۴۱/۱۰ بوده است.

نمودار ۲۰- مقایسه هزینه ها و درآمد شهرداری های استان در سال ۱۳۹۵

۴- بخشی هم از طریق کمک سازمان همیاری شهرداری کشور صورت می گیرد.

جدول ۷۳- هزینه و درآمد شهرداری‌های استان در سال ۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال، درصد

شهرستان	شهر	درآمد	هزینه جاری	هزینه عمرانی	مجموع هزینه	سهم هزینه جاری	سهم هزینه عمرانی
ایبهر	ایبهر	۱۰۴۴۷۳	۶۱۰۴۶	۶۰۱۰۲	۱۲۱۱۴۸	۱۱۶	۵۷/۵
	صائین قلعه	۱۵۷۴۹	۱۰۳۴۲	۳۸۹۴	۱۴۲۳۶	۹۰/۴	۲۴/۷
	هیدج	۳۶۷۱۵	۱۰۶۲۶	۲۲۲۹۲	۳۲۹۱۸	۸۹/۷	۶۰/۷
ایجرود	حلب	۲۰۱۱۹	۱۸۵۱	۱۸۶۳۳	۲۰۴۸۴	۱۰۱/۸	۹۲/۶
	زرین آباد	۱۵۶۰۶	۴۵۰۲	۱۱۶۹۹	۱۶۲۰۱	۱۰۳/۸	۷۵
خدابنده	زرین رود	۷۹۳۲	۳۰۲۷	۴۷۹۴	۷۸۲۱	۹۸/۶	۶۰/۴
	سجاس	۲۴۳۶۱	۴۲۶۵	۱۹۳۴۶	۲۳۶۱۱	۹۶/۹	۷۹/۴
	سهرورد	۱۲۶۳۱	۹۶۵	۱۱۰۸۹	۱۲۰۵۴	۹۵/۴	۸۷/۸
	قیدار	۷۴۹۳۲	۱۳۶۴۸	۵۴۴۲۹	۶۸۰۷۷	۹۰/۹	۷۲/۶
	گرماب	۹۱۱۹	۱۹۸۳	۷۱۵۹	۹۱۴۲	۱۰۰/۳	۷۸/۵
خرمدره	خرم دره	۹۳۶۲۶	۳۲۷۸۹	۵۲۰۱۶	۸۴۸۰۵	۹۰/۶	۵۵/۶
	ارمغانخانه	۱۵۶۹۸	۲۱۵۹	۱۳۸۴۲	۱۶۰۰۱	۱۰۱/۹	۸۸/۲
زنجان	زنجان	۷۱۰۰۲۶	۳۴۵۱۳۵	۳۰۷۰۳۴	۶۵۲۱۶۹	۹۱/۹	۴۳/۲
	نیک پی	۱۵۱۶	۹۷	۰	۹۷	۶/۴	۰
سلطانیه	سلطانیه	۱۸۶۵۷	۶۹۹۲	۱۲۹۰۵	۱۹۸۹۷	۱۰۶	۶۹/۲
طارم	آبیر	۲۲۳۲۰	۷۵۲۶	۱۵۷۵۵	۲۳۲۸۱	۱۰۴/۳	۷۰/۶
	چورزق	۶۹۹۱	۲۴۵۱	۵۶۲۲	۸۰۷۳	۱۱۵/۵	۸۰/۴
ماه نشان	ماه نشان	۲۷۸۶۱	۳۸۷۶	۲۴۰۷۳	۲۷۹۴۹	۱۰۰/۳	۸۶/۴
	دندی	۸۰۶۸	۶۲۸۰	۲۸۷۶	۹۱۵۶	۱۱۳/۵	۲۵/۶
کل استان		۱۲۲۶۴۰۰	۵۱۹۵۶۰	۶۴۷۵۶۰	۱۱۶۷۱۲۰	۹۵/۲	۵۲/۸

مأخذ: اداره کل امور شهری استانداری زنجان.

جدول ۷۴- هزینه و درآمد شهرداری‌های استان در سال ۱۳۹۵

واحد: میلیون ریال، درصد

شهرستان	شهر	درآمد	هزینه جاری	هزینه عمرانی	مجموع هزینه	سهم هزینه جاری	سهم هزینه عمرانی	
ابهر	ابهر	۴۳۰۸۶۹	۱۷۳۶۳۲	۲۵۷۵۳۰	۴۳۱۱۶۲	۴۰/۳	۵۹/۷	
	صائین قلعه	۶۸۷۱۵	۴۲۴۵۵	۳۷۹۷۳	۸۰۴۲۸	۵۲/۸	۴۷/۲	
	هیدج	۸۴۹۴۹	۱۸۴۹۸	۶۹۳۷۲	۸۷۸۷۰	۲۱/۱	۷۸/۹	
ایجرود	حلب	۱۱۷۶۹	۶۷۵۲	۴۵۵۰	۱۱۳۰۲	۵۹/۷	۴۰/۳	
	زرین آباد	۲۵۸۹۴	۱۹۶۷۹	۸۳۹۰	۲۸۰۶۹	۷۰/۱	۲۹/۹	
خدابنده	زرین رود	۲۰۹۴۴	۷۵۲۵	۱۶۶۰۹	۲۴۱۳۴	۳۱/۲	۶۸/۸	
	سجاس	۲۵۵۴۶	۱۲۸۶۹	۱۲۵۸۹	۲۵۴۵۸	۵/۵۰	۴۹/۵	
	سهرورد	۱۶۲۱۷	۶۵۶۱	۹۳۲۱	۱۵۷۸۲	۴۱/۶	۵۸/۴	
	قیدار	۱۱۰۴۶۳	۶۴۳۲۱	۷۳۵۷۹	۱۳۷۹۰۰	۴۶/۶	۵۳/۴	
	کرسف	۱۸۱۷۴	۵۱۰۶	۱۲۳۰۹	۱۷۴۱۵	۲۹/۳	۷۰/۷	
	گرماب	۱۹۲۶۳	۷۳۹۸	۱۱۹۲۶	۱۹۳۲۴	۳۸/۳	۶۱/۷	
	نوربهار	۱۰۵۹۹	۴۸۴۱	۵۰۱۶	۹۸۵۷	۴۹/۱	۵۰/۹	
	خرمدره	۱۴۸۶۶۷	۷۱۴۱۳	۸۵۱۶۶	۱۵۶۵۷۹	۴۵/۶	۵۴/۴	
	زنجان	ارمغانخانه	۱۴۲۵۳	۶۳۵۹	۵۱۹۶	۱۱۵۵۵	۵۵	۴۵
		زنجان	۱۷۶۱۷۴۴	۹۸۰۱۲۲	۱۰۲۸۶۳۷	۲۰۰۸۷۵۹	۴۸/۸	۵۱/۲
نیک پی		۱۱۸۶۰	۵۹۲۵	۵۶۶۳	۱۱۵۸۸	۵۱/۱	۴۸/۹	
سلطانیه	۴۵۶۹۰	۱۵۹۲۶	۱۹۴۲۹	۳۵۳۵۵	۴۵	۵۵		
طارم	آب بر	۲۸۰۷۹	۱۳۷۵۵	۱۴۸۴۸	۲۸۶۰۳	۴۸/۱	۵۱/۹	
	چورزق	۹۳۰۱	۵۲۱۳	۶۳۹۸	۱۱۶۱۱	۴۴/۹	۵۵/۱	
ماه نشان	دندی	۱۹۳۷۸	۱۰۰۳۴	۶۵۱۹	۱۶۵۵۳	۶۰/۶	۳۹/۴	
	ماه نشان	۱۸۸۲۵	۱۱۲۵۶	۲۴۴۰	۱۳۶۹۶	۸۲/۲	۱۷/۸	
کل استان		۲۹۰۱۱۹۹	۱۴۸۹۶۴۰	۱۶۹۳۳۶۰	۳۱۸۳۰۰۰	۴۶/۸	۵۳/۲	

مأخذ: اداره کل امور شهری استانداری زنجان.

• عمران روستایی

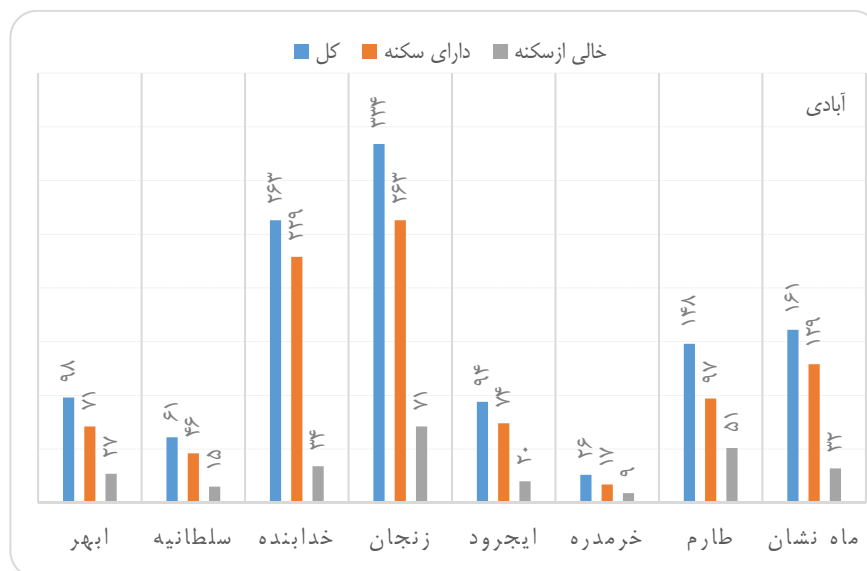
با توجه به قابلیت‌ها و پتانسیل‌های بالقوه و بالفعل تولیدی در جامعه روستایی ایران و خصوصاً در جامعه روستایی استان زنجان، لزوم رفع تنگناها و محرومیت‌ها و تحقق عدالت اجتماعی و همچنین استراتژی کلی در زمینه کسب استقلال و خودکفایی، به‌ویژه در زمینه تأمین مواد غذایی جا دارد توجه ویژه‌ای در راستای بهبود شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی انجام گیرد. به استناد آخرین تقسیمات سیاسی واداری، در سال ۱۳۹۵ استان زنجان متشکل از هشت شهرستان، ۲۱ کانون شهری، ۱۷ بخش، ۴۸ دهستان و ۹۲۶ آبادی دارای سکنه و ۲۵۹ آبادی خالی از سکنه بوده است.

جدول ۷۵- تعداد سکونتگاه شهری و روستایی شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۵

شهرستان	تعداد شهر	تعداد بخش	تعداد دهستان	تعداد آبادی		
				کل	دارای سکنه	خالی از سکنه
ابه‌ر	۳	۱	۵	۹۸	۷۱	۲۷
سلطانیه	۱	۲	۴	۶۱	۴۶	۱۵
خدابنده	۷	۴	۱۰	۲۶۳	۲۲۹	۳۴
زنجان	۳	۳	۱۳	۳۳۳	۲۶۳	۷۱
ایجرود	۲	۲	۴	۹۴	۷۴	۲۰
خرمدره	۱	۱	۲	۲۶	۱۷	۹
طارم	۲	۲	۵	۱۴۸	۹۷	۵۱
ماه‌نشان	۲	۲	۵	۱۶۱	۱۲۹	۳۲
کل استان	۲۱	۱۷	۴۸	۱۱۸۵	۹۲۶	۲۵۹

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان

بررسی تعداد آبادی‌های دارای سکنه شهرستان‌های استان نشان می‌دهد که ۶۷ درصد آبادی‌های دارای سکنه استان در سه شهرستان زنجان، خدابنده و ماه‌نشان مستقر می‌باشند. در حال حاضر بیشترین آبادی دارای سکنه در دو شهرستان زنجان و خدابنده به ترتیب با ۲۶۳ و ۲۲۹ روستا مستقر است. کمترین تعداد آبادی مربوط به شهرستان خرمدره با ۱۷ روستا می‌باشد.

نمودار ۲۱- مقایسه وضعیت آبادی‌های شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۵

• جمعیت و تحولات جمعیت روستایی استان طی دوره ۹۵-۱۳۳۵

مطابق نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰، جمعیت استان زنجان ۱۰۱۵۷۳۴ نفر بوده که از این تعداد ۶۴۳۳۲۴ نفر ساکن مناطق شهری و ۳۷۲۴۱۰ نفر (حدود ۳۷ درصد) در مناطق روستایی استان ساکن بوده‌اند. در همین سال سهم جمعیت روستایی استان از جمعیت روستایی کشور ۱/۷۳ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۵، جمعیت مناطق روستایی استان ۳۴۶۲۸۳ نفر با ۱۰۴۲۶۹ خانوار بوده است. سهم جمعیت مناطق روستایی استان در این سال معادل ۳۲/۷ درصد است که نشان می‌دهد این سهم نسبت به سال ۱۳۹۰ معادل ۴/۳ درصد کاهش یافته است.

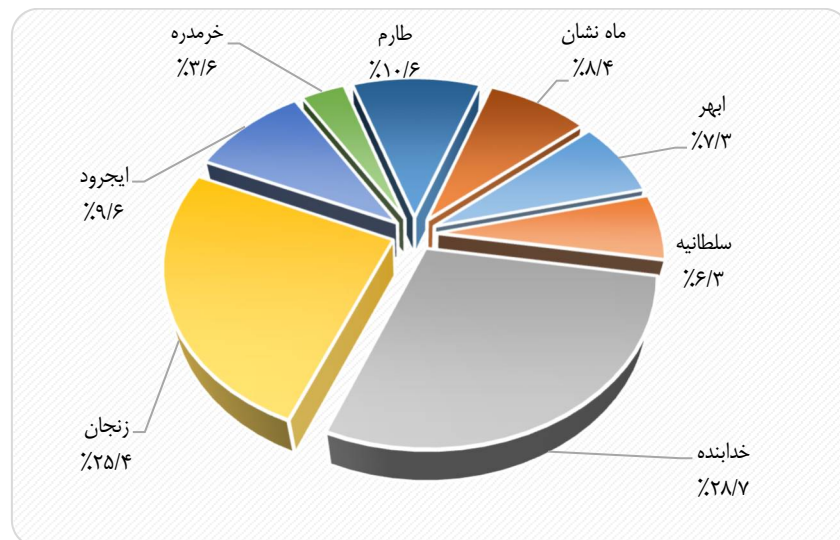
جدول ۷۶- توزیع جمعیت روستایی استان به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵

واحد: نفر/ درصد

شهرستان	جمعیت	درصد	سهم جمعیت مناطق روستایی شهرستان				
			جمعیت روستایی	از جمعیت شهرستان	از جمعیت استان	از جمعیت روستایی در کیلومتر تراکم	
ابهر	۱۵۱۵۲۸	۱۴/۳	۲۵۴۱۴	۱۶/۸	۲/۴	۷/۳	۸۱/۸
سلطانیه	۲۹۴۸۰	۲/۸	۲۱۸۴۲	۷۴/۱	۲/۱	۶/۳	۲۷/۴
خدابنده	۱۶۴۴۹۳	۱۵/۶	۹۹۳۳۰	۶۰/۴	۹/۴	۲۸/۷	۳۲/۱
زنجان	۵۲۱۳۰۲	۴۹/۳	۸۷۸۲۶	۱۶/۸	۸/۳	۲۵/۴	۷۸
ایجرود	۳۶۶۴۱	۳/۵	۳۳۳۱۱	۹۰/۹	۳/۲	۹/۶	۲۰/۱
خرمدره	۶۷۹۵۱	۶/۴	۱۲۵۸۳	۱۸/۵	۱/۲	۳/۶	۱۷۴
طارم	۴۶۶۴۱	۴/۴	۳۶۸۱۷	۷۸/۹	۳/۵	۱/۶	۲۰/۹
ماه نشان	۳۹۴۲۵	۳/۷	۲۹۱۶۰	۷۴	۲/۸	۸/۴	۱۴/۲
کل	۱۰۵۷۴۶۱	۱۰۰	۳۴۶۲۸۳	۳۲/۷	۳۲/۷	۱۰۰	۴۸/۲

مأخذ: ۱- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان ۲- محاسبه گزارش

در سال ۱۳۹۵، بررسی نحوه توزیع جمعیت روستایی و شهری شهرستان‌های استان نشان می‌دهد که پنج شهرستان استان که شامل شهرستان ایجرود، طارم، سلطانیه، ماهنشان و خدابنده می‌باشند از بالاترین جمعیت روستائین نسبت به جمعیت شهرستان برخوردار هستند؛ بطوریکه بیش از ۵۰ درصد از جمعیت ساکن آن شهرستان‌ها در مناطق روستایی ساکن هستند. همچنین در سال ۱۳۹۵ شهرستان‌های خدابنده و زنجان به ترتیب با ۲۸/۷ و ۲۵/۴ درصد بیشترین سهم از جمعیت روستایی استان را برخوردار بوده‌اند.

نمودار ۲۲- سهم جمعیت روستایی شهرستان از جمعیت استان در سال ۱۳۹۵

در سال ۱۳۹۰ سهم جمعیت استان از جمعیت کشور ۱/۳۵ درصد و همچنین سهم جمعیت روستایی استان زنجان از جمعیت روستایی کشور هم ۱/۷۳ درصد بوده است، این نسبت ها به ترتیب در سال ۱۳۹۵، به ۱/۳۲ درصد سهم از کل جمعیت کشور و ۱/۶۷ هم از سهم جمعیت روستایی کشور بوده است. بنابراین هر دو شاخص نسبت به سال ۱۳۹۰ تنزل یافته است.

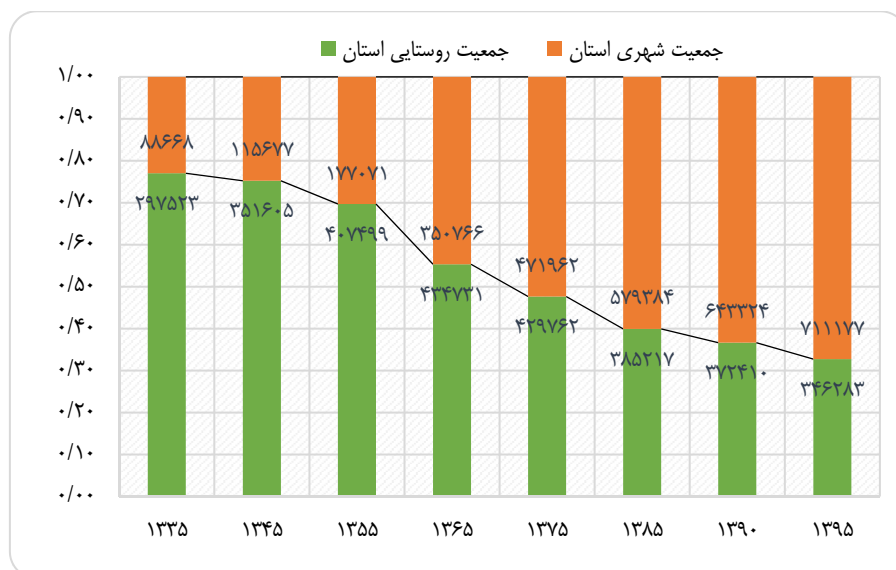
بررسی تحول بعد خانوارهای روستایی استان هم نشان می دهد که به مرور طی سال های ۹۵-۱۳۹۰، از بعد خانوارهای استان و بعد خانوارهای روستایی آن کاسته شده است. به طوری که بعد خانوار ۵ نفری سال ۱۳۵۵ استان به ۳/۲۸ نفر در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است. این میزان در مناطق روستایی استان هم نمود داشته و به رقم ۳/۳۲ نفر خانوار تنزل یافته است.

تغییر و تحولات جمعیت روستایی استان در طول ۶۰ سال گذشته حاکی از آن است که در سه دهه (۶۵-۱۳۳۵) نرخ رشد جمعیت روستایی استان مثبت بوده، لیکن از دهه ۱۳۶۵ الی ۱۳۹۵ همواره نرخ رشد جمعیت روستایی استان منفی بوده است.

جدول ۷۷- مقایسه روند تحولات خانوار و بعد خانوار جمعیت استان و نقاط روستایی استان در طول سالهای ۹۵-۱۳۵۵

سال	تعداد خانوار		بعد خانوار	
	کل استان	نقاط روستایی	کل استان	نقاط روستایی
۱۳۵۵	۱۱۷۱۵۹	۸۳۰۴۳	۵	۵
۱۳۶۵	۱۵۰۲۲۴	۸۳۰۵۲	۵/۲	۵/۴
۱۳۷۵	۱۷۶۸۲۲	۸۳۰۶۹	۵/۱	۵/۴
۱۳۸۵	۲۳۶۱۱۵	۹۳۰۳۶	۴/۱	۴/۴
۱۳۸۹	۲۷۵۴۱۱	۹۹۹۶۸	۳/۶	۳/۷
۱۳۹۰	۲۸۷۰۶۲	۱۰۳۵۷۴	۳/۵	۳/۶
۱۳۹۵	۳۲۱۹۸۳	۱۰۴۲۶۹	۳/۲۸	۳/۳۲

مأخذ: معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان

نمودار ۲۳- روند تغییرات سهم جمعیت روستایی استان از کل جمعیت در دوره ۹۵-۱۳۳۵

براساس آمار موجود بیشترین ریزش جمعیت روستایی استان در طول دو دهه ۱۳۷۵-۱۳۹۰ اتفاق افتاده است. کاهش آهنگ رشد جمعیت روستایی و مهاجر فرستی شدید این نقاط علی‌رغم

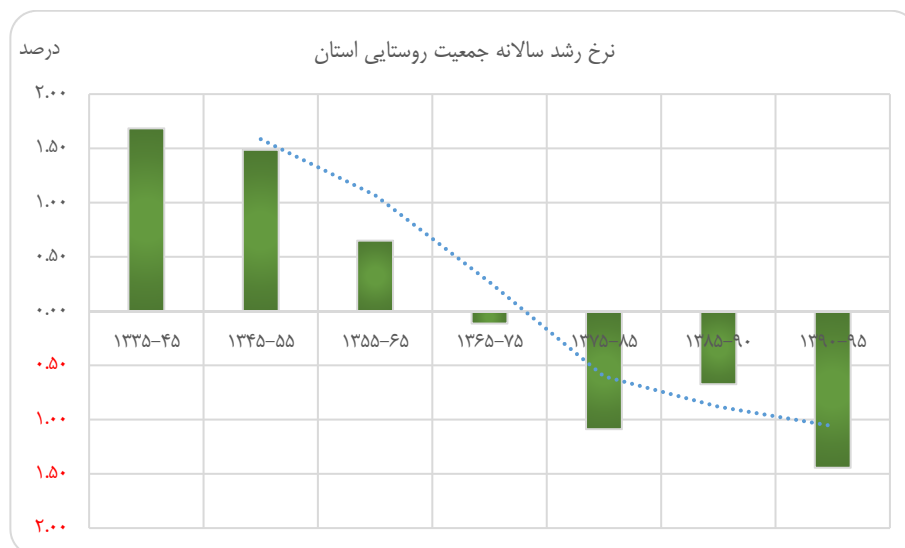
توانمندی‌های بالقوه منابع آب و خاک جامعه روستایی استان بیانگر عدم تجهیز و تقویت پتانسیل‌های توسعه و بازماندن از پیشرفت در مناطق مذکور است؛ زیرا این مناطق توان نگهداشت جمعیت خود را ندارند.

جدول ۷۸- تغییرات جمعیت نقاط روستایی استان در دوره ۹۵-۱۳۳۵

واحد: نفر / درصد

سال	جمعیت روستایی استان	افزایش دوره		شاخص تغییرات ۱۳۳۵=۱۰۰	نرخ رشد سالانه جمعیت روستایی استان	
		نسبی	مطلق			
۱۳۳۵	۲۹۷۵۲۳	**	**	۱۰۰	**	**
۱۳۴۵	۳۵۱۶۰۵	۱۸	۵۴۰۸۲	۱۱۸	۱۳۳۵-۴۵	۱/۶۸
۱۳۵۵	۴۰۷۴۹۹	۱۶	۵۵۸۹۴	۱۳۷	۱۳۴۵-۵۵	۱/۴۹
۱۳۶۵	۴۳۴۷۳۱	۷	۲۷۲۳۲	۱۴۶	۱۳۵۵-۶۵	۰/۶۵
۱۳۷۵	۴۲۹۷۶۲	-۱	-۴۹۶۹	۱۴۴	۱۳۶۵-۷۵	-۰/۱۱
۱۳۸۵	۳۸۵۲۱۷	-۱۰	-۴۴۵۴۵	۱۲۹	۱۳۷۵-۸۵	-۱/۰۹
۱۳۹۰	۳۷۲۴۱۰	-۳	-۱۲۸۰۷	۱۲۵	۱۳۸۵-۹۰	-۰/۶۷
۱۳۹۵	۳۴۶۲۸۳	-۷	-۲۶۱۲۷	۱۱۶	۱۳۹۰-۹۵	-۱/۴۴

مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن، سال‌های مربوطه

نمودار ۲۴- رشد سالانه جمعیت روستایی استان در دوره ۱۳۳۵-۹۵

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی اصلی بخش

الف) تأسیسات آب و فاضلاب روستایی

- آب آشامیدنی سالم لوله‌کشی شده

در سال ۱۳۹۵ از مجموع ۹۲۶ آبادی دارای سکنه استان، ۵۷۸ آبادی از آب شرب سالم لوله‌کشی شده تحت پوشش شرکت آب و فاضلاب روستایی بهره‌مند بوده‌اند. این تعداد روستا معادل ۶۲/۴ درصد روستاهای دارای سکنه استان است. در حال حاضر از ۵۷۸ آبادی بهره‌مند از آب شرب سالم لوله‌کشی شده تحت پوشش شرکت آب و فاضلاب روستایی، ۵۳۰ روستا (۹۱/۷ درصد) مربوط به آبادی‌های بالای ۲۰ خانوار است و ۴۸ روستای آن هم زیر ۲۰ خانوار می‌باشد. در سال ۱۳۹۵، مجموع خانوار و جمعیت بهره‌مند ۵۳۰ آبادی‌های بالای ۲۰ خانوار برخوردار از آب شرب سالم لوله‌کشی شده استان، ۵۳ به ترتیب برابر با ۹۰۱۷۱ خانوار و ۲۹۶۳۳۴ نفر جمعیت می‌باشد. از تعداد ۴۸ آبادی زیر ۲۰ خانوار استان که بهره‌مند از آب شرب سالم لوله‌کشی شده هستند مجموعاً "تعداد خانوار و جمعیت برخوردار به ترتیب برابر با ۵۵۰ خانوار و ۱۸۴۱ نفر جمعیت می‌باشد. با توجه به نیاز صددرصدی تمامی ساکنان روستاهای استان به آب شرب سالم و

بهداشتی لوله‌کشی شده، لازم است در مدت‌زمان کوتاهی تمامی آبادیهای دارای سکنه استان که فاقد این خدمات هستند، از آن بهره‌مند شوند.

– شبکه فاضلاب روستایی

در سال ۱۳۹۵ روستاهای استان زنجان فاقد سیستم شبکه فاضلاب بوده‌اند و صرفاً انجام مطالعات فاز یک و دو احداث شبکه فاضلاب در ۷ روستای استان آغاز گردیده است.

جدول ۷۹- تعداد روستاهای برخوردار از شبکه فاضلاب استان در سال ۱۳۹۵

روستاهای دارای سکنه	مطالعه شده فاز اول و دوم طرح فاضلاب		در دست اجرای طرح فاضلاب		تحت پوشش شبکه دفع بهداشتی فاضلاب		تصفیه خانه‌های فاضلاب در مدار	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۹۲۶	۷	۰/۷۶	۲	۰/۲۲	۰	۰	۰	۰

مأخذ: شرکت آب و فاضلاب روستایی استان زنجان.

جدول ۸۰- آبادی‌های برخوردار از آب شرب سالم لوله‌کشی شده استان به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵

واحد: آبادی / درصد

شهرستان	آبادی‌های دارای سکنه		تعداد و سهم آبادی‌های بهره‌مند از آب شرب سالم لوله‌کشی شده تحت پوشش شرکت آب و فاضلاب	
	تعداد	نسبت به کل	تعداد	سهم از کل
ایر	۷۱	۸	۳۶	۵۱
سلطانیه	۴۶	۵	۲۳	۵۰
خدابنده	۲۲۹	۲۵	۱۵۳	۶۷
زنجان	۲۶۳	۲۸	۱۴۳	۵۴
ایجرود	۷۴	۸	۵۵	۷۴
خرمدره	۱۷	۲	۱۲	۷۱
طارم	۹۷	۱۰	۶۷	۶۹
ماه‌نشان	۱۲۹	۱۴	۸۹	۶۹
کل استان	۹۲۶	۱۰۰	۵۷۸	۶۲

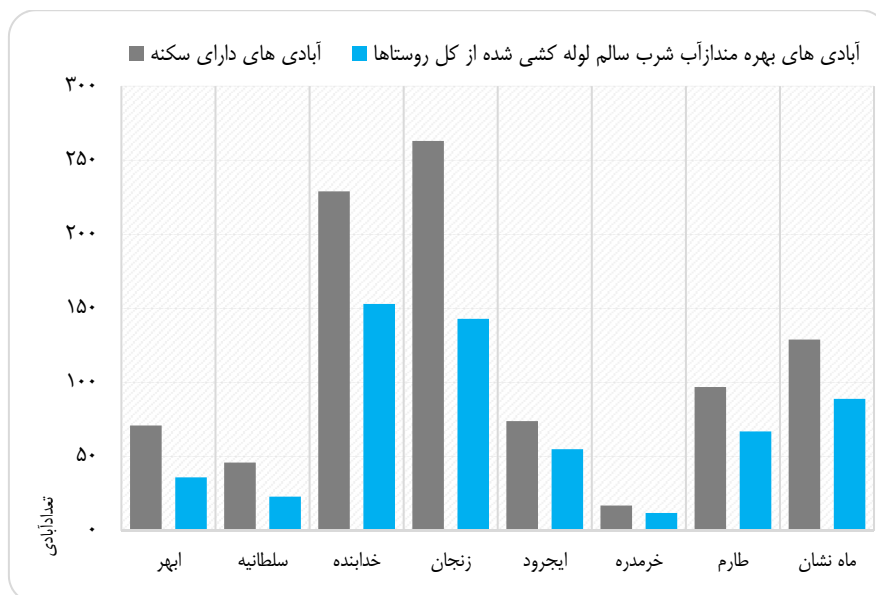
مأخذ: پیشین

جدول ۸۱- روستاهای بهره‌مند از آب لوله‌کشی به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵

آبادی‌های بهره‌مند از آب شرب سالم لوله‌کشی شده تحت پوشش شرکت آب و فاضلاب روستایی

شرح	آبادی بالای ۲۰ خانوار			آبادی زیر ۲۰ خانوار		
	تعداد	درصد	خانوار	تعداد	درصد	خانوار
ایهر	۳۵	۷	۷۱۵۰	۱	۲	۶
سلطانیه	۲۲	۴	۵۴۵۱	۱	۲	۸
خداآباد	۱۳۶	۲۶	۲۵۳۲۰	۱۷	۳۵	۱۵۴
زنجان	۱۲۹	۲۴	۲۰۳۴۶	۱۴	۲۹	۱۶۶
ایجرود	۴۹	۹	۹۶۶۳	۶	۱۳	۹۲
خرمدره	۱۱	۲	۳۷۶۸	۱	۲	۱۳
طارم	۶۵	۱۲	۱۰۳۸۵	۲	۴	۳۰
ماه‌نشان	۸۳	۱۶	۸۰۸۸	۶	۱۳	۸۱
کل استان	۵۳۰	۱۰۰	۹۰۱۷۱	۴۸	۱۰۰	۵۵۰

مأخذ: پیشین

نمودار ۲۵- آبادی‌های بهره‌مند از آب شرب سالم لوله‌کشی شده استان در سال ۱۳۹۵

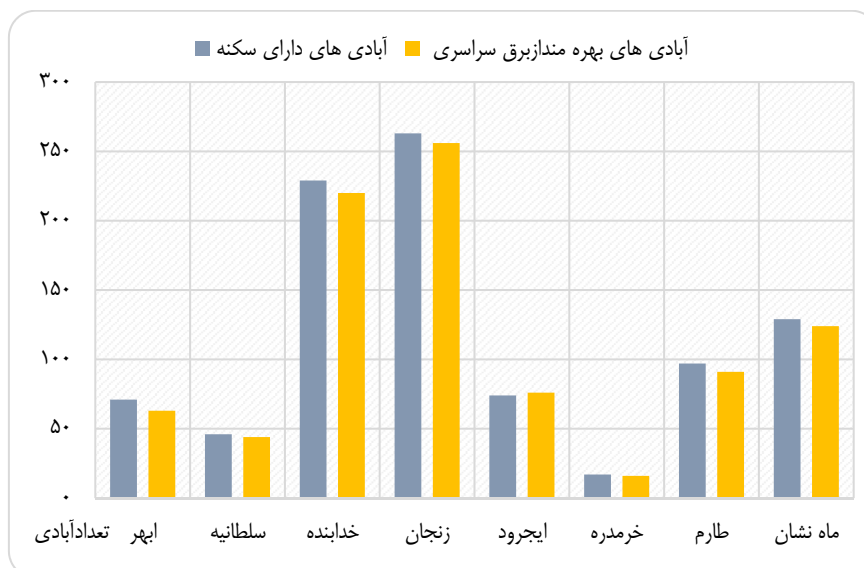
ب) تأسیسات برق رسانی روستایی

در سال ۱۳۹۵ از مجموع ۹۲۶ آبادی دارای سکنه استان، ۸۹۰ آبادی آن بهره‌مند از شبکه برق سراسری بوده است. این تعداد معادل ۹۶ درصد از مجموع آبادی های روستایی دارای سکنه استان می باشد. نحوه توزیع انرژی برق در سطح شهرستان های استان از تعادل نسبتاً منطقی برخوردار است. در همین خصوص کلیه آبادی های بالای ۲۰ خانوار استان بهره‌مند از برق سراسری بوده و اندک روستاهای فاقد این خدمات مربوط به آبادی های کمتر از ۲۰ خانوار است. پوشش سرتاسری آبادی های دارای سکنه کشور و استان به این خدمات طی سال های آتی جزء برنامه های وزارت نیرو می باشد.

جدول ۸۲- آبادی های دارای سکنه بهره‌مند از برق به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵

شهرستان	آبادی های دارای سکنه		آبادی های بهره‌مند از برق سراسری			
	تعداد	نسبت به کل	کل	نسبت به کل آبادی شهرستان	نسبت به کل آبادی استان	بالای ۲۰ خانوار
ابهر	۷۱	۸	۶۳	۸۹	۱/۷	۵۰
سلطانیه	۴۶	۵	۴۴	۹۶	۹/۴	۳۷
خدابنده	۲۲۹	۲۵	۲۲۰	۹۶	۷/۲۴	۱۸۳
زنجان	۲۶۳	۲۸	۲۵۶	۹۷	۸/۲۸	۱۹۳
ایجرود	۷۴	۸	۷۶	۱۰۳	۵/۸	۵۸
خرمدره	۱۷	۲	۱۶	۹۴	۸/۱	۱۴
طارم	۹۷	۱۰	۹۱	۹۴	۲/۱۰	۷۹
ماه‌نشان	۱۲۹	۱۴	۱۲۴	۹۶	۹/۱۳	۹۶
کل استان	۹۲۶	۱۰۰	۸۹۰	۹۶	۰/۱۰۰	۷۱۰

مأخذ: شرکت برق منطقه‌ای زنجان

نمودار ۲۶- وضعیت آبادی های برق دار آبادی های دارای سکنه استان سال ۱۳۹۵

ج) گازرسانی

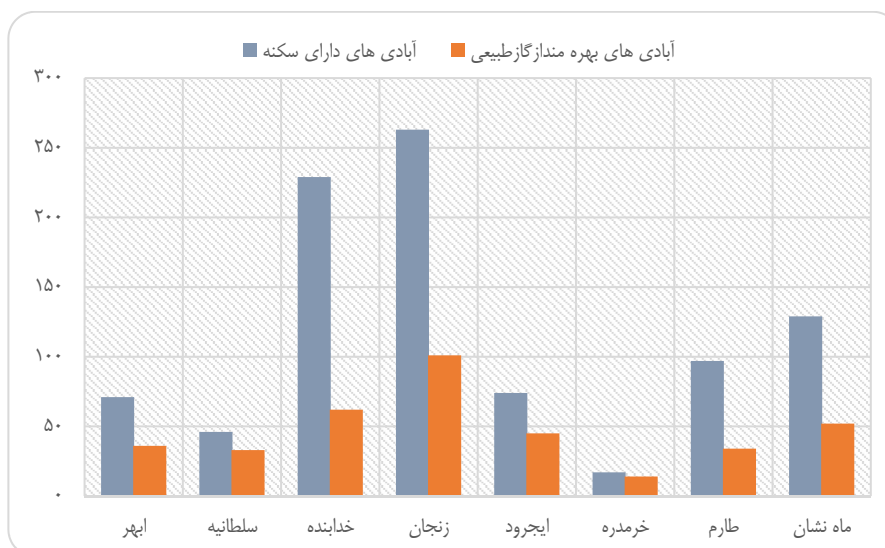
در سال ۱۳۹۵ مجموع آبادی های گاز رسانی شده استان ۳۷۷ آبادی بوده؛ که این تعداد معادل ۴۱ درصد از کل آبادی های دارای سکنه استان است؛ در بررسی نحوه توزیع آبادی های گاز رسانی شده در سطح استان ملاحظه می شود که برخی از روستاها با واقع شدن در محدوده نزدیک به خطوط لوله سراسری گاز در کوتاه ترین زمان از این انرژی بهره مند شده اند.

جدول ۸۳- آبادی‌های برخوردار از گاز طبیعی شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۵

واحد: آبادی- درصد

شهرستان	آبادی‌های دارای سکنه		آبادی‌های بهره‌مند از گاز طبیعی	
	تعداد	نسبت به کل	کل	سهم از کل آبادی بهره‌مند از گاز استان
ایبهر	۷۱	۸	۳۶	۱۰
سلطانیه	۴۶	۵	۳۳	۹
خدابنده	۲۲۹	۲۵	۶۲	۱۶
زنجان	۲۶۳	۲۸	۱۰۱	۲۷
ایجرود	۷۴	۸	۴۵	۱۲
خرمدره	۱۷	۲	۱۴	۴
طارم	۹۷	۱۰	۳۴	۹
ماه‌نشان	۱۲۹	۱۴	۵۲	۱۴
کل استان	۹۲۶	۱۰۰	۳۷۷	۴۱

مأخذ: شرکت گاز استان.

نمودار ۲۷- آبادی‌های بهره‌مند از گاز طبیعی به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵

د) راه روستایی

روستاها از مراکز مهم تولید کشور محسوب می‌شوند که برای رسیدن به توسعه پایدار این مناطق، داشتن راه مناسب ضرورتی اجتناب ناپذیر است. توسعه راه‌های روستایی در افزایش تولید ناخالص ملی نقش مؤثری دارد و می‌تواند پیامدهای مثبتی در سرعت بخشیدن به مبادله کالا و کاهش هزینه‌های آن ایفا کند به ویژه در بخش کشاورزی به عرضه مستقیم محصولات و کاهش ضایعات در مرحله توزیع محصول کمک می‌کند.

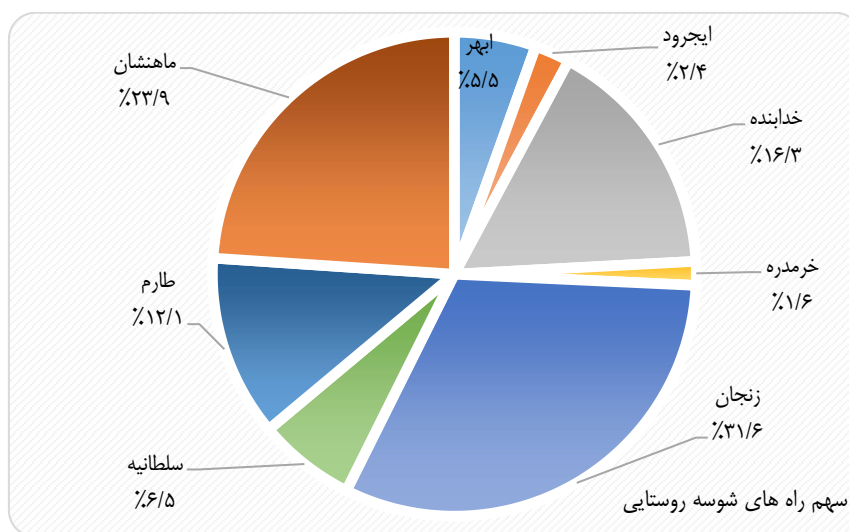
ارمغان توسعه راه‌های روستایی تسهیل دسترسی روستاییان به خدمات فرهنگی و اداری، افزایش امنیت فردی و اجتماعی در مناطق روستایی، بهبود سرانه بهداشت و افزایش سطح سواد و آگاهی عمومی در هر منطقه است. مجموع طول راه‌های روستایی سال ۱۳۹۵ استان کیلومتر بوده که از این میزان ۲۸۲۰ کیلومتر آسفالت روستایی (۶۷ درصد) و ۱۳۹۱ کیلومتر شوسه بوده است. توزیع شهرستانی راه روستایی استان نشان می‌دهد شهرستان زنجان با ۱۰۷۹ کیلومتر (معادل ۲۶ درصد) بیشترین و شهرستان خرمدره با ۱۴۱ کیلومتر (معادل ۳/۵ درصد) کمترین میزان راه‌های روستایی را داشته‌اند. شهرستان خدابنده با ۹۳۱ کیلومتر (معادل ۲۲ درصد از مجموع راه‌های روستایی استان) به عنوان دومین شهرستان استان از لحاظ بیشترین میزان برخورداری از راه روستایی بوده است. در همین سال شهرستان خدابنده با ۷۰۴ کیلومتر معادل ۷۶ درصد مجموع راه روستایی شهرستان و ۲۵ درصد از کل راه‌های آسفالت روستایی استان را بهره‌مند بوده است. همچنین شهرستان زنجان هم در سال ۱۳۹۵ با ۶۳۹ کیلومتر معادل ۶۵۹ درصد مجموع راه روستایی شهرستان و ۲۳ درصد از کل راه‌های آسفالت روستایی استان را بهره‌مند بوده است.

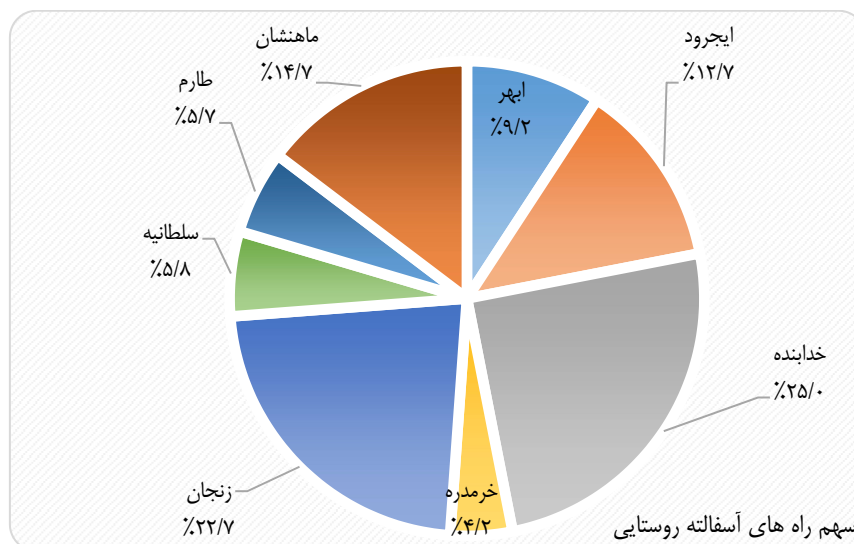
جدول ۸۴- وضعیت راه‌های روستایی شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵

واحد: کیلومتر

انواع راه روستایی			شرح
شوسه	آسفالته	جمع	
۱۳۹۱	۲۸۲۰	۴۲۱۱	کل
۷۶	۲۶۰	۳۳۶	ابه‌ر
۳۳	۳۵۹	۳۹۲	ایجرود
۲۲۷	۷۰۴	۹۳۱	خدابنده
۲۲	۱۱۹	۱۴۱	خرمدره
۴۴۰	۶۳۹	۱۰۷۹	زنجان
۹۱	۱۶۳	۲۵۴	سلطانیه
۱۶۹	۱۶۲	۳۳۱	طارم
۳۳۳	۴۱۴	۷۴۷	ماه‌نشان

مأخذ: اداره کل راه و شهرسازی استان زنجان،

نمودار ۲۸- توزیع شهرستانی راه های روستایی استان به تفکیک آسفالتی و شوسه در سال ۱۳۹۵

ه) تهیه و اجرای طرح های هادی روستایی

• تهیه مطالعات طرح هادی روستا

طرح هادی روستا تا به عنوان بستری برای ایجاد ظرفیت های لازم جهت سرمایه گذاری های جدید در روستاها، جلوگیری از مهاجرت روستائیان به شهرها، تجدید حیات و هدایت روستا به لحاظ اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی و زمینه سازی برای رشد و توسعه پایدار بر اساس یک برنامه ریزی موزون و سنجیده است. طرح های هادی روستایی به عنوان سند توسعه روستا و زمینه ساز وبستری قوی و برنامه ریزی شده برای توسعه آبادی می باشد.

جدول ۸۵- توزیع شهرستانی مطالعات طرح هادی روستاهای استان در سال ۱۳۹۵

واحد: آبادی / درصد

شهرستان	آبادی های دارای سکنه		آبادی های بهره مند از مطالعات طرح هادی	
	تعداد	نسبت به کل	تعداد	سهم از شهرستان
ابهر	۷۱	۸	۵۰	۷۰/۴
سلطانیه	۴۶	۵	۳۸	۸۲/۶
خدابنده	۲۲۹	۲۵	۱۹۴	۸۴/۷
زنجان	۲۶۳	۲۸	۲۰۹	۷۹/۵
ایجرود	۷۴	۸	۶۳	۸۵/۱
خرمدره	۱۷	۲	۱۶	۹۴/۱
طارم	۹۷	۱۰	۸۱	۸۳/۵
ماه‌نشان	۱۲۹	۱۴	۱۰۱	۷۸/۳
کل استان	۹۲۶	۱۰۰	۷۵۲	۸۱/۲

مأخذ: بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان زنجان

بر اساس اطلاعات دریافتی از بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان زنجان عملکرد این اداره در خصوص تهیه و اجرای طرح های هادی روستایی تا آخر سال ۱۳۹۵ بشرح جدول ۸۵ می باشد. مطابق اطلاعات این جدول تا سال ۱۳۹۵، علاوه بر اینکه کلیه آبادی های بالای ۲۰ خانوار استان از مطالعات تهیه طرح هادی روستایی برخوردار بوده، برخی آبادی های زیر ۲۰ خانوار استان نیز مشمول این طرح بوده اند. هم برخوردار مطالعه طرح هادی بوده است.

- اجرای کالبدی طرح هادی روستا

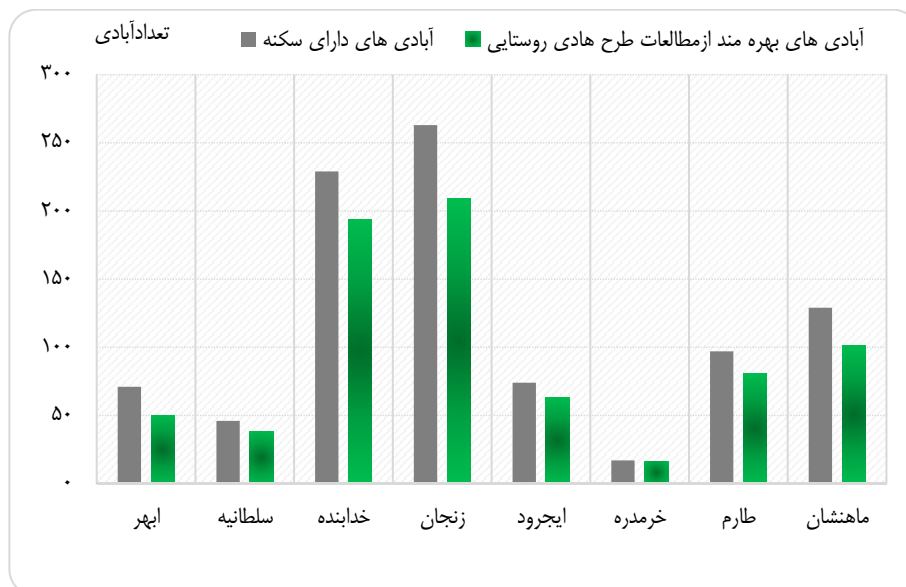
از جمله اهداف مطالعات طرح هادی روستایی، عملیات اجرایی کالبدی به منظور احیاء و حفظ بافت سنتی و بومی در روستای شکوفایی روستا و همچنین به سازی، نو سازی و یا باز سازی بافت کالبدی روستا است. به طوری که در فرایند اجرایی طرح، اصلاح و یا توسعه شبکه معابر با انتخاب نظام جدید سلسله مراتبی هندسی و توسعه شبکه بهداشت روستا به عنوان فرصت مناسب و در عین حال مهمترین و مفیدترین برنامه است.

جدول ۸۶- توزیع شهرستانی اجرای طرح هادی روستاهای استان در سال ۱۳۹۵

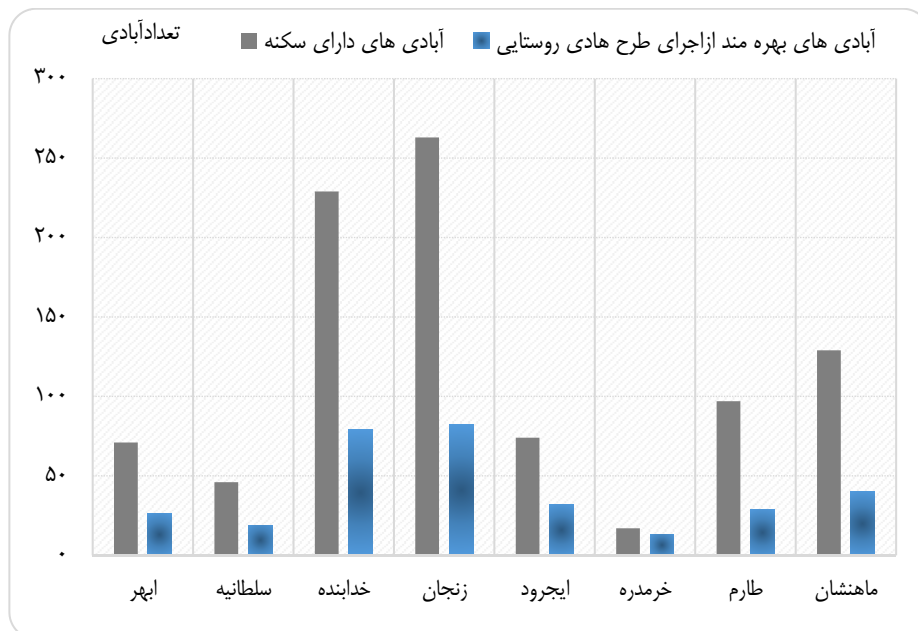
واحد: آبادی / درصد

شهرستان	آبادی های دارای سکنه		آبادی های بهره مند از اجرای طرح هادی	
	تعداد	نسبت به کل	تعداد	سهم از شهرستان
ایبهر	۷۱	۸	۲۶	۳۶/۶
سلطانیه	۴۶	۵	۱۹	۴۱/۳
خداآباد	۲۲۹	۲۵	۷۹	۳۴/۵
زنجان	۲۶۳	۲۸	۸۲	۳۱/۲
ایجرود	۷۴	۸	۳۲	۴۳/۲
خرمدره	۱۷	۲	۱۳	۷۶/۵
طارم	۹۷	۱۰	۲۹	۲۹/۹
ماه‌نشان	۱۲۹	۱۴	۴۰	۳۱
کل استان	۹۲۶	۱۰۰	۳۲۰	۳۴/۶

مأخذ: پیشین

نمودار ۲۹- توزیع شهرستانی مطالعات طرح هادی روستایی استان در سال ۱۳۹۵

نمودار ۳۰ - توزیع شهرستانی اجرای طرح هادی روستایی استان در سال ۱۳۹۵

مسکن

مسکن به عنوان محل سکونت، پایگاه یکی از اساسی ترین نهادهای اجتماعی جامعه یعنی خانواده است. مسکن از دیرباز به عنوان یکی از اصلی ترین نیازهای بشر مطرح بوده و اهمیت آن زمانی مشخص تر می شود که بدانیم رونق و رکود بخش مسکن مترادف بارونق و رکود اقتصاد در جامعه است. موضوعی که امروزه اهمیت آن بر کسی پوشیده نیست.

اطلاعات این بخش از گزارش شامل: آمارهای ساخت و ساز بناهای مسکونی و غیر مسکونی و موجودی بناهای مسکونی می باشد و اطلاعات آماری سایر انواع ساختمان از قبیل سدها، پلها، کانالها و شبکه ها را در بر نمی گیرد. اطلاعات آماری این فصل از نتایج طرحهای انجام شده توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان، اداره کل راه و شهرسازی و مرکز آمار ایران اخذ شده است. بطور خلاصه در سال ۱۳۹۵ تعداد ۲۱۴۳ پروانه ساختمانی با ۷۹۴۱۴۰ مترمربع مساحت زیر بنا توسط شهرداری های استان صادر شده است که نسبت به سال قبل به ترتیب ۳۵/۵۵ درصد و ۵۳/۹۲ درصد افزایش داشته است. همچنین ۸۴/۸۸ درصد پروانه های صادر شده

مربوط به واحدهای مسکونی می‌باشد. تعداد شرکت‌های تعاونی مسکن فعال در استان در سال ۱۳۹۵، برابر با ۷۲ شرکت بوده است که سرمایه‌ای در حدود ۵۵۱۴۳ میلیون ریال را جذب نموده‌اند که نسبت به سال قبل ۵/۵۵ درصد افزایش سرمایه داشته‌اند.

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی و اصلی بخش

• پروانه‌های ساختمانی صادر شده برحسب مساحت زمین و زیربنا

در سال ۱۳۹۵ از کل ۲۱۴۳ مورد پروانه صادر شده برحسب مقدار مساحت و زیربنای احداث ساختمان‌های مناطق شهری استان زنجان، ۶۶۸۴۶۶ مترمربع مساحت زمین مورد استفاده شده بوده و ۷۹۴۱۴۰ مترمربع هم کل مساحت زیربنای طبقات مصرف شده است. بیشترین تعداد پروانه صادر شده با ۱۰۰۰ مورد در شهر زنجان و کمترین آن هم در شهرهای کوچک نیک‌پی، حلب، ارمغانخانه، نوربهار به تعداد هریک ۳ مورد بوده است.

• پروانه‌های ساختمانی صادر شده برحسب نوع کاربری

در سال ۱۳۹۵ از کل ۲۱۴۳ مورد پروانه صادر شده برحسب نوع کاربری احداث شده ساختمان‌های مناطق شهری استان زنجان، ۱۸۱۹ مورد (معادل ۸۴/۹ درصد از کل پروانه‌های صادر شده در سال ۱۳۹۵) مربوط به پروانه ساختمانی بخش کاربری مسکونی، ۱۳۲ مورد (معادل ۶/۲ درصد از کل پروانه‌های صادر شده در سال ۱۳۹۵) مربوط به پروانه صادر شده در سال ۱۳۹۵) و کارگاهی توام، ۱۲۶ مورد (معادل ۵/۹ درصد از کل پروانه‌های صادر شده در سال ۱۳۹۵) مربوط به پروانه ساختمانی بخش کاربری بازرگانی، ۶۲ مورد (معادل ۲/۹ درصد از کل پروانه‌های صادر شده در سال ۱۳۹۵) مربوط به پروانه ساختمانی بخش کاربری صنعتی، بهداشتی و آموزشی و ۴ مورد (معادل ۰/۲ درصد از کل پروانه‌های صادر شده در سال ۱۳۹۵) هم مربوط به پروانه ساختمانی بخش سایر کاربری بوده است.

• پروانه‌های ساختمانی صادر شده برحسب نوع مصالح

در سال ۱۳۹۵ از مجموع ۲۱۴۳ مورد پروانه ساختمانی صادر شده برحسب نوع مصالح بکاررفته در احداث ساختمان‌های مناطق شهری استان زنجان ۱۳۹ مورد (معادل ۶/۵ درصد از کل پروانه‌های صادر شده در سال ۱۳۹۵) مربوط به پروانه ساختمانی احداث شده با مصالح ساختمانی آجر و آهن، ۴ مورد (معادل ۶/۲ درصد از کل پروانه‌های صادر شده در سال ۱۳۹۵) مربوط به پروانه

ساختمانی احداث شده با مصالح ساختمانی بلوک سیمانی، ۱۸۵ مورد (معادل ۸/۶ درصد از کل پروانه های صادر شده در سال ۱۳۹۵) مربوط به پروانه ساختمانی احداث شده با مصالح ساختمانی اسکلت فلزی و ۱۸۱۵ مورد (معادل ۸۴/۷ درصد از کل پروانه های صادر شده در سال ۱۳۹۵) مربوط به پروانه ساختمانی احداث شده با مصالح ساختمانی بتن آرمه بوده است.

جدول ۸۷- پروانه ساختمانی صادر شده در نقاط شهری استان دوره ۱۳۹۵-۱۳۹۰

سال و شهر	تعداد پروانه ها	مساحت زمین (متر مربع)	مساحت زیربنای طبقات (متر مربع)
۱۳۹۰	۳۶۲۶	۸۴۶۱۴۷	۱۴۳۳۳۶۲
۱۳۹۵	۲۱۴۳	۶۶۸۴۶۶	۷۹۴۱۴۰
آب بر	۴۰	۹۷۷۳	۹۵۸۱
آبهر	۳۴۷	۵۹۳۰۱	۸۶۰۵۳
ارمغانخانه	۳	۱۷۶۶	۳۴۳
چورزق	۱۲	۲۴۷۹	۲۱۸۶
حلب	۳	۳۱۶	۲۸۰
خرمدره	۲۱۴	۵۲۴۶۷	۵۵۷۵۸
دندی	۴۳	۸۰۱۷	۵۹۷۶
زرین آباد	۱۵	۱۴۸۷۱	۵۱۵۰
زرین رود	۱۹	۴۷۵۳	۲۷۴۳
زنجان	۱۰۰۰	۴۱۷۳۷۹	۵۳۷۰۹۷
سجاس	۵۵	۱۱۳۶۱	۸۲۴۴
سلطانیه	۵۱	۱۰۴۵۲	۱۱۹۰۵
سپهرورد	۲۲	۶۶۲۰	۳۴۳۹
صائین قلعه	۴۵	۱۰۴۴۶	۸۰۶۴
قیدار	۱۷۳	۳۵۶۸۷	۳۹۳۸۳
کرسف	۱۷	۵۸۱۷۹	۲۱۰۴
گرماب	۱۶	۳۵۳۹	۲۶۵۲
ماه نشان	۲۸	۵۱۴۰	۴۸۳۱
نوربهار	۳	۸۶۲	۵۹۸
نیک پی	۲	۷۲۸	۲۱۴
هیدج	۳۵	۶۶۳۰	۷۵۳۹

مأخذ: سالنامه آماری استان.

جدول ۸۸- پروانه‌های ساختمانی صادر شده نقاط شهری استان بر حسب کاربری در دوره ۱۳۹۰-۱۳۹۵

سال و شهر	جمع	مسکونی	مسکونی و کارگاه توأم	بازرگانی	صنعتی، آموزشی و بهداشتی	سایر
۱۳۹۰	۳۶۲۶	۳۲۵۲	۱۸۹	۱۲۸	-	۵۷
۱۳۹۵	۲۱۴۳	۱۸۱۹	۱۳۲	۱۲۶	۶۲	۴
آب بر	۴۰	۳۱	۷	۲	۰	۰
ایهر	۳۴۷	۳۲۳	۱۴	۶	۳	۱
ارمغانخانه	۳	۲	۱	۰	۰	۰
چورزق	۱۲	۱۰	۲	۰	۰	۰
حلب	۳	۲	۰	۱	۰	۰
خرمدره	۲۱۴	۱۷۸	۲۹	۷	۰	۰
دندی	۴۳	۴۳	۰	۰	۰	۰
زرین آباد	۱۵	۷	۵	۲	۱	۰
زرین رود	۱۹	۱۵	۲	۱	۱	۰
زنجان	۱۰۰۰	۸۴۹	۲۴	۷۸	۴۸	۱
سجاس	۵۵	۳۵	۸	۹	۱	۲
سلطانیه	۵۱	۴۶	۲	۳	۰	۰
سهرورد	۲۲	۲۱	۰	۰	۱	۰
صائین قلعه	۴۵	۳۸	۵	۲	۰	۰
قیدار	۱۷۳	۱۴۲	۲۰	۹	۲	۰
کرسف	۱۷	۱۵	۱	۱	۰	۰
گرماب	۱۶	۱۳	۲	۱	۰	۰
ماه نشان	۲۸	۲۲	۵	۱	۰	۰
نوربهار	۳	۲	۱	۰	۰	۰
نیک پی	۲	۲	۰	۰	۰	۰
هیدج	۳۵	۲۳	۴	۳	۸	۰

مأخذ: پیشین

جدول ۸۹- پروانه‌های ساختمانی صادر شده نقاط شهری استان بر حسب نوع مصالح در دوره ۱۳۹۰-۱۳۹۵

سال و شهر	جمع	آجر و آهن	آجر و چوب	بلوک سیمانی	اسکلت فلزی	بتن ارمه	سایر
۱۳۹۰	۳۶۲۶	۲۵۷	۰	۱	-	-	۰
۱۳۹۵	۲۱۴۳	۱۳۹	۰	۴	۱۸۵	۱۸۱۵	۰
آب بر	۴۰	۰	۰	۰	۶	۳۴	۰
ایهر	۳۴۷	۰	۰	۰	۱۵	۳۳۲	۰
ارمغانخانه	۳	۳	۰	۰	۰	۰	۰
چورزق	۱۲	۰	۰	۰	۱	۱۱	۰
حلب	۳	۳	۰	۰	۰	۰	۰
خرمدره	۲۱۴	۰	۰	۰	۸۵	۱۲۹	۰
دندی	۴۳	۲۸	۰	۰	۱	۱۴	۰
زرین آباد	۱۵	۴	۰	۱	۳	۷	۰
زرین رود	۱۹	۸	۰	۰	۲	۹	۰
زنجان	۱۰۰۰	۲۴	۰	۰	۱۸	۹۵۸	۰
سجاس	۵۵	۱۰	۰	۰	۱۹	۲۶	۰
سلطانیه	۵۱	۲۰	۰	۰	۱	۳۰	۰
سهرورد	۲۲	۳	۰	۰	۱۱	۸	۰
صائین قلعه	۴۵	۷	۰	۰	۲	۳۶	۰
قیدار	۱۷۳	۲	۰	۳	۳	۱۶۵	۰
کرسف	۱۷	۹	۰	۰	۳	۵	۰
گرماب	۱۶	۹	۰	۰	۱	۶	۰
ماه نشان	۲۸	۹	۰	۰	۵	۱۴	۰
نوربهار	۳	۰	۰	۰	۳	۰	۰
نیک پی	۲	۰	۰	۰	۰	۲	۰
هیدج	۳۵	۰	۰	۰	۶	۲۹	۰

مأخذ: پیشین

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی و اصلی بخش

• پروانه‌های ساختمانی صادر شده برحسب مساحت زمین و زیربنا

در سال ۱۳۹۵ از کل ۲۱۴۳ مورد پروانه صادر شده برحسب مقدار مساحت و زیربنای احداث ساختمان‌های مناطق شهری استان زنجان. ۶۶۸۴۶۶ مترمربع مساحت زمین مورد استفاده شده بوده و ۷۹۴۱۴۰ مترمربع هم کل مساحت زیربنای طبقات مصرف شده است.

• بررسی تولید واحدهای مسکونی معمولی شهری و روستایی استان در طول سه دوره

سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰، ۱۳۸۵، ۱۳۹۵

براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵، کل واحدهای مسکونی معمولی استان ۲۰۱۴۲۹ واحد بوده و از این تعداد ۱۱۸۹۹۴ واحد (۵۹ درصد) در مناطق شهری و ۸۲۴۳۵ واحد (۴۱ درصد) در مناطق روستایی قرار داشته است. در همین سال جمعیت استان ۹۶۴۶۰۱ نفر با ۲۳۵۶۸۸ خانوار بوده است.

مطابق نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰، کل واحدهای مسکونی معمولی استان ۲۶۴۰۹۸ واحد بوده که از این تعداد ۱۷۳۶۵۲ واحد (۶۵/۸ درصد) در مناطق شهری و ۹۰۴۴۶ واحد (۳۴/۲ درصد) در مناطق روستایی قرار داشته است. جمعیت استان در این سال ۱۰۱۵۷۳۴ نفر با ۲۸۷۰۶۲ خانوار بوده است.

براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، کل واحدهای مسکونی معمولی استان ۳۰۳۶۰۰ واحد بوده که از این تعداد واحدهای مسکونی معمولی ۲۱۰۹۲۲ واحد (۶۹/۹ درصد) در مناطق شهری و ۹۲۶۷۸ واحد (۳۰/۵ درصد) در مناطق روستایی قرار داشته است. در همین سال جمعیت استان ۱۰۵۷۴۶۱ نفر با ۳۲۱۹۸۳ خانوار بوده است.

در طول دوره ۵ ساله (۱۳۸۵-۱۳۹۰) مجموعاً ۶۲۶۶۹ واحد به مجموع واحدهای مسکونی معمولی استان افزوده شده و متوسط رشد سالانه تولید مسکن در این دوره معادل ۵/۶ درصد بوده است. در طول دو دوره سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۸۵-۱۳۹۰) تعداد جمعیت و خانوار افزایش یافته در حدود ۵۱۱۳۳ نفر و ۵۱۳۷۴ خانوار بوده است. بنابراین با توجه آمار مذکور تعداد

واحد مسکونی تولید شده به ازای هر خانوار اضافه شده در طول دوره معادل ۱/۲۲ واحد مسکونی معمولی بوده است.

اما در طول دوره ۱۰ ساله (۱۳۸۵-۱۳۹۰) مجموعاً ۱۰۲۱۷۱ واحد به مجموع واحدهای مسکونی معمولی استان افزوده شده و متوسط رشد سالانه تولید مسکن در این دوره معادل ۴/۱۹ درصد بوده است. در طول دوره سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۸۵-۱۳۹۰) تعداد جمعیت و خانوار افزایش یافته در حدود ۹۲۸۶۰ نفر و ۸۶۲۹۵ خانوار بوده است. بنابراین با توجه آمار مذکور تعداد واحد مسکونی تولید شده به ازای هر خانوار اضافه شده در طول دوره معادل ۱/۱۸ واحد مسکونی معمولی بوده است.

جدول ۹۰- مقایسه واحدهای مسکونی شهری و روستایی استان برحسب نوع مصالح در دوره ۹۵-۱۳۸۵

اظهار نشده	سایر									بازن آرمه	اسکلت فلزی	جمع	شرح	
	سایر	خشت و گل	خشت و چوب	تمام چوب	آجر یا سنگ و آجر	بلوک سیمانی	آجر و چوب	آجر و آهن یا سنگ آهن	جمع					
۱۳۲۷	۵۱۹	۴۹۹۷	۴۱۹۴۵	۷۵۹	۵۶۳	۱۳۸۵	۲۴۱۶۲	۸۲۷۵۰	۱۵۹۰۸۰	۷۰۰۷	۳۴۱۱۵	۲۰۱۴۲۹	استان	۱۳۸۵
۹۲۸	۵۰	۶۱۴	۳۸۱۶	۳۴۴	۹۲	۵۴۶	۱۰۶۳۶	۶۵۴۸۱	۸۱۵۷۹	۵۹۷۲	۳۰۵۱۴	۱۱۸۹۹۴	نقاط شهری	
۲۹۹	۴۶۹	۴۳۸۳	۳۸۱۲۹	۴۱۵	۴۷۱	۸۳۹	۱۵۵۲۶	۱۷۲۶۹	۷۷۵۰۱	۱۰۳۵	۳۶۰۱	۸۲۴۳۵	نقاط روستایی	
۱۵۱۶	۴۸۰	۵۲۳۳	۳۳۳۶۵	۱۴۷۸	۱۱۶۱	۱۵۳۱	۲۰۱۱۱	۹۹۷۷۴	۱۶۴۴۶۵	۳۱۳۲۹	۶۶۸۸۸	۲۶۴۰۹۸	استان	۱۳۹۰
۱۰۲۴	۳۱۵	۵۸۲	۴۴۲۵	۱۱۷۹	۲۷۱	۶۴۰	۹۶۵۲	۷۰۵۷۵	۸۸۵۱۳	۲۶۶۳۱	۵۴۹۶۱	۱۷۱۱۲۹	نقاط شهری	
۴۹۲	۱۶۵	۴۶۵۱	۲۸۹۴۰	۲۹۹	۱۹۰	۸۹۱	۱۰۴۵۹	۲۹۱۹۹	۷۵۹۵۲	۴۵۹۸	۱۱۹۲۷	۹۲۹۶۹	نقاط روستایی	
۳۴۷	۲۰۱۵	۴۸۵۴	۱۷۶۹۵	۱۲۹۷	۲۵۷۱	۱۲۳۱	۱۷۳۸۸	۸۱۷۴۴	۱۲۸۷۹۵	۶۸۳۰۸	۱۰۶۱۵۰	۳۰۳۶۰۰	استان	۱۳۹۵
۲۰۹	۱۶۷۲	۵۲۹	۲۸۶۰	۹۷۱	۱۱۶۳	۵۲۵	۷۴۹۱	۴۹۲۷۰	۶۴۴۹۱	۶۰۶۷۱	۸۵۵۵۱	۲۱۰۹۲۲	نقاط شهری	
۱۳۸	۳۴۳	۴۳۲۵	۱۴۸۳۵	۳۲۶	۱۴۰۸	۶۹۶	۹۸۹۷	۳۲۴۷۴	۶۴۳۰۴	۷۶۳۷	۲۰۵۹۹	۹۲۶۷۸	نقاط روستایی	
-	۵۳/۱۴	۲۹/۰-	۲۷/۸-	۵۰/۵	۴۰/۱۶	۱۷/۱-	۲۴/۳-	۱۲/۰-	۰۹/۲-	۵۷/۲۵	۰۲/۱۲	۱۹/۴	استان	نرخ رشد
-	۰۵/۴۲	۴۸/۱-	۸۴/۲-	۹۳/۱۰	۸۸/۲۸	۲۰/۰-	۴۴/۳-	۸۰/۲-	۳۲/۲-	۰۹/۲۶	۸۶/۱۰	۸۹/۵	نقاط شهری	سالانه
۴۴/۷-	۰۸/۳-	۱۳/۰-	۰۱/۹-	۳۸/۲-	۵۷/۱۱	۸۵/۱-	۴۰/۴-	۵۲/۶	۸۵/۱-	۱۲/۲۲	۰۵/۱۹	۱۸/۱	نقاط روستایی	۱۳۸۵-۱۳۹۵

مأخذ: سالنامه آماری استان .

• شاخص تراکم خانوار در واحد مسکونی

شاخص تراکم خانوار در واحد مسکونی نشان دهنده کفایت و یا کمبود تعداد واحدهای مسکونی موجود در رابطه با تعداد خانوارهای موجود است. شاخص تراکم ۱ (یک واحد مسکونی به ازاء یک خانوار) به منزله وجود شرایط آیده آل و عدم کمبود مسکن است. هرچه این شاخص از عدد ۱ بیشتر شود، نشان دهنده شدت کمبود مسکن است.

در سال ۱۳۸۵، شاخص تراکم خانوار در هر واحد مسکونی برای کل استان، مناطق شهری و روستایی آن به ترتیب معادل ۱/۱۷، ۱/۲۰ و ۱/۱۳ بوده است. این شاخص در سال ۱۳۹۰ به ترتیب استان، مناطق شهری و روستایی آن معادل ۱/۰۹، ۱/۰۶ و ۱/۱۴ بوده است.

در سال ۱۳۹۵، شاخص تراکم خانوار در هر واحد مسکونی برای کل استان، مناطق شهری و روستایی آن به ترتیب معادل ۱/۱، ۱ و ۱/۱ بوده است. بررسی افزایش و یا کاهش شاخص تراکم خانوار در هر واحد مسکونی در سطح استان، مناطق شهری و روستایی آن در طول دوره ۱۰ ساله (۱۳۸۵-۱۳۹۵) حاکی از بهبود تراکم خانوار در واحد مسکونی استان و مناطق شهری آن بوده و چند سال گذشته روند کاهش داشته است؛ اما با توجه به سبقت گرفتن روند افزایشی خانوارهای روستایی از تولید مسکن روستایی شاخص تراکم خانوار در هر هنوز به شاخص مناطق شهر نرسیده است.

▪ ارتباطات و فن آوری اطلاعات

امروزه دامنه ارتباطات و فناوری اطلاعات گسترده تر شده و بسیاری از زمینه‌ها از قبیل ارتباطات پستی، تلفنی، رادیویی، تلویزیونی، مطبوعاتی، برنامه‌های کامپیوتری تا طراحی شبکه‌های پیچیده رایانه‌ای و پایگاه داده‌های اطلاعاتی را در برمی‌گیرد.

در دو دهه گذشته کشورهای پیشرفته و صاحب فناوری، به فناوری اطلاعات به عنوان محور بنیادین توسعه، توجه پیدا کرده اند به طوری که هر یک از کشورها به نوبه خود طرح‌های ملی و منطقه‌ای ویژه‌ای را برای توسعه این فناوری اجرا کرده اند که با توجه و تمرکز دولت بر این عرصه می‌توان گفت کشور ما نیز از این قاعده مستثنی نیست.

امروز توسعه ارتباطات و فناوری اطلاعات به عنوان زیرساخت و توانمند ساز تمام بخش‌های کشور از اهمیت بسیاری برای دولت برخوردار شده است، موضوعی که متأسفانه در طول سال

های گذشته مورد غفلت واقع شده است. اما خوشبختانه طی چند سال اخیر بخصوص در اواخر سال های برنامه پنجم به بعد قدر مسلم شتاب توسعه و رشد حوزه فناوری ارتباطات و اطلاعات بیشتر شده و می تواند با گسترش دولت الکترونیک، توانمند سازی و شفافیت هرچه بیشتر نظام اداری کشور، کاهش بسیاری از فرآیندهای زائد و موازی کاری ها و همچنین حجم کمتری از مفاسد اقتصادی در کشور را رقم بزند. همان طور که در جهان بسیاری از دولت ها برای کوچک سازی خود که کاهش بسیار محسوس هزینه ها و همچنین افزایش بهره وری، تحرک و چابکی را در ارائه خدمت و پاسخگویی به مردم به دنبال خواهد داشت، خوشبختانه در کشور ما هم سرمایه گذاری هرچه بیشتر در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات مورد توجه بوده و در حال افزایش است. در سال ۱۳۹۵ با نگاهی به وضعیت شاخص های فناوری اطلاعات و ارتباطات استان، نشان می دهد طی یک دوره ۲ ساله (۱۳۹۳-۱۳۹۵) تعداد مشترکین شبکه دیتای نسل سوم تلفن همراه استان از ۴۹۷۶۸ مشترک به ۹۰۴۸۰۲ مشترک افزایش یافته است. به نوعی در عرض دو سال تعداد مشترکین دیتای تلفن همراه دوبرابر شده است. البته این افزایش بطور گسترده همراه با توسعه و افزایش پهنای باند و توسعه ظرفیت شبکه انتقال بوده است.

۱- ارتباطات پستی و میزان محصولات

یکی از شاخص های ارتباطات و فناوری اطلاعات ارتباطات پستی و میزان مرسولات پستی است. جدول واحدهای پستی فعال را نشان می دهد. در طول سال های برنامه پنجم توسعه (۹۵-۱۳۹۰) به لحاظ توسعه زیر ساخت های تعداد دفاتر پست شهری و روستایی و نمایندگی پستی و صندوق پستی شهری نسبت به سال های گذشته نسبتاً افزایش داشته است.

در سال ۱۳۹۵، مجموع دفاتر پست شهری دولتی استان ۱۵ مورد و دفاتر پست دولتی روستایی هم ۱۳۳ دفتر بوده است. متوسط رشد سالانه این تعداد دفاتر پستی از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۵ برای مناطق شهری معادل ۷۲ درصد و همچنین برای مناطق روستایی استان هم ۱۶/۱۲ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۵، مهمترین فعالیت های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات ارتباطات چه در مناطق روستایی و یا شهری استان مربوط به پیشخوان ها و یا دفاتر پست و مخابرات بخش خصوصی غیر دولتی بوده است. بطوریکه طی ۵ سال اخیر (۹۵-۱۳۹۰) تعداد دفاتر پیشخوان دولتی مناطق شهری استان از ۴۸ واحد به ۹۰ واحد افزایش یافته است. بطوریکه متوسط رشد سالانه این دفاتر

از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۵ معادل ۱۳/۴ درصد بوده است. همچنین در طول دوره ۵ سال برنامه پنجم توسعه (۹۵-۱۳۹۰) تعداد دفاتر پست و مخابرات روستایی (ICT) استان از ۲۴۰ واحد به ۲۴۵ واحد افزایش یافته است.

متوسط رشد سالانه این دفاتر روستایی از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۵ معادل ۰/۴۱ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۵ از ۲۴۵ دفتر پست و مخابرات روستایی استان (ICT) ۶۴ دفتر (۲۷ درصد) در مناطق روستایی شهرستان خدابنده و ۵۹ دفتر (۲۴ درصد) در مناطق روستایی شهرستان زنجان مستقر است. سایر شهرستانهای استان جمعاً با ۱۲۲ دفتر (۴۹ درصد) بهره مند از این دفاتر روستایی می باشند.

جدول ۹۱- دفاتر پستی فعال دولتی و غیر دولتی شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵

دولتی					شرح
دفتر مشترک پست و مخابرات	نماینده پستی	دفتر پست روستایی	دفتر پست شهری	اداره	
۰	۰	۱۳۳	۱۵	۸	استان
۰	۰	۱۴	۲	۱	ابهر
۰	۰	۸	۰	۱	ایجرود
۰	۰	۴۰	۳	۱	خدابنده
۰	۰	۲	۰	۱	خرم دره
۰	۰	۴۲	۶	۱	زنجان
۰	۰	۹	۰	۱	سلطانیه
۰	۰	۶	۳	۱	طارم
۰	۰	۱۲	۱	۱	ماه‌نشان

مأخذ: سالنامه آماری استان

ادامه جدول ۹۱ - دفاتر پستی فعال دولتی و غیر دولتی شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵

واحد: مرسوله

تعداد مرسولات	صندوق پستی		غیر دولتی		شرح
	روستایی	شهری	دفتر پست و مخابرات روستایی (ICT)	دفتر پیشخوان دولت	
۶۰۸۸۸۱۱	۲۲۰	۱۵۵	۲۴۵	۹۰	استان
۶۲۳۷۶۴	۲۰	۳۲	۲۱	۱۷	ابهر
۹۶۸۰۵	۲۴	۴	۲۸	۲	ایجرود
۴۷۷۸۴۵	۵۶	۱۳	۶۴	۹	خدابنده
۲۶۰۷۷۶	۸	۱۷	۸	۶	خرم دره
۴۲۷۳۵۹۶	۵۳	۷۶	۵۹	۴۶	زنجان
۸۲۸۵۶	۱۳	۰	۱۴	۲	سلطانیه
۱۳۲۰۶۵	۲۷	۵	۲۸	۴	طارم
۱۴۱۱۰۴	۱۹	۸	۲۳	۴	ماه‌نشان

مأخذ: پیشین

جدول ۹۲ - تعداد و انواع مرسولات پستی استان در سال ۱۳۹۵

واحد: مرسوله

شرح	جمع	عادی	سفارشی		
			نامه	بسته و کیسه	مطبوعات
استان	۶۰۸۸۸۱۱	۵۲۹۳۲۵۸	۲۸۸۹۷۸	۹۱۷۸	۱۴۶
ابهر	۶۲۳۷۶۴	۵۳۸۵۹۶	۳۲۷۹۷	۵۴۱	۱۵
ایجرود	۹۶۸۰۵	۸۵۷۱۶	۵۶۶۲	۸۴	۱
خدابنده	۴۷۷۸۴۵	۴۲۸۲۹۵	۱۶۷۹۵	۲۷۶	۱
خرم دره	۲۶۰۷۷۶	۲۳۳۳۵۴	۵۸۳۳	۱۸۶	۰
زنجان	۴۲۷۳۵۹۶	۳۶۹۳۷۷۲	۲۰۵۳۳۳	۸۰۰۹	۱۲۹
سلطانیه	۸۲۸۵۶	۷۸۱۳۳	۴۰۴	۶	۰
طارم	۱۳۲۰۶۵	۱۰۸۷۱۱	۱۴۰۲۶	۱۱	۰
ماه‌نشان	۱۴۱۱۰۴	۱۲۶۶۸۱	۸۱۲۸	۶۵	۰

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۹۲- تعداد و انواع مرسولات پستی استان در سال ۱۳۹۵

واحد: مرسوله

شرح	جمع	پیشاز		پست ویژه	
		پاکت	بسته	پاکت	بسته
استان	۶۰۸۸۱۱	۴۳۳۴۸۶	۲۰۴۲۵	۳۱۱۸۸	۲۳۱
ابهر	۶۲۳۷۶۴	۴۵۴۵۵	۲۱۸۸	۳۵۳۵	۱
ایجرود	۹۶۸۰۵	۴۲۵۱	۱۰۵۹	۱۴	۲
خدابنده	۴۷۷۸۴۵	۳۰۹۵۳	۳۳۴	۸۴۴	۱
خرم دره	۲۶۰۷۷۶	۱۸۷۱۸	۱۲۶۹	۱۳۲۱	۳
زنجان	۴۲۷۳۵۹۶	۳۱۵۵۶۳	۱۴۸۰۸	۲۵۰۲۵	۲۰۵
سلطانیه	۸۲۸۵۶	۴۱۸۱	۷۷	۴۰	۰
طارم	۱۳۲۰۶۵	۸۶۹۹	۲۲۰	۳۵۹	۱۹
ماه‌نشان	۱۴۱۱۰۴	۵۶۶۶	۴۷۰	۵۰	۰

مأخذ: پیشین

جدول ۹۳- تعداد و انواع مرسولات پستی استان در سال ۱۳۹۵

واحد: مرسوله

شرح	جمع	عادی	سفارشی		
			نامه	بسته و	مطبوعات
استان	۳۹۰۰۹۰۲	۳۱۰۵۳۴۹	۲۸۸۹۷۸	۹۱۷۸	۱۴۶
ابهر	۵۲۲۲۰۰	۴۳۷۰۳۲	۳۲۷۹۷	۵۴۱	۱۵
ایجرود	۷۵۹۷۵	۶۴۸۸۶	۵۶۶۲	۸۴	۱۶
خدابنده	۳۳۰۴۷۸	۲۸۰۹۲۸	۱۶۷۹۵	۲۷۶	۱
خرم دره	۲۰۷۲۵۱	۱۷۹۸۲۹	۵۸۳۳	۱۸۶	۰
زنجان	۲۵۳۴۸۷۶	۱۹۵۵۰۵۲	۲۰۵۳۳۳	۸۰۰۹	۱۲۹
سلطانیه	۶۱۱۵۵	۵۶۴۳۲	۴۰۴	۶	۰
طارم	۶۵۵۴۴	۴۲۱۹۰	۱۴۰۲۶	۱۱	۰
ماه‌نشان	۱۰۳۴۲۳	۸۹۰۰۰	۸۱۲۸	۶۵	۰

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۹۳- تعداد و انواع مرسولات پستی استان در سال ۱۳۹۵

واحد: مرسوله

شرح	جمع	پیشاز		پست ویژه	
		پاکت	بسته	پاکت	بسته
استان	۳۹۰۰۹۰۲	۴۳۳۴۸۶	۲۰۴۲۵	۳۱۱۸۸	۲۳۱
ابهر	۵۲۲۲۰۰	۴۵۴۵۵	۲۱۸۸	۳۵۳۵	۱
ایجرود	۷۵۹۷۵	۴۲۵۱	۱۰۵۹	۱۴	۲
خدابنده	۳۳۰۴۷۸	۳۰۹۵۳	۳۳۴	۸۴۴	۱
خرم دره	۲۰۷۲۵۱	۱۸۷۱۸	۱۲۶۹	۱۳۲۱	۳
زنجان	۲۵۳۴۸۷۶	۳۱۵۵۶۳	۱۴۸۰۸	۲۵۰۲۵	۲۰۵
سلطانیه	۶۱۱۵۵	۴۱۸۱	۷۷	۴۰	۰
طارم	۶۵۵۴۴	۸۶۹۹	۲۲۰	۳۵۹	۱۹
ماه‌نشان	۱۰۳۴۲۳	۵۶۶۶	۴۷۰	۵۰	۰

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۹۳- تعداد و انواع مرسولات پستی استان در سال ۱۳۹۵

واحد: مرسوله

شرح	تعداد مرسولات پستی صادر شده به مقصد خارج از کشور							
	جمع	عادی	سفارشی			پیشاز		
			نامه	بسته و کیسه	مطبوعات		امانت	پاکت
استان	۶۷۰	۱۳۴	۷۴	۲۳۵	۰	۰	۱۶۲	۶۵
ابهر	۴۸	۹	۱	۱۰	۰	۰	۲	۲۶
ایجرود	۲	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۰
خدابنده	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خرم دره	۱۰	۲	۵	۲	۰	۰	۱	۰
زنجان	۶۱۰	۱۲۳	۶۸	۲۲۱	۰	۰	۱۵۹	۳۹
سلطانیه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
طارم	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه‌نشان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

مأخذ: پیشین

در سال ۱۳۹۵، بابررسی یکی از مهمترین فعالیتهای اداره پست استان که مربوط به ارائه خدمات مر سولات پستی است، نشان می دهد که مر سولات پستی استان که شامل انواع مر سولات پستی صادر شده برون استانی و درون استان و یا خارج از کشور می باشد در حدود ۹۹۹۰۳۸۳ مر سوله بوده است. در همین سال از این مقدار مر سوله پستی ۶۰/۹ درصد مربوط به مر سولات پستی درون استانی، ۳۹ درصد مربوط به مر سولات پستی برون استانی و مابقی هم مربوط به مر سولات پستی خارج از کشور می باشد.

۲- مخابرات

در سال ۱۳۹۵، مجموع تلفن های ثابت منصوبه و مشغول به کار استان ۷۸۱۴۹۸ خط بوده است که از این تعداد ۴۱۹۵۹۱ خط (۵۳/۷ درصد) مربوط به تلفن های ثابت منصوبه بوده و ۳۶۱۹۰۷ خط (۴۶/۳ درصد) هم شامل تلفن های مشغول بکار ثابت استان می باشد. متوسط رشد سالانه تلفن های ثابت منصوبه و مشغول به کار استان از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۵ معادل ۱/۹۴ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۵، سهم مناطق شهری استان از مجموع تلفن های ثابت منصوبه و مشغول به کار با ۵۵۹۱۷۹ خط معادل ۷۱/۶ درصد و همچنین سهم مناطق روستایی استان از مجموع تلفن های ثابت منصوبه و مشغول به کار با ۲۲۲۳۱۹ خط معادل ۲۸/۴ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۵ تعداد مناطق روستایی برخوردار از ارتباطات مخابراتی ۸۶۰ روستا بوده است. که این رقم معادل ۹۳ درصد از مجموع آبادی های دارای سکنه استان می باشد.

جدول ۹۴- خطوط اینترنت پرسرعت مشغول به کار و تعداد مشترکین دیتای سال ۱۳۹۵

سال ۱۳۹۵			
خطوط اینترنت پرسرعت مشغول به کار			
تجاری	خانگی	جمع	
۱۸۹۷۸	۷۷۳۱۵	۹۶۲۹۳	
رایتل	ایرانسل	همراه اول	جمع
۵۵۴۶۴	۳۰۸۴۱۶	۵۴۰۹۲۲	۹۰۴۸۰۲
تعداد مشترکین دیتا در شبکه نسل سوم تلفن همراه به تفکیک نوع اپراتور			

مأخذ: اداره کل ارتباطات و فناوری اطلاعات استان زنجان

جدول ۹۵- تعداد تلفن های ثابت مناطق شهری و روستایی استان در سال ۱۳۹۵

روستاهای دارای ارتباط تلفنی	روستایی		شهری		کل		شرح
	مشغول به کار	منصوبه	مشغول به کار	منصوبه	مشغول به کار	منصوبه	
۸۶۰	۹۳۴۵۴	۱۲۸۸۶۵	۲۶۸۴۵۳	۲۹۰۷۲۶	۳۶۱۹۰۷	۴۱۹۵۹۱	استان
۱۱۱	۹۳۶۴	۸۵۲۴	۴۵۸۴۲	۵۲۳۲۹	۵۵۲۰۶	۶۰۸۵۳	ایبهر
۷۰	۹۵۶۷	۵۹۱۹	۱۴۲۳	۱۷۱۲	۱۰۹۹۰	۷۶۳۱	ایجرود
۲۲۲	۲۲۲۸۶	۱۴۱۴۴	۱۶۵۸۷	۱۸۴۰۸	۳۸۱۷۳	۳۲۵۵۲	خدابنده
۱۸	۳۴۳۲	۳۶۱۶	۱۹۹۴۳	۲۰۳۸۴	۲۳۳۷۵	۲۴۰۰۰	خرم دره
۲۲۶	۲۳۸۲۸	۸۱۷۳۰	۱۷۴۱۲۷	۱۸۵۱۶۵	۱۹۷۹۵۵	۲۶۶۸۹۵	زنجان
-	۵۷۰۲	۵۲۲۲	۲۷۷۴	۴۰۰۰	۸۴۷۶	۹۲۲۲	سلطانیه
۸۹	۹۹۵۸	۸۴۱۴	۴۰۵۹	۴۲۲۰	۱۴۰۱۷	۱۲۶۳۴	طارم
۱۲۴	۹۳۱۷	۱۲۹۶	۳۶۹۸	۴۵۰۸	۱۳۰۱۵	۵۸۰۴	ماه‌نشان

مأخذ: شرکت سهامی مخابرات استان زنجان

در سال ۱۳۹۵، مجموع خطوط واگذار شده و مشغول به کار تلفن همراه ۲۸۳۴۵۸۴ خط بوده است. از این تعداد ۱۸۲۹۹۸۱ خط (۶۴/۶ درصد) مربوط به خطوط واگذار شده بوده و ۱۰۰۴۶۰۳ خط (۳۵/۴ درصد) هم شامل خطوط مشغول به کار تلفن های همراه استان می باشد.

در سال ۱۳۹۵ سهم هریک از اپراتورهای مربوط به تلفن های همراه خطوط واگذار شده و مشغول به کار تلفن استان به تفکیک از ۲۸۳۴۵۸۴ خط تلفن همراه این استان تعداد ۱۶۸۹۹۷۱ خط (معادل ۵۹/۶ درصد) مربوط به اپراتور همراه اول، تعداد ۱۰۷۳۹۵۲ خط (معادل ۳۷/۹ درصد) مربوط به اپراتور ایرانسل و تعداد ۷۰۶۶۱ خط (معادل ۲/۵ درصد) هم مربوط به اپراتور رایتل می باشد.

جدول ۹۶- خطوط واگذار شده و مشغول به کار تلفن همراه به تفکیک نوع خط و اپراتور در سال ۱۳۹۵

کل					
خطوط مشغول به کار			خطوط واگذار شده		
اعتباری	دائمی	جمع	اعتباری	دائمی	جمع
۸۱۸۹۱۶	۱۸۵۶۸۷	۱۰۰۴۶۰۳	۱۵۹۴۰۳۵	۲۳۵۹۴۶	۱۸۲۹۹۸۱
همراه اول					
خطوط مشغول به کار			خطوط واگذار شده		
اعتباری	دائمی	جمع	اعتباری	دائمی	جمع
۴۹۸۵۴۶	۱۸۲۴۴۴	۶۸۰۹۹۰	۷۸۱۷۰۲	۲۲۷۲۷۹	۱۰۰۸۹۸۱
ایرانسل					
خطوط مشغول به کار			خطوط واگذار شده		
اعتباری	دائمی	جمع	اعتباری	دائمی	جمع
۳۰۵۳۳۲	۳۰۸۴	۳۰۸۴۱۶	۷۵۷۴۴۹	۸۰۸۷	۷۶۵۵۳۶
رایتل					
خطوط مشغول به کار			خطوط واگذار شده		
اعتباری	دائمی	جمع	اعتباری	دائمی	جمع
۱۵۰۳۸	۱۵۹	۱۵۱۹۷	۵۴۸۸۴	۵۸۰	۵۵۴۶۴

مأخذ- شرکت سهامی مخابرات استان زنجان

فصل دوم
امور اجتماعی

آموزش و پرورش عمومی

دانش و دانایی ملی، رکن اصلی توسعه و نظام آموزشی نیز، گذرگاه رسیدن به دانایی ملی به شمار می‌آید. جامعه زمانی به اهداف خود دست می‌باید که از راه توسعه انسانی، راه خود را هموار کند و در واقع بنیاد حیات جمعی انسان را تعلیم و تربیت تشکیل می‌دهد. از آنجاکه نهاد آموزش و پرورش مسئولیت تربیت نیروی انسانی در جامعه را بر عهده‌دار دارد، مهم‌ترین بستر تولید تربیت نیروی انسانی به شمار می‌آید که با توجه به نقش آن، یکی از بنیادهایی است که با تحقق کارکردهایش اگر نگوئیم سهامدار اصلی توسعه، دست‌کم یکی از سهامداران عمده این فرآیند به شمار می‌آید.

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، مجموع دانش آموزان مشغول به تحصیل استان ۱۹۷۴۳۵ نفر بوده است. از این تعداد ۱۰۳۶۴۵ دانش آموز پسر و ۹۳۷۹۰ دانش آموز دختر بوده است. افزایش تعداد دانش آموزان سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ نسبت به سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ در حدود ۹/۸ درصد بوده است. در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ سهم دانش آموزان دوره تحصیلی آموزش استثنایی ۰/۴ درصد، پیش دبستانی ۵/۸ درصد، ابتدایی ۴۸/۱، متوسطه دوره اول ۲۰/۲ درصد، متوسطه دوره دوم ۲۳/۵ درصد، عمومی بزرگسالان (متوسطه دوره اول) ۰/۱ درصد و تکمیلی بزرگسالان (متوسطه دوره دوم) ۱/۹ درصد بوده است.

در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ نرخ پوشش واقعی تحصیلی دوره ابتدایی استان معادل ۹۹/۸ درصد بوده که این نرخ در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ همچنان ثابت مانده است. نرخ پوشش واقعی تحصیلی دوره متوسطه اول استان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ معادل ۹۰/۶ درصد بوده که این نرخ در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به رقم ۹۳ مانده است. نرخ پوشش واقعی تحصیلی دوره متوسطه دوم استان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ معادل ۷۶ درصد بوده که در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با ۷۹/۱ درصد افزایش، رقم ۷۷/۹ درصد بوده است.

در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، نسبت دانش آموز به معلم دوره ابتدایی ۲۱/۱ نفر بوده که این شاخص در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با افزایش ۱/۲ نفر به رقم ۲۲/۳ نفر رسیده است.

شاخص نسبت دانش آموز به معلم در دوره متوسطه اول سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، معادل ۱۵/۸ نفر بوده که در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با کاهش ۰/۱ نفر به رقم ۱۵/۷ نفر رسیده است. همچنین نسبت دانش آموز به معلم دوره متوسطه دوم استان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ معادل ۱۱/۷ نفر بوده که با ۰/۹ نفر افزایش در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به رقم ۱۲/۶ نفر رسیده است.

در دوره تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، شاخص تراکم دانش آموز در کلاس های ابتدایی استان معادل ۲۱/۹ نفر بوده که این شاخص در دوره تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با ۰/۱ نفر افزایش معادل ۲۲ نفر شده است. در دوره تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، شاخص تراکم دانش آموز در کلاس متوسطه اول و دوم استان به ترتیب معادل ۲۲ نفر ۱۹/۶ نفر بوده که در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به ترتیب با ۲۱/۹ و ۱۹/۳ نفر پوشش داده شده است. بنابراین در طول یکسال ۲۱۰ نفر به شاخص تراکم دانش آموز در کلاس متوسطه اول افزوده شده و البته ۰/۳ نفر هم از شاخص شاخص تراکم دانش آموز در کلاس متوسطه دوم کاسته شده است. بررسی و مقایسه میانگین سطح تحصیلات معلمان ابتدایی در دو سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ و ۹۶-۱۳۹۵ حاکی از آنست که از عدد ۱۵/۵ سال به عدد ۱۵/۶ سال رسیده است. در طول دو سال ۰/۱ سال به میانگین سطح تحصیلات معلمان ابتدایی استان افزوده شده است. میانگین سطح تحصیلات معلمان دوره اول متوسطه، از مقدار ۱۶/۱ سال در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ به ۱۶/۲ سال در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ رسیده که طی این دو سال ۰/۱ سال به سطح تحصیلات معلمان دوره اول متوسطه افزوده شده است.

همچنین میانگین سطح تحصیلات معلمان دوره دوم متوسطه استان، از مقدار ۱۶/۷ سال در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ به ۱۶/۸ سال در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ رسیده که طی این دو سال ۰/۱ سال هم به سطح تحصیلات معلمان دوره اول متوسطه افزوده شده است. بررسی ضریب بازدهی آموزشی (نرخ گذر از یک دوره تحصیلی به دوره تحصیلی بعدی) در سال های تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۴ و ۱۳۹۴-۱۳۹۵ نشان می دهد که نرخ گذر ظاهری از دوره ابتدایی به متوسطه اول استان از رقم ۹۷/۷ درصد به ۹۸/۵ درصد و نرخ گذر ظاهری از دوره متوسطه اول به متوسطه دوم از ۹۲/۱ درصد به ۹۰/۲ درصد کاهش یافته است.

جدول ۹۷- شاخص آموزش و پرورش استان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵

۱۳۹۵-۹۶	۱۳۹۴-۹۵	واحد	شرح
۹۵/۳	۹۵/۱	درصد	نرخ باسوادی
۹۷/۱	۹۷	درصد	نرخ باسوادی مردان
۹۳/۴	۹۳/۳	درصد	نرخ باسوادی زنان
۹۹/۸	۹۹/۸	درصد	پوشش تحصیلی واقعی دوره ابتدایی
۹۳	۹۰/۶	درصد	پوشش تحصیلی واقعی دوره متوسطه اول
۷۷/۹	۷۶	درصد	پوشش تحصیلی واقعی دوره متوسطه دوم
۲۲/۳	۲۱/۱	نفر	نسبت دانش آموز به معلم دوره ابتدایی
۱۵/۷	۱۵/۸	نفر	نسبت دانش آموز به معلم دوره متوسطه اول
۱۲/۶	۱۱/۷	نفر	نسبت دانش آموز به معلم دوره متوسطه دوم
۲۲	۲۱/۹	نفر	تراکم دانش آموز در کلاس ابتدایی
۲۱/۹	۲۲	نفر	تراکم دانش آموز در کلاس متوسطه اول
۱۹/۳	۱۹/۶	نفر	تراکم دانش آموز در کلاس متوسطه دوم
۱۵/۶	۱۵/۵	سال	میانگین سطح تحصیلات معلمان ابتدایی
۱۶/۲	۱۶/۱	سال	میانگین سطح تحصیلات معلمان متوسطه اول
۱۶/۸	۱۶/۷	سال	میانگین سطح تحصیلات معلمان متوسطه دوم
۵۰	۴۹	درصد	درصد مدارس ایمن از کل مدارس
*	۴۵۹۸	درصد	نرخ گذر ظاهری از دوره ابتدایی به متوسطه اول
*	۹۰/۲	درصد	نرخ گذر ظاهری از دوره متوسطه اول به متوسطه دوم

مأخذ: اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان *اطلاعات در حال احصا است.

• نسبت آموزش دیدگان فنی و حرفه‌ای

در سال ۱۳۹۵، مجموع افراد آموزش دیده رشته های فنی و حرفه‌ای استان ۲۳۵۳۴ نفر بوده است. از این تعداد افراد آموزش دیده ۵۱ درصد مربوط به مردان آموزش دیده است و ۴۹ درصد هم شامل زنان آموزش دیده استان می باشد. سهم افراد آموزش دیده رشته های فنی و حرفه‌ای استان در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ با افزایش ۱۱/۷ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۵ مقایسه مجموع افراد آموزش دیده رشته های فنی و حرفه ای استان در میان شهرستان های هشت گانه آن نشان می دهد که، بیشترین سهم افراد آموزش دیده رشته های فنی و حرفه ای در شهرستان زنجان با ۴۸/۶ درصد و کمترین افراد آموزش دیده در شهرستان ایجرود با ۱/۹ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۵، از ۷۳ مربی آموزشگاه های فنی و حرفه ای استان، ۳۴ نفر (۴۷ درصد) مربی در شهرستان زنجان و مابقی در ۷ شهرستان استان بوده است. در سال ۱۳۹۵ شهرستان زنجان با داشتن بیشترین مربی و ۵ مرکز ثابت مربوط به آموزش نیروی انسانی فنی و حرفه ای از بالاترین امکانات و خدمات مربوطه برخوردار بوده است. در سال ۱۳۹۵ از مجموع ۲۳۵۳۴ نفر افراد آموزش دیده رشته های فنی و حرفه ای استان، ۲۴/۴ درصد در گروه های صنعتی، ۴۵/۳ درصد در گروه های خدماتی، ۱۰/۸ درصد در گروه های کشاورزی و ۱۹/۵ درصد در گروه های فرهنگ و هنر بوده است.

جدول ۹۸- مربیان و مراکز ثابت آموزش فنی و حرفه ای استان در سال ۱۳۹۵

واحد: نفر

سال و شهرستان	مربیان			مراکز ثابت		
	جمع	مرد	زن	جمع	ویژه مردان	ویژه زنان
۱۳۹۵	۷۳	۳۴	۳۹	۱۴	۱۰	۴
ابهر	۱۴	۶	۸	۲	۱	۱
ایجرود	۲	۱	۱	۱	۱	۰
خدابنده	۸	۴	۴	۲	۱	۱
خرمدره	۲	۰	۲	۱	۰	۱
زنجان	۳۴	۱۷	۱۷	۵	۴	۱
سلطانیه	۰	۰	۰	۱	۱	۰
طارم	۴	۳	۱	۱	۱	۰
ماهشبان	۹	۳	۶	۱	۱	۰

مأخذ: سالنامه آماری استان.

جدول ۹۹- آموزش دیدگان مراکز ثابت آموزش فنی و حرفه ای استان بر حسب گروه های عمده آموزشی و به تفکیک جنس و شهرستان در سال ۱۳۹۵

واحد: نفر

شرح	آموزش دیدگان			صنعت			خدمات		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
استان	۲۳۵۳۴	۱۲۰۱۵	۱۱۵۱۹	۵۷۴۸	۴۳۹۴	۱۳۵۴	۱۰۶۵۳	۴۶۱۷	۶۰۳۶
ابهر	۳۹۲۲	۲۱۱۶	۱۸۰۶	۹۸۶	۸۶۷	۱۱۹	۱۷۷۹	۸۳۰	۹۴۹
ایجرود	۴۵۵	۱۰۴	۳۵۱	۶۸	۱۴	۵۴	۲۹۵	۷۲	۲۲۳
خدابنده	۲۷۱۹	۱۴۹۲	۱۲۲۷	۴۰۷	۲۷۰	۱۳۷	۱۷۲۱	۹۲۵	۷۹۶
خرمدره	۲۰۶۹	۹۲۲	۱۱۴۷	۳۰۰	۱۷۹	۱۲۱	۶۹۶	۲۰۱	۴۹۵
زنجان	۱۱۴۴۳	۶۵۷۶	۴۸۶۷	۳۶۶۹	۲۸۹۲	۷۷۷	۴۳۰۹	۲۱۳۶	۲۱۷۳
سلطانیه	۸۱۶	۲۰۰	۶۱۶	۱۴۹	۶۱	۸۸	۵۸۷	۱۱۷	۴۷۰
طارم	۱۱۱۸	۳۸۰	۷۳۸	۱۱۳	۸۳	۳۰	۶۷۰	۲۰۵	۴۶۵
ماه‌نشان	۹۹۲	۲۲۵	۷۶۷	۵۶	۲۸	۲۸	۵۹۶	۱۳۱	۴۶۵

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۹۹- آموزش دیدگان مراکز ثابت آموزش فنی و حرفه ای استان بر حسب گروه های عمده آموزشی و به تفکیک جنس و شهرستان در سال ۱۳۹۵

واحد: نفر

شرح	کشاورزی			فرهنگ و هنر		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
استان	۲۵۳۴	۱۱۰۸	۱۴۲۶	۴۵۹۹	۱۸۹۶	۲۷۰۳
ابهر	۶۱۲	۱۸۴	۴۲۸	۵۴۵	۲۳۵	۳۱۰
ایجرود	۳۶	۱۴	۲۲	۵۶	۴	۵۲
خدابنده	۱۱۹	۴۶	۷۳	۴۷۲	۲۵۱	۲۲۱
خرمدره	۴۰۸	۱۹۷	۲۱۱	۶۶۵	۳۴۵	۳۲۰
زنجان	۱۰۰۴	۵۶۴	۴۴۰	۲۴۶۱	۹۸۴	۱۴۷۷
سلطانیه	۸۰	۲۲	۵۸	۰	۰	۰
طارم	۲۷۴	۸۰	۱۹۴	۶۱	۱۲	۴۹
ماه‌نشان	۱	۱	۰	۳۳۹	۶۵	۲۷۴

مأخذ: پیشین

▪ آموزش عالی و پژوهش

آموزش عالی یکی از ارکان اساسی خیزش به سمت توسعه است. نیروی انسانی ماهر از اصلی‌ترین شاخصه‌های پیشرفت و توسعه کشورها و از مهم‌ترین عوامل قدرتی آن‌ها محسوب می‌گردد. در این راستا توسعه علمی و تقویت شاخص‌های آموزشی و پژوهشی می‌تواند تمهید کننده راه به سمت تحقق در سایر زمینه‌های توسعه باشد. نیروی انسانی ماهر به‌طور عمده از طریق آموزش عالی کارآمد و مؤثر قوام می‌یابد.

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی اصلی بخش

- اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های استان

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، اعضای آموزش شکر(هیأت علمی) دانشگاه‌های دولتی و آزاد استان ۱۴۶۶ نفر بوده که ۸ نفر از آنان بصورت آموزشگران دانشگاهی غیرهیأت علمی بوده اند.

- تعداد دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و آزاد به تفکیک دوره و گروه تحصیلی

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ تعداد کل دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و آزاد استان ۵۵۲۶۴ نفر بوده که ۳۶ درصد آنها در دانشگاه آزاد اسلامی تحصیل می‌کنند. تعداد دانشجویان سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ برابر با ۶۰۲۴۹ نفر بوده که ۳۴ درصد آنها در دانشگاه آزاد اسلامی استان تحصیل می‌نمودند. مقایسه دانشجویان سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ نشان می‌دهد در حدود ۴۹۸۵ نفر معادل ۹ درصد از تعداد دانشجویان استان کاسته شده است.

در سال سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ تعداد دانشجویان دوره‌های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی استان با ۱۶ درصد در مقطع کاردانی، ۶۰ درصد در مقطع کارشناسی، ۲۰ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و ۴/۱۹ درصد در مقطع دکترای حرفه‌ای و تخصصی مشغول به تحصیل بوده‌اند. مقایسه دانشجویان موسسات آموزش عالی سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ استان با دانشجویان دوره تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، نشان می‌دهد، سهم ۱۶ درصدی دانشجویان مقطع کاردانی به ۱۵ درصد، سهم ۶۰ درصدی دانشجویان مقطع کارشناسی به ۵۸ درصد و سهم ۲۰ درصدی مقطع کارشناسی ارشد به ۲۱ درصد و همچنین سهم ۴ درصد مقاطع دکترای حرفه‌ای و تخصصی به ۶ درصد افزایش یافته است.

با مقایسه دو سال تحصیلی معادل ۱ درصد از مقطع کاردانی، ۲ درصد هم از مقطع تحصیلی کارشناسی کم شده، اما در همین دو سال تحصیلی ۱ درصد به تعداد دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و ۲ درصد هم به سهم دانشجویان مقاطع دکترای حرفه‌ای و تخصصی استان افزوده شده است. در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، مقایسه دانشجویان مشغول به تحصیل در گروه‌های عمده رشته تحصیلی در دانشگاه‌های دولتی و خصوصی استان نشان می‌دهد که ۴۶ درصد در گروه علوم انسانی، ۱۰ درصد در گروه علوم پایه، ۹ درصد در گروه پزشکی، ۲۶ درصد در گروه فنی و مهندسی، ۵ درصد در گروه تحصیلی کشاورزی و دامپزشکی و ۷ درصد هم در گروه هنر مشغول به تحصیل هستند.

با مقایسه دانشجویان مشغول به تحصیل در گروه‌های عمده رشته تحصیلی دانشگاه‌های دولتی و خصوصی استان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ با دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و آزاد سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ نشان می‌دهد که ۴۵/۱ درصد در گروه علوم انسانی، ۹/۱ درصد در گروه علوم پایه، ۷/۴ درصد در گروه پزشکی، ۲۷/۴ درصد در گروه فنی و مهندسی، ۴/۴ درصد در گروه تحصیلی کشاورزی و دامپزشکی و مابقی در گروه هنر مشغول به تحصیل بوده‌اند.

طی دو سال تحصیلی ۰/۹ درصد به دانشجویان گروه علوم انسانی، ۰/۹ درصد به گروه علوم پایه، ۱/۶ درصد به دانشجویان گروه پزشکی، ۰/۹ درصد به دانشجویان گروه علوم انسانی، ۰/۶ درصد به دانشجویان کشاورزی و دامپزشکی در صد افزوده شده است. همچنین ۱/۴ درصد هم از سهم دانشجویان گروه فنی و مهندسی کم شده است.

در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ به تفکیک گروه تحصیلی، دانشجویان ورودی ثبت نام کننده در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی استان ۱۶۰۵۵ نفر بوده که از این تعداد ۲۲/۸۴ درصد کاردانی، ۴۵/۶۴ درصد کارشناسی (لیسانس)، ۲۷ درصد در دوره کارشناسی ارشد (فوق لیسانس) و مابقی هم مربوط به مقاطع دکترای حرفه‌ای و تخصصی بوده است.

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، هم به تفکیک گروه تحصیلی، دانشجویان ورودی ثبت نام کننده در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی استان ۱۳۶۶ نفر بوده است که از این تعداد ۲۰ درصد در مقطع کاردانی، ۴۷ درصد کارشناسی (لیسانس)، ۲۸ درصد در دوره کارشناسی ارشد یا فوق لیسانس و مابقی هم مربوط به مقاطع دکترای حرفه‌ای و تخصصی بوده است.

مقایسه سهم دانشجویان ورودی مقاطع مختلف تحصیلی در طی این دو سال نشان می دهد که ۲/۸۴ درصد ازدانشجویان ورودی مقطع کاردانی کاسته شده و ۰/۳۶ درصد به دانشجویان ورودی مقطع کارشناسی و ۱ درصد هم به مقاطع کارشناسی ارشد (فوق لیسانس) افزوده شده است.

- تعداد دانشجویان دانشگاه ها به تفکیک نوع وابستگی و گروه تحصیلی

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ از مجموع ۵۵۲۶۴ نفر دانشجوی دانشگاه های استان، ۲۱ درصد آنها وابسته به دانشگاه های دولتی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری، ۱۴ درصد آنها وابسته به دانشگاه پیام نور، ۱۲ درصد آنها وابسته به دانشگاه جامع علمی کاربردی، ۲ درصد آنها وابسته به دانشگاه فرهنگیان، ۴ درصد آنها وابسته به دانشگاه فنی و حرفه ای، ۷ درصد آنها وابسته به دانشگاه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۶ درصد آنها وابسته به دانشگاه و موسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی و ۳۶ درصد هم وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی بوده است.

در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ از مجموع ۱۹۱۱ نفر دانشجوی دکتری حرفه ای دانشگاه های استان، ۷۸ درصد وابسته به دانشگاه های دولتی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری بوده و مابقی هم در دانشگاه آزاد مشغول به تحصیل بوده اند.

در همین سال تحصیلی از کل ۱۷۹۳ نفر دانشجوی دکتری تخصصی دانشگاه های استان ۵۳ درصد وابسته به دانشگاه های دولتی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری بوده، ۱ درصد پیام نور، ۱۷ درصد وابسته به دانشگاه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مابقی هم در دانشگاه آزاد مشغول به تحصیل بوده اند.

مقایسه تعداد دانشجویان دانشگاه ها به تفکیک نوع وابستگی و گروه تحصیلی سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۶، با سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ نشان می دهد که در این سال از مجموع ۶۰۲۵۸ نفر دانشجوی دانشگاه های استان، ۱۸/۵ درصد آنها وابسته به دانشگاه های دولتی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری، ۱۷ درصد آنها وابسته به دانشگاه پیام نور، ۱۱/۷ درصد آنها وابسته به دانشگاه جامع علمی کاربردی، ۱/۹ درصد آنها وابسته به دانشگاه فرهنگیان، ۴ درصد آنها وابسته به دانشگاه فنی و حرفه ای، ۵/۷ درصد آنها وابسته به دانشگاه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۸/۱ درصد آنها وابسته به دانشگاه و موسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی و ۳۳/۲ درصد آنها وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی بوده است.

در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ از ۱۲۶۵ دانشجوی دکتری تخصصی ۶۱/۷ درصد وابسته به دانشگاه های دولتی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری، ۰/۷ درصد در دانشگاه پیام نور، ۲۰ درصد در دانشگاه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ۱۷/۵ درصد در دانشگاه آزاد مشغول به تحصیل بوده اند. در همین سال تحصیلی کل ۱۳۴۸ دانشجوی دکتری حرفه ای در دانشگاه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مشغول به تحصیل بوده اند.

جدول ۱۰۰- آموزشگران دانشگاهی تمامی وقت موسسات آموزش عالی بر حسب جنس

سال تحصیلی و شهرستان	جمع	مرد	زن
۱۳۹۴-۹۵	۱۴۹۹	۱۱۲۸	۳۷۱
۱۳۹۵-۹۶	۱۴۶۶	۱۱۰۶	۳۶۰
ایهر	۲۹۷	۲۲۵	۷۲
ایجرود	۳	۳	۰
خدابنده	۳۳	۲۳	۱۰
خرم دره	۱۱	۱۱	۰
زنجان	۱۱۱۷	۸۴۲	۲۷۵
سلطانیه	۳	۱	۲
طارم	۱	۰	۱
ماهانشان	۱	۱	۰

مأخذ: سالنامه آماری استان.

ادامه جدول ۱۰۰- آموزشگران دانشگاهی تمامی وقت موسسات آموزش عالی برحسب رتبه

آموزشگران دانشگاهی غیر هیأت علمی	هیأت علمی (۱)					جمع	سال تحصیلی و شهرستان
	مربی آموزشیار	مربی	استادیار	دانشیار	استاد		
۱۸	۴	۴۹۱	۸۳۱	۱۲۱	۳۴	۱۴۹۹	۱۳۹۴-۹۵
۸	۲	۴۴۴	۷۹۷	۱۷۱	۴۴	۱۴۶۶	۱۳۹۵-۹۶
۲	۰	۱۴۷	۱۲۲	۲۰	۶	۲۹۷	ایهر
۰	۰	۳	۰	۰	۰	۳	ایجرود
۲	۰	۲۲	۸	۱	۰	۳۳	خدابنده
۰	۰	۶	۵	۰	۰	۱۱	خرم دره
۳	۲	۲۶۲	۶۶۲	۱۵۰	۳۸	۱۱۱۷	زنجان
۰	۰	۳	۰	۰	۰	۳	سلطانیه
۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	طارم
۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱	ماه‌نشان

۱- شامل هیئت علمی تمام وقت و حق التدریس است.

مأخذ: پیشین

جدول ۱۰۱- دانشجویان و کارکنان آموزشی، دفتری و اداری دانشگاه فرهنگیان

واحد: نفر

کارکنان آموزشی، دفتری و اداری		دانشجو			سال تحصیلی و شهرستان
دفتری و اداری	آموزشی	زن	مرد	جمع	
-	-	۴۵۳	۶۸۴	۱۱۳۷	۱۳۹۴-۹۵
۵۲	۱۲	۳۹۹	۵۸۰	۹۷۹	۱۳۹۵-۹۶
۰	۰	۰	۰	۰	ایهر
۰	۰	۰	۰	۰	ایجرود
۰	۰	۰	۰	۰	خدابنده
۰	۰	۰	۰	۰	خرم دره
۵۲	۱۲	۳۹۹	۵۸۰	۹۷۹	زنجان
۰	۰	۰	۰	۰	سلطانیه
۰	۰	۰	۰	۰	طارم
۰	۰	۰	۰	۰	ماه‌نشان

مأخذ: پیشین

جدول ۱۰۲- ثبت نام شدگان جدید دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی
بر حسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس

کارشناسی (لیسانس)			کاردانی (فوق دیپلم)			جمع کل			سال تحصیلی / رشته تحصیلی
زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	
۳۳۰۶	۴۰۲۲	۷۳۲۸	۱۰۸۴	۲۵۸۳	۳۶۶۷	۶۷۰۷	۹۳۴۸	۱۶۰۵۵	۱۳۹۴-۹۵
۲۹۳۴	۳۴۳۹	۶۳۷۳	۸۴۲	۱۸۲۹	۲۶۷۱	۵۸۸۷	۷۷۷۹	۱۳۶۶۶	۱۳۹۵-۹۶
۱۶۹۵	۱۶۷۴	۳۳۶۹	۴۹۲	۷۶۸	۱۲۶۰	۳۰۸۵	۳۵۳۲	۶۶۱۷	علوم انسانی
۳۸۳	۱۷۵	۵۵۸	۰	۰	۰	۸۵۳	۴۶۵	۱۳۱۸	علوم پایه
۲۹۷	۱۴۷	۴۴۴	۰	۲۲	۲۲	۵۸۰	۳۹۰	۹۷۰	علوم پزشکی
۳۱۷	۱۲۶۷	۱۵۸۴	۱۷۷	۸۶۸	۱۰۴۵	۶۶۰	۲۷۴۰	۳۴۰۰	فنی و مهندسی
۱۱۱	۶۴	۱۷۵	۵	۲۵	۳۰	۲۷۱	۲۵۶	۵۲۷	کشاورزی، دامپزشکی
۱۳۱	۱۱۲	۲۴۳	۱۶۸	۱۴۶	۳۱۴	۴۳۸	۳۹۶	۸۳۴	هنر

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۰۲- ثبت نام شدگان جدید دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی
بر حسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس

دکترای تخصصی			دکترای حرفه ای			فوق لیسانس			سال تحصیلی / رشته تحصیلی
زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	
۱۶۰	۲۲۷	۳۸۷	۱۴۸	۱۴۸	۲۹۶	۲۰۰۹	۲۳۶۸	۴۳۷۷	۱۳۹۴-۹۵
۲۴۴	۳۱۵	۵۵۹	۱۸۱	۱۶۸	۳۴۹	۱۶۸۶	۲۰۲۸	۳۷۱۴	۱۳۹۵-۹۶
۷۸	۱۴۴	۲۲۲	۰	۰	۰	۸۲۰	۹۴۶	۱۷۶۶	علوم انسانی
۷۴	۵۶	۱۳۰	۰	۰	۰	۳۹۶	۲۳۴	۶۳۰	علوم پایه
۴۵	۳۰	۷۵	۱۸۱	۱۶۸	۳۴۹	۵۷	۲۳	۸۰	علوم پزشکی
۹	۴۶	۵۵	۰	۰	۰	۱۵۷	۵۵۹	۷۱۶	فنی و مهندسی
۳۰	۳۷	۶۷	۰	۰	۰	۱۲۵	۱۳۰	۲۵۵	کشاورزی و دامپزشکی
۸	۲	۱۰	۰	۰	۰	۱۳۱	۱۳۶	۲۶۷	هنر

مأخذ: پیشین

جدول ۱۰۳- دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی برحسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس

سال تحصیلی / رشته تحصیلی	جمع کل			کاردانی (فوق دیپلم)			کارشناسی (لیسانس)		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
۱۳۹۴-۹۵	۶۰۲۵۸	۳۳۱۷۷	۲۷۰۸۱	۹۵۷۱	۶۸۶۹	۲۷۰۲	۳۶۱۳۲	۱۸۷۴۲	۱۷۳۹۰
۱۳۹۵-۹۶	۵۵۲۶۴	۳۰۴۱۵	۲۴۸۴۹	۸۲۹۴	۵۸۳۲	۲۴۶۲	۳۱۶۵۱	۱۶۴۷۰	۱۵۱۸۱
علوم انسانی	۲۵۴۲۲	۱۳۱۰۰	۱۲۳۲۲	۳۹۲۰	۲۴۵۷	۱۴۶۳	۱۵۲۳۵	۷۲۲۱	۸۰۱۴
علوم پایه	۵۱۷۸	۱۶۵۸	۳۵۲۰	۰	۰	۰	۲۷۳۰	۷۳۹	۱۹۹۱
علوم پزشکی	۴۸۶۲	۱۸۸۹	۲۹۷۳	۱۰۳	۱۰۲	۱	۲۲۹۰	۷۱۸	۱۵۷۲
فنی و مهندسی	۱۳۹۳۲	۱۱۰۱۷	۲۹۱۵	۳۲۲۴	۲۷۵۲	۴۷۲	۸۳۹۱	۶۴۶۱	۱۹۳۰
کشاورزی، دامپزشکی	۲۲۷۸	۹۹۹	۱۲۷۹	۹۱	۷۶	۱۵	۱۲۸۹	۴۹۱	۷۹۸
هنر	۳۵۹۲	۱۷۵۲	۱۸۴۰	۹۵۶	۴۴۵	۵۱۱	۱۷۱۶	۸۴۰	۸۷۶

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۰۳- دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی برحسب گروه عمده رشته تحصیلی و جنس

سال تحصیلی / رشته تحصیلی	فوق لیسانس			دکترای حرفه ای			دکترای تخصصی		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
۱۳۹۴-۹۵	۱۱۹۴۲	۶۳۰۱	۵۶۴۱	۱۳۴۸	۵۸۵	۷۳۶	۱۲۶۵	۶۸۰	۵۸۵
۱۳۹۵-۹۶	۱۱۶۱۵	۶۲۶۷	۵۳۴۸	۱۹۱۱	۸۵۸	۱۰۵۳	۱۷۹۳	۹۸۸	۸۰۵
علوم انسانی	۵۷۵۵	۳۰۹۲	۲۶۶۳	۰	۰	۰	۵۱۲	۳۳۰	۱۸۲
علوم پایه	۱۸۸۶	۶۸۰	۱۲۰۶	۰	۰	۰	۵۶۲	۲۳۹	۳۲۳
علوم پزشکی	۲۷۴	۷۸	۱۹۶	۱۹۱۱	۸۵۸	۱۰۵۳	۲۸۴	۱۳۳	۱۵۱
فنی و مهندسی	۲۱۲۲	۱۶۴۱	۴۸۱	۰	۰	۰	۱۹۵	۱۶۳	۳۲
کشاورزی، دامپزشکی	۶۶۸	۳۱۱	۳۵۷	۰	۰	۰	۲۳۰	۱۲۱	۱۰۹
هنر	۹۱۰	۴۶۵	۴۴۵	۰	۰	۰	۱۰	۲	۸

مأخذ: پیشین

جدول ۱۰۴- دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی برحسب دانشگاه و وابستگی به دستگاه اجرایی برحسب جنس

وابستگی به دانشگاه			جمع کل			کارشناسی (لیسانس)			دستگاه اجرایی
زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	
۱۳۹۴-۹۵	۳۳۱۷۳	۲۷۰۷۶	۹۵۷۱	۶۸۶۹	۲۷۰۲	۳۶۱۳۲	۱۸۷۴۲	۱۷۳۹۰	
۱۳۹۵-۹۶	۵۵۲۶۴	۲۴۸۴۹	۸۲۹۴	۵۸۳۲	۲۴۶۲	۳۱۶۵۱	۱۶۴۷۰	۱۵۱۸۱	
وزارت علوم	۵۱۹۳	۶۲۷۹	۹۱	۱۹	۷۲	۶۹۲۷	۳۰۷۵	۳۸۵۲	
پیام نور	۳۰۰۰	۴۶۹۴	۰	۰	۰	۷۵۰۱	۲۹۲۴	۴۵۷۷	
جامع علمی و کاربردی	۴۸۶۰	۱۷۱۳	۳۴۴۵	۲۵۶۵	۸۱۰	۳۱۲۸	۲۲۹۵	۸۳۳	
فرهنگیان	۵۸۰	۳۹۹	۲۴	۸	۱۶	۹۵۵	۵۷۲	۳۸۳	
فنی و حرفه ای	۱۳۷۸	۷۹۹	۱۸۸۱	۱۰۸۲	۷۹۹	۲۹۶	۲۹۶	۰	
علوم پزشکی	۱۴۹۷	۲۱۲۱	۱۰۲	۱۰۲	۰	۱۳۵۰	۴۵۰	۹۰۰	
غیر دولتی-غیرانتفاعی	۲۰۷۳	۱۲۰۷	۷۴۳	۵۰۶	۲۳۷	۱۸۵۵	۱۱۴۰	۷۱۵	
دانشگاه آزاد اسلامی	۱۱۸۳۴	۷۶۳۷	۲۰۰۸	۱۵۵۰	۴۵۸	۹۶۳۹	۵۷۱۸	۳۹۲۱	

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۰۴- دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی برحسب نوع دانشگاه و وابستگی

وابستگی به دانشگاه			فوق لیسانس			دکترای حرفه ای			دکترای تخصصی			دستگاه اجرایی
زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع	
۱۳۹۴-۹۵	۶۳۰۱	۵۶۴۱	۱۳۴۸	۵۸۵	۷۶۳	۱۲۵۶	۶۷۶	۵۸۰	۱۱۹۴۲			
۱۳۹۵-۹۶	۶۲۶۷	۵۳۴۸	۱۹۱۱	۸۵۸	۱۰۵۳	۱۷۹۳	۹۸۸	۸۰۵	۱۱۶۱۵			
وزارت علوم	۱۶۰۴	۱۹۱۱	۰	۰	۰	۹۳۹	۴۹۵	۴۴۴	۳۵۱۵			
پیام نور	۷۰	۱۰۸	۰	۰	۰	۱۵	۶	۹	۱۷۸			
جامع علمی و کاربردی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰			
فرهنگیان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰			
فنی و حرفه ای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰			
علوم پزشکی	۱۲۷	۲۴۳	۱۴۹۰	۶۷۶	۸۱۴	۳۰۶	۱۴۲	۱۶۴	۳۷۰			
غیر دولتی-غیرانتفاعی	۴۲۷	۲۵۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۶۸۲			
دانشگاه آزاد اسلامی	۴۰۳۹	۲۸۳۱	۴۲۱	۱۸۲	۲۳۹	۵۳۳	۳۴۵	۱۸۸	۶۸۷۰			

مأخذ: پیشین

جدول ۱۰۵- دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی برحسب
شهرستانوع وابستگی

شهرستان	جمع کل			کاردانی (فوق دیپلم)			کارشناسی (لیسانس)		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
کل استان	۵۵۲۶۴	۳۰۴۱۵	۲۴۸۴۹	۸۲۹۴	۵۸۳۲	۲۴۶۲	۳۱۶۵۱	۱۶۴۷۰	۱۵۱۸۱
ابهر	۸۴۵۲	۵۱۱۹	۳۳۳۳	۱۴۹۴	۱۱۲۶	۳۶۸	۴۴۱۴	۲۴۴۳	۱۹۷۱
ایجرود	۱۸۴	۸۹	۹۵	۰	۰	۰	۱۸۴	۸۹	۹۵
خدابنده	۲۱۶۲	۱۳۳۵	۸۲۷	۴۰۴	۳۴۵	۵۹	۱۶۸۴	۹۲۰	۷۲۸
خرم دره	۱۷۵۱	۱۰۶۱	۶۹۰	۴۵۷	۳۲۵	۱۳۲	۱۱۱۵	۶۳۵	۴۸۰
زنجان	۴۱۰۷۳	۲۱۸۱۱	۱۹۲۶۲	۵۶۴۳	۳۷۸۹	۱۸۵۴	۲۲۹۴۴	۱۱۶۳۰	۱۱۳۱۴
سلطانیه	۳۴۳	۱۶۸	۱۷۵	۰	۰	۰	۳۴۳	۱۶۸	۱۷۵
طارم	۹۳۴	۵۷۵	۳۵۹	۱۹۲	۱۶۱	۳۱	۷۴۲	۴۱۴	۳۲۸
ماه‌نشان	۳۶۵	۲۵۷	۱۰۸	۱۰۴	۸۶	۱۸	۲۶۱	۱۷۱	۹۰

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۰۵- دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی برحسب
شهرستانوع

شهرستان	فوق لیسانس			دکترای حرفه‌ای			دکترای تخصصی		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
کل استان	۱۱۶۱۵	۶۲۶۷	۵۳۴۸	۱۹۱۱	۸۵۸	۱۰۵۳	۱۷۹۳	۹۸۸	۸۰۵
ابهر	۲۴۳۰	۱۴۸۵	۹۴۵	۰	۰	۰	۱۱۴	۶۵	۴۹
ایجرود	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خدابنده	۱۰۲	۶۶	۳۶	۰	۰	۰	۸	۴	۴
خرم دره	۱۷۹	۱۰۱	۷۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰
زنجان	۸۹۰۴	۴۶۱۵	۴۲۸۹	۱۹۱۱	۸۵۸	۱۰۵۳	۱۶۷۱	۹۱۹	۷۵۲
سلطانیه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
طارم	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ماه‌نشان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

مأخذ: پیشین

جدول ۱۰۶- دانشجویان دانش آموخته دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی
برحسب رشته تحصیلی

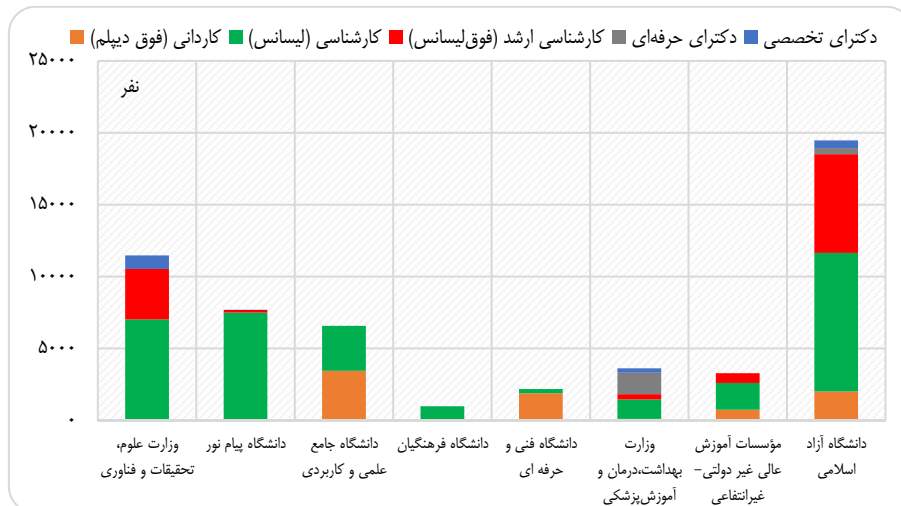
سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	جمع کل			کاردانی (فوق دیپلم)			کارشناسی (لیسانس)		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
۱۳۹۴-۹۵	۱۳۵۲۳	۸۴۰۸	۵۱۱۵	۳۵۵۱	۲۵۰۰	۱۰۵۱	۷۶۲۴	۴۴۹۳	۳۱۳۱
۱۳۹۵-۹۶	۱۳۰۶۹	۸۰۵۲	۵۰۱۷	۲۷۴۷	۲۱۱۴	۶۳۳	۷۳۲۷	۴۲۵۶	۳۰۷۱
علوم انسانی	۶۱۴۰	۳۶۰۱	۲۵۳۹	۱۰۴۴	۷۶۲	۲۸۲	۳۲۶۵	۱۷۴۴	۱۵۲۱
علوم پایه	۹۷۲	۳۰۰	۶۷۲	۲۱	۹	۱۲	۵۱۳	۱۰۹	۴۰۴
علوم پزشکی	۵۵۲	۱۹۱	۳۶۱	۳۴	۳۴	۰	۳۵۲	۹۷	۲۵۵
فنی و مهندسی	۳۷۰۹	۳۰۹۷	۶۱۲	۱۱۰۴	۱۰۱۸	۸۶	۲۳۶۷	۱۹۰۱	۴۶۶
کشاورزی، دامپزشکی	۷۶۲	۲۹۵	۴۶۷	۱۹۹	۳۷	۱۶۲	۳۴۹	۱۴۵	۲۰۴
هنر	۹۳۴	۵۶۸	۳۶۶	۳۴۵	۲۵۴	۹۱	۴۸۱	۲۶۰	۲۲۱

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۰۶- دانشجویان دانش آموخته دوره های مختلف تحصیلی موسسات آموزش عالی
برحسب رشته تحصیلی

سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	فوق لیسانس			دکترای حرفه ای			دکترای تخصصی		
	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن
۱۳۹۴-۹۵	۲۲۲۳	۱۳۶۰	۸۶۳	۵۹	۲۰	۳۹	۶۶	۳۵	۳۱
۱۳۹۵-۹۶	۲۸۱۷	۱۶۰۲	۱۲۱۵	۱۰۳	۳۹	۶۴	۷۵	۴۱	۳۴
علوم انسانی	۱۸۳۱	۱۰۹۵	۷۳۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰
علوم پایه	۴۰۰	۱۶۴	۲۳۶	۰	۰	۰	۳۸	۱۸	۲۰
علوم پزشکی	۳۹	۱۰	۲۹	۱۰۳	۳۹	۶۴	۲۴	۱۱	۱۳
فنی و مهندسی	۲۳۴	۱۷۴	۶۰	۰	۰	۰	۴	۴	۰
کشاورزی، دامپزشکی	۲۰۵	۱۰۵	۱۰۰	۰	۰	۰	۹	۸	۱
هنر	۱۰۸	۵۴	۵۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰

مأخذ: پیشین

نمودار ۳۱- دانشجویان آموزش عالی استان به تفکیک نوع وابستگی و دوره تحصیلی
سال ۹۶-۱۳۹۵

■ تأمین اجتماعی

در جهان هستی کلیه افرادی که متولد شده‌اند همه کاملاً یکسان نبوده و چه بسا افرادی هستند که از نوع و یا انواعی از نقصان عضو رنج می‌برند که از جمله می‌توان به نابینایی، ناشنوایی، نقص در گفتار و یا اندیشه یا معلولیت‌های جسمی و حرکتی اشاره نمود برای یاری رساندن به این طیف از انسان‌ها مسئله تأمین اجتماعی مطرح می‌شود.

از طرف دیگر، کلیه افراد اجتماع نیازمند حمایت هستند چه افراد شاغل یا بازنشسته، چه خانواده افرادی که در حین کار و یا در زمان بازنشستگی از دنیا رفته‌اند و حتی افرادی که در دوره زمانی خاص به دلایل گوناگون بیکار شده‌اند، نیز باید تحت حمایت قرار گیرند و همچنین خانواده‌های نیازمند و ناتوان و از کار افتاده، خانواده‌های افراد زندانی، خانواده‌های محروم و مستضعف و خانواده‌های محترم شهدا به‌عنوان بخشی از اجتماع انسانی باید مورد حمایت قرار گیرند.

از سازمان‌ها، نهادها و مؤسساتی که در قلمرو امور حمایتی نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی فعال می‌باشند می‌توان سازمان بهزیستی، کمیته امداد، بنیاد شهید و امور ایثارگران و... را نام برد.

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی و اصلی بخش

• بیمه شدگان تحت پوشش بیمه سلامت

بیمه‌شدگان خدمات درمانی (اصلی و تبعی) و تأمین اجتماعی (اصلی) به‌عنوان مهم‌ترین سازمان‌های بیمه‌گر جمعیت استان می‌باشند.

در سال ۱۳۹۵ مجموع بیمه شدگان تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت ۶۲۳۱۹۳ نفر بوده است. در همین سال از مجموع بیمه شدگان سهم بیمه شدگان اصلی با ۱۸۶۰۶۰ نفر معادل ۳۰ درصد و جمعیت بیمه شدگان تبعی آن با ۴۳۷۱۳۳ نفر معادل ۷۰ درصد می‌باشد. در همین سال سهم هریک از شهرستان‌های استان از مجموع بیمه شدگان اصلی استان شامل: شهرستان ابهر ۱۱ درصد، سهم شهرستان ایجرود ۵ درصد، سهم شهرستان خدابنده ۲۱ درصد، سهم شهرستان خرمدره ۴ درصد، سهم شهرستان زنجان ۴۳ درصد، سهم شهرستان سلطانیه ۴ درصد، سهم شهرستان طارم ۶ درصد و سهم شهرستان ماهنشان هم ۵ درصد بوده است.

در طول سه سال اخیر ۱۳۹۶-۱۳۹۳ با توجه به افزایش فعالیت بیمه‌های همگانی سلامت، بیمه روستایی و بیمه سایر اقشار سهم بیمه شدگان خدمات درمانی (اصلی و تبعی) نسبتاً افزایش مناسبتی داشته است، به طوری که در آخر سال ۱۳۹۲ تعداد بیمه شدگان خدمات درمانی (اصلی و تبعی) ۵۵۶۷۰۸ نفر بوده است که این تعداد با متوسط رشد سالانه ۴ درصد به رقم ۶۲۳۱۹۳ نفر در سال ۱۳۹۵ رسیده است. همچنین رشد یک‌ساله جمعیت تحت بیمه شدگان پوشش اداره کل بیمه سلامت معادل ۱/۱ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۵ سهم کلی بیمه شدگان اصلی کارکنان دولت هریک از شهرستان استان از مجموع بیمه شدگان اصلی کارکنان دولت تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت مشتمل بر ۶۶ درصد در شهرستان زنجان، ۱۲ درصد شهرستان ابهر، ۱۰ درصد شهرستان خدابنده، ۵ درصد شهرستان خرمدره و مابقی برای سایر شهرستان‌ها بوده است. در مقایسه با سال ۱۳۹۵ در سال ۱۳۹۴ مجموع

بیمه شدگان اصلی تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت ۴۹۲۷۲۰ نفر و جمعیت بیمه شدگان تبعی آن ۱۲۳۹۷۹ نفر بوده است. در همین سال سهم شهرستان ابهر از بیمه شدگان اصلی تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت ۱۱ درصد، سهم شهرستان ایجرود ۸ درصد، سهم شهرستان خدابنده ۲۸ درصد، سهم شهرستان خرمدره ۴ درصد، سهم شهرستان زنجان ۲۹ درصد، سهم شهرستان سلطانیه ۶ درصد، سهم شهرستان طارم ۹ درصد و سهم شهرستان ماهنشان ۷ درصد بوده است. در طول دو سال ۱۳۹۳-۱۳۹۴ با توجه به افزایش فعالیت بیمه های همگانی سلامت، بیمه روستایی و بیمه سایر اقشار سهم بیمه شدگان خدمات درمانی (اصلی و تبعی) به طور قابل توجهی افزایش یافته، به طوریکه در این یکسال ۶۲۸۰۶ نفر به تعداد بیمه شدگان اصلی تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت افزوده شده است. نرخ رشد یکساله (۹۴-۱۳۹۳) تعداد بیمه شدگان اصلی تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت معادل ۱۴/۶ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۴ از مجموع بیمه شدگان اصلی کارکنان دولت تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت ۶۶ درصد مربوط به جمعیت شهرستان زنجان، ۱۲ درصد شهرستان ابهر، ۱۰ درصد شهرستان خدابنده، ۵ درصد شهرستان خرمدره و مابقی برای سایر شهرستان ها بوده است.

جدول ۱۰۷- بیمه شدگان اصلی و تبعی تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت استان زنجان در سال ۱۳۹۵

واحد: نفر

شرح	جمع		کارکنان دولت		بیمه همگانی سلامت		روستاییان		سایر اقشار	
	اصلی	تبعی	اصلی	تبعی	اصلی	تبعی	اصلی	تبعی	اصلی	تبعی
استان	۱۸۶۰۶۰	۴۳۷۱۳۳	۲۸۵۶۰	۴۵۴۷۰	۴۶۳۱۷	۶۸۸۲۵	۱۰۲۲۲۳	۳۰۸۷۷۷	۸۹۶۰	۱۴۰۶۱
ابهر	۲۱۱۹۸	۴۷۷۵۱	۳۴۷۷	۵۵۹۰	۵۶۷۴	۸۴۳۴	۱۱۱۷۷	۳۲۲۹۳	۸۷۰	۱۴۳۴
ایجرود	۹۵۴۵	۲۸۲۶۵	۳۹۶	۵۱۰	۰	۰	۹۰۸۲	۲۷۶۷۸	۶۷	۷۷
خدابنده	۳۹۷۶۵	۱۱۲۲۲۰	۲۷۷۴	۵۹۷۵	۳۳۳۲	۵۶۲۹	۳۲۴۷۴	۹۸۳۱۳	۱۱۸۵	۲۳۰۳
خرمدره	۷۸۲۵	۱۶۷۰۷	۱۴۰۴	۲۲۵۳	۳۱۳۹	۵۱۱۵	۲۸۶۶	۸۸۳۲	۴۱۶	۵۰۷
زنجان	۸۰۴۷۵	۱۵۲۳۸۷	۱۸۸۰۳	۲۷۶۳۷	۳۴۱۷۲	۴۹۶۴۷	۲۱۵۳۱	۶۶۱۵۰	۵۹۶۹	۸۹۵۳
سلطانیه	۷۱۷۹	۲۰۹۱۱	۴۶۵	۸۷۶	۰	۰	۶۷۰۳	۲۰۰۳۲	۱۱	۳
طارم	۱۱۲۳۱	۳۲۸۵۰	۸۶۳	۱۹۵۲	۰	۰	۱۰۰۶۹	۳۰۴۰۲	۲۹۹	۴۹۶
ماه‌نشان	۸۸۴۲	۲۶۰۴۲	۳۷۸	۶۷۷	۰	۰	۸۳۲۱	۲۵۰۷۷	۱۴۳	۲۸۸

مأخذ: سالنامه آماری استان.

جدول ۱۰۸- سهم شهرستانی بیمه شدگان اصلی و تبعی تحت پوشش اداره کل بیمه سلامت استان زنجان در سال ۱۳۹۵ (دنباله)

واحد: نفر

شرح	جمع		کارکنان دولت		بیمه همگانی سلامت		روستاییان		سایر اقشار	
	اصلی	تبعی	اصلی	تبعی	اصلی	تبعی	اصلی	تبعی	اصلی	تبعی
استان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
ایهر	۱۱	۱۱	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۱	۱۰	۱۰	۱۰
ایجرود	۵	۶	۱	۱	۰	۰	۹	۹	۱	۱
خدابنده	۲۱	۲۶	۱۰	۱۳	۷	۸	۳۲	۳۲	۱۳	۱۶
خرمدره	۴	۴	۵	۵	۷	۷	۳	۳	۵	۴
زنجان	۴۳	۳۵	۶۶	۶۱	۷۴	۷۲	۲۱	۲۱	۶۷	۶۴
سلطانیه	۴	۵	۲	۲	۰	۰	۷	۶	۰	۰
طارم	۶	۸	۳	۴	۰	۰	۱۰	۱۰	۳	۴
ماهانشان	۵	۶	۱	۱	۰	۰	۸	۸	۲	۲

مأخذ: پیشین

• بیمه شدگان تحت پوشش بیمه تامین اجتماعی

در سال ۱۳۹۵ مجموع بیمه شدگان اصلی و تبعی و مستمری بگیران تحت پوشش تامین اجتماعی استان ۵۱۹۸۳۸ نفر بوده که از این تعداد ۴۴۶۹۹۹ نفر (۸۶ درصد) مربوط به بیمه شدگان و ۷۲۸۳۹ نفر (۱۴ درصد) مربوط به مستمری بگیران بوده است.

در همین سال، از مجموع بیمه شدگان سازمان، ۱۷۷۳۱۶ نفر معادل ۴۰ درصد شامل افراد بیمه شده اصلی تامین اجتماعی بوده و مابقی آنها مربوط به بیمه شدگان تبعی آنها بوده است.

در مقایسه با سال ۱۳۹۵ در سال گذشته (سال ۱۳۹۴) مجموع بیمه شدگان اصلی و تبعی و مستمری بگیران تحت پوشش تامین اجتماعی استان ۵۱۰۴۷۵ نفر بوده که از این تعداد ۴۴۱۰۵۲ نفر (۸۶ درصد) مربوط به بیمه شدگان و ۶۹۴۲۳ نفر (۱۴ درصد) مربوط به مستمری بگیران بوده است. در همین سال، مجموع بیمه شدگان اصلی تامین اجتماعی ۱۷۰۲۸۱ نفر (۳۹ درصد) و مابقی مربوط به بیمه شدگان تبعی بوده است. البته در سال ۱۳۹۳، تعداد بیمه شدگان اصلی تامین اجتماعی استان ۱۷۴۸۷۳ نفر بوده که در طول دو سال ۱۳۹۴-۱۳۹۳، ۴۵۹۲ نفر از تعداد بیمه شدگان اصلی تحت پوشش تامین اجتماعی استان کاسته شده است.

نرخ رشد منفی یکساله (۱۳۹۴-۱۳۹۳) بیمه شدگان اصلی بیمه تامین اجتماعی استان معادل ۲/۶ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۴، تعداد بیمه شدگان اصلی تامین اجتماعی استان ۱۷۴۸۷۳ نفر بوده که در طول دو سال ۱۳۹۴-۱۳۹۳، ۴۵۹۲ نفر از تعداد بیمه شدگان اصلی تحت پوشش تامین اجتماعی استان کاسته شده است. نرخ رشد منفی یکساله (۱۳۹۴-۱۳۹۳) بیمه شدگان اصلی بیمه تامین اجتماعی استان معادل ۲/۶ درصد بوده است.

جدول ۱۰۹- بیمه شدگان تامین اجتماعی به تفکیک شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵

واحد: نفر

شرح	جمع کل	بیمه شدگان			مستمری بگیران		
		جمع	اصلي	تبعی	جمع	اصلي	تبعی
استان	۵۱۹۸۳۸	۴۴۶۹۹۹	۱۷۷۳۱۶	۲۶۹۶۸۳	۷۲۸۳۹	۳۹۰۸۲	۳۳۷۵۷
ابهر	۹۵۹۶۲	۸۰۶۸۸	۳۱۵۹۴	۴۹۰۹۴	۱۵۲۷۴	۷۴۳۵	۷۸۳۹
ایجرود	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خدابنده	۳۵۱۲۳	۳۲۹۴۵	۱۲۱۴۵	۲۰۸۰۰	۲۱۷۸	۱۲۵۹	۹۱۹
خرمدره	۳۸۶۷۹	۳۱۰۴۴	۱۲۴۴۹	۱۸۵۹۵	۷۶۳۵	۳۸۴۸	۳۷۸۷
زنجان	۳۱۹۰۱۹	۲۷۳۰۸۱	۱۱۰۶۳۸	۱۶۲۴۴۳	۴۵۹۳۸	۲۵۴۹۶	۲۰۴۴۲
سلطانیه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
طارم	۱۲۸۷۱	۱۲۲۲۷	۴۵۲۳	۷۷۰۴	۶۴۴	۴۲۳	۲۲۱
ماهانشان	۱۸۱۸۴	۱۷۰۱۴	۵۹۶۷	۱۱۰۴۷	۱۱۷۰	۶۲۱	۵۴۹

* عدم تفکیک جمعیت بیمه شده شهرستانها از شهرستان های زنجان و ابهر

جدول ۱۱۰- سهم بیمه شدگان تامین اجتماعی به تفکیک شهرستان های استان در سال ۱۳۹۵

واحد: درصد

شرح	جمع کل	بیمه شدگان			مستمری بگیران		
		جمع	اصلي	تبعی	جمع	اصلي	تبعی
استان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
ابهر	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۲۱	۱۹	۲۳
ایجرود	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خدابنده	۷	۷	۷	۸	۳	۳	۳
خرمدره	۷	۷	۷	۷	۱۰	۱۰	۱۱
زنجان	۶۱	۶۱	۶۲	۶۰	۶۳	۶۵	۶۱
سلطانیه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
طارم	۲	۳	۳	۳	۱	۱	۱
ماهانشان	۳	۴	۳	۴	۲	۲	۲

مأخذ: سالنامه آماری استان. * عدم تفکیک جمعیت بیمه شده شهرستانها از شهرستان های زنجان و ابهر

▪ بهداشت و درمان

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی اصلی

• تعداد تخت بیمارستانی به ازای هر ده هزار نفر جمعیت

تعداد بیمارستان و تعداد تخت‌های بیمارستانی از جمله شاخص‌های توسعه بشمار می‌روند و هرچقدر تعداد تخت‌های بیمارستانی بیشتر باشد، نشانه بهبود ظرفیت‌های بخش درمانی جامعه است. تعداد تخت‌های فعال بیمارستانی هم از مهمترین شاخص‌های موجود در بخش بهداشت و درمان است. تخت فعال تختی است که آماده برای پذیرش بیمار است بطوریکه با دسترس بیمار به تخت بیمارستانی به لحاظ وجود آمادگی و امکانات تخصصی، تجهیزات و نیروی انسانی، امکان تشخیص بیماری، درمان و اعاده سلامت بیمار تحقق می‌یابد.

در سال ۱۳۹۳، نسبت تخت بیمارستانی موجود به مصوب استان معادل ۸۸/۹ درصد بوده است که این رقم با افزایش ۵/۷ درصدی به رقم ۹۴/۶ درصد در سال ۱۳۹۴ ارتقاء یافته است.

در سال ۱۳۹۳ نسبت تعداد پایگاه‌های اورژانس جاده‌ای موجود به مصوب برابر با ۰/۷ درصد بوده که در سال ۱۳۹۴ به ۰/۸۵ درصد افزایش یافته است.

جدول ۱۱۱- شاخص‌های بهداشت و درمان استان در سال ۹۵-۱۳۹۴

سال	تعداد بیمارستان فعال	تعداد تخت ثابت	تخت بیمارستانی در صد اشغال	سرانه پزشک به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت			تعداد خانه بهداشت به ازای هر هزار نفر جمعیت روستایی (باب)
				پزشک عمومی	پزشک متخصص	دندان پزشک	
۱۳۹۴	۱۳	۲۵۴۷	۸۱/۷۵	۲/۵	۲/۹	۰/۵	۱/۳
۱۳۹۵	۱۳	۲۵۴۷	۸۰/۳	۲/۳	۲/۷	۰/۵	۱/۲۹

مأخذ: دانشگاه علوم پزشکی زنجان،

جدول ۱۱۲- شاخص‌های بهداشت و درمان استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴

شرح	جمع		دانشگاه علوم پزشکی		تامین اجتماعی		سایر نهاد ها و ارگانهای دولتی		خصوصی	
	بیمارستان ثابت	بیمارستان فعال	بیمارستان ثابت	بیمارستان فعال	بیمارستان ثابت	بیمارستان فعال	بیمارستان ثابت	بیمارستان فعال	بیمارستان ثابت	بیمارستان فعال
۱۳۹۴	۱۳	۲۵۴۷	۹	۲۱۰۹	۲	۲۵۵	۱	۸۳	۱	۱۰۰
۱۳۹۵	۱۳	۲۵۴۷	۹	۲۱۰۹	۲	۲۵۵	۱	۸۳	۱	۱۰۰
ابهر	۲	۳۹۰	۱	۲۷۶	۱	۱۱۴	-	-	-	-
ایجرود	۱	۵۳	۱	۵۳	-	-	-	-	-	-
خدابنده	۱	۲۴۴	۱	۲۴۴	-	-	-	-	-	-
خرمدره	۱	۱۴۳	۱	۱۴۳	-	-	-	-	-	-
زنجان	۶	۱۶۰۱	۳	۱۲۷۷	۱	۱۴۱	۱	۸۳	۱	۱۰۰
سلطانیه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
طارم	۱	۶۳	۱	۶۳	-	-	-	-	-	-
ماه‌نشان	۱	۵۳	۱	۵۳	-	-	-	-	-	-

مأخذ: پیشین

جدول ۱۱۳- شاخص‌های بهداشت و درمان استان در سال‌های ۹۵-۱۳۹۴

شرح	مراکز بهداشتی و درمانی			پایگاه بهداشت			تسهیلات زایمانی	خانه های بهداشت فعال
	جمع	شهری	روستایی	جمع	شهری	روستایی		
۱۳۹۴	۱۰۱	۴۴	۵۷	۳۱	۳۱	۰	۱۲	۴۴۸
۱۳۹۵	۱۱۴	۴۵	۶۹	۷۸	۷۸	۰	۱۰	۴۴۸
ابهر	۱۴	۸	۶	۱۴	۱۴	۰	۱	۴۰
ایجرود	۸	۲	۶	۲	۲	۰	۱	۳۸
خدابنده	۲۶	۷	۱۹	۹	۹	۰	۴	۱۲۹
خرمدره	۷	۵	۲	۸	۸	۰	۰	۱۰
زنجان	۳۶	۱۸	۱۸	۳۹	۳۹	۰	۲	۱۱۰
سلطانیه	۶	۱	۵	۲	۲	۰	۰	۲۹
طارم	۸	۲	۶	۲	۲	۰	۰	۴۰
ماه‌نشان	۹	۲	۷	۲	۲	۰	۲	۵۲

مأخذ: دانشگاه علوم پزشکی زنجان ،

• درصد اشغال تخت بیمارستانی

این شاخص هم بیان‌کننده بخشی از وضعیت بهداشت و درمان استان است و هم کمبود و یا عدم کمبود تخت بیمارستانی را نشان می‌دهد به‌گونه‌ای که اگر درصد اشغال تخت بیشتر باشد می‌بایست با در نظر گرفتن متغیرهایی چون میزان جمعیت منطقه نسبت به افزایش تعداد تخت مبادرت ورزید. درصد اشغال تخت بیمارستانی به ترتیب طی سالهای ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۵ معادل ۸۱/۷۵ و ۸۱/۳ درصد بوده است.

• پوشش خانه‌های بهداشت روستایی به ازای هر هزار نفر جمعیت

خانه‌های بهداشت روستایی ارائه‌کننده خدمات اورژانسی، تزریقات و پانسمان و خدمات مربوط به کودکان و نوزادان از جمله آن‌هاست که به‌وسیله بهورزان شاغل در این خانه‌های بهداشت ارائه می‌شود. در سال ۱۳۹۴، تعداد خانه‌های بهداشت روستایی به ازای هر هزار نفر جمعیت ۱/۳ باب بوده که این شاخص در سال ۱۳۹۵ به رقم ۱/۲۹ باب کاهش یافته است.

• شبکه بهداشت روستایی

بر اساس اطلاعات سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، مجموع جمعیت سکونتگاه‌های روستایی استان زنجان ۳۴۶۲۸۳ نفر می‌باشد. بنابراین با وجود اینکه در سال‌های اخیر بسیاری از روستاهای کشور و استان از جمعیت خالی و یا کاهش یافته، اما هنوز ۳۳ درصد جمعیت استان زنجان روستانشین هستند؛ بنابراین می‌طلبد که برای بهداشت و درمان و سلامتی آنان برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری و سرمایه‌گذاری کرد. در حال حاضر خانه‌های بهداشت روستایی و مراکز بهداشتی و درمانی روستایی به‌عنوان مهم‌ترین مراکز ارائه‌دهنده خدمات اولیه درمانی و یا بهداشتی برای ساکنان مستقر در روستاها است. در سال ۱۳۹۴ تعداد مراکز بهداشتی و درمانی روستایی استان ۵۷ باب و تعداد خانه‌های بهداشت فعال هم ۴۴۸ باب بوده است که در سال ۱۳۹۵، تعداد مراکز بهداشتی و درمانی روستایی به ۶۹ باب افزایش یافته اما تعداد خانه‌های بهداشت فعال استان همان ۴۴۸ باب بوده است.

• **سرانه پزشک عمومی، متخصص و دندان‌پزشک به ازای هر ده هزار نفر جمعیت**

یکی از نیازهای اساسی مردم در جوامع مختلف نیاز به پزشک است و مراجعه میلیون‌ها نفر در روز به پزشکان عمومی و متخصص یکی از کارهای روزمره بسیاری از مردم است و همان‌طوری که علوم پزشکی در کنار سایر علوم رشد و توسعه پیدا کرده است از طرفی بیماری‌های مختلف و متعدد جدیدی نیز در کنار بیماری‌های سابق رشد و نمود پیدا کرده که این امر می‌طلبد برای درمان و بهبود وضعیت جسمی و روحی میلیون‌ها نفر روانه مطب پزشکان، بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها و... شوند. در هر جامعه‌ای هرچه تعداد پزشکان موجود بیشتر شاخص پزشک به جمعیت افزایش یابد و شرایط برای دسترسی بهتر و راحت‌تر به پزشک وجود داشته باشد آن جامعه به سوی رشد و توسعه گام برداشته است. در هر جامعه‌ای هرچه تعداد پزشکان موجود بیشتر شاخص پزشک به جمعیت افزایش یابد و شرایط برای دسترسی بهتر و راحت‌تر به پزشک وجود داشته باشد آن جامعه به سوی رشد و توسعه گام برداشته است. در سال ۱۳۹۵ سرانه پزشک عمومی استان به ازای هر ده هزار نفر جمعیت استان معادل ۲/۳ نفر پزشک بوده است. در همین سال سرانه پزشک متخصص به ازای هر ده هزار نفر جمعیت ۲/۷ نفر پزشک متخصص و سرانه دندانپزشک هم برابر با ۰/۵ نفر دندانپزشک بوده است

در مقایسه با سال ۱۳۹۵ در سال ۱۳۹۴ در سال ۱۳۹۴ سرانه پزشک عمومی استان به ازای هر ده هزار نفر جمعیت استان معادل ۲/۵ نفر پزشک، سرانه پزشک متخصص به ازای هر ده هزار نفر جمعیت ۲/۹ نفر پزشک متخصص و سرانه دندانپزشک هم برابر با ۰/۵ نفر دندانپزشک بوده است

■ فرهنگ و هنر

فرهنگ فارسی معین واژه «فرهنگ» را مرکب از دو واژه «فر» و «هنگ» به معنای ادب، تربیت، دانش، علم، معرفت و آداب و رسوم تعریف کرده است. واژه فرهنگ در پهلوی ساسانی به صورت «فره هنگ» آمده است که از دو جزء «فره» به معنای پیش و فرا؛ و «هنگ» به معنای کشیدن و راندن، ساخته شده است. در نتیجه «فرهنگ» به معنای پیش کشیدن و فراکشیدن است. به همین سبب است که فارسی‌زبانان فرهنگ را سبب پیشرفت می‌دانند. فرهنگ راهکارهای شایع موجه در یک جامعه است برای رفع هرگونه نیاز واقعی یا غیر واقعی. فرهنگ همواره نرم‌افزار است و تمدن شامل آن و سخت‌افزارهاست. به عبارت ساده‌تر فرهنگ آن چیزی است که مردم با آن زندگی می‌کنند. فرهنگ از آن مردم است؛ ادوارد تایلور (۱۹۱۷-۱۸۳۲).

فرهنگ را، مجموعه پیچیده‌ای از دانش‌ها، باورها، هنرها، قوانین، اخلاقیات، عادات و هر چه که فرد به عنوان عضوی از جامعه از جامعه خویش فرامی‌گیرد تعریف می‌کند. هر منطقه از هرک شوروی می‌تواند فرهنگ متفاوتی با دیگر مناطق آن کشور داشته باشد. فرهنگ به وسیله آموزش، به نسل بعدی منتقل می‌شود؛ در حالی که ژنتیک به وسیله وراثت منتقل می‌شود. همچنین فرهنگ راهکارهای شایع موجه در یک جامعه است برای رفع هرگونه نیاز واقعی یا غیر واقعی. فرهنگ همواره نرم‌افزار است و تمدن شامل آن و سخت‌افزارهاست. مثلاً گفتگو به زبان فارسی یک راهکار است بر رفع نیاز رو در رو سخن گفتن و زبان عربی راهکاری دیگر برای مردمانی دیگر برای رفع همین نیاز است.

گزارش مربوط به بخش فرهنگ و هنر براساس عملکرد بخش‌های صدا و سیما، مطبوعات، کتاب و کتابخانه‌های عمومی، سینما، موزه‌ها و بناهای تاریخی، گردشگران وارد شده به استان و زائران اماکن متبرکه می‌باشد. البته فارغ از اینکه می‌توان موضوعات فرهنگی را در زمینه‌های گوناگونی به تصویر ارائه عملکرد نمود مع ذلک به علت در دسترس نبودن یا عدم تولید برخی آمارها، درج آمار تنها در زمینه‌های یاد شده میسر گردیده است.

در سال ۱۳۹۵ میزان تولید برنامه‌های محلی صدای جمهوری اسلامی ایران - مرکز زنجان ۳۶۷۰ ساعت بوده است. همچنین در سال مذکور میزان تولید برنامه‌های محلی سیمای جمهوری اسلامی ایران - مرکز زنجان ۱۵۷۲ ساعت بوده است. تعداد تماشاگران فیلم‌های سینمایی در یک سینمای فعال استان در سال ۱۳۹۵، معادل ۱۳۳۴۰۶ نفر بوده که نسبت به سال قبل ۷۶/۴۰ درصد افزایش داشته است. در سال ۱۳۹۵ تعداد کتابخانه‌های عمومی وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۹۲ باب بوده که نسبت به سال ۱۳۹۴، ۳/۳۷ درصد افزایش یافته است. در سال ۱۳۹۵ تعداد بازدیدکنندگان از موزه‌ها و بناهای تاریخی تحت پوشش سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ۲۰۲۱۸۱ نفر بوده است. در مقایسه با سال ۱۳۹۵ در سال گذشته (سال ۱۳۹۴) میزان تولید برنامه‌های محلی سیمای جمهوری اسلامی ایران - مرکز زنجان ۱۵۱۵ ساعت و همچنین در همین سال میزان تولید برنامه‌های محلی صدای جمهوری اسلامی ایران - مرکز زنجان ۳۶۷۹ ساعت بوده است. سال ۱۳۹۴ تعداد بازدیدکنندگان از بناهای تاریخی تحت پوشش سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ۲۶۲۰۶۴ نفر بوده است

در سال ۱۳۹۴ تعداد کتابخانه‌های عمومی وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۸۹ باب بوده که نسبت به سال ۱۳۹۳، ۸/۵ درصد افزایش یافته است. در همین سال مجموع نشریات مربوط به روزنامه، هفته‌نامه و دو هفته‌نامه استان، ۲۶ عنوان بوده است که کل تیراژ یکساله آن‌ها برابر با ۱۲۳۸۰۰۰ تیراژ بوده است.

در همین سال مجموع نشریات مربوط به ماهنامه - فصلنامه - دوفصلنامه ۳۶ عنوان بوده است که کل تیراژ یکساله آن‌ها برابر با ۲۱۶۰۰ تیراژ بوده است.

در سال ۱۳۹۴، تعداد گردشگران خارجی استفاده‌کننده از امکانات گردشگری این استان که شامل هتل‌های مستقر در این استان است مجموعاً "به تعداد ۲۷۵۴ نفر توریست خارجی بوده است که بیشترین این توریست‌ها از کشورهای آلمان، ترکیه و ژاپن بوده است.

جدول ۱۱۴- میزان تولید برنامه های رادیو و تلویزیون نجان بر حسب موضوع در سال ۱۳۹۵

واحد: ساعت

برنامه تلویزیونی		برنامه رادیویی	
مقدار	سال و موضوع	مقدار	سال و موضوع
۱۵۱۵	۱۳۹۴	۳۶۷۹	۱۳۹۴
۱۵۷۲	۱۳۹۵	۳۶۷۰	۱۳۹۵
۵۶	ارزش های دفاع مقدس	۱۳۲	ارزش های دفاع مقدس
۷۵۸	اجتماعی	۱۰۵۸	اجتماعی
۹۹	فرهنگ و هنر	۷۱۴	فرهنگ و هنر
۲۷۴	معارف اسلامی	۷۲۸	معارف اسلامی
۰	کشاورزی	۰	کشاورزی
۰	صنعتی	۰	صنعتی
۸۳	اقتصادی	۲۰۷	اقتصادی
۰	بهداشت و درمان	۰	بهداشت و درمان
۰	محیط زیست	۰	محیط زیست
۶	تاریخی	۵۷	تاریخی
۱۱۸	ورزش و تفریحات سالم	۳۷۱	ورزش و تفریحات سالم
۶	آموزشی، علم و فن	۸۵	آموزشی، علم و فن
۷۶	اطلاعات عمومی	۲۰۳	اطلاعات عمومی
۹۶	سیاسی	۱۱۵	سیاسی
۰	جوان	۰	جوان
۰	کودک و نوجوان	۰	کودک و نوجوان

مأخذ: سالنامه آماری استان.

جدول ۱۱۵- سینما و تماشاگران فیلم های سینمایی استان در سال ۱۳۹۵

سال و شهرستان	تعداد سینما	تعداد سالن سینما	گنجایش (تعداد صندلی)	تعداد تماشاگر (هزار نفر)
۱۳۹۴	۱	۱	۲۳۱	۷۵۶۲۷
۱۳۹۵	۱	۱	۳۲۱	۱۳۳۴۰۶
ایهر	۰	۰	۰	۰
ایجرود	۰	۰	۰	۰
خدابنده	۰	۰	۰	۰
خرم دره	۰	۰	۰	۰
زنجان	۱	۱	۳۲۱	۱۳۳۴۰۶
سلطانیه	۰	۰	۰	۰
طارم	۰	۰	۰	۰
ماهنشان	۰	۰	۰	۰

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۱۵- سالن های وابسته به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و برنامه های اجرا

شده در سال ۱۳۹۵

سال و شهرستان	سالن نمایش		تعداد برنامه		تعداد اجرا		تعداد تماشاگر	
	تعداد	گنجایش	تئاتر	موسیقی	تئاتر	موسیقی	تئاتر	موسیقی
۱۳۹۴	۷	۲۱۵۸	۷۹	۴۶	۳۷۷	۸۲	۵۰۶۰۰	۲۹۵۲۶
۱۳۹۵	۷	۲۱۵۸	۶۱	۳۲	۲۸۹	۱۰۲	۳۷۶۶۰	۳۳۹۲۵
ایهر	۱	۲۲۰	۱۱	۵	۳۹	۲۹	۴۹۰۰	۷۹۰۰
ایجرود	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خدابنده	۱	۷۰۰	۱۰	۵	۵۲	۵	۴۹۰۰	۵۰۰
خرم دره	۱	۴۰۰	۱۲	۳	۵۰	۷	۷۰۰۰	۱۸۰۰
زنجان	۲	۴۹۸	۲۰	۱۵	۱۳۱	۵۷	۱۷۵۵۰	۲۳۴۲۵
سلطانیه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
طارم	۱	۲۴۰	۸	۴	۱۷	۴	۳۳۱۰	۲۰۰
ماهنشان	۱	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۰

مأخذ: پیشین

جدول ۱۱۶- وضعیت چاپ نشریات روزنامه، هفته نامه و فصلنامه در استان ۱۳۹۵

شرح	تعداد عنوان	شمارگان (تیراژ)
قطع روزنامه، هفته نامه، دو هفته نامه		
۱۳۹۴	۲۶	۱۲۳۸۰۰۰
۱۳۹۵	۲۸	۴۶۵۰۰۰۰
قطع ماهنامه، فصلنامه، دو فصلنامه		
۱۳۹۴	۳۶	۵۵۰۰
۱۳۹۵	۱۶	۴۸۰۰۰

مأخذ: پیشین

جدول ۱۱۷- کتابخانه، کتاب، اعضا و مراجعان به کتابخانه هادر استان ۱۳۹۵

شرح	کتابخانه		کتابهای موجود		سایر
	کتابخانه‌های عمومی	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	کتابخانه‌های عمومی	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	
۱۳۹۴	۸۹	۲۲	۱۰۷۹۵۳۳	۱۵۷۱۵۰	۰
۱۳۹۵	۷۵	۲۵	۱۰۲۴۴۳۸	۱۷۵۳۱۷	۲۰۱۸۶۹
ایهر	۱۲	۲	۱۷۴۰۱۱	۱۷۸۲۷	۲۲۸۷۵
ایچرود	۶	۱	۶۴۲۶۸	۹۵۴۲	۰
خدابنده	۱۲	۶	۱۲۹۴۵۰	۴۱۷۴۵	۰
خرم دره	۷	۱	۹۵۰۰۷	۹۶۶۹	۰
زنجان	۲۲	۹	۳۵۷۷۳۱	۶۱۶۱۳	۱۷۸۹۹۴
سلطانیه	۸	۱	۸۹۹۰۳	۷۷۳۵	۰
طارم	۴	۳	۶۷۸۹۷	۱۶۴۵۱	۰
ماه‌نشان	۴	۲	۴۶۱۷۱	۱۰۷۳۵	۰

مأخذ: پیشین.

ادامه جدول ۱۱۷- کتابخانه، کتاب، اعضا و مراجعان به کتابخانه هادر استان ۱۳۹۵

شرح	تعداد اعضا			موارد مراجعه		
	کتابخانه‌های عمومی	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	سایر	کتابخانه‌های عمومی	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	سایر
۱۳۹۴	۶۲۵۰۲	۱۴۲۱۱	۰	۲۶۳۲۴۹۹	۴۲۱۰۵	۰
۱۳۹۵	۴۸۳۶۹	۱۵۴۲۰	۲۷۶۶۰	۱۸۹۹۴۱۷	۴۱۰۸۴	۱۰۷۴۵۷۵
ابهر	۱۰۱۶۴	۹۵۵	۴۹۷	۳۸۹۱۳۳	۱۴۹۹	۹۲۰۸
ایجرود	۳۳۶۰	۲۸۱	۰	۶۵۶۶۲	۱۶۹۷	۰
خدابنده	۴۷۹۵	۳۴۹۳	۰	۹۹۱۲۹	۱۳۰۵۳	۰
خرم دره	۴۰۲۹	۴۷۳	۰	۱۹۶۱۹۳	۱۰۶۶	۰
زنجان	۱۹۳۲۶	۷۷۹۳	۲۷۱۶۳	۱۰۳۶۹۳۳	۱۸۶۲۷	۱۰۶۵۳۶۷
سلطانیه	۳۹۱۴	۴۴۵	۰	۵۲۰۸۹	۲۰۵۷	۰
طارم	۱۷۶۱	۱۵۶۸	۰	۳۰۰۵۵	۱۴۸۵	۰
ماه‌نشان	۲۰۲۰	۴۱۲	۰	۲۹۶۲۳	۱۶۰۰	۰

مأخذ: پیشین

▪ گردشگری (توریسم)

گردشگری یا توریسم به عنوان مسافرت تفریحی در نظر گرفته می‌شود. هر چند که در سال‌های اخیر شامل هرگونه مسافرتی می‌شود که شخص به واسطه آن از محیط کار یا زندگی خود خارج شود. واژه گرد شگر از زمانی پدید آمد که افراد طبقه متوسط توانایی مالی بیشتری پیدا کردند و عمرشان طولانی‌تر شد، اغلب گردشگرها بیش از هر چیز به آب و هوا، فرهنگ یا طبیعت مقصد خود علاقه‌مند هستند. ثروتمندان همیشه به مناطق دوردست سفر کرده‌اند، البته نه به صورت اتفاقی، بلکه در نهایت به یک منظور خاص. به‌طور مثال برای دیدن ساختمان‌های معروف و آثار هنری، آموختن زبان‌های جدید و چشیدن غذاهای متفاوت.

گردشگری سازمان‌یافته امروزه یک صنعت بسیار مهم در تمام جهان است بر اساس آمار سازمان گردشگری، سهم صنعت گردشگری ایران از تولید ناخالص داخلی، حدود ۱۱۹ میلیون دلار (معادل ۲,۴ درصد) است که پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۲، به چهار درصد افزایش یابد. همچنین در حال حاضر، ۴۷۵ هزار ایرانی در صنعت گردشگری و صنایع مرتبط با آن مشغول به کارند که این میزان، ۱,۲ درصد از کل نیروی کار فعال در ایران را تشکیل می‌دهد و بر اساس برنامه‌های دولت، باید تا سال ۱۴۰۲، به ۳,۲ درصد افزایش پیدا کند.

مطابق آمارهای منتشره از سوی سازمان جهانی گردشگری، گردشگری ایران در سال ۱۳۹۵، معادل ۱۲ درصد رشد داشته، درحالی‌که رشد جهانی گردشگری ۴ درصد بوده است. شاید به‌همین دلیل، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه گردشگری طی سال ۹۵، رشدی ۲۰ تا ۳۰ درصدی را به‌همراه داشته است. با این حال بر اساس اعلام رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، طی دو سال گذشته، آمار ورود گردشگران خارجی به کشور تنها ۴,۶ درصد گردشگران دنیا بوده است.

بر اساس آخرین پیش‌بینی سازمان جهانی گردشگری روند روبه‌رشد جذب گردشگر خارجی به ایران تا ۲۰۲۷ ادامه خواهد شد. آمارهای رسمی از گردش مالی بیش از ۸۰۰ میلیارد دلار در سال در صنعت توریسم جهان حکایت می‌کنند، که سهم ایران از این گردش کمتر از یک‌دهم درصد

است؛ سهم بسیار ناچیزی که نشان می‌دهد صنعت گردشگری ما نتوانسته نقش خود را به‌عنوان یک عامل مهم توسعه اقتصادی و نیز معرفی ایران به‌عنوان یک کشور توریستی و فرهنگی، به خوبی ایفا کند. چراکه ایران به دلیل سابقه تمدنی کهن و آثار متعدد و سالم به‌جامانده‌اش از دوران شکوه تمدن پارس، حتی پتانسیل پیمایش در میان کشورهای دنیا را دارد. عوامل متعددی همچون مشکلات مدیریت و برنامه‌ریزی در حوزه گردشگری و یاسایر عوامل برونزا همچون بی‌ثباتی خاورمیانه باعث شده‌اند تا صنعت توریسم ایران، جایگاهی پایین‌تر از پتانسیل‌هایش داشته باشد؛ اما جدا از کمبودها و کاستی‌های موجود، تبلیغات ایران در رسانه‌های فرامرزی برای جذب گردشگر نیز بسیار ضعیف است. نرخ رشد سرمایه‌گذاری در گردشگری ایران از سال ۲۰۱۳ تاکنون همواره نرخ صعودی خود را حفظ کرده است به طوری که در سال ۲۰۱۶ در مقایسه با سال ۲۰۱۳ شاهد رشد بیش از شش درصدی آن بوده‌ایم و بر اساس پیش‌بینی‌های سازمان جهانی گردشگری این رشد در سال‌های آتی ادامه خواهد داشت.

▪ بررسی وضعیت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان

الف) حوزه میراث فرهنگی

مهمترین شاخص عملکردی در این حوزه برای حفظ یک اثر تاریخی- فرهنگی، بررسی، پژوهش اولیه و ثبت آن در «فهرست آثار ملی» است. ثبت مشخصات یک اثر در فهرست آثار ملی، بدین منظور صورت می‌گیرد که امر حفاظت قانونی از آن اثر، برای مسئولین میسر شود. آثار تاریخی پس از ثبت ملی، در پناه قانون قرار گرفته و مورد حمایت واقع می‌شوند.^۵

در این حوزه به جهت حفظ میراث فرهنگی کشور تمرکز اصلی بر روی ثبت و مستندسازی قرار گرفته و بدین منظور شاخص‌های متعدد این حوزه شامل: تعداد آثار غیر منقول ثبت شده در فهرست آثار ملی، تعداد آثار منقول ثبت شده در فهرست آثار ملی، تعداد آثار (میراث ناملموس) ثبت شده در فهرست آثار ملی، تعداد آثار غیر منقول فرهنگی، تاریخی و طبیعی حفاظت شده، تعداد

^۵ سایت سازمان برنامه و بودجه کشور - اسفند ۱۳۹۶

آثار ثبت شده در فهرست میراث جهانی، تعداد آثار منقول (اشیای مرمت شده) تعداد موزه های فعال تجهیز ، بهسازی و ارتقای کمی و کیفی موزه ها، تعداد آثار ثبت شده در فهرست میراث جهانی می باشد.

براساس گزارش اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان تا سال ۱۳۹۵ تعداد آثار غیر منقول ثبت شده در فهرست آثار ملی ۷۳۶ اثر، تعداد آثار (میراث ناملموس) ثبت شده در فهرست آثار ملی ۱۳ اثر، تعداد آثار غیرمنقول فرهنگی، تاریخی و طبیعی حفاظت شده ۳۵۳ اثر، تعداد آثار ثبت شده در فهرست میراث جهانی ۱ اثر، تعداد موزه های فعال ۵ استان ۵ موزه بوده است.

ب) حوزه گردشگری

بررسی پتانسیل و ظرفیت های گردشگری استان و راههای بسط و توسعه آنها با ارائه راهکارهای لازم برای جلب همکاری تشکلهای غیردولتی در حفظ و توسعه فعالیتهای زیربنایی گردشگری در سطح استان و راهنمایی، هدایت و حمایت متقاضیان برای ایجاد و توسعه فعالیتهای گردشگری در سطح استان همراه برنامه ریزی جهت اجرای طرح توانمندسازی نیروهای شاغل در بخش گردشگری استان به عنوان بخشی از فعالیت های این حوزه می باشد.

براساس گزارش اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان تا سال ۱۳۹۵ ، تعداد تخت مراکز اقامتی ۱۱۱۵ تخت ، تعداد گردشگران ورودی داخلی به استان طی سال ۱۳۹۴ ۲۹۱۷۱۶ نفر، تعداد گردشگران ورودی خارجی به استان طی سال ۱۳۹۴، ۲۷۵۴ نفر، میانگین مدت اقامت گردشگران داخلی ۱/۲ شب اقامت، میانگین مدت اقامت گردشگران خارجی ۱/۴ شب اقامت ، تعداد آموزش دیدگان بخش گردشگری تا سال ۱۳۹۵ در حدود ۶۷۸ نفر و تعداد جاذبه های فرهنگی، تاریخی و طبیعی آماده شده برای گردشگری استان ۱۳ مورد بوده است. همچنین در این زمینه توسعه تاسیسات در جوار جاذبه های تاریخی، طبیعی و فرهنگی، ایجاد زیرساخت و تجهیز مناطق نمونه گردشگری و برگزاری رویدادها و جشنواره ها صورت گرفته است.

ج) حوزه صنایع دستی

براساس گزارش اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان در سال ۱۳۹۵ تعداد شاغلین آموزش دیده صنایع دستی ۳۲ نفر، تا سال ۱۳۹۵ تعداد کارگاههای فعال صنایع دستی ۴۱۰ کارگاه، ایجاد و تجهیز کارگاههای تولیدی و مراکز عرضه و فروش دائم صنایع دستی به تعداد ۶۲ کارگاه، ایجاد بازارچه های صنایع دستی موقت (بازارچه های صنایع دستی شامل کلیه بازارچه های موقتی است که در طول سال و در مناسبتهای مختلف و زمانهای پیک سفر در سطح محلی و استان راه اندازی می شود) ۲۸ بازارچه، تعداد نمایشگاههای صنایع دستی ۳۱ مورد، صادرات صنایع دستی در سال ۱۳۹۴ به میزان ۲۷۰۰۰۰ دلار، رشته های باززنده سازی شده هنرهای سنتی و صنایع دستی ۱ مورد و دریافت نشان بین المللی و ملی مرغوبیت کالا (مهر اصالت) هم ۳۲ مورد بوده است. مشکلات محل های استقرار، کمبود هتل های توریستی و مسافرخانه های مناسب و مجهز، کیفیت پایین هتل ها، مراکز تفریحی، رستوران ها، کافه-رستوران ها، مراکز بهداشت و خدمات درمانی نیز، یکی دیگر از مهم ترین موانع توسعه گردشگری در کشور ماست .

فصل سوم
امور تولیدی

▪ آب

آب شیرین را شاید بتوان ارزشمندترین منبع تجدیدشونده کره زمین دانست. آب که تصفیه آن دشوار، انتقال آن گران و پرهیز و جایگزین کردن آن غیرممکن است، یگانه عنصری است که وجود آن برای تولید مواد غذایی، توسعه اقتصادی و بقای موجودات زنده ضروری است.

مردمی که در کشورهای صنعتی زندگی می‌کنند تنها زمانی به ارزش حیاتی دسترسی به آب در تمامی شئون زندگی خود پی می‌برند که جریان آب در شبکه آب شهری برای مدتی قطع شود. میلیون‌ها انسان که در کشورهای فقیرتر زندگی می‌کنند، نیاز به یادآوری ندارند چراکه آن‌ها برای یافتن حمل آب موردنیاز روزمره خود، روزانه کیلومترها راه را طی می‌کنند. باوجوداین، هنوز هم در مباحث مربوطه به استفاده پایدار از منابع طبیعی، امکان دسترسی به آب آن‌چنان که باید موردتوجه قرار نگرفته است. تنها آب‌های تجدیدشونده این سیاره که برای مصرف سال‌های متوالی و متمادی می‌توان روی آن حساب کرد، نزول جوی و آب‌هایی هستند که در زمین نفوذ می‌کنند و یا در رودخانه‌ها و دریاچه‌ها جمع می‌شوند. همچنین می‌توان آب‌هایی را که به سمت دریا جریان می‌یابد تا دوباره بر اثر گرمای خورشید تبخیر شوند در این گروه قرارداد. برای اینکه استفاده از آب تداوم یابد نمی‌توان از مخازن و سایر منابع آب با سرعتی بیش از آنچه چرخه طبیعی آب قادر به احیا و بازتولید آن است برداشت کرد. زندگی موجودات زنده، به آب نیز مانند هوا و غذا گره‌خورده است. غذا نیز به آب وابسته است زیرا رشد گیاهان منوط به انتقال آب از ریشه‌ها به شاخ و برگ آن‌هاست. در سراسر تاریخ بشر، دسترسی مطمئن به آب یک شرط اساسی برای توسعه اجتماعی، اقتصادی و پایداری فرهنگ و تمدن است.

ایران هم اکنون در حال تجربه مشکلات جدی آب است. خشکسالی‌های مکرر توأم با برداشت بیش از حد آب‌های سطحی و زیرزمینی از طریق شبکه بزرگی از زیرساخت‌های هیدرولیکی و چاه‌های عمیق، و وضعیت آب کشور را به سطح بحرانی رسانده است. از نشانه‌های این وضعیت خشک شدن دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و تالاب‌ها، کاهش سطح آب‌های زیرزمینی، فرونشست زمین، تخریب کیفیت آب، فرسایش خاک، بیابان‌زایی و طوفان‌های گرد و غبار بیشتر است.

تحقیقات نشان می‌دهد که انسان از دوره باعث کاهش منابع آب طبیعی می‌شود. یکی از طریق نابود کردن جنگل‌ها و پوشش گیاهی زمین که از ذخیره سازان آب‌های زیر زمینی به شمار می‌آیند و دیگر از طریق برداشت بی‌اندازه آب همراه با آلوده کردن منابع آبی که افزایش جمعیت می‌تواند در هر دو مورد اثر تشدید کننده داشته باشد. از این رو این وظیفه دولت و سازمان‌های مسئول است که در برنامه‌ریزی‌های کوتاه و بلند مدت خود به حفاظت آب و بهره‌برداری صحیح از آن توجه داشته و تصمیمات خود را بر این مبنا اتخاذ کنند. در غیر این صورت تشدید بحران آب در سال‌های آینده، با توجه به افزایش جمعیت، افزایش آلودگی‌ها، تخریب جنگل‌ها و پوشش گیاهی و خشکسالی اجتناب ناپذیر خواهد بود.

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی اصلی بخش

• منابع آب‌های سطحی استان

در سال‌های گذشته وجود رودخانه هاوریزابه‌های فراوان در منطقه سبب احداث سد‌های مهمی همچون سد تهم، گلابر، تالوار، مشمپا، کینه ورس، مراش، بلوین، بعثت، میرزاخانلو ۱ و ۲ و فیله خاصه در استان زنجان شده است. هدف از اجرای این طرح‌ها تامین بخشی از آب شرب شهرها و روستاهای استان بوده و بخش دیگرهم توسعه کشاورزی و صنعت، ایجاد اشتغال، ارتقای سطح زندگی و ارزش افزوده محصولات کشاورزی با افزایش سطوح زیر کشت و یا تولیدات کشاورزی، پی‌شگیری از مهاجرت‌های بی‌رویه، افزایش متوسط درآمد کشاورزی، توسعه منابع وادسته به کشاورزی، ایجاد شرایط توسعه و رشد بخش‌های مختلف اقتصادی استان و محرومیت زدایی در آن می‌باشد. با وجود این اگر چه در سال‌های گذشته مهم‌ترین منابع آب‌های سطحی استان زنجان رودخانه‌های بزرگ و دایمی همچون قزل‌اوزن، زنجان رود، ابهررود و شاهرود بوده‌اند، اما همین رودخانه‌ها در حال حاضر با وجود افت و کاهش بارش‌ها و خشکسالی‌های متعدد و متوالی منجر به خشک شدن آب این رودخانه‌ها در فصول تابستان و پاییز شده و به نوعی به رودخانه‌های فصلی تغییر یافته‌اند.

جدول ۱۱۸- وضعیت کلی منابع آب استان زنجان و مقایسه با کل کشور در سال ۱۳۹۵

واحد: میلیون متر مکعب

ردیف	شرح	استان	کشور	نسبت
۱	متوسط سالانه آب ورودی	۲۲۴	ورودی قزل اوزن به استان از ایستگاه	۲
۲	متوسط سالانه کل نزولات جوی	۶۲۶۵	۴۱۳۰۰۰	۲
۳	متوسط حجم کل سالانه استحصال آب های سطحی	۵۰۴	۴۳۰۰۰	۱
۴	متوسط حجم سالانه نفوذ مستقیم از بارش به آب زیرزمینی	۶۶۲	-	-
۵	متوسط حجم سالانه تخییر	۴۹۲۸	۲۹۹۵۱۰	۲
۶	متوسط حجم سالانه کل منابع آب تجدید شونده (آب سطحی)	۹۸	۷۲۰۰۰	۰/۱۴

مأخذ: شرکت آب منطقه ای زنجان

ادامه جدول ۱۱۸- وضعیت کلی منابع آب استان زنجان و مقایسه با کل کشور در سال ۱۳۹۵

واحد: میلیون متر مکعب

ردیف	شرح	استان	کشور	نسبت
۷	متوسط حجم سالانه روان آب	۶۷۵	۵۰۷۴۳	۱
۸	متوسط سالانه خروجی رودخانه قزل اوزن از ایستگاه گیلوان	۱۲۰۲	-	-
۹	متوسط سالانه حجم کل آب سطحی تولید شده	۸۳۱	۱۱۳۴۹۰	۱
۱۰	حجم کل سالانه تخلیه آب زیرزمینی	۱۱۲۸	۷۰۰۰۰	۲
۱۱	حجم کل سالانه مصرفی آب های زیرزمینی	۱۰۳۱	۴۹۷۶۱	۲
۱۲	مصرف سالانه آب های زیرزمینی در بخش کشاورزی	۸۵۰	۴۳۸۴۶	۲
۱۳	مصرف سالانه آب های زیرزمینی در بخش شرب و بهداشت	۹۸	۴۰۲۹	۲
۱۴	مصرف سالانه آب های زیرزمینی در بخش صنعت	۸۳	۱۸۸۶	۴
۱۵	متوسط حجم اضافه برداشت سالانه از منابع آب زیرزمینی	۱۵۲	۶۰۰۰	۳
۱۶	حجم کل مصرف سالانه آب (آب های سطحی و زیرزمینی)	۱۵۳۵	۹۲۷۶۱	۲
۱۷	حجم آب سطحی تنظیم شده	۱۲۲	۲۵۰۰۰	۰/۵

مأخذ: پیشین

در سال آبی ۹۵-۱۳۹۴، متوسط سالانه آب ورودی به استان زنجان معادل ۲۲۴ میلیون مترمکعب و متوسط سالانه نزولات جوی معادل ۶۲۶۵ میلیون مترمکعب بوده است که این مقدار معادل ۲درصد از مقدار متوسط سالانه نزولات جوی به کشور می باشد. بر همین اساس متوسط

حجم کل سالانه استحصال آب های سطحی استان به میزان ۵۰۴ میلیون مترمکعب است که این حجم از آب استحصال شده استان معادل ۲ درصد از سهم کشور می باشد..

در سال آبی جاری متوسط حجم سالانه نفوذ مستقیم آب حاصل از بارندگی به مجموع آب های زیرزمینی استان معادل ۶۶۲ میلیون مترمکعب می باشد. این در حالی است که متوسط حجم تبخیر آب های حاصله معادل ۴۹۲۸ میلیون مترمکعب می باشد که این میزان معادل ۱۲ درصد از متوسط حجم سالانه تبخیر آب کشور است. متوسط حجم سالانه کل منابع آب سطحی تجدید شونده استان ۹۸ میلیون مترمکعب است که معادل ۰/۱۴ مقدار کل منابع آب سطحی تجدید شونده کشور است. در مجموع متوسط حجم سالانه روان آب استان معادل ۶۷۵ میلیون مترمکعب می باشد که رقمی معادل ۱ درصد از کل متوسط حجم سالانه روان آب کشور را تشکیل می دهد.

در مجموع حجم سالانه کل آب سطحی تولید شده استان برابر با ۸۳۱ میلیون مترمکعب بوده که این حجم معادل ۱ درصد از حجم آب سطحی تولید شده در کشور می باشد. در همین خصوص حجم آب های سطحی تنظیم شده استان برابر با ۱۲۲ میلیون مترمکعب می باشد که این مقدار معادل ۰/۵ درصد آب سطحی تنظیم شده کشور می باشد.

• منابع آب های زیرزمینی استان

در سال آبی ۹۵-۱۳۹۴، مهمترین منابع عمده آبی زیرزمینی استان زنجان شامل ۴۶۰۱ حلقه چاه عمیق، ۱۵۱۷۰ حلقه چاه نیمه عمیق، ۷۳۰ رشته قنات و ۵۸۸۳ مورد هم چشمه بوده است. با وجود تمامی مشکلات غیرقابل حل در خصوص تامین آب وافت ذخایر زیرزمینی و خشک سالی های سالهای اخیر، متأسفانه هر ساله به تعداد چاه های عمیق و نیمه عمیق استان افزوده می شود. بطوریکه طی دوره پنج ساله ۹۵-۱۳۹۰ تعداد چاه های عمیق استان از ۲۸۱۶ حلقه به ۴۶۰۱ حلقه رسیده است، به عبارت دیگر متوسط رشد سالانه مجوز احداث چاه های عمیق استان معادل ۱۰/۳ درصد بوده است. بطور متوسط در این ۵ سال آبی برای هر سال آبی مجوز احداث ۳۵۷ حلقه چاه صادر شده است. بنابراین با توجه به افزایش تعداد چاه های عمیق و

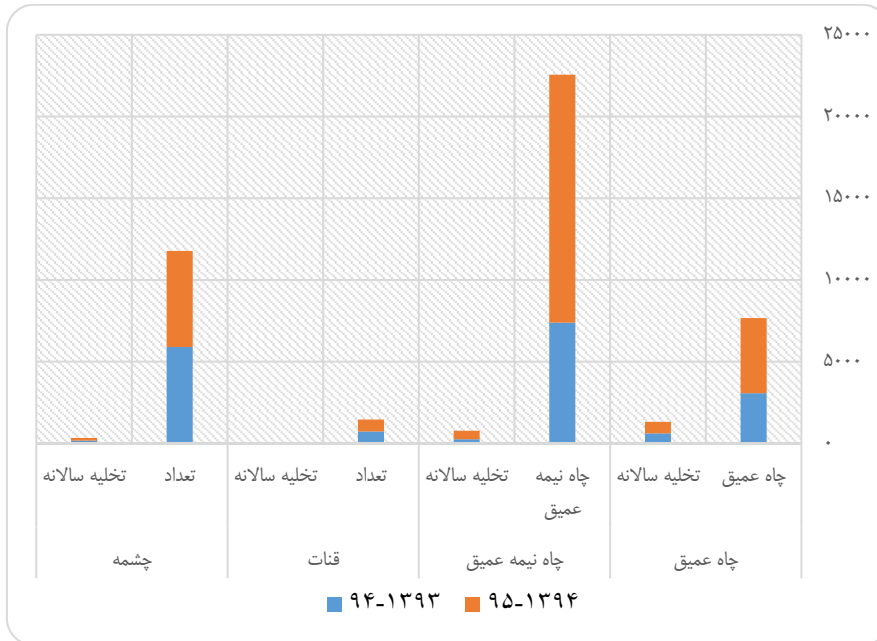
نیمه عمیق استان طی دو سال اخیر میزان استحصال و بهره‌برداری از آب‌های زیرزمینی هم‌روند صعودی داشته است. همچنین در سال آبی ۱۳۹۳-۱۳۹۴ مهمترین منابع عمده آبی زیرزمینی هم ۳۰۶۹ حلقه چاه عمیق، ۷۳۸۸ حلقه چاه نیمه عمیق، ۷۳۰ رشته قنات و ۵۸۹۴ مورد هم چشمه بوده است. در مقایسه وضعیت شهرستانها مشاهده می‌شود که شهرستانهای زنجان و خدابنده بیشترین تعداد انواع و میزان استحصال از آب‌های زیرزمینی استان را دارند.

جدول ۱۱۹- مشخصات منابع آب‌های زیرزمینی استان در سالهای آبی ۱۳۹۳-۹۵

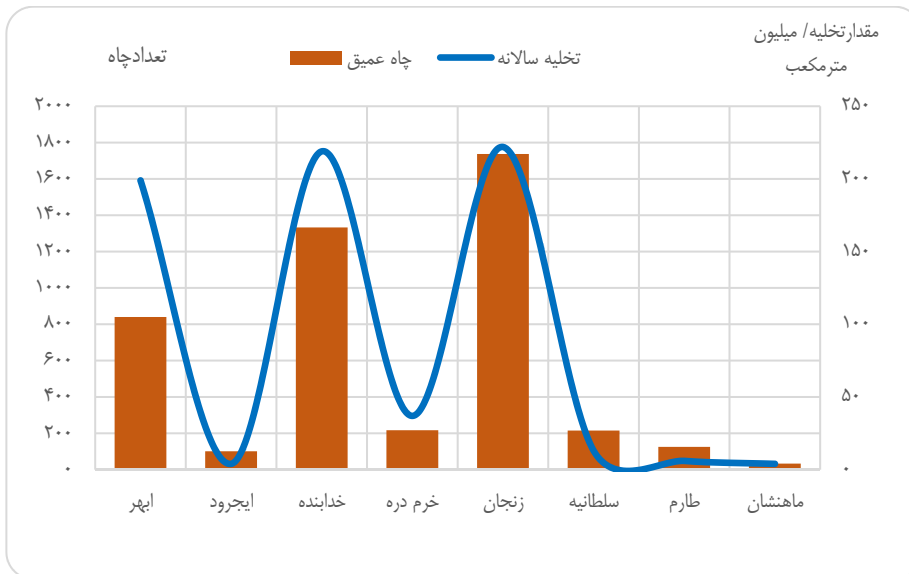
واحد: حلقه / میلیون مترمکعب / رشته

سال آبی و شهرستان	چاه عمیق		چاه نیمه عمیق		قنات		چشمه	
	تعداد	تخلیه سالانه	تعداد	تخلیه سالانه	تعداد	تخلیه سالانه	تعداد	تخلیه سالانه
۱۳۹۳-۹۴	۳۰۶۹	۶۱۱	۷۳۸۸	۲۵۴	۷۳۰	۴۱	۵۸۹۴	۱۶۸
۱۳۹۴-۹۵	۴۶۰۱	۷۰۵/۸	۱۵۱۷۰	۵۱۹/۵۶	۷۳۰	۴۱/۲۸	۵۸۸۳	۱۶۷/۷۹
ابهر	۸۴۰	۱۹۹	۴۲۸	۳۲	۷۶	۰/۶۵	۴۱۵	۲۰
ایجرود	۱۰۱	۴	۱۲۶۱	۴۰	۹۹	۷	۷۸۳	۱۶
خدابنده	۱۳۳۳	۲۱۹/۸۱	۳۲۸۲	۱۰۰	۲۰۱	۱۹	۱۶۲۵	۴۱
خرم دره	۲۱۷	۳۷/۶۵	۳۶	۵	۲۲	۰/۶۳	۷۶	۰/۷۹
زنجان	۱۷۳۷	۲۲۲/۳۴	۷۵۵۴	۲۴۶/۵۶	۲۱۸	۵	۹۷۰	۳۲
سلطانیه	۲۱۵	۱۳	۱۶۸	۵	۶۰	۱	۸۳۵	۵
طارم	۱۲۵	۶	۱۱۳۴	۴۹	۲۴	۶	۶۴۲	۲۱
ماه‌نشان	۳۳	۴	۱۳۰۷	۴۲	۳۰	۲	۵۳۷	۳۲

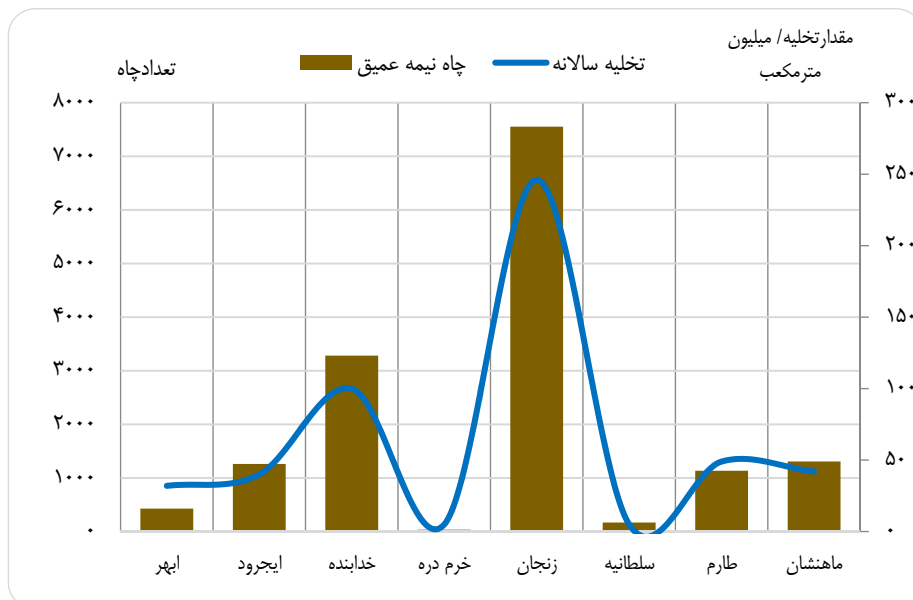
مأخذ: سالنامه آماری استان.

نمودار ۳۲- مقدار تخلیه سالانه آب استان از منابع آب های زیرزمینی در سال آبی ۹۵-۱۳۹۴

نمودار ۳۳- تعداد و مقدار تخلیه آب زیرزمینی شهرستان ها از طریق چاه عمیق در سال آبی ۹۵-۱۳۹۴

نمودار ۳۴- تعداد و مقدار تخلیه آب های زیرزمینی شهرستان ها از طریق چاه نیمه عمیق در سال آبی ۹۵-۱۳۹۴

• بررسی میزان منابع، مصارف و استحصال آب های سطحی زیرزمینی استان در سالهای آبی ۱۳۹۴-۱۳۹۰

مطابق گزارش شرکت آب منطقه ای استان زنجان در سال آبی ۹۴-۱۳۹۳ میزان آب های سطحی استان ۱۵۵۸ میلیون مترمکعب بوده که از این میزان ۶۲۳ میلیون مترمکعب در همین سال استحصال شده است. در مقایسه با سال ۹۱-۱۳۹۰ میزان استحصالی آب های سطحی استان ۵۱۳ میلیون مترمکعب بوده است. سال ۱۳۹۰ سهم بخش های مختلف از آب های سطحی تنظیمی استان (ذخیره شده) معادل ۱/۳۱ درصد برای بخش کشاورزی و ۱۴ درصد برای آب شرب بوده است.

در سال ۱۳۹۴ در مقایسه با سال ۱۳۹۰، سهم بخش کشاورزی استان ۷/۰۱ درصد و سهم مصارف آب شرب ۱۲/۶۸ درصد بوده است. بنابراین با توجه به مقایسه ارقام در طی سال های

۱۳۹۰ و ۱۳۹۴، سهم بهره برداری بخش کشاورزی استان از آب های سطحی آن در طی این چهار سال از رقم ۱/۳۱ درصد به رقم ۷/۰۱ درصد افزایش یافته است.

همچنین میزان بهره برداری بخش صنعتی استان از آب های سطحی استان از ۰ به رقم ۱۰/۳ درصد افزایش یافته است. در سال ۱۳۹۰ سهم بهره برداری فعالیت های بخش کشاورزی از منابع آب های زیرزمینی استحصال شده معادل ۸۶/۱۳ درصد در سال ۱۳۹۴ معادل ۸۴/۶ درصد می باشد. همچنین در سال ۱۳۹۰ نسبت بهره برداری از منابع آب زیرزمینی به آب استحصالی زیرزمینی در بخش صنعت معادل ۴/۸ درصد بوده که در سال ۱۳۹۴ به رقم ۵/۸ درصد افزایش یافته است؛ همینطور سهم بهره برداری از آب های زیرزمینی استحصال شده برای استفاده آب شرب استان در سال ۱۳۹۰ معادل ۹/۰۷ درصد بوده که در سال ۱۳۹۴ به رقم ۹/۶ درصد افزایش یافته است.

• بررسی شاخص بهره برداری از آب های سطحی و زیرزمینی

برای محاسبه شاخص بهره برداری از آب های سطحی از تقسیم برداشت سالیانه از آب های سطحی به مجموع آب های سطحی قابل برداشت استفاده می شود. شاخص بهره برداری از آب های زیرزمینی از تقسیم برداشت سالیانه از آب های زیرزمینی به مجموع آب های زیرزمینی موجود ضربدر صد به دست می آید.

در سال ۱۳۹۰ سهم آب استحصالی و ذخیره شده آب های سطحی به ترتیب معادل ۳۳ و ۷ درصد بوده که در همین خصوص آب ذخیره شده نسبت به آب استحصال آن معادل ۲۰/۸ درصد بوده است.

جدول ۱۲۰- منابع، مصارف و استحصال آب‌های سطحی و زیرزمینی استان

در دوره ۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون مترمکعب/ درصد

منابع، میزان و مصارف آب‌های سطحی و زیرزمینی									شرح
نسبت بهره برداری از منابع آب زیرزمینی به آب استحصالی زیرزمینی			آب‌های سطحی استان						
			نسبت بهره برداری از منابع آب تنظیمی (ذخیره شده)			میزان ذخایر انجام شده	برآورد حجم کل آب استحصالی	میزان	
			کشاورزی	صنعتی	شرب				
شرب	صنعتی	کشاورزی	شرب	صنعتی	کشاورزی				
۹/۰۷	۴/۸	۸۶/۱۳	۱۴	۰/۰۰	۱/۳۱	۱۰۶/۶۶	۵۱۳	۱۵۵۸	۱۳۹۰
۹/۰۴	۴/۸۹	۸۶/۰۷	۱۶/۸	۰/۰۰	۲/۶۵	۱۳۵/۰۴	۵۲۱	۱۵۵۸	۱۳۹۱
۹/۰۳	۵/۰۰	۸۵/۹۷	۲۱/۶۷	۲/۸۵	۰/۳۳	۱۲۳/۳۲	۵۲۱	۱۵۵۸	۱۳۹۲
۹/۲۵	۵/۰۴	۸۵/۷	۱۹	۵/۸۳	۱/۷۷	۱۱۵/۴۷	۵۲۱	۱۵۵۸	۱۳۹۳
۹/۶	۵/۸	۸۴/۶	۱۲/۶۸	۱۰/۳	۷/۰۱	۱۲۵/۱۱	۶۲۳	۱۵۵۸	۱۳۹۴

مأخذ: شرکت آب منطقه‌ای استان.

▪ کشاورزی

بر اساس نتایج سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، تعداد بهره‌بردار کشاورزی در سطح استان شناسایی شده که حداقل به یکی از فعالیت‌های زراعت، باغداری، تولید گلخانه‌ای، پرورش دام، پرورش ماکیان به روش سنتی، پرورش زنبور عسل و کرم ابریشم مشغول بوده‌اند. اغلب این بهره‌بردارها توسط اشخاص حقیقی یا همان کشاورزان و دامداران اداره می‌شود و تنها ۴۱۱ بهره‌بردار کشاورزی (۰/۲۳ درصد) تحت اداره اشخاص حقوقی (شرکت‌های رسمی و موسسات عمومی) قرار داشته است. طبق نتایج این سرشماری، مساحت اراضی کشاورزی استان در آبان سال ۱۳۹۳، معادل ۸۱۶۸۳۰ هکتار شامل اراضی زیر کشت محصولات سالانه، آیش و باغ و قلمستان بوده است. مساحت اراضی زراعی حدود ۷۶۹۸۸۳ هکتار و باغ و قلمستان ۴۶۹۴۷ هکتار گزارش شده است.

سطح کاشت و مقدار تولید محصولات عمده کشاورزی طی سال زراعی ۹۳-

۱۳۹۳ به شرح زیر است:

گندم: سطح کاشت ۳۴۴۲۷۰ هکتار، تعداد بهره‌بردار ۳۸۱۳۱، سطح کاشت گندم آبی ۱۸۰۷۲ هکتار و گندم دیم ۳۲۶۱۹۸ هکتار.

جو: سطح کاشت ۴۱۳۹۷ هکتار، تعداد بهره‌بردار ۱۳۶۹۹، سطح کاشت جو آبی ۷۷۲۸ هکتار و جو دیم ۳۳۶۶۹ هکتار.

برنج: سطح کاشت ۲۷۸۶ هکتار، تعداد بهره‌بردار ۱۲۵۹، سطح کاشت آبی ۲۷۸۶ هکتار است.

سایر محصولات زراعی: سطح کاشت ۸۰۱۸۴ هکتار، تعداد بهره‌بردار ۳۳۴۷۵، سطح کاشت آبی ۶۶۹۲۳ هکتار و دیم ۱۳۲۶۱ هکتار است.

در زمان سرشماری (آبان ۱۳۹۳)، تعداد انواع دام‌های استان شامل ۷۱۶۸۵۴ راس گوسفند و بره، ۱۰۹۲۸۰ راس بز و بزغاله و ۸۷۶۸۲ راس گاو و گوساله بوده است.

مساحت عرصه‌های جنگلی استان در سال ۱۳۹۵، معادل ۹۷۵۵۳ هکتار برآورد شده است. در سال مذکور، از ۱۰۹۲۵۰۲ هکتار مراتع استان ۷/۳۴ درصد جزو مراتع خوب و بقیه در رده مراتع متوسط و فقیر محسوب شده است. در سال ۱۳۹۵، حدود ۱۲۹۸۵ تن انواع آبزیان پرورش و تولید شده است، که نسبت به سال گذشته ۴/۸۴ درصد افزایش داشته است.

۱- بررسی شاخص‌های کلیدی اصلی بخش

• تعداد بهره برداران کشاورزی در شهرستان های استان

بر اساس نتایج سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، از کل ۱۸۱۲۵۸ بهره‌بردار کشاورزی استان، ۲۲۹۸۶ بهره‌بردار (۱۲/۷ درصد) در شهرستان ابهر، ۱۲۴۰۶ بهره‌بردار (۶/۸ درصد) در شهرستان ایجرود، ۴۹۹۸۲ بهره‌بردار (۲۷/۶ درصد) در شهرستان خدابنده، ۸۰۱۵ بهره‌بردار (۴/۴ درصد) در شهرستان خرمدره، ۴۳۶۳۸ بهره‌بردار (۲۴/۱ درصد) در شهرستان زنجان، ۱۱۵۱۷ بهره‌بردار (۶/۴ درصد) در شهرستان سلطانیه، ۱۷۶۶۶ بهره‌بردار (۹/۷ درصد) در شهرستان طارم و نهایتاً ۱۵۰۴۷ بهره‌بردار (۸/۳ درصد) هم در شهرستان ماهنشان است.

بر اساس نتایج سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، از تعداد ۱۸۱۲۵۸ بهره‌بردار کشاورزی استان، ۵۶۹۶۱ بهره‌بردار (۳۱/۴۳ درصد) در بخش زراعت، ۴۹۳۵۹ بهره‌بردار (۲۷/۳ درصد) در بخش باغداری، ۲۷۸۴۴ بهره‌بردار (۱۵/۳۶ درصد) در بخش ماکیان، تعداد ۱۹۲۴۶ بهره‌بردار (۱۰/۶۲ درصد) در بخش پرورش دام سنگین، تعداد ۲۵۲۴۶ بهره‌بردار (معادل ۱۳/۹۳ درصد) در بخش پرورش دام سبک و مابقی بهره‌داران هم در بخش‌های پرورش کرم ابریشم، پرورش ماهی و پرورش زنبور عسل بوده است. (جدول شماره ۱۲۲ مربوط به سهم شهرستانی هریک از فعالیت‌های بهره‌برداران بخش کشاورزی)

جدول ۱۲۱- بهره بردار های کشاورزی بر حسب فعالیت و شهرستان در سال ۱۳۹۳

شهرستان	کل	زراعت	باغداری	کشت گلخانه	پرورش ماکیان	پرورش
استان	۱۸۱۲۵۸	۵۶۹۶۱	۴۹۳۵۹	۸۷	۲۷۸۴۴	۲۲۵۴
ابهر	۲۲۹۸۶	۶۳۵۰	۹۲۸۳	۱۲	۲۹۴۹	۱۴۱
ایجرود	۱۲۴۰۶	۳۹۲۳	۳۰۸۰	۳	۱۷۱۲	۱۷۹
خدابنده	۴۹۹۸۲	۱۷۷۲۰	۹۸۷۹	۵	۷۷۷۱	۳۲۸
خرمدره	۸۰۱۵	۲۷۹۹	۳۵۷۹	۱	۴۸۷	۶۶
زنجان	۴۳۶۳۸	۱۳۹۸۳	۱۱۲۷۸	۵۰	۶۱۳۲	۶۷۰
سلطانیه	۱۱۵۱۸	۴۳۰۴	۲۲۲۴	۳	۱۹۸۴	۱۴۳
طارم	۱۷۶۶۶	۴۴۱۷	۷۰۸۳	۹	۳۱۸۳	۳۳۲
ماهانشان	۱۵۰۴۸	۳۴۶۳	۲۹۵۳	۵	۳۶۲۵	۳۹۶

ادامه جدول ۱۲۱-

شهرستان	پرورش دام سنگین	پرورش دام سبک	پرورش کرم ابریشم	پرورش ماهی
استان	۱۹۲۴۶	۲۵۲۴۶	۷	۲۵۵
ابهر	۱۷۳۱	۲۵۱۸	۰	۲
ایجرود	۱۶۷۰	۱۸۳۳	۰	۵
خدابنده	۶۸۳۴	۷۴۳۳	۱	۱۱
خرمدره	۴۲۷	۶۴۸	۱	۷
زنجان	۴۴۵۹	۷۰۲۶	۲	۳۸
سلطانیه	۱۰۳۸	۱۸۱۰	۰	۱۱
طارم	۱۵۴۲	۱۰۸۰	۱	۱۹
ماهانشان	۱۵۴۵	۲۸۹۷	۲	۱۶۱

مأخذ: سالنامه آماری استان.

جدول ۱۲۲- تعداد بهره برداری و مساحت زمین اراضی زراعی استان در سال ۱۳۹۳

اراضی زراعی		کل		وسعت اراضی کشاورزی
مساحت	تعداد بهره برداری	مساحت	تعداد بهره برداری	
۷۶۹۸۸۳	۵۶۱۷۵	۸۱۶۸۳۰	۷۳۷۰۴	جمع
۱۲۴۹	۳۱۱۸	۴۶۶۶	۱۵۱۶۳	جمع کمتر از ۱ هکتار
۹	۱۹۴	۱۴۷	۳۶۲۵	کمتر از ۰/۱ هکتار
۲۱	۲۰۷	۲۶۷	۲۲۰۷	۰/۱ تا کمتر از ۰/۲ هکتار
۱۹۳	۷۲۴	۱۲۲۴	۴۱۳۱	۰/۲ تا کمتر از ۰/۵ هکتار
۱۰۲۶	۱۹۹۲	۳۰۲۷	۵۱۹۹	۰/۵ تا کمتر از ۱ هکتار
۳۸۴۰۶	۱۷۵۷۶	۵۲۳۳۵	۲۲۶۳۲	جمع ۱ تا کمتر از ۵ هکتار
۵۳۳۰	۵۰۴۰	۹۸۴۹	۸۳۰۱	۱ تا کمتر از ۲ هکتار
۹۴۳۱	۵۰۶۲	۱۳۴۴۱	۶۲۳۴	۲ تا کمتر از ۳ هکتار
۱۱۳۸۵	۴۱۰۶	۱۴۲۸۶	۴۵۴۲	۳ تا کمتر از ۴ هکتار
۱۲۳۶۰	۳۳۶۸	۱۴۷۵۹	۳۵۵۵	۴ تا کمتر از ۵ هکتار
۲۲۶۰۸۶	۲۳۷۸۲	۲۴۱۲۴۶	۲۴۱۵۰	جمع ۵ تا کمتر از ۲۰ هکتار
۴۳۲۱۷	۷۹۸۲	۴۸۱۵۰	۸۲۰۴	۵ تا کمتر از ۷/۵ هکتار
۲۸۰۹۱	۳۶۱۱	۳۰۶۸۲	۳۶۵۶	۷/۵ هکتار تا کمتر از ۱۰

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۲۲- تعداد بهره برداری و مساحت زمین اراضی زراعی استان در سال ۱۳۹۳

اراضی زراعی		کل		وسعت اراضی کشاورزی
مساحت	تعداد بهره برداری	مساحت	تعداد بهره برداری	
۷۶۹۸۸۳	۵۶۱۷۵	۸۱۶۸۳۰	۷۳۷۰۴	جمع
۸۲۲۶۶	۷۵۷۸	۸۶۸۸۴	۷۶۴۵	۱۰ تا کمتر از ۱۵ هکتار
۷۲۵۱۲	۴۶۱۱	۷۵۵۲۹	۴۶۴۴	۱۵ تا کمتر از ۲۰ هکتار
۲۴۶۱۰۸	۸۹۲۸	۲۵۲۸۲۲	۸۹۶۰	جمع ۲۰ تا کمتر از ۵۰
۷۳۳۶۲	۳۵۷۱	۷۵۶۰۴	۳۵۸۰	۲۰ تا کمتر از ۲۵ هکتار
۹۷۲۵۰	۳۴۳۹	۹۹۸۹۲	۳۴۵۷	۲۵ تا کمتر از ۳۵ هکتار
۷۵۴۹۶	۱۹۱۸	۷۷۳۲۵	۱۹۲۳	۳۵ تا کمتر از ۵۰ هکتار
۲۵۸۰۳۵	۲۷۷۲	۲۶۵۷۶۲	۲۷۹۹	جمع ۵۰ هکتار و بیشتر
۱۲۲۸۰۵	۱۹۷۲	۱۲۶۴۰۰	۱۹۹۱	۵۰ تا کمتر از ۱۰۰ هکتار
۷۱۴۱۶	۵۸۹	۷۲۹۰۷	۵۹۱	۱۰۰ تا کمتر از ۲۰۰ هکتار
۴۷۹۴۵	۱۸۷	۵۰۳۲۷	۱۹۳	۲۰۰ تا کمتر از ۵۰۰ هکتار
۱۲۰۹۱	۲۲	۱۲۳۴۳	۲۲	۵۰۰ تا کمتر از ۱۰۰۰ هکتار
۲۷۷۴	۲	۲۷۷۷	۲	۱۰۰۰ تا کمتر از ۲۰۰۰
۱۰۰۴	۱	۱۰۰۷	۱	۲۰۰۰ هکتار و بیشتر

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۲۲- تعداد بهره برداری و مساحت زمین باغ و قلمستان استان در سال ۱۳۹۳

باغ و قلمستان		کل		وسعت اراضی کشاورزی
مساحت	تعداد بهره برداری	مساحت	تعداد بهره برداری	
۴۶۹۴۷	۴۶۷۹۴	۸۱۶۸۳۰	۷۳۷۰۴	جمع
۳۴۱۶	۱۳۲۶۳	۴۶۶۶	۱۵۱۶۳	جمع کمتر از ۱ هکتار
۱۳۸	۳۴۸۶	۱۴۷	۳۶۲۵	کمتر از ۰/۱ هکتار
۲۴۶	۲۰۸۱	۲۶۷	۲۲۰۷	۰/۱ تا کمتر از ۰/۲ هکتار
۱۰۳۰	۳۶۷۹	۱۲۲۴	۴۱۳۱	۰/۲ تا کمتر از ۰/۵ هکتار
۲۰۰۲	۴۰۱۷	۳۰۲۷	۵۱۹۹	۰/۵ تا کمتر از ۱ هکتار
۱۳۹۲۹	۱۴۱۹۰	۵۲۳۳۵	۲۲۶۳۲	جمع ۱ تا کمتر از ۵ هکتار
۴۶۱۹	۵۶۱۸	۹۸۴۹	۸۳۰۱	۱ تا کمتر از ۲ هکتار
۴۰۱۰	۳۸۰۷	۱۳۴۴۱	۶۲۳۴	۲ تا کمتر از ۳ هکتار
۲۹۰۱	۲۶۳۹	۱۴۲۸۶	۴۵۴۲	۳ تا کمتر از ۴ هکتار
۲۳۹۹	۲۱۲۵	۱۴۷۵۹	۳۵۵۵	۴ تا کمتر از ۵ هکتار
۱۵۱۶۰	۱۳۱۶۳	۲۴۱۲۴۶	۲۴۱۵۰	جمع ۵ تا کمتر از ۲۰ هکتار
۴۹۳۳	۴۴۴۹	۴۸۱۵۰	۸۲۰۴	۵ تا کمتر از ۷/۵ هکتار
۲۵۹۲	۲۱۷۹	۳۰۶۸۲	۳۶۵۶	۷/۵ هکتار تا کمتر از ۱۰

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۲۲- تعداد بهره برداری و مساحت زمین باغ و قلمستان استان در سال ۱۳۹۳

باغ و قلمستان		کل		وسعت اراضی کشاورزی
مساحت	تعداد بهره برداری	مساحت	تعداد بهره برداری	
۴۶۹۴۷	۴۶۷۹۴	۸۱۶۸۳۰	۷۳۷۰۴	جمع
۴۶۱۸	۴۰۵۰	۸۶۸۸۴	۷۶۴۵	۱۰ تا کمتر از ۱۵ هکتار
۳۰۱۷	۲۴۸۵	۷۵۵۲۹	۴۶۴۴	۱۵ تا کمتر از ۲۰ هکتار
۶۷۱۴	۴۷۶۱	۲۵۲۸۲۲	۸۹۶۰	جمع ۲۰ تا کمتر از ۵۰ هکتار
۲۲۴۳	۱۸۹۹	۷۵۶۰۴	۳۵۸۰	۲۰ تا کمتر از ۲۵ هکتار
۲۶۴۲	۱۸۲۷	۹۹۸۹۲	۳۴۵۷	۲۵ تا کمتر از ۳۵ هکتار
۱۸۲۹	۱۰۳۴	۷۷۳۲۵	۱۹۲۳	۳۵ تا کمتر از ۵۰ هکتار
۷۷۲۷	۱۴۱۸	۲۶۵۷۶۲	۲۷۹۹	جمع ۵۰ هکتار و بیشتر
۳۵۹۶	۱۰۵۴	۱۲۶۴۰۰	۱۹۹۱	۵۰ تا کمتر از ۱۰۰ هکتار
۱۴۹۱	۲۷۳	۷۲۹۰۷	۵۹۱	۱۰۰ تا کمتر از ۲۰۰ هکتار
۲۳۸۲	۷۷	۵۰۳۳۷	۱۹۳	۲۰۰ تا کمتر از ۵۰۰ هکتار
۲۵۲	۱۳	۱۲۳۴۳	۲۲	۵۰۰ تا کمتر از ۱۰۰۰ هکتار
۳	۱	۲۷۷۷	۲	۱۰۰۰ تا کمتر از ۲۰۰۰ هکتار
۳	۱	۱۰۰۷	۱	۲۰۰۰ هکتار و بیشتر

مأخذ: پیشین

جدول ۱۲۳- تعداد بهره برداری و مساحت زمین بهره برداری های با زمین بر حسب نوع کشت و شهرستان: آبان ۱۳۹۳

شهرستان	کل		اراضی زراعی		باغ و قلمستان	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
استان	۷۳۷۰۴	۸۱۶۸۳۰	۵۶۱۷۵	۷۶۹۸۸۳	۴۶۷۹۴	۴۶۹۴۷
ایهر	۱۱۳۱۹	۷۱۱۴۲	۶۳۴۹	۶۲۸۹۴	۹۲۷۳	۸۲۴۸
ایجرود	۴۷۳۸	۷۶۳۸۳	۳۹۲۲	۷۴۷۷۴	۲۹۴۳	۱۶۰۹
خدابنده	۱۹۴۶۰	۳۱۷۳۰۲	۱۷۶۹۰	۳۱۲۹۸۳	۹۱۶۹	۴۳۲۰
خرمدره	۴۳۳۵	۱۸۷۵۶	۲۷۹۹	۱۴۶۶۵	۳۵۴۸	۴۰۹۱
زنجان	۱۶۷۸۸	۲۰۷۷۹۱	۱۳۸۶۷	۱۹۶۴۷۲	۱۰۱۰۵	۱۱۳۱۹
سلطانیه	۴۶۰۴	۵۱۲۱۱	۴۲۹۹	۴۷۹۰۵	۲۱۳۸	۳۳۰۶
طارم	۸۱۰۴	۱۹۰۸۰	۴۲۴۷	۸۳۳۷	۶۶۷۰	۱۰۷۴۳
ماهستان	۴۳۵۷	۵۵۱۶۵	۳۰۰۱	۵۱۸۵۳	۲۹۴۷	۳۳۱۲

مأخذ: پیشین

• اراضی زیر کشت محصولات کشاورزی (سالانه و باغات)

در سال زراعی ۹۴-۱۳۹۳، مجموع اراضی زیر کشت محصولات کشاورزی اعم از زراعی سالانه و باغات (مثمر و غیرمثمر) به مقدار ۵۳۳۹۰۱ هکتار بوده است. از این میزان اراضی سطح زیر کشت، ۴۵۷۶۷۷ هکتار (معادل ۸۶ درصد) مربوط به اراضی زیر کشت محصولات سالانه کشاورزی بوده است. همچنین سطح زیر باغات مثمر و غیر مثمر استان هم برابر با ۶۵۵۲۴ هکتار بوده که این مقدار شامل ۱۴ درصد از کل اراضی زیر کشت محصولات کشاورزی استان بوده است.

در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴، مجموع اراضی زیر کشت محصولات کشاورزی اعم از زراعی سالانه و باغات (مثمر و غیرمثمر) استان به میزان ۵۲۵۷۹۵ هکتار بوده است. از این میزان سطح زیر کشت ۴۴۷۶۱۱ هکتار معادل ۸۵ درصد شامل اراضی زیر کشت محصولات سالانه کشاورزی

بوده و مابقی اراضی سطح زیر کشت با ۶۶۹۵۴ هکتار مربوط به باغات مثمرو غیر مثمر است که این مقدار شامل ۱۵ درصد از کل اراضی زیر کشت محصولات کشاورزی استان بوده است. مقایسه سه دودوره زراعی ۹۴-۱۳۹۳ و سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴، نشان می دهد که طی این دو دوره از مقدار اراضی زیر کشت محصولات کشاورزی استان به میزان ۱/۵- درصد کاسته شده است که البته این کاهش بیشتر در حوزه اراضی زیر کشت محصولات سالانه اتفاق افتاده است. بطوریکه سهم ۸۶ درصد این بخش به ۸۵ درصد تنزل یافته است. اما در حوزه اراضی زیر کشت محصولات باغی (مثمرو غیر مثمر) شاهد افزایش سطح زیر کشت بوده ایم؛ بطوریکه در عرض یک سال دوره زراعی در حدود ۱۴۳۰ هکتار به مساحت اراضی سطح زیر کشت محصولات باغی (مثمرو غیر مثمر) استان افزوده شده است.

جدول ۱۲۴- سطح زیر کشت محصولات سالانه و دائمی

واحد: هکتار

سطح زیر کشت محصولات سالانه			جمع کل	سال زراعی و شهرستان
دیم	آبی	جمع		
۳۳۷۸۶۰	۱۱۹۸۱۷	۴۵۷۶۷۷	۵۳۳۹۰۱	۱۳۹۳-۹۴
۳۳۲۴۱۰	۱۱۵۲۰۱	۴۴۷۶۱۱	۵۲۵۷۹۵	۱۳۹۴-۹۵
۳۴۲۹۰	۱۴۱۹۶	۴۸۴۸۶	۶۱۰۹۳	ابهر
۳۶۱۵۰	۵۹۳۹	۴۲۰۸۹	۴۶۵۷۵	ایجرود
۱۳۲۵۲۵	۲۲۲۹۷	۱۵۴۸۲۲	۱۶۳۶۸۱	خدابنده
۲۶۴۰	۴۹۲۰	۷۵۶۰	۱۵۲۶۸	خرمدره
۶۹۲۷۵	۲۶۲۰۲	۹۵۴۷۷	۱۰۸۴۳۸	زنجان
۱۹۷۱۰	۱۴۱۰۲	۳۳۸۱۲	۳۶۲۰۵	سلطانیه
۳۲۰	۱۴۰۶۳	۱۴۳۸۳	۳۷۳۱۰	طارم
۳۷۵۰۰	۱۳۴۸۲	۵۰۹۸۲	۵۷۲۲۵	ماه‌نشان

مأخذ: سالنامه آماری استان

ادامه جدول ۱۲۴ - سطح زیر کشت محصولات سالانه و دائمی

واحد: هکتار

سطح زیر کشت باغات غیر مثمر			سطح زیر کشت باغات مثمر			سال زراعی و شهرستان
بارور	نهال	جمع	بارور	نهال	جمع	
۱۰۷۰۰	۰	۱۰۷۰۰	۵۲۵۸۷	۱۲۹۳۷	۶۵۵۲۴	۱۳۹۳-۹۴
۱۱۲۳۰	۰	۱۱۲۳۰	۵۴۷۶۸	۱۲۱۸۶	۶۶۹۵۴	۱۳۹۴-۹۵
۱۹۴۰	۰	۱۹۴۰	۹۷۱۴	۹۵۳	۱۰۶۶۷	ابهر
۱۵۷۰	۰	۱۵۷۰	۲۵۲۳	۳۹۳	۲۹۱۶	ایجرود
۲۱۱۰	۰	۲۱۱۰	۵۹۹۰	۷۵۹	۶۷۴۹	خدابنده
۲۸۵۳	۰	۲۸۵۳	۴۵۴۲	۳۱۳	۴۸۵۵	خرمدره
۱۴۲۵	۰	۱۴۲۵	۹۳۲۷	۲۲۰۹	۱۱۵۳۶	زنجان
۳۵۲	۰	۳۵۲	۱۶۹۴	۳۴۷	۲۰۴۱	سلطانیه
۶۰۰	۰	۶۰۰	۱۶۱۰۸	۶۲۱۹	۲۲۳۲۷	طارم
۳۸۰	۰	۳۸۰	۴۸۷۰	۹۹۳	۵۸۶۳	ماه‌نشان

مأخذ: پیشین

• سطح زیر کشت محصولات زراعی سالانه کشاورزی

در سال زراعی ۱۳۹۴-۹۵، ۴۴۷۶۱۱ هکتار زمین زیر کشت محصولات زراعی سالانه استان بوده که از این مقدار ۱۱۵۲۰۱ هکتار (۲۵/۷ درصد) مربوط به محصولات آبی و ۳۳۲۴۱۰ هکتار (۷۴/۳ درصد) مربوط به محصولات دیم بوده است. بیشترین سطح زیر کشت محصولات زراعی سالانه استان با ۳۳۸۹۴۰ (۷۵/۷ درصد) مربوط به کشت غلات و مابقی شامل حبوبات، محصولات جالیزی، سبزیجات و نباتات علوفه ای بوده است. از ۳۳۸۹۴۰ هکتار اراضی زیر کشت غلات، ۳۰۶۴۳۰ هکتار (۹۰ درصد) مربوط به کشت گندم (دیم و آبی) بوده و ۲۸۷۲۰ هکتار (۸/۵ درصد) جو (دیم و آبی) و مابقی شلتوک بوده است.

در سال زراعی ۱۳۹۴-۹۵ سطح زیر کشت محصول حبوبات ۳۲۳۵۵ هکتار بوده که این مقدار معادل ۷/۳ درصد از مجموع اراضی زیر کشت محصولات زراعی بوده است، از این مقدار سهم زیر کشت هریک از محصول حبوبات معادل ۳۷/۵ در صد لوبیا، ۳۷/۴ در صد عدس، ۲۰/۵ در صد

نخود و ۴/۶ باقلا خشک بوده است. در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴ از ۴۴۷۶۱۱ هکتار زمین زیر کشت محصول کشاورزی زراعی سالانه استان معادل ۱۱/۴۷ درصد (۵۱۳۶۳ هکتار) مربوط به نباتات علوفه ای بوده که از این مقدار ۴۸۰۴۰ هکتار معادل با ۹۴ درصد زیر کشت یونجه بوده است.

• **سطح زیر کشت محصولات باغی (مثمر و غیرمثمر)**

در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴ از ۷۸۱۸۴ هکتار باغات استان ۶۶۹۵۴ هکتار (۸۵/۶۳ درصد) مربوط به باغات مثمر و ۱۱۲۳۰ هکتار (۱۴/۳۷ درصد) باغات غیرمثمر بوده است.

• **تولید محصولات زراعی سالانه کشاورزی**

استان زنجان در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴، با ۴۴۷۶۱۱ هکتار زمین زیر کشت محصولات زراعی سالانه، بطور میانگین از عملکرد تولید ۴/۴ تن در هکتار (بصورت کشت آبی و دیم) برخوردار بوده است. بطوریکه عملکرد تولید محصول غلات ۱/۴ تن، حبوبات ۱/۴۵ تن، محصولات جالیزی ۴۴/۵ تن، سبزیجات ۴۱ تن و نباتات علوفه ای ۸ تن در هر هکتار بوده است.

جدول ۱۲۵- سطح زیر کشت و تولید محصولات سالانه (به استثنای نباتات صنعتی) بر حسب شهرستان در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴

واحد: هکتار - تن

غلات						شهرستان
شلتوک		جو		گندم		
مقدار	سطح زیر	مقدار تولید	سطح زیر	مقدار تولید	سطح زیر کشت	
۱۱۸۹۰	۳۷۹۰	۵۷۲۴۰	۲۸۷۲۰	۴۰۵۶۵۳	۳۰۶۴۳۰	استان
۰	۰	۵۴۸۵	۳۷۹۰	۴۴۹۸۵	۳۰۳۲۰	ابهر
۰	۰	۱۷۹۶	۱۲۲۰	۳۴۶۷۱	۳۲۵۱۰	ایجرود
۰	۰	۱۲۵۶۵	۵۷۱۰	۱۷۳۷۱۲	۱۳۰۲۰۰	خدابنده
۰	۰	۱۶۱۴	۵۷۰	۴۶۵۰	۲۱۵۰	خرمدره
۷۹۳۲	۱۹۶۰	۱۳۲۱۵	۷۴۳۰	۷۱۶۱۰	۵۶۸۰۰	زنجان
۰	۰	۱۲۷۷۰	۴۵۳۰	۳۲۳۳۵	۱۹۶۵۰	سلطانیه
۳۳۵۰	۶۷۰	۱۱۱۰	۳۸۰	۲۱۳۰	۶۵۰	طارم
۶۰۸	۱۶۰	۸۶۸۵	۵۰۹۰	۴۱۵۶۰	۳۴۱۵۰	ماه‌نشان

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۲۵- سطح زیر کشت و تولید محصولات سالانه (به استثنای نباتات صنعتی)

بر حسب شهرستان در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴

واحد: هکتار - تن

حیویات								شهرستان
باقلا خشک		عدس		لوبیا		نخود		
مقدار	سطح	مقدار	سطح	مقدار	سطح	مقدار	سطح زیر کشت	
۴۵۰۰	۱۵۰۰	۵۵۸۹	۱۲۰۹۱	۳۳۹۶۱	۱۲۱۴۶	۲۹۸۲	۶۶۱۸	استان
.	.	۵۴۱	۱۳۵۱	۱۲۱۵۰	۴۵۰۰	۶۰۴	۱۴۰۱	ابهر
.	.	۲۶۰	۶۵۰	۱۲۸	۴۵	۲۹۴	۷۰۰	ایجرود
.	.	۹۲۰	۲۳۰۰	۵۶۶۴	۱۹۰۰	۲۷۵	۵۰۰	خدابنده
.	.	۹۰	۳۰۰	۶۷۶۰	۲۶۰۰	۹۰	۳۰۰	خرمدره
.	.	۳۳۶۸	۶۵۲۷	۹۴۹	۳۱۰	۱۱۴۲	۲۴۷۲	زنجان
.	.	۲۱۳	۴۳۳	۷۵۴۵	۲۵۱۵	۱۶۱	۲۰۵	سلطانیه
۴۵۰۰	۱۵۰۰	۱۲	۳۰	۷۱۶	۲۶۵	۱۶	۴۰	طارم
.	.	۱۷۵	۵۰۰	۲۹	۱۱	۴۰۰	۱۰۰۰	ماهانشان

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۲۵

واحد: هکتار - تن

محصولات جالیزی								شهرستان
سایر محصولات		خیار		هندوانه		خربزه و طالبی		
مقدار	سطح زیر کشت	مقدار	سطح زیر کشت	مقدار	سطح زیر کشت	مقدار	سطح زیر کشت	
۱۴۳۷	۳۹	۳۰۸۶۵	۷۴۶	۱۲۱۷۲۰	۲۰۸۶	۶۷۷۲۳	۲۱۰۷	استان
۲۶۶	۷	۹۰۰	۲۰	۲۸۰۰	۵۰	۷۵	۳	ابهر
۶۰	۲	۱۷۰۰	۵۰	۲۸۰۰	۵۰	۳۵۰	۱۰	ایجرود
۱۷۵	۵	۹۵۰۰	۲۰۰	۴۰۱۰۰	۶۵۰	۵۰۰۰	۱۰۰	خدابنده
.	.	۲۱۰۰	۵۰	۱۹۰۰	۳۵	.	.	خرمدره
۱۴۵	۴	۸۲۹۰	۲۰۱	۴۷۳۰۰	۸۲۶	۳۵۲۰	۹۹	زنجان
۴۴۱	۱۱	۴۶۷۵	۱۲۵	۳۱۰۰	۵۵	۲۲۸	۵	سلطانیه
۳۵۰	۱۰	۳۰۰۰	۸۰	۳۹۲۰	۷۰	۴۶۲۰۰	۱۵۴۰	طارم
.	.	۷۰۰	۲۰	۱۹۸۰۰	۳۵۰	۱۲۳۵۰	۳۵۰	ماهانشان

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۲۵- سطح زیر کشت و تولید محصولات سالانه (به استثنای نباتات صنعتی)
بر حسب شهرستان در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴

واحد: هکتار - تن

شهرستان	سبزیجات							
	سایر سبزیجات (۱)		گوجه فرنگی		پیاز		سیب زمینی	
	مقدار	سطح زیر	مقدار	سطح زیر	مقدار	سطح زیر	مقدار	سطح زیر
استان	۱۲۱۷۵۱	۳۸۰۷	۲۵۸۱۰۰	۵۵۰۰	۲۲۲۵۸۶	۴۲۷۰	۲۱۲۰۰۰	۶۳۰۰
ایهر	۱۱۶۵	۳۷	۳۵۵۰۰	۷۵۰	۲۵۰	۵	۱۶۲۰۰	۴۵۰
ایجرود	۳۵	۱	۴۷۰۰	۱۰۰	۱۵۰۰	۳۰	۱۵۷۵	۴۵
خدابنده	۱۵۵۰	۵۰	۳۰۵۰۰	۶۵۰	۱۵۱۰	۳۰	۹۲۳۰۰	۲۶۰۰
خرمدره	۳۲۰	۱۰	۴۷۰۰	۱۰۰	۱۰۰۰	۲۰	۴۳۲۲	۱۲۰
زنجان	۲۵۰۰۳	۵۴۴	۷۰۵۰۰	۱۵۰۰	۱۸۷۴۵۴	۳۵۶۸	۱۱۳۷۵	۳۲۵
سلطانیه	۹۸۸	۳۲	۷۴۰۰	۱۶۰	۱۸۵۰	۳۷	۳۷۶۰۰	۱۰۸۰
طارم	۹۲۲۹۵	۳۱۲۳	۱۰۳۶۰۰	۲۲۰۰	۲۷۵۱۲	۵۵۰	۴۷۵۷۸	۱۶۵۰
ماه‌نشان	۳۹۵	۱۰	۱۹۰۰	۴۰	۱۵۱۰	۳۰	۱۰۵۰	۳۰

مأخذ: پیشین

ادامه جدول ۱۲۵- سطح زیر کشت و تولید محصولات سالانه (به استثنای نباتات صنعتی)
بر حسب شهرستان در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴

واحد: هکتار - تن

شهرستان	نباتات علوفه ای			
	سایر نباتات علوفه ای		بونجه	
	مقدار تولید	سطح زیر کشت	مقدار تولید	سطح زیر کشت
استان	۸۷۸۷۰	۳۳۲۳	۳۲۶۱۳۹	۴۸۰۴۰
ایهر	۳۲۹۶	۷۴	۴۰۹۰۰	۵۵۰۰
ایجرود	۲۸۱۸	۱۵۵	۳۹۲۵۰	۶۵۰۰
خدابنده	۲۳۹۰۰	۷۲۰	۶۲۶۷۰	۹۰۸۵
خرمدره	۳۶۳۴	۱۲۰	۷۵۷۵	۱۱۵۰
زنجان	۲۱۹۵۴	۴۳۴	۸۰۹۳۵	۱۲۳۴۵
سلطانیه	۳۱۲۹۸	۱۶۴۲	۲۵۶۴۴	۳۳۱۰
طارم	۱۴۰	۴۵	۱۰۸۷۵	۱۴۵۰
ماه‌نشان	۸۳۰	۱۳۳	۵۸۲۹۰	۸۷۰۰

مأخذ: پیشین

در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴، از گروه نباتات صنعتی، کشت و تولید دانه های روغنی به مقدار ۶۴۶ هکتار با عملکرد ۱/۶۶ تن در هر هکتار بوده که بیشترین سطح زیر کشت آن با ۲۲۸ هکتار (معادل ۳۶ درصد) در شهرستان ابهر بوده است. همچنین کشت و تولید چغندر قند در ۵۵ هکتار با عملکرد ۳۱/۸۲ تن در هر هکتار بوده است. البته در هر سال زراعی کشت و تولید چغندر قند استان فقط در شهرستان خدابنده بوده است.

جدول ۱۲۶- سطح زیر کشت و مقدار تولید برخی از نباتات صنعتی استان

واحد: هکتار - تن

دانه های روغنی		چغندر قند		محصول / سال
مقدار تولید	سطح زیر کشت	مقدار تولید	سطح زیر کشت	
۱۶۰	۱۰۶	۸۰۰	۲۵	۱۳۹۳-۹۴
۱۰۶۷	۶۴۶	۱۷۵۰	۵۵	۱۳۹۴-۹۵
۵۲۴	۲۲۸	۰	۰	ابهر
۲	۱	۰	۰	ایجرود
۷۸	۵۲	۱۷۵۰	۵۵	خدابنده
۱۷۵	۳۵	۰	۰	خرمدره
۹۲	۱۳۲	۰	۰	زنجان
۲۸	۱۰	۰	۰	سلطانیه
۱۵۶	۱۳۰	۰	۰	طارم
۱۲	۵۸	۰	۰	ماه‌نشان

مأخذ: پیشین

بر اساس نتایج سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، فعالیت و بهره برداری از سیستم گلخانه ای در استان رایج بوده و تعداد ۹۶ مورد بهره بردار با مساحت زیر کشت ۸۸ هکتار برحسب انواع فعالیت گلخانه ای ثبت شده است. بر همین اساس بهره برداران کشت گلخانه ای گل و گیاه زینتی ۲۱ مورد، کاشت محصولات سالانه گلخانه ای ۵۴ مورد و کاشت محصولات دائمی گلخانه ای ۲۱ مورد بوده است. شهرستان زنجان با ۵۶ مورد (معادل ۵۹ درصد از مجموع بهره برداران کشت گلخانه ای استان) بهره برداری، بیشترین تعداد بهره بردار سیستم کشت گلخانه ای را داشته است.

جدول ۱۲۷- مساحت و فعالیت گلخانه استان به تفکیک شهرستان در سال زراعی ۹۵-۱۳۹۴

شهرستان	مساحت (هکتار)	بهره برداری		
		جمع	گل و گیاه زینتی	محصولات سالانه
استان	۸۸	۹۶	۲۱	۵۴
ابهر	۱۲	۱۲	۴	۶
ایجرود	۳	۳	۰	۳
خدابنده	۵	۶	۱	۴
خرمدره	۱	۲	۱	۱
زنجان	۵۰	۵۶	۱۴	۲۷
سلطانیه	۳	۳	۰	۳
طارم	۹	۹	۱	۵
ماه‌نشان	۵	۵	۰	۵

مأخذ: سالنامه آماری استان

• مساحت جنگل‌ها، مراتع و بیابان‌ها

در سال زراعی ۱۳۹۵-۱۳۹۴، سطح کل جنگل‌های استان ۹۷۵۵۳ هکتار بوده است. البته این مقدار جنگل استان بیشتر در مناطقی مرتفع استان به خصوص در بخش شمالی خط الراس مرزی شهرستان طارم با استان گیلان می‌باشد. در همین سال کل مراتع استان زنجان از نوع خوب، متوسط و فقیر برابر با ۱۰۹۲۵۰۲ هکتار بوده است.

در همین خصوص بیشترین سطح از مراتع استان طی تقسیم بندی موجود مربوط به مراتع متوسط استان به میزان ۵۸ درصد معادل ۶۳۷۶۸۸ هکتار می‌باشد. مراتع خوب استان فقط ۷ درصد معادل ۸۰۲۲۵ هکتار است.

جدول ۱۲۸- مساحت جنگل‌ها، مراتع و پدیده های بیابانی استان در سال ۱۳۹۵

شرح	مساحت (هکتار)
جنگل	۹۷۵۵۳
مرتع	۱۰۹۲۵۰۲
خوب	۸۰۲۲۵
متوسط	۶۳۷۶۸۸
فقیر	۳۷۴۵۸۹
بیابان	۰

مأخذ: سالنامه آماری استان

جدول ۱۲۹- مساحت جنگل کاری بر حسب نوع مالکیت در سال ۱۳۹۵

واحد: هکتار

سال و شهرستان	جمع	دولتی	خصوصی
۱۳۹۴	۲۰۵	۲۰۰	۵
۱۳۹۵	۲۰۰	۲۰۰	۰
ایهر	۰	۰	۰
ایچرود	۰	۰	۰
خدابنده	۰	۰	۰
خرمدره	۰	۰	۰
زنجان	۵۰	۵۰	۰
سلطانیه	۰	۰	۰
طارم	۱۵۰	۱۵۰	۰
ماه‌نشان	۰	۰	۰

مأخذ: پیشین

جدول ۱۳۰- فعالیت مرتعداری و اصلاح مراتع استان در سال ۱۳۹۵

واحد: هکتار

سال و شهرستان	بوته کاری و تولید نهال	کپه کاری و کشت مستقیم	کودپاشی مراتع	ذخیره نزولات آسمانی	احداث آبشخور (دستگاه)
۱۳۹۴	۲۴۰	۵۰	۷۰	۰	۵۲
۱۳۹۵	۲۵	۳۴۵	۱۶۰	۰	۴۶
ابهر	۰	۱۵۰	۰	۰	۹
ایجرود	۰	۰	۰	۰	۴
خدابنده	۰	۰	۰	۰	۸
خرمدره	۰	۰	۲۵	۰	۴
زنجان	۲۵	۱۹۵	۰	۰	۸
سلطانیه	۰	۰	۱۰۰	۰	۵
طارم	۰	۰	۰	۰	۲
ماه‌نشان	۰	۰	۳۵	۰	۶

مأخذ: پیشین

جدول ۱۳۱- فعالیت مرتعداری و اصلاح مراتع استان در سال ۱۳۹۵

واحد: هکتار

سال و شهرستان	حفر چاه مالداري (حلقه)	نصب تلمبه بادی (فقره)	تبدیل دیمزارهای کم بازده به مراتع	ممیزی و تسنیق مراتع
۱۳۹۴	۰	۰	۱۰۳	۵۴۳۳
۱۳۹۵	۰	۰	۱۰۲	۷۸۸۰
ابهر	۰	۰	۰	۰
ایجرود	۰	۰	۱۲	۰
خدابنده	۰	۰	۲۰	۱۲۹۹
خرمدره	۰	۰	۱۵	۰
زنجان	۰	۰	۴۰	۳۹۵۱
سلطانیه	۰	۰	۰	۶۰۰
طارم	۰	۰	۰	۱۶۴۳
ماه‌نشان	۰	۰	۱۵	۳۸۷

مأخذ: پیشین

• تولیدات دامی و آبزیان در استان زنجان

در سال ۱۳۹۵، مطابق آمار رسمی جهاد کشاورزی استان تعداد و وزن لاشه قابل مصرف انواع دام ذبح شده در کشتارگاه‌های رسمی استان زنجان ۵۵۳۹۲ لاشه با وزن ۵۰۶۸ هزار تن بوده است. تعداد گوسفند و بره ذبح شده با ۳۳۴۵۹ لاشه معادل ۵۶ درصد بوده است.

جدول ۱۳۲- مقدار مصرف انواع دام ذبح شده در کشتارگاه‌های رسمی استان در سال ۱۳۹۵

واحد: هزارلاشه- هزارتن

سال	جمع		گوسفند و بره		بز و بزغاله		گاو و گوساله	
	تعداد	وزن	تعداد	وزن	تعداد	وزن	تعداد	وزن
۱۳۹۵	۵۷۲۱۶	۵۰۸۶	۳۳۴۵۹	۷۵۵	۶۱۰۰	۹۱	۱۷۶۵۷	۴۲۴۱

مأخذ: سالنامه آماری استان

در سال ۱۳۹۵ مقدار تولید انواع گونه ماهیان به میزان ۱۲۹۸۵ تن بوده که بیشترین سهم تولید مربوط به پرورش ماهی قزل‌آلا با ۱۲۳۸۵ تن (۹۵/۴ درصد) بوده است. در همین سال تولید و پرورش برخی ماهی‌های زینتی آکواریوم تنها در شهرستان زنجان ویا ماهیان گرم‌آبی چون کپور علف‌خوار، کپور معمولی، کپور سرگنده و نقره‌ای و امور هم در شهرستان طارم می‌باشد.

جدول ۱۳۳- میزان تولید انواع گونه ماهیان در سال ۱۳۹۵

واحد:تن

سال و شهرستان	جمع	قزل‌آلا	سایر
۱۳۹۵	۱۲۹۸۵	۱۲۳۸۵	۶۰۰
ابهر	۵۹۲	۵۹۲	۰
ایجرود	۰	۰	۰
خدابنده	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۰
خرمدره	۰	۰	۰
زنجان	۶۹۶۰	۶۳۶۰	۶۰۰
سلطانیه	۹۲۰	۹۲۰	۰
طارم	۸۵	۸۵	۰
ماه‌نشان	۲۴۲۸	۲۴۲۸	۰

مأخذ: پیشین

▪ شاخص‌های کلان بخش کشاورزی (بهره‌وری نیروی کار بخش)

در سال ۱۳۹۳، مجموع شاغلان بخش کشاورزی استان ۸۸۱۵۸ نفر با ارزش افزوده ۲۲۳۴۱۴۸۷ میلیون ریال به قیمت جاری بوده که این مقدار معادل ۱۸/۶ درصد از کل محصول ناخالص داخلی بدون نفت (به قیمت بازار) استان بوده است. بنابراین شاخص بهره‌وری نیروی کار بخش کشاورزی استان در این سال معادل ۲۵۳/۴ میلیون ریال می‌باشد. در مقایسه با سال ۱۳۹۳، در سال ۱۳۹۴ مجموع شاغلان بخش کشاورزی استان ۹۶۴۶۳ نفر با ارزش افزوده ۲۵۴۵۰۶۴۲ میلیون ریال به قیمت جاری آن بوده که این مقدار معادل ۱۸/۵ درصد از کل محصول ناخالص داخلی بدون نفت (به قیمت بازار) استان در سال ۱۳۹۴ بوده است. بنابراین شاخص بهره‌وری نیروی کار بخش کشاورزی استان در این سال معادل ۲۶۳/۸ میلیون ریال می‌باشد.

جدول ۱۳۴- شاخص کلان بخش کشاورزی سال ۱۳۹۴-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال

شرح	بخش کشاورزی		
	بهره‌وری نیروی کار	شاغلان	ارزش افزوده به قیمت جاری
۱۳۹۰	۷۱/۸	۱۰۴۴۰۷	۷۴۹۴۹۹۱
۱۳۹۱	۱۲۷/۴	۹۵۹۸۸	۱۲۲۳۳۵۰۳
۱۳۹۲	۱۹۶	۹۴۳۲۳	۱۸۴۹۱۳۳۷
۱۳۹۳	۲۵۳/۴	۸۸۱۵۸	۲۲۳۴۱۴۸۷
۱۳۹۴	۲۶۳/۸	۹۶۴۶۳	۲۵۴۵۰۶۴۲

مأخذ: ۱- حساب تولید استان‌ها در سال ۱۳۹۴. ۲- سالنامه آماری استان

• مزیت نسبی بخش

طی دوره ۹۴-۱۳۹۰، مزیت نسبی استان زنجان در بخش‌های زراعت و باغداری، دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم، زنبور عسل و شکار و همچنین جنگلداری، ماهیگیری بیشتر از بوده و بدین ترتیب این بخش در استان از مزیت نسبی برخوردار است. در طول سالهای ۹۴-۱۳۹۰ میزان شاخص نسبت مصرف واسطه به ستانده در زیر بخش‌های کشاورزی استان نوساناتی

داشته، ولی میزان شاخص در رشته فعالیت جنگلداری بیشترین تغییرات را داشته، به طوری ۴۱/۱ درصد سال ۱۳۹۰ به ۱۶/۱ درصد در سال ۱۳۹۴ رسیده است.

جدول ۱۳۵- مزیت نسبی بخش کشاورزی استان بر حسب گروه‌های اصلی

در سال‌های ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

کد SNA	فهرست حسابهای بخش کشاورزی	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
A01	کشاورزی، شکار و جنگلداری و ماهیگیری	۱/۹	۲/۱	۱/۹	۱/۸	۱/۷
A01.10	زراعت و باغداری	۲	۲/۲	۲	۱/۸	۱/۷
A01.20	دامداری	۱/۸	۲	۱/۹	۲/۱	۱/۹
A01.20.10	گاوداری صنعتی	۰/۲	۲	۲/۱	۲/۱	۲/۸
A01.20.20	دام سنتی	۲/۴	۲/۴	۲/۲	۲/۳	۲/۱
A01.20.30	مرغداری	۰/۷	۰/۸	۰/۶	۱/۱	۱/۱
A01.20.40	پرورش زنبور عسل، کرم ابریشم، شکار	۲	۱/۴	۱/۱	۰/۸	۰/۴
A01.30	جنگلداری	۱	۰/۸	۰/۷	۰/۶	۰/۷
A01.40	ماهیگیری	۱/۱	۱	۱/۱	۱	۱/۲

مأخذ: ۱- حساب تولید استان‌ها در سال ۱۳۹۴. ۲- سالنامه آماری استان

جدول ۱۳۶- میزان نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش کشاورزی استان بر حسب

گروه‌های اصلی در سال‌های ۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

کد SNA	فهرست حسابهای بخش کشاورزی	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
A01	کشاورزی، شکار و جنگلداری و ماهیگیری	۴۰/۱	۴۰	۳۸/۸	۳۶/۷	۳۶/۳
A01.10	زراعت و باغداری	۳۰/۶	۳۰/۴	۳۰/۳	۲۹/۶	۲۹/۵
A01.20	دامداری	۵۸	۵۷/۱	۵۷/۸	۵۲/۵	۵۲/۵
A01.20.10	گاوداری صنعتی	۷۶/۶	۶۸/۱	۶۷/۵	۶۷/۳	۷۲
A01.20.20	دام سنتی	۴۳/۶	۴۴	۴۳/۸	۴۳/۸	۴۳/۷
A01.20.30	مرغداری	۹۱/۳	۸۶/۳	۹۲/۵	۸۱/۴	۸۲/۶
A01.20.40	پرورش زنبور عسل، کرم ابریشم، شکار	۷۰/۸	۳۹/۸	۴۲/۵	۳۸/۵	۳۸/۲
A01.30	جنگلداری	۴۱/۱	۱۷/۹	۲۰/۲	۲۰/۴	۱۶/۱
A01.40	ماهیگیری	۳۷/۸	۳۸/۲	۳۸/۲	۳۸/۲	۳۸/۱

مأخذ: پیشین

■ معدن

بخش معدن استان به مجموعه عملیاتی است که در راستای بهره برداری و تولید کانسار (ذخیره معدنی که بهره برداری از آن اقتصادی می باشد) بوده و ماشین آلات و تسهیلاتی است که به منظور اکتشاف، تجهیز و بهره برداری و کانه آراییی از کانسار ایجاد شده است. کانه آراییی نیز به کلیه عملیات فیزیکی و شیمیایی که به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله از کانه و یا تفکیک کانه ها از یکدیگر صورت می گیرد، اطلاق می شود.

در این بخش بیشتر مبانی فعالیت شامل معدنی است که دارای مجوز بهره برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت (برای معادن غیر از شن و ماسه) یا از شهرداری ها و فرمانداری ها (برای معادن شن و ماسه) می باشد و مجموعه ای از عملیات استخراج (در پاره ای از موارد همراه با کانه آراییی) برای به دست آوردن کانه قابل فروش در آن انجام می شود. افراد شاغل در این بخش یا در داخل و یا در خارج از معدن به صورت تمام وقت یا پاره وقت برای فعالیت و تولید محصولاتی معدنی کار می کنند. مجموع مواد معدنی تولید شده در استان، به اشکال گوناگون به بازار عرضه می شود. برخی مواد معدنی استخراج شده به همان صورتی که از کانسار استخراج می شود عرضه می گردد در صورتی که در بعضی دیگر از رشته فعالیت ها یا معادن، مواد استخراج شده پس از انجام عملیات فیزیکی یا شیمیایی لازم به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله، تفکیک کانه ها و یا افزایش عیار ماده خام، به بازار عرضه می شود. در برخی از رشته فعالیت های معدنی چند ماده معدنی به دست آید. مثلاً در رشته فعالیت استخراج سنگ مس، مجموعه حاصل از استخراج سنگ مس، کنسانتره مس و کنسانتره مولیبدن تولید می شود.

در این گزارش منظور از ارزش تولیدات بخش یعنی ارزش مواد معدنی استخراج شده و سایر تولیدات معدن به قیمت تولید کننده، یعنی قیمت فروش به مشتریان در محل معدن است و یا سرمایه گذاری (ارزش تغییرات اموال سرمایه ای) بخش عبارت است از تغییرات ایجاد شده در ارزش اموال سرمایه ای (ماشین آلات، ابزار و وسایل کار بادوام و تجهیزات اداری وسایل نقلیه، ساختمان و زمین، راه اختصاصی، توسعه و اکتشاف و سایر) شامل ارزش خرید، تحصیل یا ساخت اموال سرمایه ای

جدید و هزینه تعمیرات اساسی اموال سرمایه‌ای موجود در معدن منهای ارزش فروش یا انتقال اموال سرمایه‌ای به‌طور کلی در بخش صنعت و معدن گسترش بخش خصوصی، صنایع نوین، تقویت مزیت‌های رقابتی و توسعه صنایع مبتنی بر منابع طبیعی، صنایع کوچک، ایجاد زیربناها، اصلاح ساختار دولت در جهت ایفای نقش حاکمیتی آن تأمین منابع مالی تدوین و گسترش استانداردها از اهمیت خاصی برخوردار است. انتظار از بخش صنعت به دلیل ویژگی و توانایی آن در تحقق بخش مهمی از چشم‌انداز رشد و توسعه مستمر، باثبات و پرشتاب ملی و استانی بسیار بالاست.

در سال ۱۳۹۴، تعداد ۱۱۱ معدن در حال بهره‌برداری بوده که ۱۰۹ مورد تحت پوشش مدیریت دولتی و ۲ مورد تحت پوشش مدیریت بخش خصوصی بوده است. تعداد شاغلان بخش نیز ۱۳۷۳ نفر شامل کارکنان خط تولید و کارکنان دفتری بوده است. بیشترین تعداد معادن در حال بهره‌برداری به ترتیب مربوط به معادن سنگ‌های تزئینی، معادن سیلیس، معادن شن و ماسه، سنگ آهک، سنگ آهن، فلدسپات، سنگ لاشه، کائولن، خاک نسوز و سنگ گچ بوده است. در سال مزبور، از تعداد ۱۱۱ معدن در حال بهره‌برداری استان، مجموعاً ۲۱ مورد فعالیت معدنی مشغول بوده که در این میان بیشترین و مهمترین فعالیت‌ها با توجه به ارزش ریالی تولید مربوط به رشته فعالیت سرب و روی بوده است.

ارزش تولید رشته فعالیت مزبور در حدود ۱۵۷۵۳۵ میلیون ریال معادل ۸۱/۱ درصد از کل ارزش ریالی تولید محصولات معدنی استان بوده است. همچنین حدود ۳۶/۵ درصد از کل شاغلان فعال بخش معدن استان با ۵۰۱ نفر نیز مربوط به رشته فعالیت مذکور بوده است.

در سال ۱۳۹۴ دومین و سومین رشته فعالیت معدنی استان از نظر ارزش ریالی تولید مربوط به سنگ آهن و سنگ آهک با سهم ۷/۳ درصد و ۳/۵ درصد از ارزش ریالی کل تولیدات فعالیت‌های معدنی استان بوده است.

جدول ۱۳۷- مشخصات عمومی معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت

جبران خدمات مزد و حقوق بگیران (میلیون ریال)	تعداد شاغلان	تعداد معادن			سال و فعالیت
		مدیریت خصوصی	مدیریت دولتی	جمع	
۲۵۲۷۵۸	۱۸۳۲	۳	۱۳۷	۱۴۰	۱۳۹۳
۲۴۱۹۹۷	۱۳۷۳	۲	۱۰۹	۱۱۱	۱۳۹۴
۲۱۴۳۳	۲۰۰	۰	۹	۹	سنگ آهن
۱۵۷۵۳۵	۵۰۱	۱	۳	۴	سرب و روی
۷۷۴	۹	۰	۱	۱	سنگ طلا
۲۵۷۶	۴۶	۰	۱۴	۱۴	شن و ماسه
۱۶۴۲۱	۱۵۸	۰	۱۸	۱۸	سنگ تزئینی
۲۷۵۶	۳۷	۰	۸	۸	سنگ لاشه
۱۶۰۸۶	۱۳۳	۱	۹	۱۰	سنگ آهک
۲۶۳۳	۳۳	۰	۶	۶	سنگ گچ
۲۶۵۸	۳۳	۰	۷	۷	کائولن، خاک نسوز
۱۹۴	۶	۰	۱	۱	دولومیت
۷۳۴	۱۴	۰	۳	۳	بنتونیت و گل سرشوی
۳۸۶۶	۲۸	۰	۳	۳	سولفات استرونیوم، بر
۴۷۹	۶	۰	۱	۱	نمک
۷۸۶۲	۱۰۳	۰	۱۵	۱۵	سیلیس
۸۴۹	۱۱	۰	۲	۲	پوکه معدنی
۵۱۴۱	۵۵	۰	۹	۹	فلدسپات

مأخذ: مرکز آمار ایران

جدول ۱۳۸- مقدار و ارزش تولید مواد معدنی معادن در حال بهره‌برداری برحسب فعالیت
در سال های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴

(تن و مترمکعب- میلیون ریال)

ارزش		مقدار		فعالیت
۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۳	
۲۳۹۳۲۸۸	۲۵۷۳۸۹۶	۴۴۹۳	۵۱۴۴	جمع
۱۷۵۳۸۴	۲۰۹۱۴۵	۳۰۷	۳۷۵	سنگ آهن
۱۹۴۰۳۲۰	۲۰۱۲۴۷۳	۹۳۳	۸۴۱	سرب و روی
۴۳۳۹	۸۶۷۴	۱۵	۳۰	سنگ طلا
۰	۸۵۰۰	۰	۲۵	سنگ مس
۰	۱۱۰۰	۰	۱	منگنز
۱۳۳۱۵	۱۲۰۳۲	۱۶۱	۱۷۸	شن و ماسه
۵۶۷۹۷	۶۵۳۴۵	۹۴	۱۳۱	سنگ تزئینی
۱۶۶۳۴	۱۲۹۸۷	۲۰۲	۱۵۶	سنگ لاشه
۸۲۷۴۸	۷۳۱۷۰	۲۰۱۰	۱۹۱۲	سنگ آهک
۱۸۳۲۸	۱۹۳۳۳	۱۵۰	۲۰۹	سنگ گچ
۸۴۴۲	۱۰۶۳۰	۵۴	۸۷	کائولن و خاک نسوز
۷۰۰	۲۴۰۰	۵	۲۰	دولومیت
۶۰۶۲	۶۲۵۰	۳۰	۲۷	بتونیت و گل سرشوی
۰	۹۶۰	۰	۱	سولفات سدیم
۹۶۸۳	۱۴۰۶۱	۹	۴	باریت، خاک سرخ و زرد
۰	۱۵۷۹۳	۰	۱۴	زرنیخ، فسفات و ید
۱۴۴۰	۱۱۶۴	۸	۷	نمک
۰	۷۹۳۲۷	۰	۱۰۱۲	سیلیس
۳۶۳۲۵	۲۶۲۵	۳۹۰	۸	پوکه معدنی
۲۴۶۶	۱۷۱۰۹	۷	۱۰۴	فلدسپات
۲۱۳۰۵	۹۲۰	۱۱۸	۲	تالک

مأخذ: مرکز آمار ایران

در سال ۱۳۹۴ بیشترین ارزش افزوده مربوط به فعالیت معدنی سرب و روی استان با رقم بیش از ۹۴۷ میلیارد ریال بوده است. بطوریکه فعالیت مذکور حدود ۷۴ درصد از ارزش افزوده معادن در حال بهره برداری را به خود اختصاص داده است.

جدول ۱۳۹- ارزش افزوده و ارزش پرداختی‌ها و دریافتی‌های معادن در حال بهره‌برداری برحسب فعالیت در سال ۱۳۹۴

(میلیون ریال)

دریافتی‌ها (ستاندها)	پرداختی‌ها (داده‌ها)	ارزش افزوده	فعالیت
۲۴۵۷۹۰۴	۱۱۷۷۰۶۸	۱۲۸۰۸۳۴	جمع
۱۸۰۳۴۵	۵۹۳۵۷	۱۲۰۹۸۷	سنگ آهن
۱۹۸۳۷۷۶	۱۰۳۶۰۸۱	۹۴۷۶۹۵	سرب و روی
۴۴۸۹	۱۱۳۲	۳۳۵۷	سنگ طالا
۱۳۱۲۰	۳۴۱۷	۹۷۰۳	شن و ماسه
۶۲۰۱۰	۱۳۷۱۶	۴۸۲۹۴	سنگ تزئینی
۱۷۴۰۸	۵۴۳۸	۱۱۹۷۰	سنگ لاشه
۸۵۷۸۹	۲۲۷۷۳	۶۳۰۱۶	سنگ آهک
۱۹۱۲۸	۶۴۳۰	۱۲۶۹۸	سنگ گچ
۸۹۸۹	۲۹۹۵	۵۹۹۴	کائولن، خاک نسوز
۷۲۱	۲۶۵	۴۵۶	دولومیت
۶۳۷۷	۲۱۴۲	۴۲۳۵	بتونیت و گل سرشوی
۱۰۷۰۹	۲۵۰۵	۸۲۰۴	سولفات استرونتیوم و بر
۱۵۶۱	۴۴۹	۱۱۱۲	نمک
۳۸۴۸۶	۱۲۱۳۵	۲۶۳۵۱	سیلیس
۲۷۴۴	۱۱۸۴	۱۵۵۹	پوکه معدنی
۲۲۲۵۲	۷۰۴۹	۱۵۲۰۳	فلدسپات

مأخذ: مرکز آمار ایران

در سال ۱۳۹۴ از مجموع ۱۱۱ معدن در حال بهره برداری استان، بیشترین میزان سرمایه‌گذاری با ۲۸۰۷۴۷ میلیون ریال (معادل ۸۲ درصد از کل سرمایه‌گذاری) مربوط به فعالیت معدنی بخش

سنگ آهک بوده است. همچنین رشته فعالیت های سرب و روی و سنگ آهن به ترتیب با سهم ۷/۴ و ۳/۱ درصد از کل سرمایه گذاری معادن در مراتب بعدی بوده اند.

جدول ۱۴۰- ارزش سرمایه گذاری معادن در حال بهره برداری برحسب فعالیت و نوع اموال سرمایه ای در سال ۱۳۹۴

(میلیون ریال)

وسایل نقلیه	ماشین آلات، ابزار و وسایل کار بادوام و تجهیزات اداری	جمع	فعالیت
۳۰۲۳	۱۵۲۶۱۲	۳۴۲۴۸۳	جمع
۷۰	۴۹۳۵	۱۰۶۳۵	سنگ آهن
۷۹۷	۷۶۵۳	۲۵۳۶۷	سرب و روی
۰	۶۰	۱۰۷۴	سنگ طلا
۱۳۹	۴۰۳	۶۵۸	شن و ماسه
۶۲۹	۶۳۴۳	۷۸۱۹	سنگ تزئینی
۴۴	۵۰۶	۶۸۱	سنگ لاشه
۹۱۸	۱۲۳۳۵۷	۲۸۰۷۴۷	سنگ آهک
۱۹۰	۴۹۱۶	۵۸۷۱	سنگ گچ
۲۶	۴۰۹	۵۰۸	کائولن، خاک نسوز
۰	۲۴	۱۲۴	دولومیت
۴	۲۶۴	۲۶۷	بتنویت و گل سرشوی
۹۱	۷۰۸	۹۸۳	سولفات استرونیوم و بر
۵	۵۹	۷۲	نمک
۴۵	۱۸۲۸	۳۹۳۶	سیلیس
۲	۲۰۵	۲۱۷	پوکه معدنی
۶۳	۹۴۲	۳۵۲۴	فلدسپات

مأخذ: مرکز آمار ایران

▪ صنعت

کارگاه صنعتی مکان مشخص و ثابتی است که در آن، مجموعه‌ای از سرمایه و نیروی کار به منظور تولید یک یا چند محصول صنعتی به کار گرفته شده و مالکیت آنها یا بصورت عمومی و یا خصوصی است. در کارگاه‌های با مالکیت عمومی تمام یا بیش از ۵۰ درصد سرمایه متعلق به وزارتخانه‌ها، سازمان‌های دولتی، بانک‌ها، نهادهای انقلاب اسلامی، شهرداری‌ها و سایر مؤسسات بخش است و در کارگاه‌های با مالکیت خصوصی (غیر تعاونی) تمام یا بیش از ۵۰ درصد سرمایه متعلق به افراد است. در کارگاه‌های با مالکیت خصوصی (تعاونی) است تمام یا بیش از ۵۰ درصد سهام آن متعلق به اعضای تعاونی است.

بر اساس نتایج سرشماری کارگاه‌های بزرگ صنعتی (۱۰ نفر کارکن و بیشتر) در سال ۱۳۹۴ تعداد کارگاه‌های صنعتی فعال ۱۰ نفر کارکن و بیشتر استان زنجان ۲۲۲ کارگاه بوده که ۱۲۲ کارگاه (معادل ۵۹/۹۵ درصد) شامل کارگاه‌های ۱۰-۴۹ نفر کارکن، ۳۸ کارگاه (معادل ۱۷/۱۲ درصد) شامل کارگاه‌های ۵۰-۹۹ نفر کارکن و ۶۲ کارگاه (معادل ۲۷/۹۳ درصد) هم شامل کارگاه‌های ۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر بوده است.

مطابق نتایج سرشماری کارگاه‌های بزرگ صنعتی (۱۰ نفر کارکن و بیشتر) سال ۱۳۹۴ مرکز آمار ایران، از ۲۲۲ کارگاه استان، مالکیت ۲۱۳ کارگاه (معادل ۹۵/۹۵ درصد) متعلق به بخش خصوصی (خصوصی - تعاونی) و ۹ کارگاه (معادل ۴/۱۲ درصد) متعلق به بخش عمومی بوده است.

جدول ۱۴۱- تعداد کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع فعالیت، نحوه مالکیت و طبقات کارکن در سال ۱۳۹۴

شرح فعالیت	کل		
	جمع	۴۹-۱۰ نفر	۹۹-۵۰ نفر
کل	۲۲۲	۱۲۲	۳۸
صنایع مواد غذایی و آشامیدنی	۳۱	۲۱	۴
تولید منسوجات	۲۴	۱۳	۰
صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی	۱۰	۵	۲
تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۱۴	۱۱	۱
تولید سایر محصولات کانی غیر فلزی	۴۵	۳۶	۵
تولید فلزات اساسی	۴۸	۱۷	۱۴
تولید محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین‌آلات و تجهیزات	۹	۶	۱
تولید ماشین‌آلات مولد و انتقال برق و دستگاه‌های برقی	۱۲	۳	۲
تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و ابزار دقیق و ساعت‌های مچی و انواع دیگر ساعت	۶	۲	۱
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر	۷	۳	۲
سایر فعالیتها	۱۷	۶	۵

ادامه جدول ۱۴۱- تعداد کارگاه‌های صنعتی ۵۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب شهرستان

شهرستان	کل			خصوصی			عمومی		
	جمع	۹۹-۵۰ نفر	۱۰۰ نفر و بیشتر	جمع	۹۹-۵۰ نفر	۱۰۰ نفر و بیشتر	جمع	۹۹-۵۰ نفر	۱۰۰ نفر و بیشتر
استان	۱۰۰	۳۸	۶۲	۹۶	۳۶	۶۰	۴	۲	۲
ابهر	۲۵	۶	۱۹	۲۵	۶	۱۹	۰	۰	۰
خرمدره	۶	۲	۴	۵	۱	۴	۱	۱	۰
زنجان	۶۱	۲۸	۳۳	۶۰	۲۷	۳۳	۱	۱	۰
سلطانیه	۳	۰	۳	۳	۰	۳	۰	۰	۰
سایر شهرستانها(۱)	۵	۲	۳	۳	۲	۱	۲	۰	۲

(۱) شامل شهرستانهای ایجرود، خدابنده، طارم و ماهنشان می باشد.

مأخذ: مرکز آمار ایران

براساس نتایج سرشماری کارگاه‌های بزرگ صنعتی (۱۰ نفر کارکن و بیشتر) سال ۱۳۹۴ مرکز آمار ایران، تعداد شاغلان این کارگاه‌های استان مجموعاً ۲۴۵۳۱ نفر بوده است. از این تعداد ۲۸۰۲ نفر (معادل ۱۱/۴۲ درصد) در کارگاه‌های صنعتی ۱۰-۴۹ نفر کارکن، ۲۶۳۹ نفر (معادل ۱۰/۷۶ درصد) در کارگاه‌های صنعتی ۵۰-۹۹ نفر کارکن و ۱۹۰۹۰ نفر (معادل ۷۷/۸۲ درصد) هم در کارگاه‌های صنعتی ۱۰۰ نفر و بیشتر کارکن مشغول فعالیت بوده اند.

از مجموع شاغلان کارگاه‌های صنعتی تعداد ۲۱۹۸۱ نفر (معادل ۸۹/۶۰ درصد) مرد و ۲۴۸۹ نفر (معادل ۱۰/۱۵ درصد) هم شاغلان زن بوده اند.

جدول ۱۴۲- شاغلان کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر استان زنجان در سال

۱۳۹۴

کارکنان بدون مزد و حقوق			مزد و حقوق بگیران			کل شاغلان	سال و طبقات کارکن
زن	مرد	مرد و زن	زن	مرد	مرد و زن		
۳	۵۸	۶۱	۲۴۸۹	۲۱۹۸۱	۲۴۴۶۹	۲۴۵۳۱	استان
۳	۵۴	۵۷	۳۶۹	۲۳۷۶	۲۷۴۴	۲۸۰۲	۱۰-۴۹ نفر
۰	۲	۲	۲۸۴	۲۳۵۳	۲۶۳۷	۲۶۳۹	۵۰-۹۹ نفر
۰	۲	۲	۱۸۳۶	۱۷۲۵۲	۱۹۰۸۸	۱۹۰۹۰	۱۰۰ نفر و بیشتر

مأخذ: مرکز آمار ایران

براساس نتایج سرشماری کارگاه‌های بزرگ صنعتی (۱۰ نفر کارکن و بیشتر) سال ۱۳۹۴ مرکز آمار ایران، تعداد شاغلان کارگاه‌های صنعتی دارای ۵۰ نفر کارکن و بیشتر برابر با ۲۱۷۲۹ نفر بوده که این تعداد معادل ۸۹ درصد از کل شاغلان کارگاه‌های صنعتی استان می باشد.

در سال مورد بررسی، سهم شاغلان کارگاه‌های صنعتی دارای ۵۰ نفر کارکن و بیشتر شهرستان های استان به ترتیب عبارت از: شهرستان زنجان با ۱۱۴۸۴ نفر شاغل معادل ۵۲/۸۵ درصد، شهرستان ابهر با ۵۶۵۰ نفر شاغل معادل ۲۶ درصد، شهرستان خرمدره با ۲۳۴۴ نفر شاغل معادل ۱۰/۷۹ درصد، شهرستان سلطانیه با ۸۰۹ نفر شاغل معادل ۳/۷۲ درصد و همچنین شهرستانهای ایجرود، خداآبند، طارم و ماهنشان مجموعاً با ۱۴۴۲ نفر شاغل معادل ۶/۶۴ درصد.

جدول ۱۴۳- تعداد شاغلان کارگاه‌های صنعتی دارای ۵۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب شهرستان و طبقات کارکن در سال ۱۳۹۴

شهرستان	جمع	۵۰-۹۹ نفر	۱۰۰ نفر و بیشتر
استان	۲۱۷۲۹	۲۶۳۹	۱۹۰۹۰
ابهر	۵۶۵۰	۳۵۵	۵۲۹۵
خرمدره	۲۳۴۴	۱۴۹	۲۱۹۵
زنجان	۱۱۴۸۴	۲۰۳۳	۹۴۵۱
سلطانیه	۸۰۹	۰	۸۰۹
سایر شهرستانها(۱)	۱۴۴۲	۱۰۲	۱۳۴۰

(۱) شامل شهرستانهای ایجرود، خدابنده، طارم و ماهنشان می باشد.

مأخذ: مرکز آمار ایران

بر اساس نتایج سرشماری کارگاه‌های بزرگ صنعتی (۱۰ نفر کارکن و بیشتر) سال ۱۳۹۴ مرکز آمار ایران، مقدار سرمایه‌گذاری (تغییرات اموال سرمایه‌ای) انجام شده برای کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع اموال سرمایه‌ای و طبقات کارکن آن در استان زنجان مجموعاً^۱ به میزان ۲۱۸۴۵۰۷ میلیون ریال بوده که از این مقدار سرمایه‌گذاری (تغییرات اموال سرمایه‌ای) انجام شده حدود ۱۷۸۳۴۵ میلیون ریال (معادل ۸/۱۶ درصد) مربوط به کارگاه‌های صنعتی ۴۹-۱۰ نفر کارکن، به میزان ۲۶۱۹۲۵ میلیون ریال (معادل ۱۱/۹۹ درصد) مربوط به کارگاه‌های صنعتی ۹۹-۵۰ نفر کارکن و همچنین برابر با ۱۷۴۴۲۳۷ میلیون ریال (معادل ۷۹/۸۵ درصد) هم مختص کارگاه‌های صنعتی ۱۰۰ نفر و بیشتر کارکن بوده است.

جدول ۱۴۴- سرمایه‌گذاری (تغییرات اموال سرمایه‌ای) کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع اموال سرمایه‌ای و طبقات کارکن

(میلیون ریال)

تجهیزات اداری	ماشین آلات و...	جمع	سال و طبقات کارکن
۷۷۷۰۱	۱۵۰۹۰۲۸	۲۱۸۴۵۰۷	استان
۳۶۰۵	۱۲۶۲۱۹	۱۷۸۳۴۵	۱۰-۴۹ نفر
۶۸۵۵	۲۱۰۲۲۱	۲۶۱۹۲۵	۵۰-۹۹ نفر
۶۷۲۴۱	۱۱۷۲۵۸۸	۱۷۴۴۲۳۷	۱۰۰ نفر و بیشتر

ادامه جدول ۱۴۴- سرمایه‌گذاری (تغییرات اموال سرمایه‌ای) کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع اموال سرمایه‌ای و طبقات کارکن

(میلیون ریال)

نرم افزارهای کامپیوتری	زمین	ساختمان، بدون زمین	وسایل نقلیه	سال و طبقات کارکن
۲۰۹۱۸	۲۳۴	۵۱۳۵۱۵	۶۳۱۱۱	استان
۱۰۹۱	۱۰۰۴۹	۲۶۹۴۱	۱۰۴۴۰	۱۰-۴۹ نفر
۵۶۵	۸۵۴۵	۳۰۶۷۳	۵۰۶۷	۵۰-۹۹ نفر
۱۹۲۶۳	۱۸۳۵۹	۴۵۵۹۰۱	۴۷۶۰۴	۱۰۰ نفر و بیشتر

مأخذ: مرکز آمار ایران

در سال ، مقدار ارزش افزوده فعالیت صنعتی کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر استان به میزان ۲۱۵۳۹۲۹۹ میلیون ریال بوده که از این مقدار حدود ۱۳۶۶۱۰۴ میلیون ریال (معادل ۶/۳۴ درصد) مربوط به کارگاه‌های صنعتی ۱۰-۴۹ نفر کارکن ، به میزان ۱۲۴۴۵۷۹ میلیون ریال (معادل ۵/۷۸ درصد) مربوط به کارگاه‌های صنعتی ۵۰-۹۹ نفر کارکن و همچنین برابر با ۱۸۹۲۸۶۱۶ میلیون ریال (معادل ۸۷/۸۸ درصد) هم مختص ارزش افزوده کارگاه‌های صنعتی ۱۰۰ نفر و بیشتر کارکن بوده است.

جدول ۱۴۵- ارزش افزوده فعالیت صنعتی کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع فعالیت و طبقات کارکن
(میلیون ریال)

شرح فعالیت	جمع	۱۰-۴۹ نفر	۵۰-۹۹ نفر	۱۰۰ نفر و بیشتر
کل	۲۱۵۳۹۲۹۹	۱۳۶۶۱۰۴	۱۲۴۴۵۷۹	۱۸۹۲۸۶۱۶
صنایع مواد غذایی و آشامیدنی	۲۴۳۱۱۹۲	۳۶۱۷۱۳	۱۴۱۴۵۲	۱۹۲۸۰۲۷
تولید محصولات از توتون و تنباکو - سیگار	۱۴۰۹۸۵۸	۰	۰	۱۴۰۹۸۵۸
تولید منسوجات	۱۳۱۷۹۲۸	۹۱۳۳۰	۰	۱۲۲۶۵۹۹
تولید پوشاک - عمل آوردن و رنگ کردن پوست خردار	۱۲۵۴۰	۰	۱۲۵۴۰	۰
تولید چوب و محصولات چوبی و چوب پنبه - غیر از مبلمان - ساخت کالا از نی و مواد حصیری	۳۶۵۱۰	۵۴۷۱	۳۱۰۳۹	۰
تولید کاغذ و محصولات کاغذی	۵۲۲۱۸۳۰	۰	۰	۵۲۲۱۸۳۰
انتشار و چاپ و تکثیر رسانه‌های ضبط شده	۹۶۶۹۳	۱۷۴۱	۹۴۹۵۲	۰
صنایع تولید زغال کک - پالایشگاه‌های نفت و سوخت‌های هسته‌ای	۵۶۵۹۴	۳۵۲۷-	۱۵۸۰۸	۴۴۳۱۲
صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی	۴۱۱۱۰۴	۱۰۰۳۱۹	۴۹۹۳۹	۲۶۰۸۴۶

مأخذ: مرکز آمار ایران

ادامه جدول ۱۴۵- ارزش افزوده فعالیت صنعتی کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع فعالیت و طبقات کارکن

(میلیون ریال)

شرح فعالیت	جمع	۱۰-۴۹ نفر	۵۰-۹۹ نفر	۱۰۰ نفر و بیشتر
تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۶۴۴۶۶۶	۱۲۰۶۵۱	۲۵۹۵۲	۴۹۸۰۶۳
تولید سایر محصولات کانی غیر فلزی	۹۶۱۷۸۳	۳۱۳۷۵۱	۲۱۳۳۵۱	۴۳۴۶۸۱
تولید فلزات اساسی	۳۲۱۲۴۹۱	۲۴۹۹۱۰	۴۰۵۹۱۶	۲۵۵۶۶۶۵
تولید محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین‌آلات و تجهیزات	۲۸۱۳۵۹	۴۷۶۴۶	۵۱۲۲	۲۲۸۵۹۱
تولید ماشین‌آلات و تجهیزات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۱۰۸۸۰۰	۱۱۲۱۱	۹۷۵۸۹	۰
تولید ماشین‌آلات مولد و انتقال برق و دستگاه‌های برقی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۴۵۱۴۰۴۴	۳۰۹۰۰	۸۱۴۶۰	۴۴۰۱۶۸۵
تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و ابزار دقیق و ساعت‌های مچی و انواع دیگر ساعت	۱۷۶۷۰۸	۱۳۲۰۲	۱۲۲۲۲	۱۵۱۲۸۴
تولید وسایل نقلیه‌ی موتوری و تریلر و نیم تریلر	۴۱۲۱۲۶	۲۱۴۵۸	۵۷۲۳۸	۳۳۳۴۳۰
تولید سایر وسایل حمل و نقل	۲۳۳۰۷۲	۳۲۷	۰	۲۳۲۷۴۵

مأخذ: مرکز آمار ایران

ادامه جدول ۱۴۵- ارزش افزوده فعالیت صنعتی کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب نوع فعالیت و طبقات کارکن

(میلیون ریال)

شرح فعالیت	جمع	۱۰-۴۹ نفر	۵۰-۹۹ نفر	۱۰۰ نفر و بیشتر
تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۶۴۴۶۶۶	۱۲۰۶۵۱	۲۵۹۵۲	۴۹۸۰۶۳
تولید سایر محصولات کانی غیر فلزی	۹۶۱۷۸۳	۳۱۳۷۵۱	۲۱۳۳۵۱	۴۳۴۶۸۱
تولید فلزات اساسی	۳۲۱۲۴۹۱	۲۴۹۹۱۰	۴۰۵۹۱۶	۲۵۵۶۶۶۵
تولید محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین آلات و تجهیزات	۲۸۱۳۵۹	۴۷۶۴۶	۵۱۲۲	۲۲۸۵۹۱
تولید ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۱۰۸۸۰۰	۱۱۲۱۱	۹۷۵۸۹	۰
تولید ماشین آلات مولد و انتقال برق و دستگاه‌های برقی طبقه بندی نشده در جای دیگر	۴۵۱۴۰۴۴	۳۰۹۰۰	۸۱۴۶۰	۴۴۰۱۶۸۵
تولید ابزار پزشکی و ابزار اپتیکی و ابزار دقیق و ساعت‌های مچی و انواع دیگر ساعت	۱۷۶۷۰۸	۱۳۲۰۲	۱۲۲۲۲	۱۵۱۲۸۴
تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر	۴۱۲۱۲۶	۲۱۴۵۸	۵۷۲۳۸	۳۳۳۴۳۰
تولید سایر وسایل حمل و نقل	۲۳۳۰۷۲	۳۲۷	۰	۲۳۲۷۴۵

مأخذ: مرکز آمار ایران

• مزیت نسبی بخش

در سال ۱۳۹۰، ارزش افزوده بدون نفت رشته فعالیت‌های اقتصادی بخش صنعت و معدن استان زنجان حدود ۱۰۸۷۹۳۸۰ میلیون بوده که این میزان در سال ۱۳۹۴ به رقم ۴۳۰۵۳۷۰۸ میلیون ریال رسیده است. همانگونه که در جدول زیر مشاهده می‌شود در سال ۱۳۹۴ از ۲۶ رشته فعالیت بخش صنعت و معدن، ۱۱ رشته فعالیت مزیت نسبی داشته است. بررسی جدول شاخص نسبت مصرف واصله به ستانده در فعالیت‌های بخش صنعت و معدن بیانگر آن است که در مقایسه با سال ۱۳۹۰، میزان شاخص در فعالیت استخراج معدن از ۵/۴ درصد به ۶/۴ درصد یافته و در بخش صنعت نیز از میزان ۴۱/۵ درصد به ۵۲/۶ درصد رسیده است.

جدول ۱۴۶- شاخص مصرف واسطه به ستانده بخش صنعت و معدن در دوره ۱۳۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

کد SNA	فهرست حسابهای بخش صنعت و معدن				
	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰
B02	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰
B02/10	۰	۰	۰	۰	۰
B02/20	۱/۲	۱/۸	۱/۶	۱/۶	۱/۳
C03	۱/۵	۱/۳	۱/۲	۱/۱	۱/۲
C03/10	۱	۱	۱/۱	۱/۱	۱/۲
C03/11	۰/۱	۰/۲	۰/۲	۰/۱	۰/۲
C03/12	۲۴/۷	۱۱/۴	۶/۳	۰	۰
C03/13	۲/۵	۴/۵	۴/۸	۴/۸	۴/۴
C03/14	۱/۵	۱/۶	۱/۸	۱/۷	۱/۶
C03/15	۰/۲	۰/۲	۰/۲	۰/۲	۰/۲
C03/16	۰/۸	۰/۹	۱/۱	۱/۲	۱/۳
C03/17	۲۸/۶	۲۴/۹	۹/۸	۰/۳	۰/۴
C03/18	۴/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱
C03/19	۰	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱
C03/20	۰/۲	۰/۱	۰/۶	۰/۲	۰/۲
C03/21	۰	۰	۰	۰	۰
C03/22	۲/۳	۰/۷	۰/۷	۱/۴	۱/۴
C03/23	۰/۷	۱	۱	۱/۱	۱/۱
C03/24	۲/۴	۲/۱	۲/۲	۲/۴	۲/۹
C03/25	۰/۴	۰/۴	۰/۴	۰/۴	۰/۳
C03/26	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۲
C03/27	۶/۴	۳/۷	۷/۵	۸/۹	۶/۷
C03/28	۰/۳	۰/۴	۰/۴	۰/۴	۰/۳
C03/29	۰/۴	۰/۴	۰/۴	۰/۶	۰/۴
C03/30	۲/۲	۱/۱	۲/۱	۰/۹	۱/۹
C03/31	۰/۲	۰/۳	۰/۳	۰/۳	۰/۳
C03/32	۱/۲	۱/۱	۱/۴	۱	۱/۱
C03/33	۰/۹	۱/۲	۱/۱	۱/۴	۰

مأخذ: حساب تولید سالهای ۱۳۹۴-۱۳۹۰ - مرکز آمار ایران

جدول ۱۴۷- نسبت مصرف واسطه به ستانده بخش صنعت و معدن در دوره ۱۳۹۴-۱۳۹۰

واحد: درصد

کد SNA	فهرست حسابهای بخش صنعت و معدن	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
B02	استخراج معدن	۴۱/۵	۲۴/۶	۲۸/۲	۲۸/۱	۵۲/۶
B02/10	استخراج نفت خام ، گاز طبیعی معادن	۰	۰	۰	۰	۰
B02/20	استخراج سایر معادن	۴۱/۵	۲۴/۶	۲۸/۲	۲۸/۱	۵۲/۶
C03	صنعت	۶۵/۵	۵۵/۴	۵۸/۳	۵۷/۲	۵۲/۵
C03/10	تولید محصولات غذایی	۷۰/۴	۷۲/۷	۷۴/۱	۷۴/۳	۷۳/۲
C03/11	تولید انواع آشامیدنیها	۴۵	۴۴/۲	۳۲/۸	۴۷/۵	۴۹/۷
C03/12	تولید فرآوردههای توتون و تنباکو	۰	۰	۸۵/۳	۸۵/۶	۳۶
C03/13	تولید منسوجات	۴۸/۹	۴۵/۵	۵۰/۴	۴۸/۵	۵۲/۵
C03/14	تولید پوشاک	۴۶/۴	۴۷/۵	۴۵/۷	۴۶/۳	۴۷/۲
C03/15	تولید چرم و فرآوردههای وابسته	۶۰/۱	۶۱/۶	۶۱/۶	۶۱/۶	۶۱/۸
C03/16	تولید چوب، محصولات چوبی	۴۱/۴	۴۲/۹	۴۳/۵	۵۱/۴	۵۲/۱
C03/17	تولید کاغذ و فرآوردههای کاغذی	۸۲/۵	۸۱/۸	۴۲/۷	۲۹/۲	۲۸/۱
C03/18	چاپ و تکثیر رسانه‌های ضبط شده	۳۵/۶	۳۵/۶	۳۵/۵	۳۵/۶	۴۱/۶
C03/19	تولید کک، فرآوردههای حاصل از پالایش نفت	۹۳/۷	۶۴/۷	۶۱/۳	۷۷/۵	۸۷/۱
C03/20	تولید مواد شیمیایی و فرآوردههای شیمیایی	۸۲/۶	۶۴/۵	۴۴/۴	۷۳/۸	۷۰/۵
C03/21	تولید داروها و فرآوردههای دارویی و شیمیایی و گیاهی	۲۶/۵	۲۶/۵	۲۶/۵	۲۶/۵	۲۶/۵
C03/22	تولید فرآوردههای لاستیکی و پلاستیکی	۷۰/۶	۴۹/۸	۶۳/۷	۶۰/۲	۴۹/۸
C03/23	تولید سایر فرآوردههای معدنی غیر فلزی	۴۶/۸	۴۷/۲	۴۷/۵	۵۰	۵۹/۱
C03/24	تولید فلزات پایه	۶۲/۲	۵۱/۳	۵۴/۸	۵۶/۶	۵۹/۵
C03/25	تولید محصولات فلزی ساخته شده، به جز ماشین آلات و تجهیزات	۷۳/۱	۶۶/۷	۷۰/۹	۷۶/۱	۷۱/۲
C03/26	تولید محصولات رایانه‌ای، الکترونیکی و نوری	۴۴/۴	۴۴/۹	۴۵	۴۴/۷	۴۴/۵
C03/27	تولید تجهیزات برقی	۷۹/۸	۵۱/۷	۶۳/۲	۷۳/۱	۶۲/۹
C03/28	تولید ماشین آلات و تجهیزات طبقه‌بندی نشده	۵۴/۸	۳۶/۵	۳۵/۴	۳۷	۳۹/۹
C03/29	تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم‌تریلر	۵۹/۹	۴۳/۷	۵۰/۴	۴۸	۴۷/۹
C03/30	تولید سایر تجهیزات حمل و نقل	۸۳/۱	۶۱/۱	۵۳/۹	۷۰	۶۰/۷
C03/31	تولید میلمان	۵۷/۷	۵۷/۶	۵۷/۶	۵۷/۸	۵۷/۹
C03/32	تولید سایر مصنوعات	۳۶/۹	۳۸/۹	۴۰/۳	۳۸/۲	۳۶
C03/33	تعمیر و نصب ماشین آلات و تجهیزات	۹۳/۱	۴۴/۲	۴۸/۷	۵۷/۸	۴۴/۹

مأخذ: حساب تولید سالهای ۱۳۹۴-۱۳۹۰ - مرکز آمار ایران

▪ بازرگانی

• تحلیل تجارت خارجی (بازرگانی)

تجارت خارجی به مفهوم مبادله کالا و خدمات یک منطقه با منطقه دیگر است که هر یک در تولید کالایی که صادر می‌شود، مزیت نسبی دارند. به عبارت دیگر کشوری که در تولید کالایی مزیت نسبی دارد آن را صادر کرده و در عوض سایر کالاهای مورد نیاز خود را وارد می‌کند. استان زنجان صادرکننده و واردکننده هر یک از کالاهای کشاورزی، صنعتی و پتروشیمی در سال‌های مختلف بوده است.

• بخش واردات:

واردات شامل کلیه کالاهایی است که بطور مستقیم برای مصرف قطعی یا تغییر شکل به منظور صدور یا مصرف قطعی، به کشور وارد و از گمرکات کشور ترخیص می‌شود. کالاهایی در جداول آمار واردات منظور می‌شوند که نحوه ورود آنها مبتنی بر یکی از شیوه‌های: با انتقال ارز از طریق سیستم بانکی، واردات در مقابل صادرات، مبادلات مرزی، پایاپای، قراردادی، بدون انتقال ارز، پیله‌وری و واردات از طریق بازارچه‌های مشترک مرزی می‌باشد.

واردات نامبرده زیر، جزو آمار واردات منظور نشده‌اند:

الف- معافیت‌های قانونی سیاه مندرج در ماده ۳۷ قانون امور گمرکی مصوب سی‌ام خرداد ماه ۱۳۵۰.

ب) کالاهای ترانزیت خارجی، صادراتی برگشتی (مرجوعی)، انتقالی، کابوتاژ عمو واردات موقت.

ج) اسباب و لوازم شخصی مستعمل که مشمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی نباشند.

د) سوخت و روغن وسایل نقلیه زمینی و هوایی.

۶ Cabotage: حمل و نقل کالا یا مسافران از یک نقطه در یک کشور به نقطه ای دیگر در همان کشور در شرایطی که اپراتور حمل و نقل از کشور دیگری باشد را کابوتاژ گویند. در ابتدا مقررات کابوتاژ فقط برای حمل و نقل در امتداد مسیرهای ساحلی، یا بندر به بندر اعمال می‌شد. اما هم اکنون برای هوانوردی، خطوط ریلی و حمل و نقل جاده ای نیز استفاده می‌شود.

ه) لوازم خانه مستعمل ایرانیان مقیم خارج یا خارجیان موضوع بند ۶ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی که با پته ترخیص می‌شوند.

و) کالاهای اهدایی به سازمانها و مراکزی که مشمول معافیت گمرکی می‌باشند.

ز) کالاهای همراه مسافر موضوع ماده ۳۱ قانون.

در سال ۱۳۹۰، ارزش واردات انواع کالا از گمرک استان برحسب تعرفه‌های گمرکی به میزان ۱۱۱۳۸۱۸ میلیون ریال بوده است که بیشترین کالای وارداتی مربوط به کالاهای وارداتی بخش صنعت به میزان ۸۶۲۲۳۴ میلیون ریال معادل ۷۷/۴ درصد بوده است.

در سال ۱۳۹۵، ارزش واردات کالا از گمرک استان برحسب تعرفه‌های گمرکی به میزان ۸۲۸۴۰۸۱ میلیون ریال بوده است. در همین سال از میان بخش‌های اقتصادی استان سهم واردات کالاهای بخش صنعت استان با ۵۴۳۲۷۵۲ میلیون ریال معادل ۶۵/۶ درصد از کل واردات کالای بخش‌های اقتصادی استان بوده است.

جدول ۱۴۸- ارزش واردات انواع کالا از گمرک استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال / درصد

ارزش واردات					سال
پتروشیمی	معدنی	صنعتی	کشاورزی	کل	
۲۰۴۰۰۴	۲۸۱۱۲	۸۶۲۲۳۴	۱۸۷۶۸	۱۱۱۳۸۱۸	۱۳۹۰
۷۳۷۱۷۱	۶۴۴۶۱	۳۱۷۹۰۶۱	۱۲۲۳۷۱	۴۱۰۳۰۶۴	۱۳۹۱
۱۴۶۳۳۶۰	۲۹۲۰۳۷	۴۳۳۸۴۰۹	۲۶۳۸۲۳	۶۳۵۷۶۲۹	۱۳۹۲
۱۳۵۵۴۸۴	۴۵۴۶۹۴	۴۴۵۳۴۴۹	۲۵۹۶۸۶	۶۵۲۳۳۱۳	۱۳۹۳
۱۳۰۳۱۷۷	۴۶۱۳۲۲	۴۴۴۶۸۸۴	۳۴۴۷۰۳	۶۵۵۶۰۸۶	۱۳۹۴
۱۶۴۱۷۵۲	۸۹۹۷۶۵	۵۴۳۲۷۵۲	۳۰۹۸۱۲	۸۲۸۴۰۸۱	۱۳۹۵
۵۱/۸	۹۹	۴۴/۵	۷۵/۲	۴۹/۴	متوسط رشد سالانه (۱۳۹۵-۱۳۹۰)
۷۰۴/۸	۳۰۲۲/۹	۵۳۰/۱	۱۵۵۰/۷	۶۴۳/۸	میزان تغییرات نسبت به سال ۱۳۹۰

مأخذ: سالنامه آماری استان

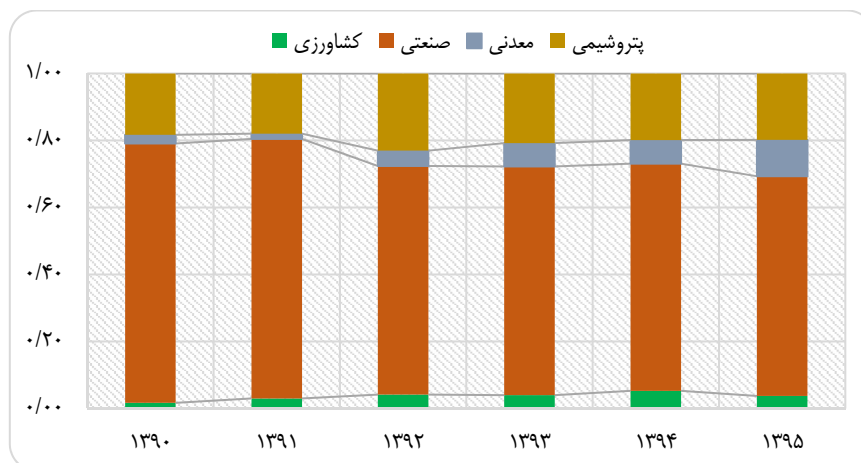
در سالهای برنامه پنجم تو سعه (۱۳۹۰-۱۳۹۵) متوسط رشد سالانه واردات کالا به این استان معادل ۴۹/۴ درصد بوده که از میان بخش های اقتصادی استان بیشترین متوسط رشد سالانه واردات کالا مربوط به بخش معدن با ۹۹ درصد بوده است.

جدول ۱۴۹- سهم ارزش واردات انواع کالا از گمرک استان در دوره ۱۳۹۰-۹۵

واحد: درصد

ارزش واردات					سال
پتروشیمی	معدنی	صنعتی	کشاورزی	کل	
۱۸/۳	۲/۶	۷۷/۴	۱/۷	۱۰۰	۱۳۹۰
۱۸/۰	۱/۶	۷۷/۵	۳/۰	۱۰۰	۱۳۹۱
۲۳/۰	۴/۶	۶۸/۲	۱/۴	۱۰۰	۱۳۹۲
۲/۸	۷/۰	۶۸/۳	۴/۰	۱۰۰	۱۳۹۳
۱۹/۹	۷	۶۷/۸	۵/۳	۱۰۰	۱۳۹۴
۱۹/۸	۹/۱۰	۶۵/۶	۳/۷	۱۰۰	۱۳۹۵

مأخذ: پیشین

نمودار ۳۵- سهم ارزش واردات انواع کالا از گمرک استان طی دوره ۱۳۹۰-۱۳۹۵

• بخش صادرات:

در سال ۱۳۹۰، ارزش صادرات انواع کالا از گمرک استان بر حسب تعرفه‌های گمرکی به میزان ۲۴۱۹۰۲۱ میلیون ریال بوده است. در همین خصوص سهم ارزش کالاهای صادراتی بخش صنعت با رقم ۲۱۸۴۸۴۹ معادل ۹۰/۳ درصد بوده و از بالاترین سهم صادراتی برخوردار بوده است. در سال ۱۳۹۵، ارزش صادرات انواع کالا از گمرک استان بر حسب تعرفه‌های گمرکی به میزان ۵۸۳۵۱۵۹ میلیون ریال بوده است. در همین خصوص سهم ارزش کالاهای صادراتی بخش صنعت استان با رقم ۵۲۷۹۰۲۶ میلیون ریال معادل ۹۰/۵ درصد بوده و از بالاترین سهم صادراتی استان برخوردار بوده است.

جدول ۱۵۰- ارزش صادرات انواع کالا از گمرک استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰

واحد: میلیون ریال- درصد

ارزش صادرات					سال
پتروشیمی	معدنی	صنعتی	کشاورزی	کل	
۶۴۵۲۱	۲۳۴۷۰	۲۱۸۴۸۴۹	۱۴۶۱۸۱	۲۴۱۹۰۲۱	۱۳۹۰
۱۷۱۵۷۲	۴۱۰۹۷	۳۹۳۴۲۱۴	۲۵۳۴۴۷	۴۴۰۰۳۳۰	۱۳۹۱
۹۵۸۹۵	۱۲۷۲۸۱	۵۶۹۲۶۷۳	۶۶۵۵۶۱	۶۵۸۱۴۱۰	۱۳۹۲
۷۸۳۲۴	۸۳۲۵۸	۶۰۵۲۹۵۷	۵۱۰۱۷۱	۶۷۲۴۷۱۰	۱۳۹۳
۲۹۸۵۶	۱۳۴۲۰۲	۶۴۵۴۳۰۷	۱۶۷۵۳۴	۶۷۸۵۸۹۹	۱۳۹۴
۹۱۵۳۲	۷۳۰۸۴	۵۲۷۹۰۲۶	۳۹۱۵۱۷	۵۸۳۵۱۵۹	۱۳۹۵
۷/۲	۲۵/۵	۱۹/۳	۲۱/۸	۱۹/۳	رشد سالانه (درصد)
۴۱/۹	۲۱۱/۴	۱۴۱/۶	۱۶۷/۸	۱۴۱/۲	میزان افزایش (درصد)

مأخذ: پیشین

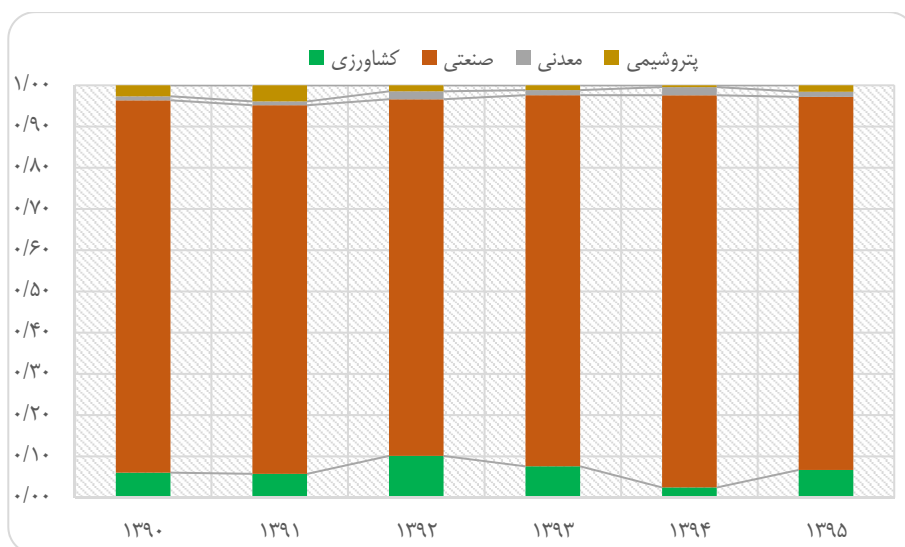
در سالهای برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۵-۱۳۹۰) متوسط رشد سالانه صادرات کالا از استان به خارج از کشور معادل ۱۹/۳ درصد بوده که از میان بخش‌های اقتصادی استان بیشترین متوسط رشد سالانه مربوط به بخش معدن با ۲۵/۵ درصد بوده است.

جدول ۱۵۱- سهم ارزش صادرات انواع کالا از گمرک استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰

واحد: درصد

سال	ارزش صادرات			
	کل	کشاورزی	صنعتی	معدنی
۱۳۹۰	۱۰۰	۶	۹۰/۳	۱/۰
۱۳۹۱	۱۰۰	۵/۸	۸۹/۴	۰/۹
۱۳۹۲	۱۰۰	۱۰/۱	۸۶/۵	۱/۹
۱۳۹۳	۱۰۰	۷/۶	۹۰/۰	۱/۲
۱۳۹۴	۱۰۰	۲/۵	۹۵/۱	۲
۱۳۹۵	۱۰۰	۶/۷	۹۰/۵	۱/۳

مأخذ: سالنامه آماری استان .

نمودار ۳۶- ارزش صادرات انواع کالا از گمرک استان در سال ۱۳۹۵

فصل چهارم

امور قضایی

■ امور قضایی و امنیتی

مجموعه وظایفی نظیر استقرار نظم و امنیت، تأمین حقوق فردی و اجتماعی و گسترش عدالت و تضمین آزادی‌های قانونی و مشروع، پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین، اثربخشی نظام نظارت و بازرسی و... از جمله عناوین برجسته در حیطه اجرایی امور قضایی و امنیتی به شمار می‌رود.

• شعبه های فعال مراجع قضایی

در سال ۱۳۹۵، مجموع شعب فعال مراجع قضایی استان زنجان ۸۸ واحد بوده که از این تعداد، ۵۲ شعبه مربوط به دادگاه های مختلف رسیدگی به دعوی قضایی استان بوده است. از تعداد ۵۲ شعبه هم ۳۷ شعبه مربوط به دادگاه های عمومی، ۷ شعبه دادگاه های انقلاب و ۸ شعبه هم مربوط به دادگاه های تجدید نظر استان بوده است. در همین سال تعداد شعبه های فعال دادسراهای استان ۳۶ مورد بوده است.

جدول ۱۵۲ - درون تعداد شعبه های فعال مراجع قضایی استان زنجان در سال ۱۳۹۵

دادسرا	دادگاه			شرح
	دادگاه تجدیدنظر	دادگاه انقلاب	دادگاه عمومی	
۳۶	۸	۷	۳۷	کل
۵	۰	۱	۵	ایهر
۲	۰	۱	۲	ایجرود
۵	۰	۱	۶	خداآبنده
۳	۰	۱	۲	خرم دره
۱۵	۸	۳	۱۷	زنجان
۲	۰	۰	۱	سلطانیه
۲	۰	۰	۲	طارم
۲	۰	۰	۲	ماهانشان

مأخذ: سالنامه آماری استان .

• تصادفات درون شهری

در سال ۱۳۹۵ در مجموع ۲۸۴۱ فقره تصادف درون شهری منجر به فوت، خسارت و یا منجر به جرح در سیستم حمل و نقل درون شهری استان زنجان اتفاق افتاده است. در همین سال تصادف درون شهری منجر به فوت یک فقره، تصادف درون شهری منجر به جرح ۲۲۵۴ فقره و تصادف درون شهری منجر به خسارت ۵۸۶ فقره ثبت شده است. در مقایسه با سال ۱۳۹۴ تعداد تصادفات درون شهری استان حدود ۲/۴ درصد کاهش یافته است.

جدول ۱۵۳- تصادفات (۱) درون شهری وسایل نقلیه منجر به فوت، جرح و خسارت

۹۵-۱۳۹۰

منجر به خسارت (فقره)	منجر به جرح		منجر به فوت		کل تصادفات (فقره)	سال و شهرستان
	تعداد مجروح (۲)	تعداد تصادف (فقره)	تعداد فوت شدگان	تعداد تصادف (فقره)		
۷۴۴	۲۰۲۸	۱۷۶۸	۴	۴	۲۵۱۶	۱۳۹۰
۶۴۴	۲۲۸۷	۱۹۱۰	۴۱	۷	۲۵۶۱	۱۳۹۱
۵۸۷	۲۰۷۰	۱۷۲۲	۷	۷	۲۳۱۶	۱۳۹۲
۷۱۰	۲۵۷۲	۲۱۸۶	۵	۵	۲۹۰۱	۱۳۹۳
۵۸۶	۲۶۶۵	۲۳۲۲	۲	۲	۲۹۱۰	۱۳۹۴
۵۸۶	۲۶۵۲	۲۲۵۴	۱	۱	۲۸۴۱	۱۳۹۵

مأخذ: سالنامه آماری استان.

(۱) در تصادفاتی که تعدادی فوت و تعدادی دیگر مجروح می‌شوند، آمار منجر به فوت ثبت می‌شود و

تعداد فوت شدگان و مجروحان در ستون‌های ذی‌ربط منظور می‌شود.

(۲) تعداد فوت شدگان و مجروحان مربوط به لحظه وقوع تصادف می‌باشد.

در سال ۱۳۹۵ از مجموع تصادفات درون شهری استان یک فقره تصادف منجر به فوت در

شهرستان ابهر اتفاق افتاده است. همچنین در همین سال بیشترین تصادف منجر به جرح درون

شهری به تعداد ۱۴۴۳ فقره در شهرستان زنجان ثبت شده است. علاوه بر این بیشترین تعداد تصادف منجر به خسارت هم به تعداد ۵۰۱ فقره مربوط به شهرستان زنجان بوده است.

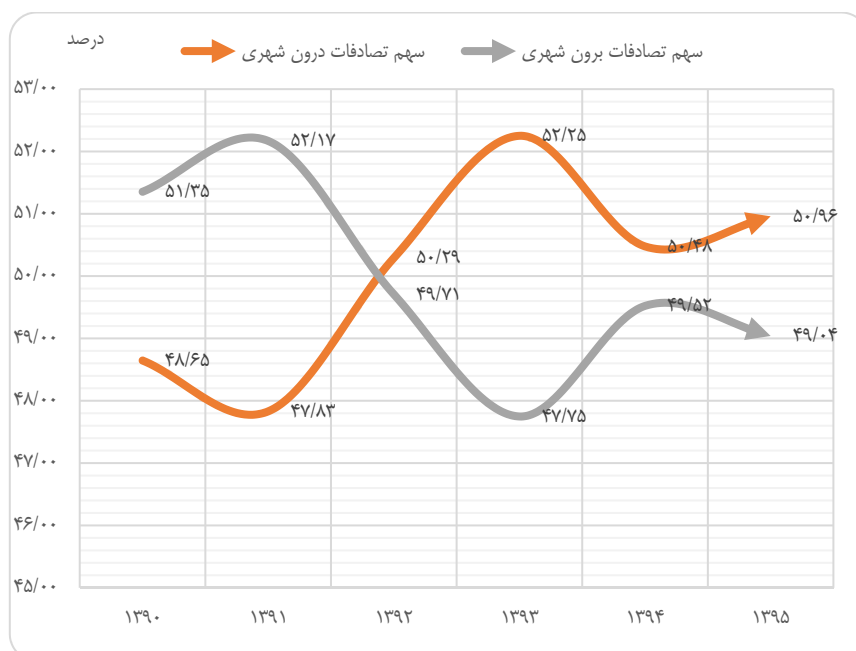
جدول ۱۵۴- تصادفات درون شهری وسایل نقلیه منجر به فوت، جرح و خسارت به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵

سال و شهرستان	کل تصادفات (فقره)	منجر به فوت		منجر به جرح		منجر به خسارت (فقره)
		تعداد تصادف	تعداد فوت شدگان	تعداد تصادف	تعداد مجروح (۲)	
کل	۲۸۴۱	۱	۱	۲۲۵۴	۲۶۵۲	۵۸۶
ابهر	۵۰۶	۱	۱	۴۵۱	۵۴۳	۵۴
ایجرود	۳	۰	۰	۲	۳	۱
خدابنده	۱۲۳	۰	۰	۱۱۰	۱۳۴	۱۳
خرم دره	۲۱۰	۰	۰	۱۹۵	۲۳۰	۱۵
زنجان	۱۹۴۴	۰	۰	۱۴۴۳	۱۶۸۲	۵۰۱
سلطانیه	۱۱	۰	۰	۱۱	۱۴	۰
طارم	۱۸	۰	۰	۱۸	۲۷	۰
ماهانشان	۲۶	۰	۰	۲۴	۱۹	۲

مأخذ: سالنامه آماری استان .

• تصادفات برون شهری

در سال ۱۳۹۵ کل تصادفات برون شهری منجر به فوت، خسارت و منجر به جرح سیستم حمل و نقل برون شهری استان زنجان، ۲۷۳۴ فقره بوده که از این تعداد ۹۸ فقره منجر به فوت، ۱۱۰۱ فقره منجر به جرح و ۱۵۳۵ فقره هم منجر به خسارت شده است. در مقایسه با سال ۱۳۹۴ تعداد تصادفات برون شهری استان حدود ۴/۶ درصد کاهش یافته است.

نمودار ۳۷- سهم تصادفات درون و برون شهری از کل تصادفات استان در دوره ۹۵-۱۳۹۰

جدول ۱۵۵- تصادفات برون شهری وسایل نقلیه منجر به فوت، جرح و خسارت به تفکیک شهرستان در سال ۱۳۹۵

منجر به خسارت (فقره)	منجر به جرح		منجر به فوت		کل تصادفات (فقره)	سال و شهرستان
	تعداد مجروح (۲)	تعداد تصادف (فقره)	تعداد فوت شدگان	تعداد تصادف (فقره)		
۱۹۲۷	۸۳۹	۶۱۷	۱۴۶	۱۱۲	۲۶۵۶	۱۳۹۰
۱۸۱۱	۱۰۶۹	۷۸۲	۱۵۰	۱۱۳	۲۷۰۶	۱۳۹۱
۱۳۹۵	۱۶۶۳	۱۱۴۴	۱۳۱	۱۰۴	۲۶۴۳	۱۳۹۲
۱۳۴۵	۱۶۷۵	۱۲۰۸	۱۳۱	۹۸	۲۶۵۱	۱۳۹۳
۱۵۱۸	۱۷۰۵	۱۲۵۲	۱۰۸	۸۵	۲۸۵۵	۱۳۹۴
۱۵۳۵	۱۴۸۱	۱۱۰۱	۲۰۷	۹۸	۲۷۳۴	۱۳۹۵

مأخذ: سالنامه آماری استان .

جدول ۱۵۶- مقایسه روند تصادفات درون و برون شهری استان در سال های ۹۵-۱۳۹۰

سال / شرح	تعداد تصادفات وسیله نقلیه درون شهری	تعداد تصادفات وسیله نقلیه برون شهری	کل تصادفات وسیله نقلیه استان	سهم تصادفات درون شهری	سهم تصادفات برون شهری
۱۳۹۰	۲۵۱۶	۲۶۵۶	۵۱۷۲	۴۹	۵۱
۱۳۹۱	۲۴۸۱	۲۷۰۶	۵۱۸۷	۴۸	۵۲
۱۳۹۲	۲۶۷۴	۲۶۴۳	۵۳۱۷	۵۰	۵۰
۱۳۹۳	۲۹۰۱	۲۶۵۱	۵۵۵۲	۵۲	۴۸
۱۳۹۴	۲۹۱۰	۲۸۵۵	۵۷۶۵	۵۰	۵۰
۱۳۹۵	۲۸۴۱	۲۷۳۴	۵۵۷۵	۵۱	۴۹

مأخذ: پیشین

والسلام
ومن الله التوفيق